

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**KENTLEŞME SÜRECİNDE ÜNİVERSİTENİN ROLÜ:
AMASYA İLİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Berre ÜNAL

Enstitü Anabilim Dalı: Sosyoloji

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Fikri OKUT

ŞUBAT-2012

KENTLEŞME SÜRECİNDE ÜNİVERSİTENİN ROLÜ;
AMASYA İLİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Berre ÜNAL

Enstitü Anabilim Dalı: Sosyoloji

Bu tez 23.01.2012 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. H. Musa TAŞDELEN

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Doç. Dr. Hâşil İbrahim AYDINLI

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Yrd. Doç. Dr. Filiz OKUT

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, çalışma esnasında yararlanılan her esere bilimsel normlar çerçevesinde atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir değiştirme yapılmadığını, tezin tamamının veya herhangi bir kısmının bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Berre ÜNAL

10/12/2011

ÖNSÖZ

Bilgi çağında yaşanan günümüzde, asıl sermaye “bilgi” olarak adlandırılırken, bilginin üretildiği, işlevselleştirildiği, güncellendiği ve paylaşıldığı en esaslı kurum olan üniversiteler her zamankinden daha önemli bir konuma yerleşmiştir. Üniversiteler bir kalkınma unsuru olarak görülmekte, hazırlanan plan ve politikalarla illerin, ülkelerin gelişimi için öncelikli rol üstlenmektedirler. Şehirlere kurulan üniversiteler sayesinde şehir hayatında meydana gelen nüfus, değişim, yaşam ve paylaşım sirkülasyonu şehirleri yeniden yapılanmaya zorlamaktadır. Ülkemizdeki birçok şehrin yaşadığı bu durum üzerinde durulmaya değer bulunmuştur.

Çalışmanın literatüre dayalı kısmında kitap, makale, tez ve internet taramalarından elde edilen veriler temel materyal olarak kullanılmış elde edilen veriler uygulanan anket çalışması ile desteklenmeye çalışılmıştır. Çalışmada Amasya Üniversitesi'nin Amasya şehrine kentleşme sürecindeki katkıları irdelenmiştir. Fakat bu katkıların sadece Amasya Üniversitesi'nin sahip olduğu öğrenci ve personel kaynaklarının niceliksel verileri ile ele alınmasının araştırmayı sığlaştıracığı düşünülmüş, bu sebeple öğrenciden idari personele, akademisyenlerden esnaflara kadar uzanan geniş bir örneklem gruba anket uygulanmıştır. Çalışmanın çıkış noktasını ise Amasya Üniversitesi personel ve öğrencilerinin sosyo-ekonomik alt yapısı oluşturmuştur, çünkü bu çalışmayı oluşturan nüfus kitlesinin beklentileri, ihtiyaç tanımları şehrin yapılanmasına yön vermiştir. Çalışmanın rakamsal verileri ise Amasya Üniversitesi personel daire başkanlığı ve öğrenci işleri daire başkanlığı birimlerinden temin edilmiştir.

Çalışmam boyunca yardımlarını esirgemeyen danışmanım Yrd. Doç. Dr. Fikri Okut'a, çalışmamın her sürecinde desteğini hep gösteren değerli hocam Prof. Dr. H.Musa Taşdelen'e hummalı anket uygulama dönemimde beni yalnız bırakmayan Amasya Üniversitesi'nin akademik ve idari personeline, teşekkürlerimi sunarım. Bana koşulsuz inanarak her zaman yüreklendiren kıymetli aileme, her zaman her koşulda hep en yakında olan değerli dostlarıma ve beni hep anlayan Erdem Altaş'a sonsuz teşekkürler; iyi ki varsınız...

Berre ÜNAL

10/12/2011

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	vi
TABLO LİSTESİ	vii
ŞEKİL LİSTESİ	x
ÖZET	xi
SUMMARY	xii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: AMASYA’NIN SOSYO-EKONOMİK YAPISI VE NİCEL VERİLERLE AMASYA ÜNİVERSİTESİ	9
1.1.Amasya’nın Tarihçesi	9
1.2. Amasya’nın Coğrafi Özellikleri.....	11
1.3.Amasya’da Ulaşım Olanakları ve Enerji Kaynakları.....	13
1.4. Amasya’nın Demografik Özellikleri.....	13
1.5.Amasya’da İstihdam.....	17
1.6.Amasya’nın Kalkınma Verileri	18
1.7.Amasya İli’nin Genel Eğitim Durumu	19
1.8.Amasya ve Göç	20
1.9.Amasya İlinin Genel Ekonomik Yapısı	22
1.9.1.Tarım Sektörü.....	23
1.9.2.Sanayi ve Ticaret Sektörü	24
1.9.3.İnşaat Sektörü.....	27
1.10.İlin Turizm Potansiyeli.....	27
1.11.Bir Kent Olarak Amasya.....	27
1.12.Amasya’da Kentleşmenin Tarihsel Boyutu	28

1.13.Kentleşme Kriterleri ve Amasya.....	29
1.14.Kentsel İyileştirme ve Amasya İlindeki Güncel Uygulamalar	30
1.15.Amasya Kenti GZFT Analizi	31
1.16.Amasya Üniversitesinin Tarihçesi Kuruluş ve Gelişimi.....	32
1.17.Amasya Üniversitesi Öğrenci Sayısının Dünü ve Bugünü	34
1.18.Sayılarla Amasya Üniversitesi Akademik ve İdari Personel Sayısı.....	35
BÖLÜM 2: KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	37
2.1 Maslow ve Kent İlişkisi	37
2.2. Kent Nedir?	38
2.3. Kent Tanımları	39
2.4.Kent Tanımları Üzerine.....	44
2.5.Kentin Genel Özellikleri	45
2.6.Kent Toplumunun Özellikleri	48
2.7.Kent ve Çevre İlişkisi.....	49
2.7.1. Çevre Çeşitleri.....	49
2.7.2.Kentsel Çevre	49
2.7.3.Kent Sorunları	50
2.7.3.1.Çevre Sorunları.....	52
2.7.3.2. Hizmet Sorunları	57
2.7.3.3.Yönetim Sorunları	57
2.8.Kent Üzerine Çeşitli Kavramlar.....	59
2.9.Kentleşme Tanımları.....	61
2.9.1.Kentleşme Nedir?	62

2.9.2.Dünya'daki Kentleşme Kriterleri	64
2.9.3.Genel Hatlarıyla Türkiye'de Kentleşme	65
2.9.4.Kentleşmenin Sebepleri	66
2.9.5.Kentleşmenin Sonuçları	69
2.9.5.1.Kentleşmenin Avantajları	70
2.9.5.2.Kentleşmenin Dezavantajları	72
2.10.Temel Kentli Şartları	73
2.11.Sağlıksız Kentleşme Özellikleri	74
2.12. Kentleşme Süreci ve Kentlilik Bilinci	75
BÖLÜM 3: BÖLGESEL KALKINMA AKTÖRLERİNDEN	
ÜNİVERSİTELER	
78	
3.1.Üniversitelerin Ortaya Çıkışı	78
3.1.1.Türkiye'de Üniversitelerin Ortaya Çıkışı.....	80
3.1.1.1.Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Üniversiteler	82
3.1.1.1.1.1923-1950 Döneminde Üniversiteler	82
3.1.1.1.1.2.1950-1980 Döneminde Üniversiteler	83
3.1.1.1.1.3.1980-1990 Döneminde Üniversiteler	85
3.1.1.1.1.4.1990 Sonrası Dönemde Üniversiteler	86
3.2.Üniversitelerin Bölgesel Dağılımı	88
3.3. Üniversite Olgusu	90
3.4.Üniversitelerin Amaçları	92
3.5.Üniversitelerin Kuruluşunun Şehir ve Bölgeye Etkileri.....	95
3.6.Şehirlerin Üniversitelerden Beklentileri	98

3.7.Üniversite ve Fayda.....	100
3.7.1.Bireysel Faydalar	101
3.7.2.Toplumsal Faydalar.....	102
3.7.3.Ekonomik Faydalar	103
3.8.Üniversitelerin Kuruldukları Kente Katkıları	104
3.8.1.Toplumsal Yapı.....	107
3.8.2.İstihdam.....	107
3.8.3.Sanayileşme.....	108
3.8.4.Nüfus	110
3.8.5.Kentleşme.....	111
3.8.6.Sosyal ve Kültürel Yapı	112
BÖLÜM 4: ARAŞTIRMANIN BULGULARI	113
4.1.Araştırmanın Güvenirliliği	113
4.2.Katılımcılara Ait Genel Bulgular	114
4.3.Katılımcıların Amasya Şehrine Bakışlarına Yönelik Bulgular.....	116
4.4.Katılımcıların Amasya-Amasya Üniversitesi İlişkisini Değerlendirmelerine Yönelik Bulgular.....	118
4.5.Öğrenci Profiline Ait Bulgular.....	124
4.6. Amasya Üniversitesinin Akademik ve İdari Personel Profiline Yönelik Bulgular	130
4.7.Esnaf Profiline Ait Bulgular	138
4.8. Hipotezlerin Değerlendirilmesi	145
4.8.1.Amasya Üniversitesi Personeline İlişkin Değerlendirmeler	146

4.8.2. Çalışmaya Katılan Esnaf Profiline İlişkin Değerlendirmeler.....	152
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	164
KAYNAKÇA	173
EKLER.....	188
ÖZGEÇMİŞ.....	199

KISALTMALAR

DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
FRKS	: Frekans
GSMH	: Gayri Safi Milli Hâsıla
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla
GZTF	: Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Tehditler ve Fırsatlar Analizi
KSS	: Küçük Sanayi Sitesi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
ÜSİ	: Üniversite Sanayi İşbirliği

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: 2000-2007 yıllarında Amasya Nüfusu	15
Tablo 2: 2010 yılı İl-İlçe Merkezi ve Belde Köy Nüfusu	16
Tablo 3: Amasya İli'ne Bağlı İlçelerin Toplam Nüfusları ve Nüfus Artış Hızları	16
Tablo 4: 2009 Yılı İstihdama İlişkin İŞ-KUR Temel Göstergeleri.....	17
Tablo 5: Amasya İlçeleri Göç Miktarı ve Net Göç Oranı	21
Tablo 6: Amasya'da İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Gayri Safi YurtiçiHâsıla(2001)	23
Tablo 7: Amasya İli İktisadi Faaliyet Kollarının Sektörlere Göre Dağılımı(2008)	24
Tablo 8: Amasya Ekonomisinde Sanayinin Payı	25
Tablo 9: Amasya İli Genel Ticaret Durumu	26
Tablo 10: İldeki Sermaye Şirketleri	26
Tablo 11: Amasya Kız Öğretmen Okulu Sayısal Bilgileri.....	32
Tablo 12: Amasya Üniversitesi 2007-2011 yıllarındaki Öğrenci Sayısı.....	34
Tablo 13: Amasya Üniversitesi'nin Unvanlara Göre Akademik Personel Dağılımı	35
Tablo 14: Amasya Üniversitesi'nin Birimlere Göre İdari Personel Dağılımı.....	36
Tablo 15: Çeşitli Ülkelere Ait Nüfus ve Kentleşme Oranları.....	66
Tablo 16: Üniversitelerin Bölgesel Dağılımı	88
Tablo 17: 2006 Yılında Kurulan Üniversitelerin Kuruldukları Şehirler ve Nüfusları ..	89
Tablo 18: Ekonomik Faaliyetlere Göre İstihdam Edilen Nüfustaki Değişmeler (1955-2000)	99
Tablo 19: Güvenilirlik.....	114
Tablo 20: Genel Bulgular(1.Kısım)	114

Tablo 21: Genel Bulgular (2.Kısım)	115
Tablo 22: Katılımcıların Amasya Şehrine Yönelik Görüşlerine Dair Bulgular (1.Kısım)	116
Tablo 23: Katılımcıların Amasya Şehrine Yönelik Görüşlerine Dair Bulgular (2.Kısım).....	117
Tablo 24: Katılımcıların Amasya-Amasya Üniversitesi İlişkisine Yönelik Görüşleri(1.Kısım)	119
Tablo 25: Katılımcıların Amasya-Amasya Üniversitesi İlişkisine Yönelik Görüşleri(2.Kısım).....	121
Tablo 26: Katılımcıların Amasya-Amasya Üniversitesi İlişkisine Yönelik Görüşleri(3.Kısım)	126
Tablo 27: Öğrencilerin Bölüm ve Sınıfları	124
Tablo 28: Öğrencilerin Barındıkları Yer	125
Tablo 29: Öğrencilere Ait Ekonomik Bulgular.....	126
Tablo 30: Öğrencilerin Aylık Harcama, Boş Zaman ve Üniversitenin Şehirde En Çok Hangi İş Kollarını Geliştirdiğine Dair Bulgular	128
Tablo 31: Öğrencilerin Yemek ve Alışveriş Mekânı Tercihlerine İlişkin Bulgular	129
Tablo 32: Öğrencilerin Şehirdeki Üniversitenin Önemine İlişkin Bulgular	130
Tablo 33: Amasya Üniversitesi Personeline Yönelik Genel Bulgular	131
Tablo 34: Amasya Üniversitesi Personeline Yönelik Barınma ve Amasya'daki Eksikliklere Yönelik Bulgular	131

Tablo 35: Amasya Üniversitesi Personelinin Aylık Harcamaları ve Üniversite'nin Geliştirdiği İş Kollarına Yönelik Bulgular	133
Tablo 36: Amasya Üniversitesi Personelinin Boş Zamanlarını Değerlendirmeye ve Kendilerini Kentli Hissetmelerine Yönelik Bulgular	134
Tablo 37: Amasya Üniversitesi Personelinin Kentleşmede Üniversitenin Etkisi ve Üniversitenin Şehre Katkılarına Yönelik Görüşleri	135
Tablo 38: Amasya Üniversitesi Personelinin Amasya Üniversitesi' nin Şehre Katkılarına Üzerine Görüşleri	136
Tablo 39: Amasya Üniversitesi Personeline Göre Kentleşme Göstergeleri, İkamet Şehirde İkamet Tercihi Nedenleri ve Amasya'ya Yönelik Değerlendirmeleri	137
Tablo 40: Sektörel Bulgular	138
Tablo 41: Sektörel Bulgular(2.Kısım	139
Tablo 42: Amasya Üniversitesi'nin Amasya'ya Sektörel Etkilerine İlişkin Bulgular.....	140
Tablo 43: Amasya Üniversitesi'nin Amasya'ya Değerlerine Etkilerine İlişkin ve Halkın Üniversiteye Tutumuna İlişkin Bulgular	141
Tablo 44: Amasya'nın İhtiyaçları Karşılama Potansiyeli ve Eksikliklerine İlişkin Bulgular	142
Tablo 45: Amasya Üniversitesi'nin Amasya'ya Katkılarına İlişkin Bulgular	143
Tablo 46: Esnafların Üniversitesi Kurumuna Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular....	144

Tablo 47: Amasya’da Yaşama Süresine Göre Katılımcıların Üniversitelerin Kentleşmeye Katkılarını Değerlendirme Düzeyleri	146
Tablo 48: Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Amasya’da Üniversite Öğrencilerine Yönelik Sosyal Aktivite Alanlarını Değerlendirme Düzeyleri.....	147
Tablo 49: Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Amasya’da Yaşarken Kendilerini Kentli Hissetme Düzeyleri.....	148
Tablo 50: Amasyalı Olma Durumuna Göre Katılımcıların Üniversitelerin Kentleşmeye Katkılarını Değerlendirme Düzeyleri	149
Tablo 51: Amasya’da Yaşarken Kentli Hissetme Durumuna Göre Katılımcıların Amasya’da Yaşamayı Başkalarına Önerme Düzeyleri	150
Tablo 52: Amasya’daki En büyük Eksikliğin Sosyal ve Kültürel Mekân Eksikliği Oluşuna Göre Katılımcıların Üniversitenin Şehrin Kültürel Gelişimine Katkısını Değerlendirme Düzeyleri.....	150
Tablo 53: Amasyalı Olma Durumuna Göre Katılımcıların Amasya’nın Üniversite Şehri Olma Potansiyelini Değerlendirme Düzeyleri.....	151
Tablo 54: Kentleşme Sürecinde Üniversitelerin Etkin Rol Aldığını Düşünme Durumuna Göre Katılımcıların Amasya’nın Kentleştiğini Düşünme Düzeyleri	152
Tablo 55: Amasya’da Yaşama Süresine Göre Katılımcıların Üniversitelerin Kentleşmeye Katkılarını Değerlendirme Düzeyleri	153
Tablo 56: Amasya’da Yaşama Süresine Göre Katılımcıların Üniversitelerinin Şehirde En Çok Neyi Değiştirdiğine İlişkin Değerlendirme Düzeyleri	154

Tablo 57: Amasya’da Yaşama Süresine Göre Katılımcıların Şehirdeki Üniversitenin En Olumlu Yanını Değerlendirme Düzeyleri	155
Tablo 58: Amasya’da Yaşama Süresine Göre Katılımcıların Amasya Üniversitesi’nin Tanınırlığını Arttığına Dair Değerlendirmeleri	156
Tablo 59: Amasya’da Yaşama Süresine Göre Katılımcıların Üniversitenin Şıklardaki Tüm Sektörleri Geliştirdiğine Dair Değerlendirme Düzeyleri	157
Tablo 60: Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Üniversitenin Şehrin Kültürel Gelişimine Katkısını Değerlendirme Düzeyleri	158
Tablo 61: Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Üniversitenin Varlığının Şehir İçin Önemli Olduğunu Değerlendirme Düzeyleri	159
Tablo 62: Amasyalı Olma Durumuna Göre Katılımcıların Üniversitelerin Kentleşmeye Katkılarını Değerlendirme Düzeyleri	160
Tablo 63: Amasyalı Olma Durumuna Göre Katılımcıların Amasya’nın Üniversite Şehri Olma Potansiyelini Değerlendirme Düzeyleri.....	160
Tablo 64: Üniversite Öğrencilerinin Yazın Şehirden Ayrılmasının İş Yoğunluğunu Etkilemesi Durumuna Göre Amasya Üniversitesi Varlığının Amasya İçin Önemliliğinin Değerlendirme Düzeyleri	161
Tablo 65: Üniversite Öğrencilerinin Yazın Şehirden Ayrılmasıyla İş Yoğunluğunun Etkilemesine Göre Amasya Üniversitesinin Tüm Kadrosuyla Amasya İçin Vazgeçilmez Olduğunu Değerlendirme Düzeyleri.....	162

Tablo 66: Amasya'daki En büyük Eksikliğin Sosyal ve Kültürel Mekân Eksikliği

Oluşuna Göre Katılımcıların Üniversitenin Şehrin Kültürel Gelişimine

Katkısını Değerlendirme Düzeyleri 163

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Tarihte Amasya	10
Şekil 2: Amasya'nın Türkiye'deki Konumu	12
Şekil 3: Kent Oluşumu ve Kent Sorunları	52
Şekil 4: Pered'in Kentsel Büyüme Sistematiği.....	70
Şekil 5: Kentsel Büyüme Etkileyen Temel Faktörler.....	75
Şekil 6: 1950 Yılında Üniversitelerin Dağılışı	83
Şekil 7: 1980 Yılında Üniversitelerin Dağılışı	85
Şekil 8: 1990 Döneminde Üniversitelerin Dağılışı.....	86
Şekil 9: 2005 Yılında Üniversitelerin Dağılışı	87
Şekil 10: 2006 Yılında Üniversitelerin Dağılışı	87
Şekil 11: 2007 Yılında Üniversitelerin Bölgesel Dağılışı	90

Tezin Başlığı: Kentleşme Sürecinde Üniversitenin Rolü; Amasya İli Örneği	
Tezin Yazarı: Berre ÜNAL	Danışman: Yrd.Doç.Dr. Fikri OKUT
Kabul Tarihi: 23.01.2012	Sayfa Sayısı: xv (Ön kısım), 187 (Tez), 11 (Ekler)
Anabilimdalı: Sosyoloji	
<p>1970’lerde ortaya çıkan “bilgi toplumu” kavramının beraberinde getirdiği çağ“bil(me)gi çağı” olmuş ve günümüzde tüm Dünya’nın içinde var olma mücadelesi verdiği bir kimliğe bürünmüştür. Artık asıl sermaye ne tarım nede sanayi sürecinin çıktılarıdır, asıl sermaye “bilgi”dir ve var olmak isteyen herkes “bilerek” bu sürece katılacaktır. Şüphesizdir ki bu şartlarda üniversiteler her zamankinden daha önemli ve hayati bir konuma oturmuştur.</p> <p>Ülkemizde de görülen üniversiteleşme çabası özellikle 2006 yılından sonra “her ile bir üniversite kampanyası ile” somut bir kimliğe bürünmüştür. Yüksek eğitim hizmeti almak ve bu hizmeti nitelikli bir şekilde vermek üzere şehre gelen nüfus sayesinde şehir büyük bir dinamizme bürünmüş ve bu “yeni” kitlenin çok yönlü ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir yeniden kentsel yapılanma sürecine girilmek durumunda kalınmıştır. Bu dönüşümün nitelikliliğinin ise şehrin uzun vadede hem yaşam hem de bir yüksek eğitim alanı olarak tercih edilirliliğini etkileyeceği aşikârdır.</p> <p>Bu araştırmada Amasya Üniversitesi’nin Amasya’nın kentleşme sürecine etkileri içinde Amasya üniversitesi öğrencileri, akademik/ıdari personeli ile Amasya esnafının bulunduğu üç farklı örneklem gruba sorulmuştur. Her örneklem grubun özelliklerine yönelik yapılandırılan sorularla 523 katılımcıya ulaşılmıştır. Çalışmada üç farklı bakış açısının kentteki üniversite olgusunu algılayışı incelenmiş ve uygulanan anket çalışmasıyla elde edilen veriler SPSS istatistik programı ile değerlendirilmeye tabii tutulmuştur. Birçok değişkenin saptandığı, çalışmanın hipotezlerine yönelik değişkenler arası ilişkilerin Ki-Kare Bağımsızlık Testi ile belirlendiği çalışmada değişkenler arasında çapraz ilişkiler de kurulmuştur. Elde edilen bulgular sonucunda Amasya Üniversitesi’nin Amasya’nın kentleşme sürecine ivme kazandırdığı, bu ivmenin sektörel ve sosyal boyutlarda her üç grup tarafından gözlemlendiği, memleket, Amasya’da yaşama süresi, eğitim gibi değişkenlerin kentleşme algılayışı üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.</p>	
Anahtar kelimeler: Amasya, Bilgi Çağı, Kentleşme, Kentsel Yapılanma, Üniversite.	

Sakarya University Institute of Social Sciences Abstract of Master's Thesis

Title of the Thesis: The Role of Universities in Urbanization Process (The Sample of Amasya)	
Author: Berre ÜNAL	Supervisor: Asistan Instructor Fikri OKUT
Date: 23.01.2012	Nu. of pages: xv (pre text), 187 (main body), 11(appendices)
Department: Sociology	
<p>The term “information society” which was appeared in 1970s is accompanied by the term “ the age of information” and today it has become an identity in which people struggle for existence in the world. Now the major capital is neither the outcomes of agriculture nor the outcomes of industrialization but it is “information” and everybody who wants to exist can join to the process by knowing. It is surely beyond doubt that universities hold much more important and critical roles than before in these conditions.</p> <p>The effort to have universities in our country had a substantial identification particularly after 2006 with the campaign "a university per city". Thanks to the population who comes to the city in order to take or give the service of higher education, the city has turned into a great dynamism and to meet the multiple needs of this new population, it has been a necessity to start an urban reconstruction process. Thus, it is apparent that the qualities of this reconstruction are likely to be affective on the preferability of the city as a life and higher education place.</p> <p>In this research, three sample groups including university students, academic / administrative personnel and Amasya tradesmen are interviewed on the effects of Amasya University on the urban reconstruction process of Amasya. With the questionnaire prepared according to the features of each sample group, 523 people have been reached. Three different perspectives on the state of university in the city have been investigated and the data obtained by the questionnaire has been assessed in the SPSS statistic program. Many variables have been detected and the relations among the variables of the research hypothesizes have been determined by a chi-squared independence test and cross-relations have been established among the variables. According to the results collected, it has been concluded that Amasya University gives acceleration to the Amasya urbanization and this acceleration has been observed by the three groups from both sectorial and social aspects and the variables such as hometown, the duration of living in Amasya and education are influential on the perceptions of urbanization.</p>	
Keywords Amasya, Information Age, Urbanization, Urban Construction, University.	

GİRİŞ

Ülkemizde gittikçe artan genç nüfusun eğitim isteği ve eğitilmesi ihtiyacının neticesinde günümüzde birçok ilde yeni üniversiteler kurulmuş, mevcut üniversitelere de yeni bölümler ve eğitim programları eklenmiş, üniversitelerin uzantısı olan fakülte ve yüksekokullarda adeta illeri kuşatır hale gelmiştir (Sargın, 2006). Bu yapılanma sonucunda bireyler eğitilme ve eğitime amacıyla yola çıkıp aynı şehre gelmiş ve farklı statülerin, bakış açılarının getirileri ile şehri yeniden yapılandırma sürecine sokmuşlardır.

Ülkemizde de 2006 yılında gördüğümüz toplu üniversite kuruluşları sayesinde kentsel, bölgesel ve uzun vadede de ülkesel kalkınmanın yolunun üniversitelerden geçtiği anlaşılmış durumdadır.

Güncel verilere göre ülkemizde “103 devlet üniversitesi, 62 vakıf üniversitesi ve çeşitli vakıflara ait 7 tane meslek yüksekokulu bulunmaktadır” (Tüm Üniversiteler, 2011). Bu geniş eğitim ağı sayesinde birçok genç önce toplumsal hayata, eğitimlerini tamamlamalarının ardından da iş hayatına katılım sağlamaktadır. Gençlerin yaşadığı bu hızlı sikülasyonda şehirlerin önemi yadsınmaz boyuttadır. Çünkü iş hayatına mesleki eğitimlerini edinmiş olarak girmek isteyen bireyler kendilerine fayda sağlayabilecek, ihtiyaçlarını giderebilecekleri mekânları seçme eğiliminde olurlar.

Amasya şehrinin yapılanmasına bakıldığında gelişmiş bir organize sanayiye, alternatifli iş ve yaşam alanlarına rastlamak güçtür. Amasya kayıtlara “turizm şehri” olarak geçmişse de ve kalkınmada öncelikli illerden olsa da sosyal hayatı ve istihdam hayatını değerlendiren istatistiklere bakıldığında iç açıcı sonuçlara sahip değildir. Bu durumda da Amasya için Amasya Üniversitesi yaklaşık olarak 8000 kişilik kadrosu ile oldukça önemli bir konumda olup Amasya halkı tarafından “bacasız fabrika” olarak nitelendirilmektedir.

“Üniversitelerimiz hem kuruldukları bölgelerde yüksek öğretim hizmeti vermekte hem de kuruldukları şehirlerde sosyal, ekonomik ve kültürel hayatın gelişim ve değişimini hızlandırmaktadır” (Sargın, 2006).

Üniversitelerin şehirlerin gelişimindeki rolü klasik işletmecilik mantığı ile örneklendirilmeye çalışıldığında; herhangi bir yerde kurulan büyük ölçekli bir işletmenin beraberinde birçok hizmet kolunun gelişimini tetiklediği ve bu çoğaltıcı etki doğrultusunda pek çok iş alanının etkilendiği gerçeğine üniversiteler üzerinden gönderme yapılması mümkün görünmektedir. Çünkü üniversiteler sahip oldukları beşeri kaynaklar, şehir yaşamına direkt ve doğrudan gelir olarak ilettikleri ekonomik kaynaklar ve şehir hayatına sağladıkları sosyal kaynaklar ile içinde kurulduğu birçok şehir için özellikle de gelişme sürecindeki şehirler için çoğaltıcı etki sağlayan temel kurumlar olmuşlardır. Nasıl ticari hayata giren sıcak para her bir iş kolunu etkilemekte ve bu işletme sahipleri değişen durumlarla doğru orantılı olacak şekilde yeni fırsat arayışlarına girmekte ise şehirlerdeki üniversiteler de yeni fırsat tanımlarının yaratılması konusunda önemli bir potansiyel oluşturduğu ifade edilebilir.

Çalışmanın Konusu

Çalışmada Amasya Üniversitesi'nin Amasya şehrinin gelişimine çok yönlü katkıları irdelenmiştir. Çalışmanın temel varsayımı Amasya Üniversitesi'nin Amasya'nın kentleşme sürecine ivme kazandırıcı etkilerinin olduğudur. Bu ana hipoteze göre üniversite şehrin ekonomik, sosyal, kültürel, mekânsal ve sektörel gelişiminde önemli bir yönlendirici konumunda olduğu söylenebilir. Özellikle Amasya Üniversitesi'nin müstakil kimliğine kavuştuğu 2006 yılından itibaren şehirde artan eğitim programları ve fakülte sayısı ile birlikte bu durum daha da artmıştır. Amasya Üniversitesi'nin 2011 yılı güncel verilerine göre 7630 öğrenciye 164 akademisyene ve 187 idari personele sahiptir. Bu nicel veriler ele alındığında şehir hayatındaki 7981 kişilik nüfusun Amasya Üniversitesi sahip olduğu beşeri kaynaklardan oluştuğu belirtilebilir.

1975 yılında beri Amasya'da var olup 19 Mayıs Üniversitesi'ne bağlı olarak hizmet veren yüksek eğitim kurumları şehrin dinamizmini o dönemden başlayarak hızlandırmış olsa da 2006 yılından sonra şehrin gelişimi, yapılanması ve tanınmasında belirgin gelişmeler görülmüş, bu gelişmelerde toplam 523 kişinin oluşturduğu örneklem gruba sorulan anket soruları ışığında saptanmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre 2006 yılından günümüze kadar şehrin ekonomik, sosyal, kültürel ve sektörel hayatında ciddi gelişmeler gözlemlenmiştir. Üniversite bünyesinde yer alan kişilerin beklenti ve baskılarının şehri değiştirmeye, dönüşmeye ve bu vazgeçilmez kitlenin taleplerine cevap

vermeye zorladığı belirtilebilir. Mevcut taleple bu talebi gidermeye yönelik arzı uyumlaştırmak bu gelişmelerin odak noktasını oluşturmuştur.

Şehre gelen, yaşları, statüleri, eğitimleri farklı olan bu genç ve dinamik kitle ile birlikte yaşamaya başlayan Amasya halkı kültürel anlamda da zenginleşmiş, özellikle şehre katılan genç öğrenci nüfusu ile geleneksel olarak tabir edilen davranış kalıpları da esnemiş böylece Amasya'nın kültürel yelpazesi, hoşgörüsü genişlediği yönünde yorumlar yapılabilmektedir. Bu kitlenin bir anlamda dayattığı hizmet ve ürün çeşitliliği neticesinde Amasya halkının da daha alternatifli tüketim ürünlerine ve yaşam alanlarına kavuştuğu düşünülebilir.

Amasya Üniversitesi'nin sayısal verileri ışığında üniversitenin Amasya'ya katkısı olarak belirlenebilecek bir diğer unsur da istihdamdır. Çünkü çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre çalışmaya katılan akademik ve idari personelin % 47,7 si Amasyalıdır ve % 39,7 si 20 yıl ve üzeri zamandan beri Amasya'da yaşamaktadır. Dolayısıyla bu kişilerin Amasya ilinin işsizlik oranında yer almamasının sebebinin de Amasya Üniversitesi olduğu düşünüldüğünde Amasya Üniversitesi'nin Amasya iline bir diğer katkısı gözler önüne serilmiş olur.

Çalışma Konusunun Seçilme Nedenleri

Kentleşme Sürecinde Üniversitenin Rolü: Amasya İli Örneği isimli çalışmanın konusunun seçilme nedenleri şu şekilde sıralanabilir;

- Ülkemizde bu konuda yapılan çalışmaların sayıca azlığı,
- Ülkemizde konu dâhilinde yapılan çalışmaların üniversitelerin kentleşme sürecine etkisini sadece ekonomik boyutlarıyla ele alması,
- Amasya ilinin bu konu kapsamında hiç incelenmemiş olması,
- Ulusal ve yerel yöneticilerinin, üniversite ile iç içe yaşayan halk ve esnafın farkındalıklarını arttırmak,
- Konunun sosyal boyutunun olmasıdır.

Çalışmanın Önemi ve Amacı

Araştırmanın önemi üniversite –kent ilişkisine dikkat çekerek kentlerin yapılanması için üniversitelerin yarattığı ortamın şehrin dinamizmi için ne kadar elzem olduğunu ortaya koymanın yanında Amasya şehri için daha önce böyle çalışma yapılmamış olmasıdır. Amasya Üniversitesi'nin 2006 yılında kurulan yeni bir üniversite olmakla birlikte Amasya şehrine halkının da kullanabileceği imkânlar sunmuştur. Üniversite çevresinde yaşayan kişilerin ulaşım sıkıntısı çekmemeleri, bölgede dinamik bir sektörel yapılanma yaşanması ve 2011 yılında hizmete açılan spor salonu bu imkânların sadece bir kısmıdır. Resmi Gazete'nin 15 Nisan 2011 tarih ve 2011/1595 sayısı ile karara bağlanan tıp fakültesi kurulumu da üniversitenin uzun vadede şehre sunacağı imkânların somut bir örneği niteliğindedir. Bu somut örneklerde konuyu incelemeye değer kılmıştır.

Çalışma ülke bazında kurulmakta olan üniversitelerin içinde buldukları şehre olası katkı ve katkılarını somut verilerle göstermesi açısından da önem arz etmektedir.

Çalışmanın amaçları ise şu şekilde maddelendirilebilir;

- Amasya'da 1974 yılından beri Samsun 19 Mayıs Üniversitesi'ne bağlı olarak,2006 yılından itibaren de Amasya Üniversitesi olarak müstakil bir kimlik kazanan yüksek öğretim kurumlarının içinde kuruldukları şehre sosyal, kültürel, ekonomik, demografik ve diğer etkilerinin belirlenmesi,
- Amasya Üniversitesi akademik/idari personelinin, öğrencilerinin ve Amasya esnafının Amasya Üniversitesi'nin Amasya iline etkilerini algılayışlarına yönelik görüşlerinin alınması,
- Bu konudaki aksaklıklarının tespiti ve çözüm önerilerinin sunulmasıdır.

Çalışmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Her akademik çalışma özellikle deney ve gözlem gibi belirli yöntemlerle de sınılanmışsa da belirli sınırlılıklar içermektedir. Bu araştırmanın kapsam ve sınırlılıkları ise aşağıdaki şekilde belirtilebilir.

- Araştırma neticesinde ulaşılan sonuçlar örneklemin temsil ettiği Amasya Üniversitesi akademik ve idari personeli, Amasya Üniversitesi öğrencileri ve Amasya esnafı ile sınırlıdır.
- Çalışma sonucunda elde edilen veriler katılımcıların anket sorularına vermiş olduğu cevapların samimi ve doğru olduğu varsayımı ile sınırlıdır.
- Araştırma belirli bir zaman diliminde yapıldığından katılımcıların fikir ve görüşleri bu zaman dilimini içermektedir. Düşüncelerin zaman içinde değişebilme ihtimali göz önüne alındığında çalışmanın anketin uygulandığı zaman dilimi ile sınırlı olduğu da açıktır.

Çalışmanın Yöntemi

Bilimsel bir araştırmadan söz edebilmek için bir takım araştırma yöntem ve modellerinin kullanılması gerekmektedir. Bu çalışmada öncelikle kent, kentlilik, kentleşme, üniversite kavramları hakkında bilgi edinebilmek için bu kavramlarla alakalı ve ilgili kavramları Amasya açısından değerlendirebilmek için Amasya verilerinden oluşan geniş bir literatür taraması yapılmış ve konu dahilindeki verilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırma modeli, araştırma konusunun tespiti ve varsayım ya da hipotezlerin ortaya konmasından başlayarak, kullanılacak araştırma ve tekniklerin seçilmesi, verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve sonuçlarının sorulmasına kadar gerçekleştirilen etkinlikler bütünüdür (Türkdoğan, 2009, 160).

Bu çalışma farklı yaş, cins ve statüden seçilmiş geniş bir örneklem grubu yapılan uygulamalı bir survey(tarama) çalışmasıdır. “Surveylerde iki önemli şartın karşılanması oldukça önemlidir, bunlar; evrenden seçilmiş temsili bir örneklem ve standart veri toplama araçlarının kullanımınıdır” (Şahin, 2006:153). Çalışma bu iki şartı elde edilen temsili örneklem grubunun nitelikleri, sayısı ve standart veri toplamı aracı olarak kullanılan anket yöntemi ile karşılamaktadır.

Çalışma sonucunda elde edilen verilerin analizi Windows için SPSS 16.1(Statistical Package for the Social Sciences Software) sürümü kullanılarak gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler tablolandırılarak değerlendirilmeye tabii tutulmuştur.

Anket çalışması sonucunda belirtilen istatistik programına sayısal kodlarla girilen veriler, daha sonra Amasya Üniversitesi personeli ve esnaf katılımcılar için çalışmanın hipotezleri göz önünde bulundurularak “değişkenlerin çapraz tablo ile verilen kategorilerine ilişkin gözlenen frekanslar ile beklenen frekanslar arasındaki farkın istatistiksel anlamlı olup olmadığını tespit etmek için” (Ural ve Kılıç 2006:264) Ki-Kare bağımsızlık testine tabii tutulmuştur. Analiz sonucunda saptanan ilişkilere yönelik oluşturulan çapraz ilişkilendirme(crosstabulation) tabloları da yorumlanarak değerlendirilmiştir.

Araştırmada kullanılan yöntemler ise şu şekilde sıralanabilir;

- Yüzde Dağılım
- Frekans Dağılım
- Aritmetik Ortalama
- Betimsel Veriler İçin Veri Toplama Tekniği Olarak Anket
- Ki Kare Testi

Evren ve Örneklem

“Araştırmacının çalışma alanını oluşturan, örneğini seçtiği ve edindiği sonuçları genelleştireceği grup” (Altunışık ve diğ., 2010:130) olan evren çalışma için Amasya Üniversitesi'nin şehir merkezinde bulunan fakülte ve yüksekokullarında öğrenim görmekte olan öğrenciler, bu fakülte ve yüksekokullarda çalışan akademik ve idari personel ile Amasya Esnaf ve Sanatkarlar Odasına kayıtlı esnaflardan oluşmaktadır.

“Araştırmanın evreni içerisinde amaca uygun olan bir yöntemle seçilen ve evreni temsil yeteneğine sahip birimler veya elemanlar kümesi” (Ural ve Kılıç, 2006:35) olan örneklem de çalışma için 300 Amasya Üniversitesi Öğrencisi(Amasya Meslek Yüksekokulu ve Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesinden Belirlenmiştir.) 180 Amasya Üniversitesi'nde görev yapmakta olan akademik ve idari personel ve son olarak Amasya'da çeşitli sektörlerdeki iş hayatına aktif olarak devam eden 150 adet esnaftan oluşmaktadır. Dolayısıyla çalışmanın ana kümesini öğrenci, akademik ve idari personel ile esnaf olmak üzere üç farklı grup oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklem büyüklüğü

ise 630 kişiden oluşmaktadır. Fakat zamanında geri dönmeyen, hatalı ya da eksik doldurulan toplam 107 anket formu değerlendirme dışı tutulmuş, böylece üç farklı gruba uygulanarak ayrı ayrı değerlendirilmeye tabii tutulan anket sayısı 523 olmuştur. Evreni temsil edeceği varsayılan örneklem ise öğrencilerin fakülte ve sınıfları, akademik personelin unvanları dikkate alınarak tabakalandırılmış basit tesadüfî yöntemle; esnafta Amasya Esnaf ve Sanatkârlar Odasına kayıtlı çeşitli iş kollarındaki esnaflardan basit tesadüfî yöntemle belirlenmiştir.

Araştırmalarda göz önünde bulundurulması gereken temel amacın çok veri toplamaktansa doğru ve güvenilir veriyi toplamak olduğu göz önünde bulundurulursa “Kentleşme Sürecinde Üniversiteleri Rolü: Amasya İli Örneği” çalışmasının örneklem sayısı ve niteliği ile bu amacı karşıladığı düşünülmektedir.

Verilerin Toplanması

Uzun bir gözlem sürecinin sonucunda araştırmanın varsayımları belirlenmiş ve varsayımlara yönelik sorular oluşturulmaya başlanmıştır. Çalışma dâhilinde konu ile ilgili daha önceden yayınlanmış uygulamalı çalışmaların, geçerlilik ve güvenilirlik testlerine tabii tutulmuş sorularından ve Amasya'nın gözlemlenmesi neticesinde şehrin, şehirde yaşayanların algısına uygun olarak şekillendirilmiş çalışmanın hipotezlerini destekleyen sorulardan oluşan anket formu oluşturulmuştur. Oluşturulan sorular tespit edilmiş örneklem grubun tamamına uygulanmadan önce küçük bir örneklem grup üzerinde test edilmiş ve test sonucundaki tespit edilen aksaklıklar, anlaşılmazlıklar veya anlatım bozuklukları açısından sorularda mevcut bulunan problemlerin giderilmesinin ardından sorular asıl örneklem gruba uygulanmıştır.

Konu dâhilinde anket sorularından yararlanan çalışmaların künyeleri aşağıda verilmiştir.

- Âdem Sağır ve Erkan Dikici (2011), “Yeni Göçmenlik Mekânları Olarak Yeni Kurulan Üniversiteler: Ordu Üniversitesi Örneğinde Öğrencilerin Bütünleşme Sorunları”, *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, C.2, S.3, Haziran.
- Hayriye Nur Görkemli (2011), *Üniversiteler ve Kent Ekonomisi*, Çizgi Kitapevi, Konya.

- Sevil Sargın (2006) *Şehirleşme-Üniversiteler Üniversitelerin Şehirleşmeye Etkileri: Isparta Örneği*, Fakülte Kitapevi, Isparta.

Anket uygulaması 2011 Haziran ayından itibaren başlamış, 2011-2012 eğitim öğretim yılı güz yarıyılında da devam etmiştir. Anketlerin uygulanmasının çok büyük bir kısmı araştırmacı tarafından yapılmıştır. Amasya Üniversitesi'nin akademik ve idari personeline uygulanacak anket çalışmasında ise başta Amasya Üniversitesi Personel Daire Başkanlığı'ndan olmak üzere Amasya Üniversitesi'ne bağlı diğer idari birimlerden yardım alınmıştır.

BÖLÜM 1: AMASYA'NIN SOSYO-EKONOMİK YAPISI VE NİCEL VERİLERLE AMASYA ÜNİVERSİTESİ

1.1. Amasya'nın Tarihçesi

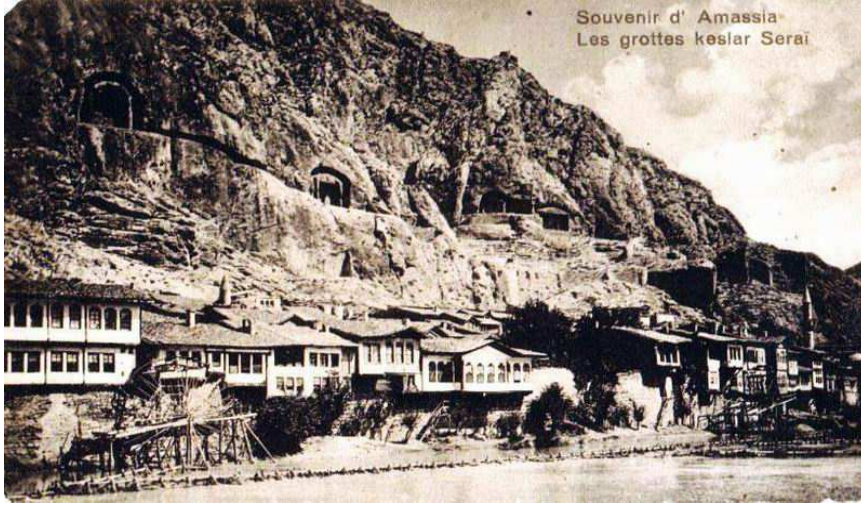
Amasya tarihine geçmeden önce şehrin adının kökeni ile ilgili bilgi vermenin yerinde bir çaba olacağı düşünülmüştür. Mitolojik düşünce tarzının uzantılarından biri olarak eski çağda Anadolu' daki pek çok şehrin kurucu tanrısı veya kahramanı olduğu inancı hâkimdi, Amasya'nın adının kökeni içinde buna benzer ifadelere çeşitli kaynaklarda rastlanmaktadır. “Roma İmparatoru Septimius Severus dönemini ait bir Amasya sikkesi üzerinde yer alan yazıta göre; Roma mitolojisindeki Zeus un oğlu Hermes in Amasya kentinin kurucu tanrısı olduğu kabul edilir” (Amasya İl Yıllığı, 2007:33). Amasya' nın Pontus Dönemindeki adı ise Amasseia' dır. “Ünlü coğrafyacı Strabon da Amasya için aynı ismi kullanmıştır, Amasya adının kökeni Ana Tanrıça anlamına gelen AMA iken Amasya ise Ana Tanrıça Ma'nın Şehri” demektir (Amasya Kültür Envanteri, 2007:35).

Amasya 20 Nisan 1920'de il oluşunun ardından adı hiç değişmemiş Anadolu kentlerinden olmuştur (Tokmakçioğlu, 2011).

Amasya şehrinin tarihi incelendiğinde şu bilgileri vermek şehrin geniş tarihini etraflıca özetler nitelikte olacaktır; Osmanlı Sultanlarının birçoğunun şehzadelik dönemlerini yaşadığı, Osmanlı'yı Cumhuriyet'e taşıyan değerlerin yetiştiği, Kurtuluş Savaşı'nda Milli İrade'nin oluştuğu, Gazi Mustafa Kemal Paşa önderliğinde yeniden yapılanma kararlarının alındığı, Cumhuriyet'e giden yolun en önemli kilometre taşı ve yazılı belgesi niteliğindeki Amasya Tamimi'nin yayınlandığı önemli bir yerleşim merkezidir (Amasya Kültür Envanteri, 2007; Çatal, 2009; Amasya Valiliği, 2008b).7500 yıllık tarihi mirasın üzerinde kurulu bulunan, çok önemli kültür zenginliklerinin olduğu Amasya şehri, adeta açık hava müzesi gibidir.

Tarihsel sürecinde 700 yıl Bizans egemenliğinde kalan Amasya' da 1071 yılında ilk Türk Egemenliğini kurulmuştur, şehir “1386 yılında Şehzade Yıldırım Bayezit tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır” (Kılıç, 2004:18). Bu dönemden sonrada şehir sınırları içine kurulan medrese, cami ve türbe gibi eserlerle daha o dönemden kentleşmeye başlamıştır (Amasya Folkloru, 2006).

Şekil 1. Tarihte Amasya

Kaynak: www.amasya.gov.tr (Erişim Tarihi: 05.03.2011).

Amasya; Osmanlı padişah ve şehzadelerinin gösterdikleri özel ilgi nedeniyle, "Şehzadeler Şehri " olarak ün yapmıştır.

Şehzade Yıldırım Bayezid, Çelebi Mehmet, Şehzade Murat (II) (1404 yılında Amasya'da doğmuştur.), Şehzade Ahmet Çelebi, Şehzade Mehmet (II), Şehzade Alâeddin, Şehzade Bayezid (II) (oğlu Yavuz Sultan Selim Han 1470 yılında Amasya Sarayında doğmuştur.), Şehzade Ahmet, Şehzade Murat, Şehzade Mustafa, Şehzade Bayezid ve Şehzade Murad (III) çeşitli tarihlerde Amasya'da Valilik Yapmışlardır (Yardım, 2004:23).

Dolayısıyla "Amasya Osmanlı döneminde şehzade sancağı sayılmasıyla birlikte yönetim organizasyonunun sağlandığı ve şehzadelerin yetiştiği yer olma özelliğinin kazananmış, bu vaziyet şehrin görünümünde de etkili olmuş ve şehrin kültürel kimliğini şekillendirmiştir"(Amasya İl Yıllığı, 2010: 183).

Tarihi bu kadar zengin olan bir şehir ilk defa ne zaman keşfedilmiş? Şehre ilk yerleşimler ne zaman başlamıştır? Soruları arkeolojik veriler ışığında şu şekilde cevaplandırılabilir; Amasya' daki ilk yerleşmelerin Kalkolitik Çağ(M.Ö. 5500)'a kadar uzanan bir geçmişe sahiptir hatta "Roma imparatorluğu döneminde Amasya bölgenin metropolis'i olup" (Arslan, 1992:123) önemli bir şehir konumundadır.

Şehirlerin anıtsal tarihlerinin kültürel birikimleri olduğu inancından yola çıkılarak Amasya'nın günümüzde sahip olduğu bu anıtsal birikimin kaynakları aşağıda verilmiştir.

Amasya 75 asırlık tarihinin içerisinde Hitit, Frig, Kimmer, İskit, Med, Pers, Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu, İlhanlı ve Osmanlı kültürleri başta olmak üzere 13 uygarlığa ev sahipliği yapmış olan Amasya, bu süreç içerisinde öylesine toprakla bütünleşmiş eserlere sahip olup bize bırakmıştır ki; ilimiz bu olağanüstü tarihsel – kentsel silüetiyle daha önce de belirttiğimiz gibi canlı bir açık müze görünümüne bürünmüştür (Yardım, 2004:78).

Bu dönemlerin arkeolojik yerleşim yerlerine ait kalıntılar halen mevcuttur. Örneğin “Pontuslar'ın (M.Ö.333 - M.Ö.26) Krallarının ölümünden sonra kayalara oymak suretiyle oluşturdukları Kral Kaya Mezarları, bu gün bile Amasya İli'nin anıtsal eserleri arasında yer almaktadır” (Amasya Belediyesi Araştırma Raporu, 2007). Amasya'nın sahip olduğu bu anıtsal miras ve kültürel zenginlik neticesinde 1861 yılında Fransız Georges Perrot “ Amasya Anadolu'nun Oxford'udur” (Amasya Folkloru, 2006: 7), diye yazmıştır.

Tarihin akışı içerisinde Amasya'nın önemli roller üstlendiği çalışmanın daha önceki sayfalarında belirtilmiştir, şehir Kurtuluş Savaşı sırasında yine ön plana çıkmıştır. Amasya'nın, Türklerin Anadolu'yu vatan yapma azim ve gayretlerinde adeta merkez karargâh görevini üstlendiği belirtilebilir.

“Kurtuluş Mücadelesinin planları hazırlanmış, Erzurum ve Sivas Kongrelerinin toplanmasına burada karar verilmiş, 22 Haziran 1919'da yayınlanan Amasya Tamimi ile "Milletin İstiklalini yine milletin azim ve kararının kurtaracağı" Amasya'da ilan edilmiştir” (www.oka.org.tr).

Amasya'da her yıl 12-22 Haziran tarihleri arasında Amasya Genelgesinin yıldönümü nedeniyle Atatürk Kültür ve Sanat Haftası olarak uluslar arası festival gerçekleştirilmekte olup, pek çok ülkeden konuklar ağırlanmaktadır. Bu festivaller hem ilim, hem de ülkenin tanıtımı açısından önemli bir faaliyet olarak kabul edilmektedir.

1.2. Amasya'nın Coğrafi Özellikleri

“Orta Karadeniz'de 7.000 yıldır Yeşilirmak vadisi Harşena Dağı eteklerine kurulu olan Amasya İli, Orta Karadeniz bölümünün iç kısmında, 34° 57' 06” - 36° 31' 53” doğu boylamları ile 41° 04' 54” - 40° 16' 16” kuzey enlemleri arasında yer almaktadır” (Amasya İl Yıllığı, 2007:131). Amasya İli; doğudan Tokat, güneyden Tokat ve Yozgat, batıdan Çorum, kuzeyden Samsun illeri ile çevrilidir. “5.701 km²'lik bir yüzölçümüne sahip olan Amasya İli'nin il sınırları içerisinde kalan alanı, 814.578 km²'lik ülke topraklarının % 0,7'sini oluşturmaktadır” (Amasya İl Yıllığı, 2007:146).

Amasya ilinde Yerleşim yoğunluğu, Yeşilirmak'ın kuzeyinin darlığı nedeniyle, daha çok güney kıyılarında görülmektedir. Günümüzde ise Amasya kent merkezi kale ile Yeşilirmak arasına dizilmiş, kentsel gelişme ise genel olarak güneybatı ve güneydoğu yönlerine ilerlemiştir ancak, bir diğer gelişme yönü de Ferhat Dağı yamaçlarına doğru olmuştur (Amasya İl Yıllığı, 2007). “Amasya İli'nin, 2006 verilerine göre Merkez İlçe ile birlikte 7 İlçesi, 22 beldesi ve 349 köyü bulunmaktadır” (Amasya İl Yıllığı, 2007:34).

Şekil 2. Amasya'nın Türkiye'deki Konumu.

Kaynak: www.fle135-turkiye.pbworks.com (Erişim Tarihi: 15.09.2011).

Orta Karadeniz'in önemli şehirlerinden biri olan Amasya'nın iklim özellikleri incelendiğinde şehrin tam olarak herkes tarafından bilinen Karadeniz iklimi özelliklerini göstermediği söylenebilir.

Amasya'da, Karadeniz iklimi ile karasal iklim arasında bir geçiş iklimi hüküm sürer. Yazları karasal iklimi kadar kurak, Karadeniz iklimi kadar yağışlı değildir. Kışları ise Karadeniz iklimi kadar ılıman, kara iklimi kadar sert değildir. Yazları sıcak ve kurak, kışları yağışlıdır. İlkbahar en çok yağış alan mevsimdir (Tarihin Tanığı Amasya, 2008:39).

“Karasal iklim ve Karadeniz iklimi özelliklerine bağlı olarak bitki örtüsü de kuzey bölgelerde tahrip edilmiş ormanlıklarla birlikte, ilin güneyinde karasal iklimin bitki örtüsü olan geniş stepler yer almaktadır” (Amasya İl Yıllığı, 2010: 23).

1.3. Amasya’da Ulaşım Olanakları ve Enerji Kaynakları

Amasya şehri Merkez ve Taşova ilçesi Doğu Karadeniz Bölgesinin iç kesimleri ile Doğu Anadolu Bölgesinin kuzey kısımlarını özellikle İstanbul’a bağlayan Avrupa-İran Uluslar arası Transit Karayolu’nun üzerinde olması açısından önemlidir. “Merkez ve Suluova ilçelerinden geçen Sivas-Samsun demiryolu, ili ülkedeki demiryolu ağına bağlamaktadır” (Amasya(Merkez) İlave ve Revuzyon İmar Planı Çalışması,2007:73). Hava yolu taşımacılığında ise Merzifon 5. Ana Jet Üs Komutanlığı Havaalanı sivil havacılık hizmetlerine açılmıştır. Merzifon- İstanbul arası haftanın her günü uçuş seferleri düzenlenmektedir.

İle en yakın deniz yolu 130 km uzaklıktaki Samsun Limanıdır. “İl genelinde yolu olmayan yerleşim merkezi yoktur ve köy yollarının büyük kısmı asfalttır” (Ünsalan, Şimşeker, 2006:16).

1.4. Amasya’nın Demografik Özellikleri

Nüfus denildiğinde belirli bir alanda belirli bir zamanda yaşayan insan yoğunluğu anlaşılmaktadır. Şehirler için nüfus yoğunluğu çevre sorunlarının temel kaynağı olurken diğer yandan da yerleşim alanları için bir güç kaynağı ve şehirlerin devamlılığını sağlamada da gerekli bir unsurdur.

Türkiye Cumhuriyeti’nin 1927 yılında gerçekleştirilen genel nüfus sayımı sonuçlarına göre, Amasya ilinin nüfusu, 13.648.270 kişi olan Türkiye nüfusu içinde 115.191 kişi olarak tespit edilmiştir (Amasya Verileri, 2011). Söz konusu yılda, Amasya ilindeki toplam nüfusun 85.219’u köylerde iken, nüfusun geri kalan kısmı (29.972 kişi) şehir kesiminde yoğunlaşmıştır, ilin kentleşme oranı % 26,01 olarak değerlendirilmiştir. (www.amasya.gov.tr).

1927-2000 yılları arasındaki dönemde, nüfusta 3,17 katlık bir artış meydana gelmekle birlikte, Amasya nüfusu 1985 yılına kadar artış eğilimi göstermiş, ancak 1985-1990 döneminde ise artan göçler nedeniyle nüfusta bir düşüş yaşanmıştır. 1985- 1990 yılları arasında yaşanan nüfus düşüşünün ardından 1990-2000 yılları arasındaki dönemde nüfus yeniden artış (% 1,65 düzeyindeki artış hızı ile) eğilimi göstermiştir. Bu dönemde, şehir nüfusu % 19,15 düzeyindeki bir artış hızına sahipken, köy nüfusunda % 15,52 hızında bir düşme meydana gelmiştir (Çatal, 2009:63).

Amasya İli yıllık nüfus artış hızı 1950 yılına kadar sürekli artan bir seyir izlerken, bu dönemden sonra sürekli bir düşüş göstermiştir, en yüksek nüfus artış hızı 1950 yılında % 65, 46 seviyesinde gerçekleşmiştir (Amasya Belediyesi Araştırma Raporu, 2008:80). Bunun nedeni 1950 sonrası ülke genelinde yaşanan nüfusun artma eğiliminin yanı sıra Taşova'nın Tokat'tan ve Göynücek'e bağlı bazı köylerin de Çorum'dan alınarak Amasya İli'ne bağlanmış olmasıdır (Amasya Belediyesi Araştırma Raporu, 2008:82).

1950-1985 döneminde nüfus artış hızının sürekli azaldığı, Amasya nüfusunun azalan bir hızla arttığı söylenebilir, nüfus artış hızı en düşük değeri olan % -0,61 değerine 1985 yılında gerilemiştir ve bu dönemde toplam nüfusta bir miktar azalma yaşanmıştır, 1985-1990 döneminde nüfus artış hızında çok az da bir yükselme olmasına karşın, 2000 yılına gelindiğinde Amasya'nın nüfus artış hızı sıfır seviyesindedir (Amasya Belediyesi Araştırma Raporu, 2008:90).

1980 yılından itibaren Amasya'nın, Karadeniz Bölgesi'nin ve Türkiye'nin nüfus artışı incelendiğinde, Amasya'nın hem bölgenin hem de Türkiye'nin ortalama nüfus artışı değerlerinden daha düşük bir değere sahip olduğu gözlemlenmektedir. Hatta "İlin nüfus artış hızının ülke ortalamasının yaklaşık onda biri, bölge ortalamasının da yaklaşık olarak yarısı kadar değerlere sahip olduğu görülmektedir"(Amasya Verileri, 2011).

"2000 yılı itibariyle, nüfusu 365.231 kişi olan Amasya ili, bu nüfus düzeyi ile Türkiye iller sıralaması içerisinde 53. sırada yer almaktadır" (TÜİKb).

Yüzölçümü il bazında en küçük ilçe olan Hamamözü (202 km²), 26 kişi/km² yoğunluk ile diğer ilçelerden çok daha az yoğun bir nüfus yapısına sahiptir, en yüksek yüzölçümüne sahip ilçe Merkez ilçe iken, nüfus yoğunluğu en fazla olan ilçe kentsel nüfus oranı da 92 kişi/ km² (516 km²) ile en fazla olan Suluova'dır (Amasya Belediyesi Araştırma Raporu, 2008:85).

"2000 yılı rakamlarına göre ilin göç veren illerden olduğu söylenebilir, nüfus yoğunluğu, doğurganlık hızı ülke ortalamasının altında ve ortalama hane halkı büyüklüğü de ülke ortalamasının üzerindedir"(Amasya 2008 Yılı Faaliyet Raporu, 2008:46). Özellikle "Türkiye'nin yıllık ortalamaları nüfus artış hızı ortalaması toplamda % 18,27 seviyesindeyken"(TÜİKb), Amasya'nın verileri bu değerlerden oldukça düşük bir seviyededir. 2000 yılı verilerine göre arası yıllık ortalama nüfus artışı Amasya için toplamda % 1, 65 dir (TÜİKb). Bu verilere bağlı olarak bağlı olarak, Amasya'nın ve bölgenin ülke içindeki nüfus payı da giderek azalmakta olduğu söylenebilir. Amasya İli,

2000 yılı itibariyle Karadeniz Bölgesi'nin toplam nüfusunun % 4, 33'ünü oluşturmaktadır (Amasya Belediyesi Araştırma Raporu, 2008:74).

2000 yılı değerleri kıstas alınarak düzenlenen 2003 yılı sosyo-ekonomik gelişmişlik araştırması verilerine göre: Amasya ili nüfus, şehirleşme oranı, nüfus artış hızı, doğurganlık hızı ve ortalama hane halkı büyüklüğü oranlarında ülke içinde bulunduğu sıradan daha düşük değerler vermektedir (Güneş, 2002:143).

Tablo 1. 2000-2007 yıllarında Amasya Nüfusu

Kaynak: Amasya 2008 Yılı Faaliyet Raporu, 2008:49.

Amasya ili nüfusu 2000 yılında 365.231 kişi işken 2007 yılında adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre 328.674 kişi ye düşmüştür. Amasya ili, nüfus yoğunluğu açısından 59 kişi/km² ile Türkiye genel ortalaması olan (92 kişi/km²) değerinin altında olup coğrafi yapısının gelişmeye uygun olmaması Amasya nüfus yoğunluğunun ve nüfus artış hızının düşük olmasındaki en önemli etkenlerdir (TÜİKb).

Amasya'ya bağlı ilçelerin 2000-2007 döneminde nüfusları ve nüfus artış hızları incelendiğinde, Amasya ilinde, Merzifon ilçesi dışındaki tüm ilçelerde yıllık nüfus artış hızı bu dönemde eksi değerlerdedir. Bu dönemde nüfus artış hızı artı değerde olan ve en çok göze çarpan ilçe % 0,38 değerle Merzifon ilçesidir (Amasya Belediyesi Araştırma Raporu, 2008:91).

Nüfus istatistikleri incelendiğinde Amasya'da genç bir nüfusun varlığından bahsetmek mümkün değildir, bu verilerden hareketle Amasya'da, çalışma çağına gelen genç nüfusun dışarı göç ettiği saptanabilir. Bu göç kararında, gerek Amasya'daki yeterli olmayan iş imkânları gerekse tarımsal üretimin giderek yerini hizmet iş kollarına bırakıyor olmasının etkisi büyüktür.

Tablo 2. 2010 yılı İl-İlçe Merkezi ve Belde Köy Nüfusu

Kaynak; www.tuik.gov.tr (Erişim Tarihi: 29.05.2011).

Tablo 3. Amasya İli'ne Bağlı İlçelerin Toplam Nüfusları ve Nüfus Artış Hızları

Kaynak: (Amasya Belediyesi Araştırma Raporu, 2008:94)

Kentsel ve kırsal ayrımı yapmadan nüfus artış hızlarına bakıldığında en yüksek nüfus artış hızlarının % 0,38 ile Merzifon ilçesinde olduğu göze çarpmaktadır. % -5,47 ile en düşük nüfus artış hızı ise Taşova İlçesi'ndedir (Amasya Belediyesi Araştırma Raporu, 2008:93).

Amasya 2003 yılında yapılan sınıflandırma sonucunda gelişmişlik düzeyi açısından 3. derecede gelişmiş şehirler arasında kendine yer bulmuş ve bu nedenle devlet tarafından yatırımda birinci öncelikli şehirler arasına alınmıştır (Amasya İli Stratejik Planı 2007 – 2011, 2007:29). Dolayısıyla istatistiksel veriler ışığında şehrin nüfus artış hızının çok fazla olmadığını gözlemlense de Amasya yatırım sahasında kalkınmada öncelikli il olmasının avantajlarını kullanırsa nüfusun hızla artması ve artan nüfusun da beraberinde ihtiyaçları, altyapı eksikliklerini getirerek şehrin kentleşme sürecindeki hızını arttırmaya zorlayacağı düşünülmektedir.

1.5. Amasya’da İstihdam

“Amasya’da istihdamın % 61,50’sini tarım sektörü oluştururken, hizmet sektörü istihdamın % 29,80’nini, sanayi ise % 8,50’sini oluşturmaktadır” (Amasya 2009 Yılı Faaliyet Raporu, 2009:72). 2009 Aralık TÜİK verilerine göre, Amasya’da işsizlik oranı % 8,20 iken istihdam oranı da % 48,70 olmuştur. Türkiye’de aynı dönem içinde işsizlik oranı % 11,00 ve işgücüne katılma oranı % 46,90 olarak belirlenmiştir (www.oka.org). Amasya’da ise işgücüne katılma oranı % 53,1dir.

Tablo 4. 2009 Yılı İstihdama İlişkin İŞ-KUR Temel Göstergeleri

Kaynak; www.iskur.gov.tr. (Erişim Tarihi: 18.03.2011).

Tablodan da anlaşılacağı gibi 2009 yılı verilerine göre Amasya’da kayıtlı işsiz sayısı 6537 kişidir. Genç işsizler olarak değerlendirilen 15-29 yaş arası işsiz kesimin sayısı 3730 kişi, yaşları 30-44 aralığındaki orta yaşlı işsizlerin sayısı 1892 kişi, 45 yaş üzerindeki olgun yaştaki işsizlerin sayısı ise 448 kişidir. Oransal açıdan değerlendirildiğinde genç işsizlerin oranı % 61’dir. Bu orandan da anlaşılacağı üzere şehirdeki genç işsizlerin sayısını oldukça fazladır. Çalışmanın daha önceki sayfalarında da belirtildiği gibi ilde sanayi sektörünün azlığı nedeniyle genç nüfusun iş bulma olanakları sınırlıdır dolayısıyla, işsizlik en çok genç nüfusta bulunmakta bu durumda beraberinde genç nüfusun şehirden göç etmesine ve şehir nüfusunun yaşlanmasına neden olmaktadır.

Aynı zamanda 2009 verilerine göre 6537 kişiden oluşan işsiz grubunun 5273 kişisini oluşturan büyük bir çoğunluğu ilk ve orta öğretim mezunudur. Bu durumun sağlanacak nitelikli eğitim imkânları ve beraberinde oluşturulacak alternatifli iş alanları ile şehir için işsizlik oranının azalacağını ve beraberinde şehir nüfusunun gençleşeceğini bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

İstihdam göstergelerine göre tarım istihdamı oranı ülke ortalamasından yüksek ve bölge ortalamasından düşüktür. “İşverenlerin toplam istihdama oranı değeri ilin kendi içinde en alt sırada yer aldığı değerdir, bu ildeki sermaye birikiminin yetersizliğinin yanı sıra ilde üretilen değer il dışında yatırıma dönüştürüldüğünün de göstergesidir” (Amasya Belediyesi Araştırma Raporu, 2007:183).

1.6. Amasya'nın Kalkınma Verileri

Amasya sanayi göstergeleri alanında alt sıralarda yer almaktadır, bu sebeple de Amasya'nın kalkınmasında sanayi beklendiği kadar çok pay alamamaktadır. Bu durumun bir neticesi olarak da küçük sanayi işyeri sayısı, fert başına imalat sanayi katma değeri imalat sanayi elektrik tüketimi, ölçütlerinde de oldukça düşük değerlere sahiptir.

İldeki kurulu kapasitenin eksik çalıştığını, mevcut imalat sanayinin yan sanayi üretime kapasitesinden yoksun olduğu için küçük işyeri sayısının oransal olarak düşük seviyede kaldığını ve çalışan sayısındaki yüksek oransal değere rağmen katma değer üretiminin denk oranda çıkmamasıyla da ildeki sanayinin, katma değeri düşük olan, emek yoğun sanayi olduğunu söylemek mümkündür (Amasya Verileri, 2011).

Bir ilin kalkınma düzeyini tek bir göstergeye dayanarak ele almak doğru olmayacaktır, dolayısıyla Amasya'nın kalkınma düzeyi, sosyo-ekonomik göstergelerle, bütüncül bir bakış açısıyla incelenecektir. Sosyo-ekonomik göstergelerin içinde ise, demografik yapı, eğitim ve sağlık hizmetleri, istihdam, gelir düzeyi ve üretim seviyeleri yer almaktadır. “Devlet Planlama Teşkilatı'nın (DPT) Türkiye genelindeki tüm sosyo-ekonomik kriterler açısından yaptığı sıralamada Amasya'nın 2010 yılı rakamları itibari ile 38. sırada yer aldığı görülmektedir” (Amasya 2009 Yılı Faaliyet Raporu, 2009: 88). “Yeşilirmak Havzası gelişim projesinde kapsamında bulunan şehirlerde (Samsun, Çorum, Tokat, Amasya) genel olarak durağan bir durum veya gerilemeden bahsedebiliriz” (T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Yeşilirmak Havza Gelişim

Projesi,2006:33). Amasya ise Yeşilirmak Havzası projesindeki bu dört şehir arasında gelişmişlik sıralamasında ikinci sırada yer almaktadır.

Amasya 2004 yılında yapılan sınıflandırma sonucunda gelişmişlik düzeyi açısından 3. derecede gelişmiş şehirler arasında kendine yer bulmuş, bu nedenle devlet tarafından yatırımda, birinci öncelikli şehirler arasına alınmıştır. Komşu illerden Samsun ve Çorum da 3.gelişmişlik düzeyinde yer almaktadır. “İstatistikî bölge birimleri sıralamasında ise Amasya’nın da içinde yer aldığı TR83 bölgesi, 26 bölge birimi arasında sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyine göre 18. sırada yer almaktadır” (www.die.gov.tr).

1.7. Amasya İlinin Genel Eğitim Durumu

Eğitim kriteri iller bazında her zaman gelişmişliği, kalkınmayı belirleyen önemli bir ölçüt olmuştur.

1861 yılında Anadolu'da yaptığı gezinin notlarını "Küçük Asya'da Bir Geziden Anılar" isimli eserinde toplayan Fransız Arkeolog Georges Perrot o zamanlar nüfusu 25.000 olan şehirde, 18 medresede okuyan 2000 öğrenci bulunmasını takdir ederek Amasya'yı Oxford şehrine benzetmiştir (Zeyrek, 2009:73).

Günümüzde ise, il Milli Eğitim Müdürlüğü'nün istatistiklerine bakıldığında 2010-2011 eğitim-öğretim yılında, okul öncesi eğitim gören 5301 öğrenci, 39.627 ilköğretim okulu öğrencisi, 19.571 orta öğretim öğrencisi vardır (www.meb.gov.tr). “2000 yılı itibariyle Amasya’da okuma-yazma bilen nüfusun oranı %87,38, Türkiye okuma- yazma oranı ise, % 87’dir” (Amasya Verileri, 2011). Okuma yazma oranı açısından incelendiğinde ise ilde okuma-yazma bilenlerin oranının Türkiye nüfusundaki okuma-yazma bilenlerin oranından yüksek olduğu görülür.

Amasya eğitim veren birimler açısından değerlendirildiğinde elde edilen veriler şunlardır;

İlde elli bir ortaöğretim okulundan; sekiz adet Anadolu Lisesi, bir adet Fen Lisesi, üç adet Anadolu Öğretmen Lisesi, iki adet Özel Lise, beş adet Sağlık Meslek Lisesi, bir adet İmam Hatip Lisesi, dört adet Anadolu İmam Hatip Lisesi, üç Çok Programlı Lise, bir adet Güzel Sanat ve Spor Lisesi, yirmi yedi meslek lisesi, bir Özel Eğitim İş Okulu, bir METEM (Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi), bir adet Anadolu Meslek Lisesi bulunmaktadır. (www.amasya.meb.gov.tr).

Ayrıca 2006 yılında kurulan Amasya Üniversitesi’nin Eğitim Fakültesi, Amasya Meslek Yüksekokulu, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Merzifon Meslek Yüksekokulu bu tarihe kadar Samsun’da bulunan 19 Mayıs Üniversitesi’ne bağlı olarak hizmet

sunmakta iken, 2006 yılında Amasya Üniversitesi'ne bağlanmıştır. 2006 yılından sonra da yeni fakülte ve yüksekokullar ile ihtiyaç duyulan diğer birimlerin açılmasına yönelik alt yapı ve atama çalışmaları devam etmektedir. Çalışmanın ilerleyen sayfalarında Amasya Üniversitesi ile ilgili ayrıntılı bilgi verilecektir.

1.8. Amasya ve Göç

Amasya'da “göç” kavramıyla tarihinin derinliklerinden beri tanışmış bir şehirdir. Amasya'ya geçmiş zamanlarda gerçekleştirilen göçler mevcut iken günümüzde Amasya daha çok göç veren şehirlerarasında yer almaktadır. “Amasya'ya tarihte yapılan yerleşimlere değinilirse; karşılaşılabilecek manzara Türkmenlerden Azerilere, Kafkaslardan Gürcülere, Selanik Muhacirlerinden Bulgarlara kadar uzanan geniş bir yelpazeden bahsedilebilir” (Amasya Folkloru, 2006). Günümüzde de Amasya il sınırları içinde yaşayan bu azınlıklara mensup kişiler bir bakıma Amasya'nın kültürel zenginliğini, toplumsal algılayıştaki farklı yönlerini oluşturan sebepler arasındadır.

Günümüz Amasya'sı göç almayan ve göç vermeyen iller arasında yer almaktadır. İlde 1999-2000 yılları arasında yıllık nüfus artışı binde 2.23 olarak gerçekleşmiştir (Amasya Kültür Envanteri, 2007:119). Amasya ilinde gözlenen göç, büyük şehirlere yönelen dış göçten ziyade kırsal alanlardan şehir merkezine yönelen iç göç olarak gerçekleşmektedir. Örneğin “2000 yılında 1990 yılına göre köy nüfusunda binde 15,52 lik bir azalma olurken, şehir nüfusunda ise % 19,15 lik bir artış meydana gelmiştir” (Amasya Tarım Master Planı, 2003:129). Şehir merkezlerine gerçekleşen bu plansız akış her türlü göçte olduğu gibi; çarpık yapılaşma, sosyal problemler, eğitim, sağlık gibi problemler doğurmaktadır. “1985-1990 döneminde Amasya, İli'nin verdiği göçün illere göre dağılımı incelendiğinde, bu illerdeki nüfusun yoğun bir biçimde, iş ve eğitim olanaklarının daha fazla olduğu büyük şehirlere ve sanayi/ ticaret merkezlerine doğru gittiği açıkça görülmektedir” (Amasya Tarım Master Planı, 2003). “Amasya İli'nin verdiği göçün yarısından fazlası Ankara ve İstanbul İllerinedir Alınan göç ise 25-29 yaşları arasında yoğunlaşmaktadır” (Amasya Tarım Master Planı, 2003:132). Amasya İli'nde alınan göçün çoğunluğu 25-29 yaş aralığındadır ve 40 yaşın üzerindeki kısmı ise, yüzde 14 ila yüzde 16 civarındadır (Amasya Kültür Envanteri, 2007:123). Yani alınan göç, genç bir nüfustur. Alınan göçün 60 yaşın altındaki kısmında, erkek nüfus kadın nüfustan daha fazladır, bu sonuç çalışma çağındaki erkeklerin bölgeye ailelerini

getirmeksizin göç etmeyi tercih ettikleri biçiminde yorumlanabilir (Amasya Kültür Envanteri, 2007). Ancak bölgede bulunan, yüksekokul ve üniversiteler ile askeri tesislerin, nüfusun yaş ve cinsiyet kompozisyonunu etkiliyor olması da dikkate alınmalıdır.

“Batı bölgelerinde bulunan sanayileşmemiş kimi şehirlerde sanayi gelirleri toplum gelir içinde düşük düzeylerde kalmaktadır” (Keleş, 2004:72), Amasya ili bu duruma örnek verilebilir, çünkü “Turizm Şehri” olarak nitelendirilen Amasya’da sanayi unsurunun çok gelişmiş olmaması genç nüfusun göç sebepleri arasındadır. Sanayi şehirlerin çekici unsurları arasında iken Amasya bu konuda çekicilikten maalesef uzaktır.

Amasya’da gerçekleşen bir diğer göçte “eğitim göçü” olarak nitelendirebileceğimiz eğitim almak ve bu hizmeti vermek için şehre gelen, aynı hizmeti almak amacıyla şehirden giden insan potansiyelinin oluşturduğu göçtür.

Tablo 5. Amasya İlçeleri Göç Miktarı ve Net Göç Oranı

Kaynak: www.tuik.gov.tr (Erişim Tarihi 29.05.2011).

Amasya ilçelerinin 1990-2000 yılları arasındaki göç durumları göz önüne alındığında Merkez ilçe dışındaki tüm ilçelerin net göç verilerinin eksi değerinde olduğu görülmektedir. Merzifon ve Suluova dışındaki ilçelerin göç oranlarının % -50’nin de altında olması bu ilçelerde yaşayan vatandaşların hayat şartlarından memnun olmadıklarını sonucunu çıkartmaya imkân vermektedir. TÜİK 2007 – 2008 verilerine göre ise Amasya bu yıllar dâhilinde hiç göç almamış fakat 14.268 göç vermiştir (Amasya Verileri, 2008).

Türkiye’de az gelişmiş bölgelerden iş olanaklarının daha geniş olduğu sanayi ve ticaret merkezleriyle iklim koşullarının daha elverişli olduğu turizm merkezlerine doğru yoğun bir iç göçün yaşandığı görülmektedir. Yaşanılan bölgenin doğal koşulları, sel baskını, deprem, yerleşim yerinin baraj altında kalması ve terör ise zorunlu göçe yol açan nedenler arasında sayılabilir. Zorunlu göçler 1990’lı yıllarla birlikte hızlanmış ve Türkiye’nin eski geleneksel göç bölgelerine olan akışı yeni bölgelerin ve kentlerin eklenmesi ile farklı boyut ve biçimlerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Zorunlu göç, ilk olarak bulunulan ilin kırsalından kent merkezine, ardından da diğer illere gerçekleşmektedir. Göçler sonucu kentlere gelenler, kentli nüfusun yerleşik sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını olumsuz etkilemektedir.

Amasya İli’nde alınan göçün eğitim açısından nitelikli sayılabilecek ortaokul ve üstü kısmının oranı yüzde 41,3 iken verilen göçte bu oran yüzde 31,5’tir, Amasya İli’nin aldığı ve verdiği göçün istihdam durumuna göre dağılımı incelendiğinde ise alınan göçün 12 yaş üzerindeki kısmının yüzde 57’sinin, faal olduğu görülebilir, Amasya İli’nin verdiği göçlere bakıldığında, verilen göçün 12 yaş üzerindeki kısmının yüzde 56’sının faal olduğu görülebilir (Amasya Kültür Envanteri, 2007:86).

Amasya’da, çalışma çağına gelen genç nüfusun dışarı göç ettiği açıkça görülmektedir. Bu göçe, gerek Amasya’daki yeterli olmayan iş imkânları gerekse tarımsal üretimin giderek yerini hizmet iş kollarına bırakıyor olmasının etkisi büyüktür. Amasya’nın kent olarak yeterli ölçüde gelişemiyor olmasının Amasya’nın coğrafi kısıtlarından da kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Amasya kent merkezinin göçün çok önemli bir kısmını çekmesinde, işsizliğin önemli bir sorun olduğu küçük ilçelerde ve köylerde yaşayanlar arasında, bu yerleşim yerlerinin iş bulma noktasında bir umut kapısı olarak görülmesinin etkili olduğu söylenebilir. Kaldı ki, kent merkezi ve ilçe merkezlerinde, özellikle gün geçtikçe gelişen hizmet sektörünün alternatif iş imkânları sunuyor olmasının da önemli bir etken olduğu ifade edilebilir.

1.9. Amasya İlinin Ekonomik Yapısı

Amasya ili ekonomik yapısının istatistikleri sektörel bölümlendirmeye verilecek ve üniversite unsurunun bu sektörlere etkisine kısaca değinilecektir.

1.9.1. Tarım Sektörü

Amasya'nın GSYİH dağılımına bakıldığında, Türkiye'nin genelinde olduğu gibi tarımın ağırlıklı sektörün hâkim olduğu görülmektedir. Tarımın sektörünün yanında il bazında çiftçilik ve hayvancılık ön plana çıkmakta, balıkçılık da daha düşük bir girdi olarak şehir ekonomisine katkı sağlamaktadır.

Genel olarak Amasya'da da istihdamın sanayi ve hizmet sektörlerine kayması ile tarıma ilgi azalmış, ilde tarımın sektörünün büyüme hızı yavaşlamıştır.

Tablo 6. Amasya'da İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Gayri Safi Yurtiçi

Hâsıla (2001)

Faaliyet Kolu	Değer (TL)	Sektör Payları (%)	Gelişme Hızı (%)
Tarım	138.151.893	21,7	0,9
Çiftçilik ve hayvancılık	135.700.500	21,4	0,5
Ormancılık	1.656.697	0,3	21,7
Balıkçılık	794.696	0,1	40,4
Sanayi	49.157.897	7,7	45,1
Madencilik ve taş ocakçılığı	5.829.616	0,9	55,5
İmalat sanayi	37.604.290	5,9	38,3
Elektrik, gaz ve su	5.723.992	0,9	95
İnşaat sanayi	29.693.461	4,7	48,4
Ticaret	89.241.315	14	50,3
Toptan ve perakende ticaret	56.115.724	8,8	45,2
Otel lokanta hizmetleri	33.125.590	5,2	60
Ulaştırma ve haberleşme	153.870.178	24,2	58,9

Kaynak: Amasya Valiliği, 2009 Yılı Faaliyet Raporu

Tarımın GSYİH'dan aldığı % 21,7'lik payın çok büyük bir kısmını tabloda da görüldüğü gibi çiftçilik ve hayvancılık faaliyetleri oluşturmaktadır. Çiftçilik ve hayvancılık faaliyetleri ise GSYİH'den % 21,4 gibi büyük bir pay almıştır. Bu veriler dışında birçok şehirde ekonomik girdinin ana unsuru ve gelişmişliğin temel göstergelerinden biri olan sanayi ise % 4,7 lik bir oranla Amasya ekonomisinde çok küçük bir paya sahiptir.

Tablo 7. Amasya İli İktisadi Faaliyet Kollarının Sektörlere Göre Dağılımı (2008)

İKTİSADI FAALİYET KOLLARI	2007		2008			2008/2007	
	Tescil Olunan	Ticareti Terk Eden	Tescil Olunan	Ticareti Terk Eden	İl İçindeki % Oranı	Artış oranı	
						% (+,-)	
Tarım, Ormancılık ve Bahççılık	36	28	45	32	-0,98	25	14
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	18	2	25	2	-0,99	39	0
İmalat Sanayi	41	14	58	20	-0,97	41	43
Enerji	2	1	6	3	-1	200	200
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	180	168	192	171	-0,91	7	2
Turizm	5	0	5	0	-1	0	0
İnşaat ve Bayındırlık	41	19	41	29	-0,98	0	53
Eğitim	18	5	24	7	-0,99	33	40
Sağlık	29	20	31	20	-0,99	7	0
Mali Kuruluşlar ve Sigortalar	43	6	68	8	-0,97	58	33
Toplum ve Kişisel Hizmetler	94	13	102	14	-0,95	9	8
Toptan ve Perekende Hizmetler	630	84	716	110	-0,65	14	31
Hizmet Sektörü	176	164	182	164	-0,91	3	0
Diğer	560	514	578	515	-0,72	3	0
TOPLAM	1873	1038	2073	1095	100	11	5

Kaynak: Amasya Sanayi Ticaret Odası 2008 Verileri

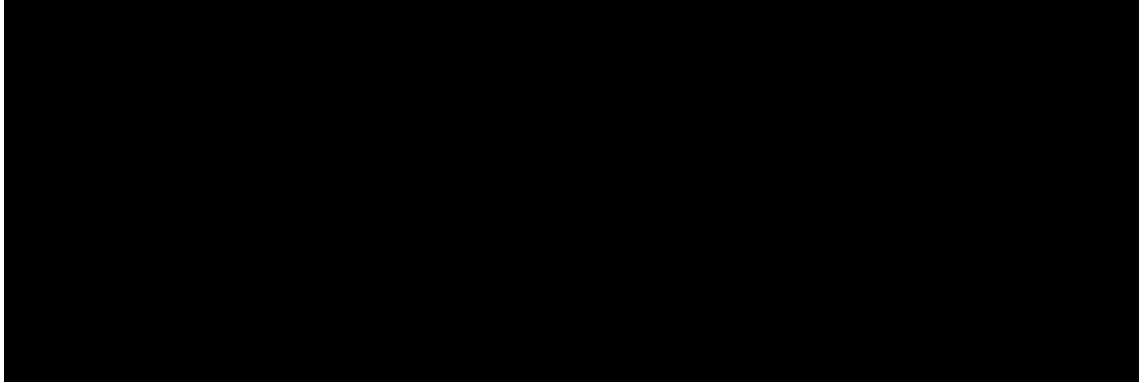
Elmasıyla ülke içinde ve dünyada nam salan Amasya aynı zamanda ülkemizin “en çok kiraz üreten ilidir” (Güneş, 2002:10).

“Amasya topraklarının % 44,4’ü tarım arazisi, % 11,6’sı çayır mera arazisi, % 35,8’i orman ve fundalık arazi, % 8,2’si ile diğer alanlar kapsamaktadır. Türkiye genelinde ise bu oranlar sırası ile % 33, % 19, % 27 ve % 21 olarak belirlenmiştir” (www.amasya.gov.tr).

1.9.2. Sanayi ve Ticaret Sektörü

Amasya’da sanayi; 1926 yılında kurulan Eski Çeltek Kömür İşletmesi ve 1955 yılında kurulan Yeni Çeltek Kömür İşletmesi ile başlamıştır. “İlk kurulan fabrika ise 1954 yılında Suluova’da Şeker Fabrikası’dır” (Amasya Belediyesi Araştırma Raporu, 2008:63). “1954 yılında Suluova İlçesi’nde Şeker Fabrikasının kurulmasıyla ilçede canlılık başlamış, ziraat, hayvancılık ve ulaşım sektörlerinde de katma değer oluşturarak il ekonomisine önemli katkı sağlamıştır” (www.amasya.gov.tr).

Tablo 8. Amasya Ekonomisinde Sanayinin Payı

Kaynak: www.tuik.gov.tr (Erişim Tarihi 29.05.2011).

Bugün de şehirde sanayi sektörü 4. büyük sektördür. Sanayi alt sektörlerinden ise en büyük paya imalat sanayi sahiptir.

Tablo 8’de de görüldüğü gibi, Amasya’da en gelişmiş sanayi kolu Madenciliktir. Enerji sektöründe ise ilin Türkiye içindeki oranının yıllar itibari ile değişme göstermediği görülmüş ve bu oran % 0,1 olarak kalmıştır.

“İlde Amasya OSB, Merzifon OSB, Suluova Karma OSB ve Suluova Besi OSB olmak üzere 4 OSB; Amasya Merkez’de iki, Merzifon’da iki, Suluova, Taşova, Gümüşhacıköy ilçelerinde birer adet olmak üzere toplam yedi adet Küçük Sanayi Sitesi(KSS) bulunmaktadır” (Amasya Verileri, 2011).

Amasya ekonomisinde, bir diğer katkısı olan sektörde mobilya sektörüdür. “Hindistan, Suriye, Birleşik Arap Emirlikleri, Libya ve Ürdün ülkelerine ofis mobilyaları ihracatı yapılmaktadır” (Amasya Faaliyet Raporu, 2008:96).

Amasya aynı zamanda mermer yatakları açısından oldukça zengin durumdadır.

Dünya mermer üretiminin % 10’u, Türkiye mermer rezervin % 22’sinin bulunduğu Amasya’da, marka haline gelen “Amasya beji” isimli mermeri 45 ülkeye ihraç edilmektedir. “Amasya Beji” olarak bilinen doğal taş (mermer) türü, kalitesiyle dünya pazarlarında aranan bir marka olma yolunda emin adımlarla ilerlemektedir (Amasya Verileri, 2011)

“ Ayrıca, Ankastre davlumbaz ve aspiratör üretiminde Türkiye’de birinci, Avrupa’da ise ilk onda yer alırken, Amasya’da üretilen ankastre ürünler 58 ülkeye ihraç edilmektedir.” (www.amasya.gov.tr).Amasya’da üçüncü büyük sektör ticaret sektörüdür.

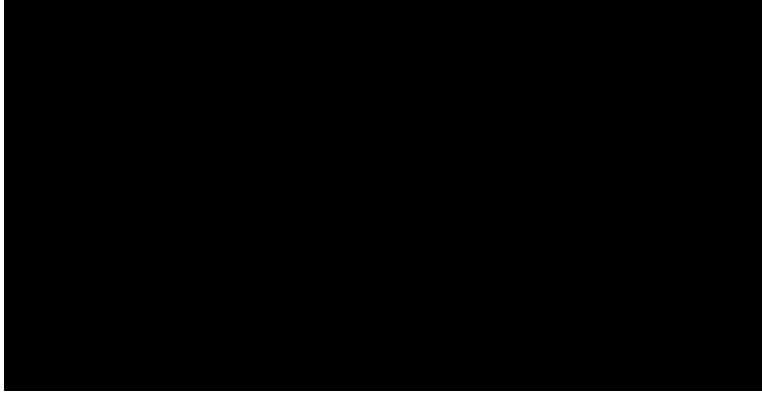
Tablo 9. Amasya İli Genel Ticaret Durumu

			2007	2008	2007/2006 Artış oranı % (+,-)	
TİCARET DURUMU	Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği	Adet	1	1	0	
	Esnaf ve Sanatkârlar Odası	Adet	28	28	0	
	Esnaf ve Sanatkârlar	Adet	9.916	10.120	2	
	İhracatçı Firma	Adet	22	25	14	
	İthalatçı Firma	Adet	30	35	17	
	Ticaret Odaları (Her Türü)	Adet	4	4	0	
	İhracat Birlikleri	Adet	0	0	0	
	Sermaye Şirketleri	Adet	241	254	5	
	Şahıs Şirketleri	Adet	71	72	1	
	Banka Şubeleri	Adet	28	37	32	
	Serbest Bölge	ihracat	1000 \$	0	0	0
		ithalat	1000 \$	0	0	0

Kaynak: Amasya STO Verileri

Tablo 9’da ilin genel ticaret durumu hakkında bilgiler mevcuttur. Bu bilgilere göre, en dikkati çeken ilin ihracatçı ve ithalatçı firma sayısında % 14 ve % 17 oranlarında artış yaşanmış olmasıdır.

Tablo 10. İldeki Sermaye Şirketleri

Kaynak: Amasya Valiliği 2009 Yılı Faaliyet Raporu

Yukarıdaki tabloda ildeki sermaye şirketlerinin sayıları görülmektedir. İldeki faal anonim şirket sayısı 209, limited şirket sayısı ise 1017’dir. Ayrıca merkez ilçede Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği bulunmakta ve “bu birliğe bağlı olarak merkezde 3397 işyeri, Merzifon’da 2085, Suluova’da 1170, Gümüşhacıköy’de 752, Taşova’da 862, Göynücek’te 329, Hamamözü’nde ise, 82 işyeri bulunmaktadır” (Amasya Valiliği, 2009:183).

Sanayi ve Ticaret Bakanlığının 2009 yılı gerçekleştirdiği saha araştırması sonuçlarına göre ise, “ilde gerçekleştirilen ithalat tutarı 49.264.412,00, ihracat tutarı ise, 173.744.238,37 dolardır” (www.amasya.gov.tr).

1.9.3. İnşaat Sektörü

İnşaat sektörü Amasya’da % 4,7’ lik bir payla 5. sıradaki sektördür. İnşaat sektörü günümüzde de Amasya’nın ekonomik hayatındaki önemli sektörler arasındadır, özellikle şehirde 2006 yılında özerkliğine kavuşan Amasya Üniversitesi’nin varlığı şehirdeki konut ihtiyacını arttırmış durumdadır.

“Genel itibari ile sektörlerin bir bütün olarak genel büyüme oranlarına bakacak olursak 2001 yılında Amasya’daki bütün sektörler, GSYİH’nin % 78,9’unu oluşturmakta olup % 32,7 gibi büyük bir büyüme oranına ulaşmıştır” (www.amasya.gov.tr).

1.10. İlin Turizm Potansiyeli

13 medeniyete ev sahipliği ve başkentlik yapmış olan Amasya Türkiye'nin kültür turizminde de önemli bir yere sahiptir. Aynı zamanda zengin tarihi ve kültürel birikimi ile Amasya uluslar arası ölçekte dünyanın sayılı müze kentleri arasındadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığınca marka kent projesi kapsamındaki, 15 il arasına Amasya da alınmış, son yıllarda turizm eksenli düzenleme ve faaliyetlerle ile gelen turist sayısında büyük artış sağlanmıştır. İlin vizyonu “Tarım, kültür turizmi ve sanayideki markaları ile rekabet eden bir il olmak” şeklinde belirlenmiştir (Amasya İl Yıllığı, 2010: 72).

1.11. Bir Kent Olarak Amasya

M.Ö 5 yy ‘da fiziksel yapı, güvenlik ve savunma etkenleri, kentin kuruluşunda önemli rol oynamış ve bu nedenlerle, kentsel yerleşim; başlangıçta, Yeşilirmak’ın kuzeyinde yükselen yamaçlarda kurulu ve çevresi geniş surlarla çevrili kale içinde olmuştur (Tacın Gizemli Şehri Amasya, 2003:37).

Daha sonraki yüzyıllarda; güvenlik koşullarının düzelmesi ve ekonomik nedenlerle, yerleşim alanları kale içinden Ferhat dağının etekleri ile Yeşilirmak arasında bulunan dar alana doğru genişlemiş ve bu gelişmeyle beraber, Ferhat ile Lokman Dağları arasında bulunan, Yeşilirmağın iki ucuna doğru genişleyen ve 4 km. kadar uzayan topografik boğazın, en dar yerinde, kent merkezi kurulmuştur, yeni

yerleşim alanları, belirtilen bu tarihi çekirdek çevresinde kurularak gelişmiştir (Tacıñ Gizemli Şehri Amasya, 2003:39).

Amasya açısından baktığımız zaman ise toplam 33 mahalleye ayrılmış olan Amasya merkezinin Yeşil İrmak kenarında oldukça yoğun bir yerleşme düzeni içerisinde olduğunu görülmektedir.

Bunun nedeni topoğrafya nedeni ile doğrusal bir gelişme gösteren yerleşmenin çevresinde yer alan dağlardan bir gelişme alanı bulamayıp, ırmak boyunca yapılaşmasıdır. Kent günümüzde de kuzey – güney istikametinde ırmak kenarında açılan düzlüklerde yerleşme göstermektedir (Amasya(Merkez) İlave ve Revuzyon İmar Planı Çalışması, 2007).

Amasya’da büyük şehirlerde olduğu gibi kaçak yapılaşma ve gecekondulaşma çok yaygın değildir. Özellikle son yedi yıl içinde, gecekondulaşma yok denecek kadar azdır. Bunda imara açılan alanların rolü büyüktür. Bu süre içerisinde mahallelerin eksik teknik alt yapıları tamamlanmıştır.

“Amasya’da mevcut durumda 25.141 adet konut, 3187 adet işyeri ve 326 adet resmi bina bulunmaktadır, Amasya’da binalar, konutlar, ticari yapılar, sıhhi ve sosyal yapılar, kültürel yapılar, dini yapılar, idari yapılar ve diğer yapılar olmak üzere sınıflara ayrılmaktadır.”(Amasya(Merkez) İlave ve Revuzyon İmar Planı Çalışması, 2007:190).

Ayrıca, kurulan tekstil fabrikaları, Maya fabrikası, Küçük sanayi sitesi, Organize sanayi bölgesi, kentleşme oranını artırmakla beraber, mevcut olan eğitim fakültesi ve yüksekokullara ilaveten Fen- Edebiyat Fakültesinin de Amasya’da kurulması ile konuta olan talep artmış olup, bu nispette inşaat sektörü ve kentleşme göstergelerinin şehirde attığı gözlemlenmiştir.

1.12. Amasya’da Kentleşmenin Tarihsel Boyutu

Yeşilirmak’ın ikiye böldüğü kentte, yerleşme; 1450 ve 1950 yılları arasında (Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde) kent en parlak dönemini yaşamıştır (Şahin, 2002). Osmanlı Döneminde, Osmanlı padişahlarının yetiştirildiği, şehzadeler beldesi olarak adlandırılan kent, bir kültür merkezi haline getirilmiştir. Kente verilen bu misyon ile kentsel gelişim hızlanmıştır. Kale ile Yeşilirmak arasında kalan kuzey kesimdeki alan darlığı nedeniyle, alanı daha geniş olan Yeşilirmak’ın güney kıyısında yerleşmeler kurulmaya başlanmıştır. Kuzey kesimindeki mahalleler ise, kale ile Yeşilirmak arasına dizilmişlerdir.

Tarihi Çekirdek çevresinde gelişen yeni yerleşme alanlarının kuruluşu ve gelişmesi; genellikle, XX. Yüzyılın ikinci yarısında Balkan Ülkelerinden; 1950'den sonra da, Türkiye'nin diğer illerinden ve özellikle de kent'in kırsal kesiminden gelen göçler nedeniyle hızlanmıştır (Amasya Kültür Envanteri, 2007:309).

1950-1980 yılları arasında, Amasya İli'nde Tarım ve Sanayi Sektörlerindeki gelişmeler ve ilin ülke pazarı ile önemli ölçüde bütünleşmesi sonucunda artan sosyal hareketlilik ile kentleşme olgusunu hızlandırmıştır, kent, Yeşilirmak'ın batısı ve doğusuna doğru gelişimi sürmüştür (Amasya Kültür Envanteri, 2007). Ayrıca cezaevinin kentin güneyinde kurulması ile beraber bu alanlarda yerleşim alanları kurulmaya başlanmıştır.

Kentleşmenin hızlanması ile birlikte kooperatifleşme olgusu gelişmiş ve bu nedenle kent daha az eğimli geniş alanlara sahip bölgelere doğru gelişimini sürdürmüştür. Ayrıca, 1980 yılından sonra kurulan üniversite ve sanayi alanı çevresinde yerleşim alanları hızla gelişmiş ve bu bölgelerde alt merkezler oluşmuştur.

Kentleşmenin bir bölümü ise; kent'in çeşitli tarihlerde uğradığı doğal afetlerden zarar görenlerin, başka alanlarda iskân edilmeleri sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu nedenle güney bölgelerde, yerleşmenin yoğunluğunun azaldığı ve seyreltiği görülmektedir. Özellikle, kuzeyden İç Anadolu'ya; İç Anadolu'dan Doğu Anadolu'ya geçişin sağlandığı kısımlarda, yerleşmelerin yoğunlaştığı gözlenmektedir.

Ayrıca, 1988 yılında onaylanmış olan plan, mevcut yerleşim alanlarının etrafında gelişimi hızlandırmasının yanı sıra, özellikle Suluova yolu etrafında bulunan tarıma elverişli toprak ve su kaynaklarının bulunduğu bölgelerde de, yerleşimin kümelenmesinin ve az yoğunluklu tarımsal yerleşim alanlarının kurulmasını da sağlamıştır (Tektaş, 1992: 318).

1.13. Kentleşme Kriterleri ve Amasya

Kentleşme kriterleri bazında Amasya'yı değerlendirildiğinde şu veriler elde edilir;

Amasya alt sınırı 5000 olan kent nüfusuna göre 330.000 lerdeki nüfusuyla kent sayılabilir. Sanayi gelişimi anlamında bakarsak ekonomisi daha çok tarıma dayalı olduğu için kentlilik durumu tartışılabilir. Yani niceliksel olarak sınırları genişlemediği için, niteliksel olarak da kentin kendine özgü olduğu açısından Amasya kent adayı olabilir. Fakat unutulmamalıdır ki "kentleşme" ülke ve şehir bazında farklılık arz eden bir olgudur yani İstanbul gibi bir mega kentin kentleşme hızı, süreci, şehir özellikleri, genişleyişiyle Amasya eşdeğer tutulmamalıdır. Kaldı ki hali hazırda tüm Dünya ülkelerinin de üzerinde birleştiği kentleşme standartları bulunmazken Amasya'yı da

kendine has, eşdeğerleriyle kıyaslanarak değerlendirilmesi, kentliliğinin sınanmasının daha doğru olacağı baskın bir görüştür.

1.14. Kentsel İyileştirme ve Amasya İlindeki Güncel Uygulamalar

Amasya'da kenti iyileştirmek ya da dönüştürmek için yapılanların bir kısmı ise şunlardır;

Bu kapsamda 2008 yılında Amasya bünyesinde İl Özel İdaresi olarak başlıca yapılan çalışmalar;

- Köy yerleşik alanları içerisinde verilen inşaat izinleri 51 adet.
- Köy yerleşik alan sınırları dışında verilen inşaat ruhsatları: 15 adet
- Yapı kullanım izinleri: 14 adet
- Mevzii imar planı onaylanması: 4 adet
- İzinsiz yapılanların mühürlenmesi: 50 adet
- Tevhid-i ifraz olayı (2008 Yılı faaliyet raporu, 2008:139).

Yıllar içinde şehir dâhilinde yaşayan bireylerin değişecek talepleri düşünülür, üniversite ve benzer geçici göç sağlayan kurumların artacağı da değerlendirmeye katılırsa “planlı kentleşmenin” önemi kavranmalı, yerel yönetimlerin temel uğraşlarının başında olmalıdır. Uzun vadede de olsa Amasya'da da kentleşmenin kademeli olarak artması ve kentin güçlenmesi gerekmektedir. Bunun için kentin gelişmesi doğrultusunda sistemli bir hazırlık yapılmalıdır. Unutulmamalıdır ki “Amasya'nın 2023 yılı sonuna kadar 55 615, adet konut ihtiyacı olacağı öngörülmektedir” (2008 Yılı Faaliyet Raporu, 2008: 76).

Kente eklenmesi beklenen nüfusa yönelik hazırlığın kente göç gerçekleşmeden önce başlamış olması gerekmektedir, kentler, hem mevcut sorunlarını azaltmak ya da ortadan kaldırmak, hem de kente yeni gelenlerin bölgenin gelişimine katkıda bulunmasını sağlamak üzere, planlı bir hazırlığa girmelidirler. Bunun için, önemli kentsel yerleşmeler mekânsal olarak, ekonomik ve toplumsal faaliyetleri çeken, olanak sağlayan ve sürdürülebilirliklerine katkıda bulunan ortamı hazırlamalıdır. Bu öncelik;

- Planlı kentsel gelişmenin sağlanması,
- Tarihi kentsel dokuların korunması, restorasyonu ve kullanılması,

- Kentlere yeni gelen nüfusun ihtiyaçlarına yönelik konut üretimi,
- Yerleşim yerlerinde afet güvenliğinin sağlanması,
- Kentsel teknik altyapı eksikliklerinin giderilmesi,
- Kentsel kültürel ve sosyal donatının geliştirilmesi tedbirleriyle gerçekleştirilecektir.(Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi, 2006:19).

1.15. Amasya Kenti GZFT Analizi

Amasya' nın Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Tehditler ve Fırsatlar Analizi (GZTF) doğrultusunda genel yapısını görülmesi şehrin kentleşme profilini çizmek açısından yararlı olacaktır. Yeşilirmak Havza Gelişim Projesinde Amasya'nın GZTF Analizi şu şekilde belirtilmiştir (2006:23);

Güçlü Yönler

- 4 kademe merkez olarak çevre kentlere ve kırsal alana hizmet verebilecek kapasiteye sahip olması,
- Kentlilik bilinci, kentsel kurumlara sahip olma ve yaşatma özelliklerinin, kesintisiz ve uzun bir geçmişi olması ve kentli kültüre sahip bir toplumsal grubun bulunması,
- Kentlilik ve yerel kent kültürü bilincinin yüksek olması,
- Önemli karayolu bağlantısı üzerinde bulunması,
- Demiryolu bağlantısına sahip olması,
- Bölge kentleri içinde işsizlik oranı en düşük kent olması,
- Kentleşme ve kentlileşme sürecinde önemli katkıları olan fakültelerin bulunması,
- Okuma yazma bilen nüfus içinde yüksekokul mezunu oranının bölge ortalamasının üstünde olmasıdır.

Zayıf Yönler

- Sanayi sektörünün gelişmemiş olması,
- Kentsel (yaşam çevresi) standartların düşük olması,
- Harap ve yıkılması planlanan bina oranının yüksek olması,
- İçme suyu ve kanalizasyon altyapısının yetersiz olması,
- Kent içinden geçen Yeşilirmak'ın kirli olması

Fırsatlar

- İç Anadolu ve Karadeniz pazarına yakın olması,
- Kentin korunmuş tarihi dokuya sahip olması,
- Tarihi -turistik potansiyellerin bulunması
- 5084 Sayılı Teşvik Yasası kapsamında bulunması,
- Altyapılı OSB bulunması

Tehditler

- Kentin gelişmesinin iç dinamiklerden çok dış dinamiklere bağlı olması,
- Turizmin bu yöreye doğru gelişme göstermemesi veya çok yavaş gelişme göstermesi,
- Kentin yer altı su seviyesi yüksek tarım alanlarına yerleşmiş olması,
- Zemin özelliklerinin zayıf olduğu alanlara genişlemesidir

1.16. Amasya Üniversitesi'nin Tarihçesi, Kuruluş ve Gelişimi

Amasya Üniversitesi 2006 yılında özerkliğine kavuşmuş olsa da Amasya Şehri 1974 yılından beri yükseköğretim ile tanışmış durumdadır. 2006 yılına kadar 19 Mayıs Üniversitesi'ne bağlı olarak Amasya ilinde hizmet veren yükseköğretim kurumları, 2006 yılı ile Amasya Üniversitesi adı altında toplanmıştır. Amasya Üniversitesi'nin kuruluş yılına kadar Amasya'da yükseköğretimin kronolojisini şu şekilde çıkartabiliriz;

- Amasya Üniversitesi'nin temelleri 1974 yılında Milli Eğitim Bakanlığınca kurulan Eğitim Enstitüsü ile birlikte atılmıştır.
- 1974-1975 öğretim yılında Amasya Kız Öğretmen Okulu'nun binalarında aynı okulun idaresi ve öğretim elemanları ile Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak öğretime açılan kurumun o yıllardaki verileri şu şekildedir.

Tablo 11. Amasya Kız Öğretmen Okulu Sayısal Bilgileri

Kayıt yaptıran öğrenci sayısı	38
Öğretim elemanı sayısı	17
Öğrencilerin statüsü	Yatılı

Kaynak: www.amasya.edu.tr. (Erişim Tarihi: 17.07.2011).

- 1975 yılında ise Milli Eğitim Bakanlığı Amasya Meslek Yüksekokulu'nu açmıştır.
- Amasya Kız Öğretmen Okulu'nda eğitim 1978 Mart ayına kadar aralıksız olarak sürmüştür, bu tarihten sonra okul süresiz olarak tatil edilmiştir.
- 1978 Yaz aylarında "Hızlı Eğitim" adı altında Amasya Kız Öğretmen Okulu tekrar öğretime açılmıştır.
- 1979 Yılı Aralık ayında ise öğretime tekrar ara verilmiştir.
- Amasya Kız Öğretmen Okulu 1980 Yılı başlarında tekrar "Uzaktan Eğitim Programı" adı altında öğretime başlamış ve Eylül ayında da tekrar kapanmıştır.
- Amasya Kız Öğretmen Okulu 1981-1982 Öğretim yılında 28 öğrencisi ile yeniden öğretime başlamıştır.
- 1982 yılında YÖK'ün kuruluşu ile birlikte Eğitim Enstitüsü ve Amasya Meslek Yüksekokulu 1982 yılı Temmuz ayında 41 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile Ondokuz Mayıs Üniversitesine bağlanmış ve Amasya "Eğitim Yüksekokulu" adı altında 2 yıllık Önlisans öğretimi vermeye başlamıştır.
- 10.) Eğitim Yüksekokulu'nda verilen 2 yıllık ön lisans eğitimi 1990-1991 Öğretim yılından itibaren de 4 yıllık lisans düzeyine yükseltilmiştir.
- 02.07.1992 tarihinde kabul edilen 3836 Sayılı Kanun ile 1992-1993 öğretim yılından itibaren Eğitim Yüksekokulu "Amasya Eğitim Fakültesi"ne dönüşmüştür.
- 1993-1994 öğretim yılından itibaren de Amasya Eğitim Fakültesi'nde Sınıf öğretmenliği programı dışında aşağıdaki bölümler faaliyete geçmiştir. Bu Bölümler; Türkçe öğretmenliği, Sosyal bilgiler öğretmenliği, Matematik öğretmenliği, Beden eğitimi öğretmenliği, Fen bilgisi öğretmenliğidir.
- Çeşitli Meslek Yüksekokulu birimlerinden ve Eğitim fakültesinden oluşan, 2006 yılında üniversite teşekkülü altında birleşerek Amasya Üniversitesi olan eğitim birimleri ile bunlara ilave olarak açılan Enstitüler, Mimarlık Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakültelerini de bünyesine katarak Amasya Üniversitesi büyümeye devam etmektedir.

Günümüzde ise Amasya Üniversitesi;

Eğitim, Fen_edebyat, Mimarlık, Teknoloji ve Tıp Fakülteleri olmak üzere toplam 5 fakülte, 1 yüksekokul(Sağlık Yüksekokulu), 2 Yıllık eğitim-öğretim veren 5 meslek yüksekokulu(Amasya, Merzifon, Gümüşhacıköy, Suluova), 2 enstitü(Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler) ile eğitim-öğretim hizmetlerini sürdürmektedir (Üniversitemizin Tarihçesi, 2011).

1.17. Amasya Üniversitesi Öğrenci Sayısının Dünü ve Bugünü

Amasya Üniversitesi araştırma yılı olan 2011-2012 öğretim yılı verilerine göre bünyesinde yer alan 7,630 öğrencisiyle Türkiye'nin küçük çaplı üniversiteleri arasında yer almakta ve kentteki tek üniversite olma özelliğini taşımaktadır. Amasya Üniversitesi öğrenci sayısının eğitim birimlerine göre son dört eğitim-öğretim yılını da kapsayacak şekilde tabloda verilmiştir. Özellikle güncel öğrenci sayısının bilinmesi Amasya Üniversitesi'nin Amasya nüfusu üzerindeki etkisini saptamak açısından önemlidir.

Tablo 12. Amasya Üniversitesi 2007-2011 yıllarındaki Öğrenci Sayısı

- Kurum o yıllarda henüz eğitime açılmamıştır.

Öğrenci sayıları incelendiğinde 2008-2009 eğitim-öğretim yılı dışında öğrenci sayısının sürekli arttığı gözlemlenebilir. Özellikle güncel öğrenci sayısı incelendiğinde Amasya Üniversitesi'nin bünyesinde yeni açılan eğitim kurumları ve programları ile bu sayıyı şu ana kadarki en yüksek oranla arttırdığını görmek mümkündür. Amasya Üniversitesi'nin güncel öğrenci sayısına baktığımızda kurumun Amasya şehrine geçici nüfus sağlayan direkt katkısını ve bu potansiyelin meydana getirdiği ekonomik, istihdam, sosyal ve kültürel alanlardaki dolaylı katkılarını tahmin etmek son derece olasıdır.

1.18. Sayılarla Amasya Üniversitesi Akademik ve İdari Personel Sayısının Dünü Bugünü

Amasya Üniversitesi'nin güncel verilerle sahip olduğu akademik personelin dağılımı tabloda verilmiştir.

Tablo 13. Amasya Üniversitesi'nin Unvanlara Göre Akademik Personel Dağılımı

BİRİMLER	Profesör	Doçent	Yrd.Doç.	Öğr.Gör.	Arş.Grv.	Uzman	Okutman	Genel Toplam
Rektörlük	*	*	*	1	*	1	8	10
Eğitim Fakültesi	2	1	32	23	6	3	*	67
Fen-Edebiyat Fakültesi	*	*	7	2	5	*	*	14
Mimarlık Fakültesi	*	*	3	*	8	*	*	11
Meslek Y.O.	*	*	6	37	1	*	*	44
Sağlık Y.O.	1	*	*	6	2	*	*	9
Merzifon Meslek Yüksekokulu	*	*	*	9	*	*	*	9
Genel Toplam	3	1	48	78	22	4	8	164

Kaynak: (Amasya Üniversitesi 2011 Yılı Performans Programı, 2011:15).

Amasya Üniversitesi akademik personeli incelendiğinde öğretim görevlerinin öğretim elemanı kadrolarını çoğunluğunu oluşturduğu görülmektedir. Güncel verilere göre Amasya Üniversitesi'nin 164 kişilik bir akademik kadrosunun olduğunu, bu kadronun çoğunluğunun Eğitim Fakültesi ve Meslek Yüksekokulu'nda toplandığını belirtebiliriz.

Tablo 14. Amasya Üniversitesi'nin Birimlere Göre İdari Personel Dağılımı

BİRİMLER	Genel İdari Hizmetler	Sağlık Hizmetleri	Teknik Hizmetler	Yardımcı Hizmetler	Avukatlık Hizmetleri	Genel Toplam
Eğitim Fakültesi	10	*	*	9	*	19
Fen-Edebiyat Fakültesi	5	*	*	1	*	6
Mimarlık Fakültesi	1	*	*	*	*	1
Teknoloji Fakültesi	1	*	*	*	*	1
Meslek Yüksekokulu	13	*	5	11	*	29
Sağlık Yüksekokulu	2	*	*	*	*	2
Merzifon Meslek Yüksekokulu	11	*	2	4	*	17
Sosyal Bilimler Enstitüsü	1	*	*	*	*	1
Fen Bilimleri Enstitüsü	*	*	*	*	*	*
Genel Sekreterlik	6	*	*	*	*	7
Hukuk Müşavirliği	*	*	*	*	*	*
Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı	10	*	*	*	*	10
İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı	21	*	*	7	*	28
Personel Daire Başkanlığı	11	*	*	1	*	12
Bilgi İşlem Daire Başkanlığı	7	*	3	1	*	11
Sağlık Kültür ve Spor Dairesi Bşk.	12	1	*	4	*	17
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı	8	*	*	1	*	9
Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı	1	*	12	1	*	14
Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı	2	*	*	*	*	2
Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü	1	*	*	*	*	1
GENEL TOPLAM	124	1	22	40	*	187

Kaynak: (Amasya Üniversitesi 2011 Yılı Performans Programı, 2011:16).

Amasya Üniversitesi'nde görevli İdari Personelin sayısal verileri incelendiğinde; idari personelin büyük bir kısmının genel idari hizmetlerde görevlendirildiğini görebiliriz.

Amasya Üniversitesi'nin yeni kurulan, genç bir üniversite olduğu da göz önüne alınırsa bu sayıların akademik birimler kurulup, yeni programlar açıldıkça her unvan ve idari kadro için artacağı aşikârdır.

II. BÖLÜM: KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Maslow ve Kent İlişkisi

Son birkaç asırlık süreç incelendiğinde; bilimsel devrimden, aydınlanmaya, moderniteden post moderniteye kadar insanoğlunun geniş bir dönüşme ve değişme sürecinden geçtiği görülmektedir. Bu değişim sürecinin en yoğun yaşandığı alanlardan biri kentlerken, bu çok yönlü dönüşüm insan-mekân ilişkilerini de insanların mekânı algılamalarını da, kentsel taleplerini de değiştirmektedir.

Maslow'un temel ihtiyaçlar analizini incelediğinde insanların beş temel ihtiyaca sahip olduğunu görülmektedir, bunlar;

- Temel fizyolojik ihtiyaçlar
- Güvenlik ihtiyacı
- Ait olma ve sosyal ihtiyaçlar
- Statü ve saygınlık
- Kendini gerçekleştirme (Tengilimoğlu ve diğ.,2008:23) dir.

Bu temel ihtiyaçlar göz önüne alındığında “ideal” bir kentin her insana ihtiyaçlarını giderme imkânını sağlaması gerektiği belirtilebilir. İnsanların güvenlik ihtiyacı içine yerleştirebileceğimiz bir de barınma ihtiyaçları vardır ki, bu ihtiyaç sonucunda yerleşim alanları oluşmuştur. İnsanlar barınaklarını gereksinimlerini rahatlıkla karşılayabilecekleri, kendi gereksinim tanımlarına uygun, doğa koşullarını elverişli olarak değerlendirdikleri mekânlarda yaparlar, fakat yerleştikleri bu alanlarda ihtiyaçlarını gideremeyip, elverişlilikten uzaklaştıklarını düşündükleri an kendileri için daha elverişli mekânların arayışına girerler ki bu durumun sonucunda “göç” meydana gelir. “Bu dinamizmin sonucunda tercih edilirlilikleri, artarak günden güne kalabalıklaşan kentler günümüzde Dünya nüfusunun yarısını oluşturmaktadır, 2025 yılında ise bu oranın Dünya'nın üçte ikisi civarında olması beklenmektedir” (Akıncı ve diğ., 2004:93).

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi bize üniversite-kent bağlamında nasıl bir cevap vermektedir? Üniversite kentlilerin hangi ihtiyaçlarının giderilmesini sağlar? Öncelikle üniversitelere bağlı sosyal mekânlarla kişilerin “ihtiyaç” tanımı arasındaki “sosyal ihtiyaçlar” giderilebilir, üniversite hastaneleri “temel fizyolojik ihtiyaçların” giderilmesine yardımcı olurken, üniversitenin eğitici proje ve programları yerel halkın “kendini gerçekleştirme” sinin önünü açmaktadır. Tabii ki üniversitenin gerekliliğini

anlayacak kişiler eksikliğinde mağduriyeti hisseden kişiler olacaktır. Bu noktada da karşımıza ihtiyaç göreceliliği çıkmaktadır.

2.2. Kent nedir?

“Bir kent, herkesin kendi sığınağını daha rahat hale getirmesinden daha farklı bir şeydir” der Mumford. Mumford’un da dediği gibi kent yaşamı bireyselliğe indirgenemeyecek kadar çok yönlü bir yaşamdır. “Kent çokluktur, ilişkilerin, kişiliklerin, kavramların, sistemlerin, üretimlerin, yapıların, dillerin çokluğu içinde birçok farklı açıdan, birçok farklı yorum, farklı ilişki ağları gözetilerek kurulabilir” (Berber, 2011:152).

Kentlerin tarihsel geçmişine bakıldığında; kentlerin ilk örnekleri ilkçağda görülmeye başlanmıştır ve yapılanmasının temelinde kırsalın ürettiği ürünün fazlasının ticaret yoluyla satılması vardır. “Kent yerleşimleri, bir ticari organizasyona ve onu destekleyen dinsel faktöre dayalı olarak oluşan, tüccar, askeri, ruhban, zanaatkâr ve idari sınıfların içinde yaşayarak tarımla uğraşan insanlara göre çoğunluğu oluşturduğu yerleşim mekânları olmuşlardır” (Sargın, 2006).

Kent kapsayandır, koruyandır ve içine alandır. “Eski Mısır hiyeroglif yazılarında “kent” ve “ana” kelimelerinin aynı sembollerle gösterilmesi de kentin sıcak, sarıcı, kucaklayıcı bir şey olarak algılandığının işaretidir” (Oktay, 2011:11).

Kent ile ilgili birçok ve her açıdan bakışı temsil edebilecek tanımlar olmakla birlikte, bu tanımların ortak noktasına baktığında kentin bir ekosistem olduğunu belirtmek yanlış bir yaklaşım olmaz. Bu benzetme örneklendirildiğinde ise; bir ekosistem olarak orman düşünülebilir, orman kendisini oluşturan bitki ve hayvanlarla ormandır, kendini oluşturan çokluklar içinde bir sistemdir ve çoklu farklılıkların uyumuyla oluşan bu sistem hayatına farklılıklar içindeki bir düzenle devam eder. İşte bu örnekte olduğu gibi kentlerde de birbirinden farklı bireylerin oluşturduğu nüfus yoğunlukları söz konusudur, bu nedenle de kentler insanların hareket, tercih ve etkinliklerine göre şekillenmektedir. Kentlerde insan nüfusu arttıkça farklı talepler meydana gelir, bu taleplerde kentin dönüşmesinde yeni mekânlar kurulup, yerleşim alanlarının farklılaşmasında oldukça etkilidir. Artan nüfus yoğunluğu kaynak gereksinimlerini, altyapı- konut-sağlık-eğitim ihtiyaçlarını beraberinde getirir, yani kent büyüdükçe yetmemeye başlar. Büyüyen kent

sorunları da beraberinde getirirken, aklımıza en tipik kent problemleri olarak trafik, gürültü, çevre sorunları gelir.

“Kentlerin sağlıklı ve sürdürülebilir gelişmesi yolu ile kent halkının yaşam kalitesinin artırılması kent yönetimlerinin temel sorumluluk alanıdır” (Kaya ve diğ.,2008:5). Yaşam kalitesinin artırılması söz konusu olduğunda yerel yönetimin üzerlerine düşenler şüphesiz çok önemliken bu konuda üniversitelerde ülke, bölge ve yöre kapsamında üzerlerine düşen görevleri yaparak yine halka hizmet üretirler. Örneğin üniversitelerin meslek yüksekokulları bölümlerinin kurulumu yerel özellikler ve bölgesel kalkınma gözetilerek oluşturulur.

Kentte son derece dinamik bir arz-talep eğrisi vardır, kentli talep eder kent kalıcılığı ve tercih edilirliliği için arz etmek zorundadır. Bu açıdan baktığımızda kentlerin kuruluş mantığı hizmet üreten bir işletmeden farklı değildi. Tıpkı işletmelerin kuruluş mantığının tüketici kesiminin istek ve ihtiyaçlarını karşılamak olduğu gibi kentlerin kuruluş amacını kendilerini oluşturan toplumun ortak ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bu noktada kentler toplumdan aldığı yetki ile yine toplumun kaynaklarını kullanarak hizmet üretirler. Dolayısıyla kenti anlamak günümüzde git gide zorlaşmaktadır, kenti anlamak için ise Tahir’in belirttiği gibi “küreselleşme ve neoliberalleşme günümüzde kentleri anlamak için gereken kurumsal çerçevenin önemi parçalarıdır” (Erman, 2010: 40). Küreselleşme ile gittikçe küçülen bir dünyada yaşanırken bireylerin tek tuşla ulaştığı alternatif seçenekleri ihtiyaç tanımları üzerinde önemli bir etki oluşturarak talepleri git gide farklılaştırmakta ve yaşam alanlarını üzerinde daha çok etkin konuma ulaşmaktadır denilebilir.

2.3. Kent Tanımları

Klasik sosyolojiden bu yana kent toplumsal ve mekânsal olarak tanımlanmaktadır. Hem birden çok birey, kişilik, kültür, alışkanlık unsurlarını bir araya getirir hem de kentin içinde olan bireyin psikolojisi üzerinde etkili yönü kendine özgü bir kişilik tipi oluşturarak Simmel, Park ve Wirth’in söz ettiği “urban personality tipini yaratmaktadır” (Özdemir, 2010:55). “Karşımıza toplumsal ve mekânsal olarak çıkan kent Soja’nın tanımı ile “sosyo-mekânsal diyalektik”in yaşam alanıdır, bu karşılıklı iletişimde insanlar mekânları, mekânlar da insanları inşa eder” (Berber, 2011:145).

“İnsan sosyal ve toplumsal bir varlıktır. İnsanların, karşılaştıkları ve tek başlarına çözemedikleri güçlük, sorun ve imkânsızlıkları toplum içinde gerçekleştirilen ilişkilerle çözümlenmek ve ortadan kaldırmak isteği bir arada yaşama ihtiyacını ortaya koymaktadır” (Kaya ve diğ.,2008:9). Çalışmanın daha önceki satırlarında belirtildiği gibi insanoğlu var olduğu andan beri belli mekânlarda yaşamış ve bu alanların avantajlarını sınavarak kurulu bir düzen tutturdıkları bu mekânlarda, yerleşik düzenin oluşumuyla birlikte “kent” dediğimiz kavramın ilk örneklerini oluşturmuşlardır. Yani bireylerin bir arada yaşama zorunluluğu yerleşimlerin temelini oluşturmuş, bu toplumsal karakterin neticesinde de kentler ortaya çıkmıştır. “Kentler bireysel ilişkilerin değil örgütlü birlikteliklerin alanıdır” (Kaya ve diğ., 2008:30).

Çeşitli dillerde kent sözcüğüne yüklenen anlamlar da;

Kent; Medine -City - Cite, Kentli; Medeni-Civilized-Civillise,Medeniyet-Civilization-Civilisation sözcükleri kent ve uygarlık kavramları arasındaki yakın ilişkiyi gözler önüne sermektedir, dolayısıyla kentli kişi yani kentleşen insan uygar ve çağdaştır denmektedir. Böylece kent, uygar kişilerin yaşadığı yerleşme birimi anlamı kazanmaktadır (Çizgen, 1994:20).

“Kent sözcüğü kavramsal olarak incelendiğinde Orta Asya Türklerince “Şehir” karşılığı olarak kullanıldığı ortaya çıkmakta, Semizkend(Semerkant), Taşkend örneklerinde olduğu gibi birçok büyük şehir bu şekilde adlandırılmış olmaktadır” (Kaya ve diğ.,2008:10). Tümertekin ve Özgüç’e göre şehir; “yoğunlaşmış, tarımsal olmayan insan yerleşmesidir ve çok çeşitli hizmetler sunar, herhangi bir şehrin hizmetlerine ihtiyaç duyan ve kendisine çektiği bölge ise onun “hinterland” ını oluşturur” (Tümertekin ve Özgüç, 2002:417). “Şehir resmi ve hususi binaları, cadde ve sokakları, parkları vs. ile insan topluluklarının coğrafi peyzaj üzerindeki beşeri tesisleridir” (Göney, 1995:1).

Kentlerin dinamik yapıları düşünüldüğünde, tüm zamanlarda üzerinde anlaşılan bir kent tanımı olmadığını tahmin edilebilir. Kent tanımları farklı düşünce ve şekillerde belli ölçütler etrafında, farklı yaklaşımlarla yapılmış, bakış açısının değişmesi kent tanımlarının da değişmesine sebep olmuştur. “Nüfus büyüklüğü, idari statü, nüfusun yapısı, iş bölümü ve uzmanlaşma, örgütlenme biçimi, işlev alanlarındaki farklılaşma, iş gücünün sektörel dağılımı, heterojenlik, fiziksel doku, üretim yapısı gibi ölçütler kullanılarak bu tanımlamalar yapılmaktadır” (Dinçer, 1999:342).

“Kent ve kentleşme ile ilgili dünyada üzerinde fikir birliğine varılmış bir tanım bulunmamakla birlikte, yapılacak tanımların ekonomik, sosyal ve kültürel alanlardan seçilen birçok gösterge kullanılarak bütüncül bir yaklaşım içinde yapılması gerektiği ifade edilmektedir” (DPT,1998:28).

Ülkemiz son 60 yıldır hızlı kentleşme, kentleşme unsurları ile karşı karşıyadır. Hızla büyüyen bir ülke olarak “Türkiye’de 2010 yılı itibarı ile kentli nüfus oranı % 75’i geçmiştir” (Keleş, 2010:28-31). Güncel verilere göre; “ülkemizde nüfusu 10 bini geçen kent sayısı 500’e yaklaşmış, 100 bini geçen il sayısı 61 olmuş, milyonluk olan kentlerimizin sayısı ise 7’yi bulmuştur” (Keleş, 2010).

Günümüzde ise kentler sanayiden çok hizmet unsurunun odak noktası olmuşlardır. Erman’ında belirttiği gibi insanlık artık yeni bir dönemde yaşamaktadır, bu yeni dönemin unsurları Erman’a göre şunlardır; “örgütlü olmayan kapitalizm, sanayi sonrası dönem, esnek birikim ve fordizm sonrası dönem” (Erman, 2010: 37). Bu dönemleri de yaşayan kent mekânı artık üretimden çok tüketimin merkezi halini almış, bu durumda ayrıca bir “kentsel kişilik tipi”ni geliştirmiştir, bu kişilik çok yönlü olmakla birlikte daha öncede belirtildiği gibi üretime değil tüketime yakındır. “Kent hayatının özü çeşitlilik ve girift deneyim imkanlarıdır” (Özdemir, 2010:72).

Sonuç olarak kentlerde yaşayan çoğunluk kendi beklentilerini şehir hayatında bulmak istemekte, bu çeşitlilik zengin bir şehir hayatı ve dinamik bir yapılanmayı gerektirdiği yorumlanabilir. Farklı rollerdeki birçok bireyin kent yaşamı içinde edindiği deneyimler kişinin “ideal yaşam alanını” şekillendirmesine yardımcı olacak ve bu ideal mekân içinde yaşanan kentlerde de mevcut olarak bulunması arzulanan bir unsur olma eğilimi gösterebilir olacaktır.

Nüfus Ölçütüne Göre Kent Tanımları: Kent tanımları incelendiğinde kentlerin sınıflandırılması söz konusu olduğu zaman en sık kullanılan kriter nüfus ölçütüdür denilebilir. Nüfus temelli ölçütlerde kentlerin büyük-küçük veya orta ölçekli olduğu içinde yaşayan nüfusa göre belirlene gelmiştir. Örneğin “Belli bir nüfus düzeyini aşmış yerlere kent denir” (Gürpınar, 1996:12). Bu tanım nüfus kriterini baz almış olsa da “Hangi nüfus düzeyini aşan?” ya da “Bu nüfusun üst sınırı nedir?” gibi sorular sorduğunda bu tanım için çok aydınlatıcı görünmemektedir. Bu kriteri araştırdığımız zaman ülkemizde kurumlar arasında bile kent tanımı için nüfus kriterlerinin farklı

olduğunu görürüz. “Örneğin, Devlet İstatistik Enstitüsü 20.000 kişinin yaşadığı yerleri şehir olarak kabul etmekte iken, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı 10.000 kişilik yerleşim alanlarını şehir olarak kabul eder” (Kaya ve diğ.,2008:11). Ülkemizde uzun seneler 2000 nüfuslu yerleşim alanları “kent” olarak kabul edilmiştir. “Zamanla bu değerin Türkiye için düşük bir değer olduğu ve ekonomik olmadığı fark edilerek 2004 yılında yeni bir yasal düzenleme ile bu limit 5000’e çıkarılmıştır” (Kılınç ve Gülersoy, 2007:78.) “Bu farklılık kurumlar arasında olduğu ülkeler arasında da mevcuttur, kent adını alabilmek için nüfus kriteri Japonya’da 30.000 kişi iken Kore’de 40.000, ABD’de ise 2.500 dir” (Kılınç ve Gülersoy, 2007:70).

“442 Sayılı Köy Kanunu’nda bu ölçüte göre bir köy – kent ayrımı yapılmaktadır, buna göre; “nüfusu 2000’den aşağı yurtlara köy, nüfusu 2000-20 000 arasında olanlara kasaba ve 20 000 den çok olanlara şehir” denilmektedir” (Öztaş, 2004:28).

Bu kriter baz alınarak kent tanımı yapıldığı takdirde kent özelliği gösteren yerleşim birimleri köy olarak değerlendirilebilir. Nüfus ölçütü içinde değerlendirebileceğimiz bir diğer tanımda İşbir’e aittir, ona göre kent “insan ilişkileri açısından ancak belirli nüfusa sahip toplumlarda karşılanması mümkün olan fizyolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçların belirli düzeylerde karşılandığı; her ülkenin kendi özelliklerine göre ölçütlerinin belirlendiği fiziki yerleşme alanlarıdır” (İşbir, 1991:8).

İdari Ölçüte (Yönetmelik Sınır Ölçütüne) Göre Kent Tanımları: Mevcut literatür incelendiğinde kent tanımlarında kıtsan alınan bir diğer ölçütün de idari ölçüt olduğu görülmektedir. “Belirli bir yönetmelik örgüt biriminin sınırları içinde kalan ve bu sınırlar içerisinde görev yapan, belirli bir yönetimi olan yerlere kent; bu sınırlar dışındaki yerlere de köy adı verilmektedir” (Öztaş, 2004:28). “Şehir bireyle devlet arasında ve vatandaşla demokrasi arasında etkili bir bağıdır” (Alptekin, 2007:132).

Sosyolojik (Toplumbilimsel) Ölçüte Göre Kent Tanımları: Bu tanımlarda ise belirlenen bölgede yaşayan nüfusun kendine özgü özelliklerinin dikkate alındığı görülmektedir, burada da kent bu şekilde kırsal alandan ayrılan yönleriyle dikkat çeker. Sosyolojik tanımlara göre kentte yaşayanlar tarım dışı alanlarla faaliyet göstermekte bu farklılıkta bölgede yaşayan bireyleri farklı davranış ve tutumlara yöneltmekte, böylece daha farklı ilişkiler ortaya çıkmaktadır.

Kırsal alanda yaşayan kısım tarımla uğraşırken gelenekselliği temsil eder, kentler ise ilişki karmaşalarını olduğu, problem yüklü mekânlardır.

- Kent, yerine ve zamanına göre geniş sayılacak biçimde bir araya gelmiş ve bir takım ayırt edici özellikleri bulunan insanlar ve yapılar topluluğudur.
- Kent, toplumsal bakımdan benzerlik göstermeyen bireylerin oluşturduğu, göreceli olarak geniş, yoğun nüfuslu ve mekânda süreklilik niteliği olan yerleşmedir (Gürpınar, 1996:13).

Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi sosyologlar açısından kent köy topluluğunun karşıtı olarak görülmüştür. “Bu yaklaşımın temelinde Ferdinand Toennies’in kavramsallaştırdığı “cemaat” ve “cemiyet” ideal tipleri gelir” (Bal, 1999:19).

Toennies’e göre cemaatler, ırk, etnik menşe ve kültür bakımından farklılaşmış fertlerden meydana gelen ve fertler arasındaki şahsi, sıcak, samimi veya içli dışlı bağlantılar üzerine kurulmuş olan küçük, homojen ve mahrem topluluklardır. Cemiyetler ise, ırk, etnik menşe, sosyo-ekonomik statüs ve kültür sistemleri bakımından farklılaşmış, geniş ve heterojen topluluklardır (Yörükhan, 2005:9).

Tonnies’in bu kavramsallaştırmasından da anlaşılacağı üzere cemaat köyü, cemiyet ise kenti temsil etmektedir. Maunier’e göre ise kent; nüfusuna oranla coğrafi temeli dar olan ve aileler, meslek grupları, sosyal sınıflar, mezhepler vs. gibi çeşitli heterojen grupları içine alan karmaşık bir yerleşme grubudur (Bal, 1999).

Türk Sosyologlarının Kent Tanımları: Bazı Türk sosyologlarını kent tanımlarının değerlendirilmesi çalışmanın gidişatı açısından yerinde bir çaba olarak görülmüştür.

Önemli sosyologlarımızdan Mübeccel Kıray’a göre kent: “Tarımsal olmayan üretimin yapıldığı ve daha da önemlisi hem tarımsal hem de tarım dışı üretimin dağıtımının kontrol fonksiyonlarını toplandığı belirli teknolojik seviyelere göre büyüklük, heterojenlik ve bütünleşme düzeylerine varmış yerleşme biçimleridir” (Bal, 1999:21).

Bir diğer sosyoloğumuz Yakut Sencer’e göre ise kent: “Çoğunlukla tarım dışı kesimlerde yoğunlaşmış, 10 binin üstünde bir nüfusu bulunan, farklılaşmış ve örgütlü bir fiziksel, toplumsal ve yönetsel bütünlüğe sahip olan yerleşmelerdir” (Sencer, 1979:8).

İhsan Sezal’ a göre kent ise:

İdari ve demografik açıdan şehir: İdari açıdan şehir belli bir nüfus cesametine ulaşan yerleşme birimi; Sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan: sosyal hayatın meselelere, işbölümüne, farklı kültür gruplarına göre organize edildiği;

kurumlaşmaların yoğunluk kazandığı, karmaşık insan ilişkilerinin bütün bir günlük yaşamı etkilediği yerleşme merkezidir (Sezal, 1992:22).

Ekonomik Ölçütlere Göre Kent Tanımları: Ekonomik ölçüte göre köy-kent ayrımı bölgede yaşayan nüfusun tarım ve tarım dışı oluşuna göre yapılmaktadır, bu açıdan bakınca kent denilen alan genelde sosyal, ekonomik, kültürel faaliyetlerin bir arada yapıldığı yerdir. Bu ölçüte göre de kentin bir değişim, tüketim ve endüstri merkezi olduğu noktası üzerinde durularak, ekonomik faaliyetleri temel alan tanımlamalar yapılmıştır.

- Kent, mal ve hizmetlerin üretim, dağıtım ve tüketimi sürecinde toplumun sürekli olarak değişen gereksinimlerini karşılamak için ortaya çıkan bir ekonomik mekanizmadır.
- Bir yerleşmede yaşayan nüfusun büyük çoğunluğu tarım dışı faaliyet gösteriyorsa, bu yerleşme kent olarak kabul edilebilir (Öztaş, 2004:29).

Hukuki Ölçüte Göre Kent Tanımları: Mevzuat dâhilinde yapılan kent tanımları incelendiğinde, ilgili tanımlarda merkezi idare il, ilçe, bucak tasnifi yapmıştır görülmektedir. Bu açıdan değerlendirdiğimizde sorun aslında kentin bu ayrımlardan hangisine yaklaştırılabileceğidir. Eğer kent sadece belli bir coğrafya üzerindeki belli bir yerleşim birimi ve onun gerektirdiği ilişkiler bütünü ise örneğin insan-insan, insan-doğa ilişkisi bu anlamda Türk mevzuatının yukarıda tasniflediği bütün birimler kent tanımına girer. “ Bu bağlamda Devlet İstatistik Enstitüsü hukuksal mevzuatı ölçüt olarak sadece il ve ilçe statüsünde bulunan yerleşim birimlerini kent olarak kabul etmekte, diğer yerleşim birimlerini nüfusları ne olursa olsun kent olarak kabul etmemektedir” (Topal, 2004:14).

2.4.Kent Tanımları Üzerine

Kenti biraz daha geniş olarak ele alındığında;

Tarım dışı ve tarımsal üretimin denetlendiği, dağıtımın koordine edildiği, ekonomisi bunu destekleyecek şekilde tarım dışı üretime dayalı bulunan, teknolojik değişimin beraberinde getirdiği teşkilatlanma, uzmanlaşma ve iş bölümünün en yüksek düzeye ulaştığı, geniş fonksiyonların gerektirdiği nüfus büyüklüğü ve yoğunluğuna varmış, toplumsal heterojenlik ve entegrasyon düzeyine yükselmiş karmaşık ve dinamik bir mekanizmanın sürekli olarak işlediği insan yerleşmesi” (Ökmen, 1996:6) diyebiliriz.

Kentler tarihsel süreçleri boyunca incelendiğinde daimi ve sürekli bir “değişim” olgusu içinde oldukları görülecektir, bu değişimde kent ile ilgili net bir tanımın yapılmasını

engellemektedir. Söz konusu olan değişim çok yönlüdür, mesela; fiziksel, mekânsal, siyasal, kültürel ve ekonomik değişimler başlıca aklımıza gelenler arasındadır. Değişim kesinlikle kaçınılmazdır, çünkü ne zaman ne de insan olduğu yerde kalmamakta ve hayata hep farklı açılardan bakılmaktadır, yani değişmeyen tek şey, değişimin ta kendisidir.

Son olarak Avrupa Kentsel Şartı, kenti; “toplum hayatının temel çekirdeği ve karakterin oluşturan tarihi ve yasal bir oluşum”ken, günümüzde “ortak çıkarları olan insan topluluklarının bir araya geldiği, özerk idari birimler” ve düzenli yapılaşmış, kamu hizmetleri sunan ve kendi kendini yönetebilen yaşam merkezleri” (Kaya ve diğ., 2008:38) olarak tanımlanır.

Weber’in de kent tanımları incelendiğinde kentin çok yönlülüğünün onun açısından da ekonomik politik ve güvenliğe dair faktörlerle birlikte ele alındığını görüyoruz. “Weber’in kentlerin gelişimine ilişkin olarak vurguladığı bir başka önemli nokta da katılımıdır” (Özdemir, 2010: 50). Bir diğer sosyolog olan Simmel de kent tanımlaması söz konusu olduğu zaman Giddens ve Harvey gibi zaman-mekân sıkıştırmasından söz etmiş ve “şehirde geręekleşen sosyal ve ekonomik koşullar arasındaki etkileşimin hızı ve yoğunluğunun yol açtığı yeni bir toplum ortaya çıkmaktadır” (Özdemir, 2010: 50) demiştir.

2.5. Kentin Genel Özellikleri

Küreselleşme denen olgu ile kentler günden güne farklılaşarak parçalanmaktadır, kent içinde yaşayan her birey kendisi için kuşatılmış bir yaşam alanı yaratmaya çalışmaktadır. Kentler bu farklılaşma içinde tıpkı modernizmde olduğu gibi ister istemez bir batılılık kimliğine bürünmekte, batı tipi yaşam tarzlarından etkilenmektedir. Küreselleşme; ekonomik, siyasal ve kültürel olarak hayatımızı çok yönlü bir etkileşim sürecine açmaktadır. “Küreselleşme sürecinde ise bu üç alanın mekânla kurdukları ilişki kentin silüetini değiştirmektedir, küreselleşme zaman ve mekân açısından, kentte yoğunlaşma ve sıkışma duygusunu da beraberinde getirmektedir” (Akıncı ve diğ.,2004:93).

Kentlerin gelişim evriminin üç süreçte olduğunu söyleyebiliriz: Kırdan kente göçün eski kent merkezinin çevresinde gecekondulaşmanın gelişimiyle kuşattığı ilk dönem; ulusal kalkınmanın orta sınıf konutları için bir ikamet alanı farklılaşması yarattığı ikinci dönem ve küreselleşmenin çeşitli parçalayıcı dinamiklere yol açtığı bugünkü durum (Aslanoğlu, 1998:154).

Bu gelişim evrelerinde “daha çok göze çarpan değişimlerdir ki bu da küreselleşmeyle gerçekleşmiştir”(Aslanoğlu, 1998:155). Kent tanımlarının genelinden de anlayacağımız üzere kent çok sayıda insanın birlikte yaşadığı ve yaşam biçimleriyle şekillendirdiği, tarihî, sosyal ve kültürel özellikleriyle insanları birbirine bağlayan bir yerleşim yeridir. Wirth’in belirttiği gibi; “kent birinden diğerine ani geçişlerin olduğu toplumsal dünyaların bir mozaiğini andırmaktadır” (Özdemir, 2010: 55).

Adeta dinamizm üssü olan kentlerin genel özellikleri Yörükhan tarafından yapılan köy-kent ayrımlarını çerçevesinde düzenlenmiştir, çalışma dâhilinde sadece kentin özelliklerini öne çıkarılmıştır. Bu özellikler şu şekildedir; (Yörükhan, 2005:58)

- Şehir heterojen bir sosyal gruptur. (Çeşitli etnik gruplar, meslek ve kültür grupları, sosyo-ekonomik sınıflar vs.)
- Büyük nüfusuna rağmen yerleşim alanının sınırlılığı sonucu nüfus yoğunluğu vardır.
- İnsanlar mekân bakımından yakın olmalarına rağmen sosyal mesafe bakımından birbirine uzaktırlar.
- Şehir şahsiyetinin, ferdiyetin ve hürlüğü gelişmiş olduğu bir çevredir.
- Şehirde insanlar arasındaki ilişkiler geleneklerin hâkim olduğu informel yollarla değil, resmi ve rasyonel kanunlarla düzenlenir. (Aile, akraba ve hemşehri gibi gruplarla informel ilişkiler varlığını sürdürür. Ancak genel belirleyici olan hukuksal, resmi düzenlemelerdir.)
- Uzmanlaşmaya dayalı, farklılaşmış resmi iş organizasyonları yaygınlaşmıştır.
- Yol ve ulaşım imkânları ile sosyal unsurların mekânsal hareketliliği ve sınıflar arası sosyal hareketlilik ileri düzeydedir.
- Şehir kültürü dinamik bir yapıya sahiptir. Şehirler sosyal ilişkilere açık, sosyal – kültürel değişimin yoğun yaşandığı yerlerdir.
- Şehir ekonomik imkânlar, sağlık, eğitim, bilim, sanat vb. bakımdan gelişmiştir.
- Diğer taraftan kazalar, suç işleme, alkol, uyuşturucu bağımlılığı, sefalet, anomi(kuralsızlık), yabancılaşıma vb. bakımdan sorunları da üretmektedir

Yerleşim birimlerinin hangi özellikleri taşıdığı takdirde kent ismini alacağı, kentleşeceği üzerine Kaya ve arkadaşlarının bakış açısı ise şu şekildedir; (Kaya ve diğ.,2008:10);

- Belli bir nüfus büyüklüğüne ve nüfus yoğunluğuna erişmiş olması,

- Tarımsal üretimden daha ileri bir üretim düzeyi olan sanayi üretimine geçmiş olması ve bununla birlikte hizmet sektörünün gelişmiş olması,
- Yerleşim yerinin fiziksel alt yapısının belli bir düzeye ulaşmış olması,
- Geleneksel aile yapısının çözülerek yerini çekirdek aile yapısına bırakmış olması,
- Nüfusun büyük oranda örgütlenmiş karmaşık iş bölümüne ve yüksek uzmanlaşma düzeyine erişmiş olması,
- Yerel değerlerin yerini ulusal değerlerin veya evrensel değerlerin almış olması,
- Geleneksel ilişkilerin(cemaat toplum tipinin) çözülüp bireysel ilişki ya da bireysel çıkarların ön plana çıkmış olması,
- Eğitim düzeyini kırsal kesimdeki eğitim düzeyinden yüksek olması ve çocuk bakım ve eğitiminde aile dışı kurumların gelişmiş olması,
- Sosyal normların yerini resmi denetleme kurumlarının almış olması.

Ayrıca bir diğer kent olma şartını da Erkan şu şekilde belirtmiştir; “Statülerin aileden gelmeyip, bireylerin kendi çabaları ile kazanılmış olmaları”(Erkan, 1999:18).

İki genel kent özellikleri analizini karşılaştırdığında çeşitli ortak noktalar fark edilmektedir, bu noktalar şu şekilde maddelendirilebilir;

- Belli bir nüfus yoğunluğu ve büyüklüğüne sahip olmak,
- İmkânların çeşitliliği,
- Formal normların informal normlardan daha düzenleyici oluşu,
- Uzmanlaşmayı gerektiren iş organizasyonları,
- Ticaretin çok yönlülüğü,
- Belli bir düzeye ulaşmış fiziksel altyapı yeterliliğine sahip olunması.

Kentlerdeki üniversiteler ise kentin taşınması gereken genel özellikler kapsamında değerlendirilebilir.

Küreselleşmenin de etkisi ile batılı kavramlar geliştiren ve gittikçe bireysel yaşamın, ön plana çıktığı kentler yanlışlaşan kalabalıkların göstergesi olabilir mi? İmkânların çeşitliliği insan ilişkilerini nasıl etkileyip bu iletişimi kent hayatına nasıl yansıtmaktadır? Toplu taşıma araçlarında ve kafeteryalarda git gide artan tek kişilik

oturma mekânları, kent içinde hızla gelişen izole şehirler kişileri yalnızlaştırmakta mıdır yoksa kendi kalabalıklarında yaşama imkânını mı sağlamaktadır? Şüphesizdir ki söz konusu kent olduğu zaman bunlar gibi birçok soru üretmek görecelilik adı altında farkı bakış açılarını gözler önüne serip, kent hayatında memnuniyet ölçütlerini çeşitlendirilmesine olabilir. Dolayısıyla kent “farklı olma izni” anlamında “özgürlük adasıdır” (Demirkan, 1996). Farklı bireylerin bir araya geldiği mekânlarda bir süre sonra bireysel farklılıkların kaybolması süreci de devreye girmekte ve böylece şehir hayatı adeta renkli bir mozağiye dönüşmektedir.

2.6. Kent Toplumunun Özellikleri

Kent toplumunun özellikleri Nimet Öner’ ün “Kentleşme Sürecinde Bireylerin Kitle İletişim Araçlarına Yönelimlerine Aile Yapısının Etkisi” çalışmasında şu şekilde ifade edilmektedir;

- Kentsel yerleşim yerleri toplumsal evrimin daha sonraki basamaklarında yer almaktadır. Böylece yoğun tabakalaşmış bir nüfusla sanayi, toplama, dağıtma, mali ve idari merkezler olarak işlevleri söz konusudur. Etkili bir merkezleşme, örgütlenme, ussal çalışma ve standardizasyon düzeni kurulmuştur. Yaygın nüfus içinde artan sosyal etkilenme gereği, değer ve norm sistemleri, düşünce tarzları yerellikten kurtulmuştur. Din bütün temel düzeni etkileyen kurum olmaktan çıkmıştır.
- Ulusal ve uluslar arası sosyo-ekonomik değişimlerin yaşandığı merkez olarak hizmet etmektedir.
- Çok geniş yerleşim alanı kaplamasının yanı sıra toplumsal ilişki ve etkileşimlerin sınırlarını etkileşim araçları ve pazar ilişkileri belirlemektedir.
- Yerel özellik gösteren ilişki ve etkileşimlerden, evrensel özellik gösteren ilişki ve etkileşimlere kadar her türlü değişime açık olan toplumlardır.
- Toplumsal iş bölümü içinde organik dayanışma geçerlidir.
- Aile küçülmüş, işlevleri azalarak çekirdek aile yapısına dönüşmüştür.
- Bireyler örgün eğitimden geçerek toplumsal işbölümü içindeki belirli mesleklere istihdam edilebilmektedir (Öner, 1991:42).

L.Wirth “Kentte insan sayısı her bakımdan çok büyük, yoğun ve çeşitli olması dolayısıyla insanlar arasındaki fiziki ilişkilerin kırdakine göre çok daha yakın ama toplumsal ilişkilerin kırdakinin aksine uzak gerçekleştiğinin vurgular” (Wirth, 2002:80). Şehirlerdeki yoğun nüfus sosyal hizmetin birim maliyetini düşürür.

2.7. Kent ve Çevre İlişkisi

Kentsel çevreyi ve problemlerini ele almadan önce “Çevre” kavramının irdelenmesi yerinde bir çaba olacaktır. Çevre dendiğinde düşünülmesi gereken insanı ve organizmayı çevreleyen tüm dış ortam ve şartlarıdır. “Çevre yaşamın ve şartlarının oluşturduğu maddi, fiziksel, toplumsal, kültürel ve üretime dayalı ilişkiler ortamının tamamıdır” (Gürpınar, 1996:93). Dolayısıyla kısaca çevre şekillendirme ve dönüştürme imkânına sahip bir ortamdır.

2.7.1. Çevre Çeşitleri

Çevrenin şekillendirme becerisi bu kadar yoğunken çevre içinde yaşayan bireylerin her açıdan kuşatılmış olduğunu belirtilebilir. Bu kuşatılmışlığın sonucu da 7 tür çevreden söz edilmektedir, bunlar;

- Fiziki çevre
- Doğal çevre
- Tarihi çevre
- Psikolojik çevre
- Toplumsal çevre
- Yapay çevre
- Ekonomik çevre
- Hukuki çevre (Gürpınar, 1996).

Bireylerin hayatı bu sekiz çevrenin belli oranlarda oluşturduğu ortamlarda geçmiştir, geçmektedir ve geçecektir. Çevrenin bu çok yönlülüğü haliyle “kent” unsurunun da temelini oluşturmaktadır.

2.7.2. Kentsel Çevre

Birey ve toplumun yaşantısını etkileyen dış koşulların tümüne birden “kentsel çevre” denilebilir. Çalışmamızın daha önceki kısımlarında da belirtildiği kent zaten başlı başına bir ekosistemdir, bu ekosistem ise insan ve doğa unsurunu bünyesinde barındırır. “Kentte yaşayanların biyolojik ve kültürel gereksinimleri ise bu ekosistem içindeki ilişkileri ortaya koyar” (Gürpınar, 1996:118).

“Kent” adını verdiğimiz bu büyük ekosistemin bazı öğelerden oluşmaktadır ve bu ögeler Gürpınar tarafından şu şekilde belirtilmiştir; (Gürpınar, 1996:118).

1.) Biyotop Öğeler

- Hava
- Su
- Toprak
- İklim
- Yerleşme
- Altyapı

2.) Biyosenoz Öğeler

- Mikroorganizma
- Bitki
- Hayvan
- İnsan, etkinlik, gruplama, yoğunluk

3.) Sosyo-kültürel ve Ekonomik öğeler

- Teknoloji
- Eğitim
- Yaşama biçimi
- Değer sistemleri
- Otomasyon-Davranışlar

Kent geliştikçe tüm çevre koşulları bundan etkilenir. Bu etkileşim sonucunda yetmeyen kaynaklar beraberinde kaotik bir ortamlar yaratır. Bu kaotik ortamın beslendiği kaynak kimi zaman çevre sorunlarıyken, kimi zamanda kentin bünyesinde barındırdığı suça eğilim, kimi zamanda karşılanamayan ihtiyaçlar olur. Dolayısıyla kent geliştikçe çevre üzerindeki olumsuz etkileri de artmaktadır.

2.7.3. Kent Sorunları

Kenti en çok tanımlayabilecek durum:

Bir anonimlik, bir kayboluş halinin, herkesin her şey olabilmesi olasılığının desteklenmesi halinin, bağımsız, özgür ve bilinciyle yaşayabilecek bir varlık olarak, kendi olarak var olabilmesi halinin, bu hallerin örgütlü güvencesinin

olduğu yerdir, en azından kentlerin kırsal alandan çıkan insanlar tarafından örgütlenirkenki amacı da buydu (Özgen, 2000:418).

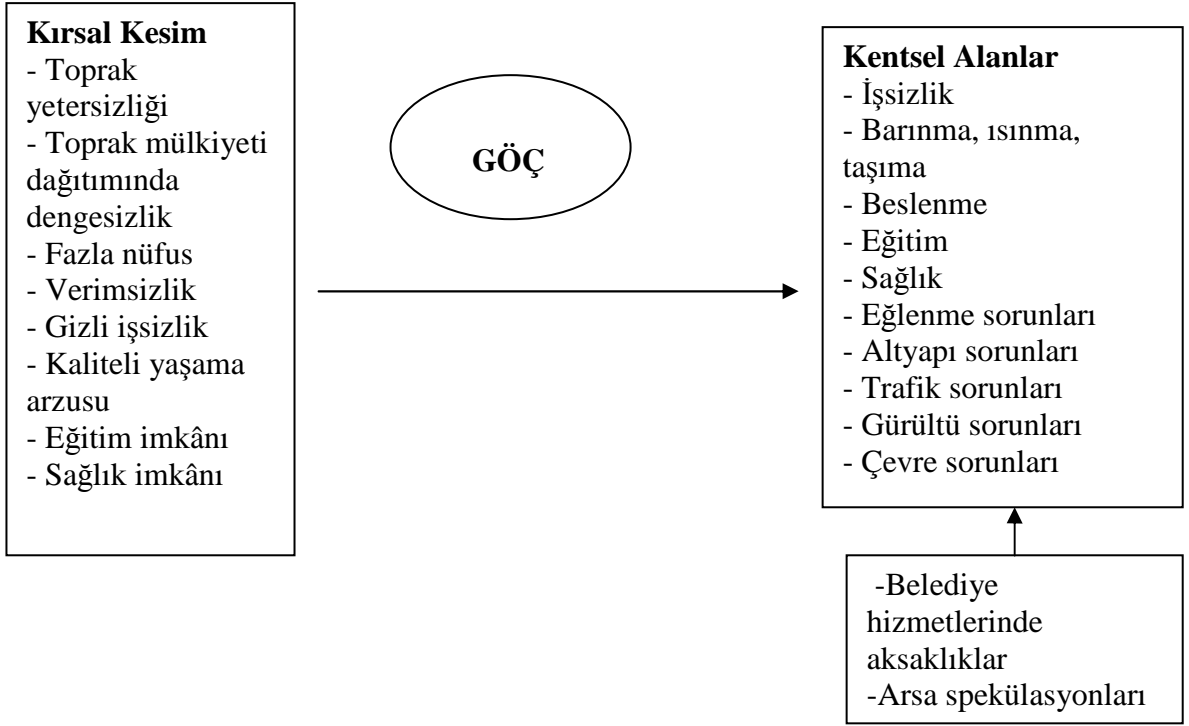
“Çağdaş” olarak adlandırılabilir bir kentte planlı yapılaşma, geniş cadde ve sokaklar, temiz hava, geniş yeşil alanlar, çeşitli spor, sanat, kültür etkinlikleri yapılacak alanlar ve her farklılığı gözetecek şekilde oluşturulmuş diğer birçok imkân bulunmalıdır. Ancak yeryüzündeki birçok kentte çarpık yapılaşma ve çevre kirliliğinin görüldüğü de yadsınamayacak bir gerçektir.

Kentlerdeki iş, eğitim ve sağlık imkânlarının daha fazla olması, elektrik, su, yol, kanalizasyon vb. altyapı hizmetlerinin gelişmişliği ve spor, sanat, kültür etkinliklerinin varlığı nedeniyle, bugün birçok bireyin kentlerde yaşamayı tercih etmektedir. Fakat günümüzde kentlerde yaşayanların tamamı, kentlerin sunduğu olanaklardan eşit oranlarla yararlanamamaktadır. Hatta kentte yaşayan herkes beceri, deneyim ve eğitimine göre iş bulamayabilir fakat birçok bireyin kente göç etme nedenleri arasında iş bulma amacının yeri de çok büyüktür.

Plansız kentleşme birçok sorunu beraberinde getirmiştir, aşırı göç nedeniyle kent nüfusunun artması, gecekondulaşma, sağlıksız yapılaşma, çevre kirliliği ise verilebilecek örnekler arasındadır. Çevre sorunlarının olmadığı veya mümkün olduğunca az olduğu, insanların sağlık, refah ve mutluluk içinde yaşayacağı kentler yaratmak için herkes sorumlulukla davranmalı, böylece kentlilik bilinci her kesimce belirlenen bir davranış şekli olmalıdır.

“Kent yaşamında topluma güven, psikolojik rahatlık, mutluluk ve dengeli bir ekolojik ortamın yaratılması, insanların hijyenik yaşamının ekolojik sistemler içinde devamlılığını sağlamaktadır” (Gürpınar, 1996:129).

Şekil 3. Kent Oluşumu ve Kent Sorunları

2.7.3.1.Çevre Sorunları

Kentlerde yaşamın imkânlarının yanında bu mekânlarının birçok sorunları olduğundan çalışmanın daha önceki sayfalarında bahsedilmiştir. Bu sorunların birçok bireyin aklında en çok yer edeninin çevre sorunları olduğu düşünülmektedir. Özellikle etkin altyapı yönetimi olmayan şehirlerde çevre sorunları daha net olarak gözlemlenebilir.

Normal şartlarda bir insan günde 12-15 m³ hava tüketmekte, 1 kg mide suyu ve 1kg da tükürük üretmektedir. Böbrekler 1 dakikada 1 lt. kan süzer ve 1dk insan ortalama 20 defa nefes alır, bu hesaba göre bir insan ortalama ömür olarak düşünebileceğimiz 80 yılda 970.000.000 defa nefes almaktadır (Gürpınar, 1996:129).

Bu veri de bize göstermektedir ki her birey yaşam alanında kaliteli yaşamak için kaliteli havaya dolayısıyla temiz çevreye muhtaçtır. Fakat daha önceki satırlarda belirttiği gibi içinde yaşadığımız kent geliştikçe var olan kaynaklar kaliteli yaşam için hem yetersiz kalmakta, hem de bilinçsiz tüketim sonucunda kalitesini kaybetmektedir.

Kentin çevre üzerindeki olumsuz etkilerini Gürpınar şu şekilde sıralamıştır;

- Düzensiz yerleşmeler

- Gecekondu
- Altyapı noksanlığı
- Atmosferik kirlilikler
- Ulaşım yollarından kaynaklanan hava kirliliği
- Gürültü
- Yeşil alan azlığı
- Aktif ve pasif yeşil alanların dengesizliği
- Şehir hijyeninin zayıflaması
- Halk ve toplum sağlığında sıkışık yaşamdan kaynaklanan bozulmalar; dolayısıyla salgın hastalıklarda artmalar (Gürpınar, 1996:129).

Şüphesizdir ki bu sorunlar listesine başka ilaveler yapmak da son derece mümkündür. Yoğun ve sıkışık yaşam alanı olan bölgelerde ve kent çevrelerinde insan-çevre ilişkileri arasında ekolojik dengesizliklerin olduğu her fırsatta göze çarpmaktadır, İstanbul, Ankara, ve İzmir gibi büyük metropoller düşünülürse, bu mekanlar “sıkışık yaşam alanları” na verilebilecek somut örnekler arasındadır, şehirlerde insan-çevre ilişkilerinin dengesizliği fark edilebilir problemler arasındadır.

Çevre sorunları içinde yaşadığımız çevreyi oluşturan her unsurda meydana gelen problemler olarak karşımıza çıkmaktadır. Çevre kirliliğinin içinde toprak, hava, su, gürültü, ulaşım ve altyapı, barınma sorunları da yer almaktadır. Çalışma dahilinde bu sorunlar tek tek ele alınacaktır.

Toprak Kirliliği: “Bilinçsizce yapılan ilaçlama ve gübreleme, kaliteli ve birinci sınıf toprakların yerleşim ve endüstri için kullanıma açılması ile hızlanan toprak kirliliği temizlenmesi en zor ve bazen de hiç mümkün olmayan tehlikeli bir ortam yaratır” (Gürpınar, 1996:130). Verimli toprak yok oldukça tarım ve tarım ürünleri bu olumsuzluktan ilk etapta etkilenmekte, tarımsal çevrede oluşan bu olumsuz durum ise bizlere ve diğer canlılara hızlı bir şekilde ulaşmaktadır.

Toprak kirliliğine bir de şu açıdan bakalım; yaşam alanı sıkışık mekânlarda topraklar ağaçlandırılmak yerine konut yapımı için kullanılmaktadır. Çevrenin dengesi bu açıdan da bozulmakta ve ağaçlandırılarak bünyede kalan toprak ağaçlandırılmadıkça erozyon oluşmakta bu sayede de su kaynakları kalitesini kaybetmektedir. Ancak çevre kirliliğini

temizlemekte ayrı bir bilimsel metot ve teknoloji gerektirmektedir, buradan da anlaşılacağı gibi öncelikli önlem çevrenin korunmasıyla başlamaktadır.

Maalesef ki günümüzde toprak iktisadi bir kaynak durumuna gelmiştir. Verimli kullanmak, koruyarak kullanmak şart olmuştur. Bireyler doğa açlıklarına merkezi yaşam alanlarında sayfiye mekânlarına kaçarak gidermeye başlamışlardır, büyük şehirlerde yaşayan ve çocuklarını bu ortamda büyütmek zorunda kalan ebeveynler çocuklarını doğayla, yeşille, toprakla buluşturmak için özel zaman ve mekân arayışı içindedirler. Dolayısıyla gelecek nesillerin sağlamlığı ve yaşam kalitesinin yüksekliği için bizlerin onlara miras bırakacağımız kaynaklar tükenme eşiğinde olmamalıdır.

Su Kirliliği: Su kaynaklarındaki doğal dengenin bozulması, bu ortamda yaşamını sürdüren canlıları da son derece olumsuz olarak etkilemektedir, yani su kirlenmesi su ortamının doğal dengesini bozmaktadır. Büyüklerimizin dediği “Balıkların eski tadı yok” tur.

Toplumlarda yaşam düzeyi yükseldikçe, kent içinde yaşayan nüfus artmakta bu durumla doğru orantılı olarak da kişi başına kullanılan su miktarı da artmakta ve teknolojik kullanımın artması sonu da sulara bilinmeyen birçok kirletici unsur da katılmaktadır. Bunun sonucunda su kaynaklarının sulama, su ürünleri, dinlenme ve spor gibi amaçlarla kullanılabilirliği azalmaktadır (Gürpınar, 1996:133).

“Suları kirletici kaynakları kentsel, endüstriyel, tarımsal ve doğal olmak üzere gruplandırılmıştır” (Gürpınar, 1996).

Hava Kirliliği: “Atmosferi oluşturan gazların karışımına hava denilirken bu gazların içine olumsuz şartlar sonucu giren toz, duman, koku gibi maddelerin karışması, bu maddelerin de yoğunluğunun insanların ve diğer canlıların zarar verecek boyutlara yükselmesine ise hava kirliliği” (Gürpınar, 1996:142) diyebiliriz.

Hava kirliliği de günümüzde nüfusu gittikçe kalabalıklaşan her kentin yaşadığı problemler arasındadır. Kirlenen hava solunum yoluyla canlılara ulaşarak kentlerdeki yaşam kalitesini düşürür. “Kentlerde nüfusun hızla artması, plansız yerleşim, yanlış yer seçimleri, hızlı sanayileşme, motorlu taşıt sayısının hızla artması, yakıtların bilinçsiz kullanımı sonucu doğal yapısında bulunan madde oranları değişen hava, çevreye zarar verecek derecede kirlenmektedir” (Gürpınar, 1996:143).

Gürültü Kirliliği: Gürültü unsuru “kent” denince birçok kişinin tüylerini diken diken edecek kadar etkili bir problemdir. Susmayan kornalar, altyapı çalışmalarında sürekli çalışan iş makinelerinin sesi, eğlence mekânlarının gürültüleri ilk etapta akıllara gelenler arasındadır. İşte bu çok sesliliğin etkisiyle olsa gerek “kent” denince çoğu kişinin aklına sessiz ve sakin bir yaşam gelmez. Anne karnındaki bebeği bile etkilediği bilinen bu kavram sağlıklılığı tehdit eden bir diğer unsurdur, “yapılan araştırmalara göre ani ses karşısında anne karnındaki bebeğin kalp atışlarının yükseldiği bilinmektedir” (Yenibaş, 2007: 96). Gürültünün rahatsız ediciliği yetişkinler aynı boyuttadır, gürültünün bireyin beden ve ruh sağlığına olumsuz etkileri vardır, örneğin “beklenmeyen gürültüler vücutta adrenalin salgılanımını arttırır” (Yenibaş, 2007: 27)

Çevre sağlığı açısından kentlere özgü gürültüler şu şekilde sıralanabilir:

- Toplumun çevrede meydana getirdiği gürültü
- Sokak gürültüsü
- Cadde gürültüsü
- Ulaşım(kara, deniz, hava) gürültüsü
- Eğlencelerden kaynaklanan gürültüler
- Endüstriyel gürültü (Gürpınar, 1996:148).

Altyapı ve Ulaşım Sorunları: Baş döndürücü şekilde kırsal alanlardan kente devam eden göç kentleşme sürecini kısa bir zaman dilimine sığdırmaktadır. Bu durumun sonucunda da kent bireylere sağlaması gereken işlevlerinden soyutlanarak nüfus yığınlarından oluşan bir mekân haline gelmiştir. Bu aşırı yığılma sonucunda da kentin temel maddi özellikleri olan kanalizasyon, su, gaz, elektrik, haberleşme gibi alt yapı hizmetleri yerine getirilmemiş hatta gerçekleştirilmesi günden güne güçleşen bir unsur haline gelmiştir.

“Kentın plansız ve dağınık büyümesi hizmet sınırlarını genişletmiş, altyapı ve kentsel kolektif donanım için gerekli alanlar ayrılamadığından, kamulaştırma yoluna başvurmak gerekmiş, asgari kentsel hizmet götürme bile pahalı projelere dönüştürmüştür” (Ökmen, 1996:6).

Yığınlaşmanın oluşturduğu bu olumsuz şartlar içinde kent içi ulaşımında altyapı sorunlarına bağlı olarak ciddi bir darboğaza girmiştir. Kentlerden günden güne artan

özel otomobil sayısı da ulaşım sorununa sebep olmakta; bu yüzden yerel yönetimler sürekli toplu taşıma kullanımını arttırarak trafiği rahatlatmaya çalışmaktadır. Dolayısıyla büyük kentlerde yerel yönetimler toplu taşımacılığı özendirmek için raylı sistemler gibi pahalı yatırımlar yapmakta, bu yatırımların yüksek bedelini ödeyecek kaynak bulunmakta sıkıntı çekilmekte dolayısıyla çözüm gecikmektedir.

Özel araç sayısındaki artış, her hanede yavaş yavaş en az iki özel aracın olması hem trafik hem de ulusal ekonomi açısından sıkıntı yaratmaktadır. Kentlerin fiziki gelişmelerinin düzensizliği ve metropolitan alanların yaygın yapısı hızlı bir transit alanın kurulmasını zorunlu kıldığı halde, ekonominin bu ağır yükü yakın gelecekte kaldırmayacağı kuşkuludur (Keleş, 1991:187).

Barınma Sorunları: Kent denince aklımıza gelen sorunlardan bir diğeri de konut yığılması ve bu durumun beraberinde getirdiği barınma pahalılığıdır. Barınma sorunu çalışmamızda iki boyuttan ele alınacaktır, bunlar; Arsa sorunu ve Konut ve Gecekondu sorunudur, şimdi her iki unsuru da tek tek ele alalım.

Arsa Sorunları: Kentin sunduğu hizmet ve çeşitli ekonomik etkinliklerinin odak noktasında “toprak” vardır. Kentsel toprak ne kadar çoksa imkân o kadar çok olacaktır. Toprak kıt bir kaynaktır ve bu kıt kaynağın akılcı kullanılmaması da kentsel sorunların bir diğeri kaynağını oluşturmaktadır. “Toprağın tarımsal kullanımından kentsel kullanıma geçilmesi, arsa olarak alt yapısının hazırlanması, yol yeşil alan ve belirli kamusal hizmetlerin sunulması, arsa değerini arttıran yönetsel işlemlerdir” (Ökmen, 1996:58). Bunun sonucunda da çoğaltılamayan kaynak olan toprak sahibini “tekel”leştirir. Dolayısıyla toprak rant haline gelir.

Toprak kullanımında seçenek çeşitliliği, toprak sahibinin beklentileri, toprağın kent toplumu yararına uygun biçimde kullanılmasını güçleştirmektedir, bu konuda toplumsal yarar sağlamadığı için, kentsel altyapı, donanım ve hizmetlerin karşılanmasındaki parasal kaynak yetersizliği, fiziksel kaynak yetersizliği ile de perçinlenmektedir (Hamamcı, 2002:250).

Konut ve Gecekondu: Konut tanım olarak sadece barınılacak yer anlamını taşısa da günümüzde hayat standardı değerlendirmelerinde son derece etkin bir konumdur. Dolayısıyla “konut” toplumsal mekân gerçekliğini de içinde barındıran, aile ve bireyin temel gereksinimini karşılayan bir olgudur.

Konut unsurunu problemlenştiren de hızlı kentleşmedir. Sürekli gelişen kentler nüfuslarına barınma imkânı vermek için sürekli konutlaşırlar. Kentleşmeye ve buna bağlı olarak konut sorununa kent merkezlerindeki normal nüfus artışı ile kente göç eden insanlar neden olmaktadır (Keleş, 1960:60).

Ülkemizde uygulanan konu politikalarını değerlendirirsek başarılı bir konut politikası yürütüldüğünü söylemek mümkün değildir, bu durumda ekonomik istikrarsızlığın sebebi büyük olmuştur. Uygulanan ve uygulanmakta olan politikaların konut artışına etkisi büyük olmakla beraber daha çok üst gelir grubuna hitap eden bu yapılanmalar farklı kent problemlerini de beraberinde getirmektedir.

“Konut sorununun bir bölümü de, barınma problemini çözmede ucuz bir yol olarak kabul edilen gecekondulardır” (Ökmen, 1996:60).Gecekonduyu barınmanın en ucu ve yasadışı şekli olarak yorumlayabiliriz, yasadışıdır çünkü başkasına ait bir taşınmaz üzerine kurulmaktadır. Türkiye’de gecekonduların ortaya çıkışı 1945 lere kadar uzanabilmektedir, o dönemlerde gecekondulara geçici gözüyle bakılsa da zamanla gecekondular kentlerin egemen unsuru haline gelmiştir. Günümüzde Ankara’nın ve diğer birçok şehirlerin “kentsel dönüşüm” projelerini bu mekânlardan başlatmasının sebebi de gecekonduların kent üzerindeki bu hükümranlığıdır diyebiliriz.

2.7.3.1. Hizmet Sorunları

Aşırı kentleşmenin ortaya çıkardığı bir diğer problemde fiziksel ve toplumsal hizmet yetersizliğidir. Bu hizmet yetersizliğinin sebebi ekonomik olduğu kadar toplumsaldır da. Hizmet yetersizleştikçe çağdaşlığı çağrıştıran kent, çağdaş yaşamın gereklerini karşılamaktan uzaklaşmaktadır. “Gerçekten sınırlı hizmet olanak ve kolaylıklarına sahip olan büyük kentlerin, ağır nüfus baskısı altında karşılaştığı ciddi çevre sorunları ve hizmet yetersizliği, hızlı kentleşmenin en somut ve dışlanmış yönünü oluşturmaktadır” (Ökmen, 1996).

Büyük kentlerde yoğunlaşan nüfus öncelikle sağlık ve sosyal yardım olmak üzere eğitimden kültüre eğlence ve dinlenmeye kadar toplumsal nitelikli hizmetin yerine getirilmesinde birçok engeller oluşturmaktadır.

2.7.3.2. Yönetim Sorunları

Kent içinde barındırdığı birçok unsurla günden güne büyümektedir. Sürekli gelişen bu unsurun yönetilmesinde de problemler yaşanmaktadır. Kentlerde karşılaşılan yönetim sorunları bu bölümde birkaç başlık altında ele alınacaktır.

Kentsel Siyaset Açısından: Günümüzde yaşanan hızlı kentleşme ve demokratikleşme kenti siyasi erk ve bunun için yapılan mücadelenin mekânı haline getirmiştir. “Zira kentsel büyüme daha fazla nüfusa, daha geniş alana daha çok ve daha çeşitli hizmet sunulmasını gerektirmektedir.”(Ünal, 1982:26).

Kent yönetiminin temel konusu sayısı hızla artan insanların ve boyutları çok büyüyen mekânların gereksinimlerinin giderilmesini sağlamak, büyümeyi yönetmek, yönlendirmek ve denetlemektir. İyi bir kent yönetimi bu hedefleri etkili ve verimli bir şekilde yerine getirebilen yönetimdir.

“Kentsel yönetimlerin mali bunalımları, kentlerin yenilenmesine ve planlı gelişmesine ilişkin siyasal sorunlar, yerel ve merkezi erk odakları arasındaki ilişkiler ve çevre sorunlarının türlü yönleri bu ülkelerin kentsel siyasetinin çeşitli konularından birkaçıdır” (Ökmen, 1996).

Ekonomik Kararların Etkinliği Açısından: Kentsel gelişimin hızına bağlı olarak yerel yönetimlerin, kent yöneticilerinin işlevleri de, sorumlulukları da her geçen gün artmakta bu durumda harcamaları beraberinde getirmektedir. Harcamaların beraberinde getirdiği tartışmalar ise daha çok kimin, hangi hizmeti, nasıl ve ne için yapacağı üzerinde yoğunlaşmaktadır. “Çünkü kent yönetimi denilen şey bir anlamda kamusal mal ve hizmetlerin dağıtımıdır” (Kaya ve diğ. 2008, 96).

Dolayısıyla kent tüm öğeleriyle emeğin yeniden üretildiği ve ederinin belirlendiği bir mekândır. Kent hızlı değer artışlarının yaşandığı bir yerdir, bu değer kentte yaşananlara ödetilecek bu durum da emeğin yeniden üretilmesinin maliyetini yükseltecektir. Mal ve hizmet dağılımının gerektirdiği rasyonel koordinasyondan bir çok kent maalesef yoksundur, gerekli ekonomik kararların çokluğun çıkarları gözetilerek alınmadığı kentlerde bireyler bir süre sonra mağdur oldukları duygusuyla yaşamaya başlayacak, uzun vadede de yaşam alanlarından kendilerine göre daha alternatifli mekanlara gitmeyi tercih edeceklerdir.“Kent yönetiminden sorumlu olan yönetim birimlerinin düzensiz kentleşmeye yön verebilmek, kentsel kolektif donanım hizmetlerini yetine getirebilmek, kentsel altyapıyı tamamlamak için önemli kaynak sorunları bulunmaktadır” (Ökmen, 1996:66).

2.8. Kent Üzerine Çeşitli Kavramlar

Kent söz konusu olduğu zaman iç içe geçmiş birçok kavramı da aydınlatma gibi bir zorunluluğumuz mevcuttur. Bu kavramlar çalışma dahilinde tek tek ele alınacaktır.

- **Metropolis (Büyük Kent):** “Belirli bir coğrafi, ekonomik, toplumsal, kültürel, yönetsel, siyasal organizasyon ve kontrol sisteminin mekânda odaklaşma noktasıdır” (Bal, 1999:25). Büyük kent ülkenin dış dünya ile ilişkilerini kendi süzgecinden geçirerek çevresine yayma fonksiyonuna sahiptir (Tolan, 1991). Sonuç olarak metropolisler için küçük kent ve diğer yerleşim alanlarının birleşmesiyle ortaya çıkan büyük kentlerdir yorumu yapılabilir.
- **Eopolis:** “Kent topluluğu öncesi köy topluluğunun çeşitli üretim şekillerine dayanarak oluşmasıdır” (Bal, 1999:26).
- **Polis:** “Belli bir sanayi kolunun hâkim olduğu ve yine kamu hizmetlerini çevreye götürmek için belirli teşkilatların bulunduğu yerleşim alanlarıdır” (Bal, 1999:24).
- **Megalopolis:** “Metropolis şeklinde gelişen büyük kentlerin fiziki sınırlar açısından genişleyerek sosyo-ekonomik ve kültürel etkinliklerini ülke sınırları dışına kadar götürebilen kentlerdir” (Bal, 1999:26). “Metropol alanların yan yana gelmeleriyle oluşur, buralarda da sanayileşmenin çok yoğun olduğu bölgeler görülebilir” (Bal, 1999:26).
- **Tyrannopolis:** “Kentın ekonomik ve ticari hayatında, sosyo ekonomik fonksiyonlarında gerileme başlamış olmakla birlikte büyümeye devam etmekte olduğu dönemdir” (Bal, 1999:24).
- **Nekropolis:** “Kent her bakımdan çöküş içerisinde ve harabe haline gelmiştir” (Öztaş, 2004:13). “Nekropol arkeolojik şehirlerde mezarlıkların ve toplu mezar yerlerinin bulunduğu bölgeye verilen isimdir. Yunanca *nekros-polis* ölü(ler) şehri demektir” (www.tr.wikipedia.org).
- **Metropolitan Alan (Büyük Şehir Alanı):** En genel anlamıyla nüfusun yoğun olduğu ve ekonomik, sosyal ve yönetim açısından o bölgenin merkezi durumunda bulunan “merkezi şehir veya şehirlerin” çevre kentleriyle oluşturdukları birimdir olup çağdaş bir oluşum ve çağdaş dünyanın simgesi durumundadır.

- **Mega Kent:** “Gelecek toplumsal hayatın yönlendirdiği merkezler olma potansiyelini bünyesinde barındıran kentlerdir” (Öztaş, 2004:14).
- **Ekümenopol:** Bu kavramla anlatılmak istenen şey net olarak gelecek dünyanın kentlerden ibaret olacağıdır. Kentleşme oranının giderek artacağı belirtilerek bunun kaçınılmaz sonucu olarak da dünyanın tam olarak kentleşeceği ve tam bir kentsel alan haline geleceği vurgulanır (Bal, 1999).
- **Metropol (Anakent):** “Bir yerleşim bölgesinin birtakım sebepler ile zaman içerisinde genişlemeleri ile ortaya çıkan; ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel bakımdan o bölgenin merkezi durumunda olan alanlardır” (Öztaş, 2004:13). Diğer bir tanımla ise; bir ülkenin ya da bölgenin çevresindeki tüm kentsel kırsal topluluklara, yerleşim yerlerine ekonomik ve toplumsal yönlerden egemen bulunan ve genellikle ülkenin başka ülkelerle olan her türlü ilişkilerinin sağlandığı en büyük kenti veya bu kentlerden herhangi biridir (Öztaş, 2004). “Metropol sadece toplumsal farklılaşma ve karmaşık toplumsal ağların odak noktası değil, aynı zamanda kalabalıklar gibi müphem toplulukların yerleşim yeridir” (Frisby, 2002:118).
- **Merkez Köy (Köykent):** Bu kavram hem kırsal alanların kalkınma şekli hem de kentleşme ve sanayileşme kavramlarının birleştirilmesi sonucu ortaya çıktığını belirtebiliriz. Kırsal nüfusun; toplumsal, ekonomik, kültürel gereksinmelerini karşılayacak şekilde oluşturulmuş kırsal yerleşim birimleridir (Öztaş, 2004).
- **Uydu Kent:** Uydu kentler bir kentin içinde ve çevresinde plansız şekilde ortaya çıkmaktadırlar. Ekonomik ve toplumsal gereksinmeleri bakımından ana kente bağlıdırlar, bu tip kentlerin kendine yetme gibi bir özelliği bulunmamaktadır (Bal, 1999).
- **Yeni Kent:** Nüfus yoğunluğunun ortaya çıkardığı sorunları azaltmak, sanayiye ülkede dengeli bir şekilde yaymak, ekonomik anlamda durgun olan bölgeleri buldukları durumdan kurtarmak düşüncesi ile kurulmasına karar verilmiştir. “Bu kentlerde; köylerin huzuru, sessizliği, yeşilliği, açık havası ve sağlık koşulları ile kentlerin bilgisi, görgüsü, teknik olanakları, siyasal dayanışma gücü ve ekonomik olanakları birleştirilmek istenmiştir” (Öztaş, 2004:14). Bu kent tipi ile yaratılmak istenenin “ideal kent” olduğunu söyleyebiliriz.

2.9. Kentleşme Tanımları

Kentleşme kavramı da tıpkı kent kavramı gibi birçok bilim alanı çerçevesinde değerlendirilmiş, her alan kavramı kendi bakış açısı ile yorumlamıştır. Kent kavramını ile birebir iç içe olan bu kavram içinde barındırdığı “süreç” yaklaşımı sebebi ile önemli olup, çalışmanın gidişatı açısından bakıldığında kentleşme kavramının farklı yorumlarını yansıtmak yerinde bir çaba olarak görülmektedir. “Dar anlamı ile kentleşme kent sayısının ve kentlerde yaşayanların sayısının artmasını anlatmaktadır” (Sargın, 2006: 21).

Sosyal açıdan kentleşme; Durkheim’a göre kentleşme sosyal dönüşüme bağlı olarak nüfusun büyük şehirlerde yoğunlaşma süreci olarak tanımlanır. Ona göre kentleşmenin olabilmesi için toplumsal gelişmenin birinci şarttır (Adak, 2010:375).

Sosyal bilimciler açısından kentleşme; “Sosyal bilimciler kentleşme sürecinin ekonomik gelişme süreci ile bağlantılı olduğu konusunda hemfikirdiler” (Tatlıdil, 2009:320).

Ekonomistlere göre ise; “Weber insanların kentlerde yoğunlaşmaları bir dizi ekonomik güçlerin ürünü olarak değerlendirirken, Goodall ekonomik açıdan kentleşmenin toplumların ihtiyaçlarını karşılamak için kaynakları kullanma yönetimi olduğunu belirtmektedir” (Bahadır, 2002: 96.).

Diğer yandan; “kentleşme kentsel ekonominin kırsal alanlara doğru yayılması ve kentsel endüstri ile yeniden kombine olması şeklinde karakterize olur” (Önür, 1991:67).

Dolayısıyla kentleşmeyi; “sanayi ve ekonomik gelişmeyi koşut olarak kent sayısının artması ve bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplumun yapısında artan oranda örgütlenme, iş bölümü ve uzmanlaşma yaratan insan davranışı ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir birikim süreci”(Keleş, 1992:22) olarak tanımlayabiliriz.

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere aslında kentleşme belli başlı üç dönüşümü bünyesinde barındırmaktadır. Bunlar;

- Demografik açıdan kentleşme (Nüfussal dönüşüm) Özellikle kırdan kente göçle artan nüfus yoğunluğu,

- Sosyal açıdan kentleşme(Sosyal dönüşüm) Farklılaşma, uzmanlaşma ve farklı davranış kalıpları,
- Ekonomik açıdan kentleşme(Ekonomik dönüşüm) Tarım dışı faaliyetlere uzanan geniş bir ticaret ağı oluşumu.

Bu üç dönüşümü belli düzeylerde yaşayan mekânlarda “kentleşme” nin varlığından bahsedilebileceği elde edilmiş tanım ve bilgiler ışığında son derece aşikârdır. Bu dönüşümleri yaşayan mekânlarda ise sağlıklı bir kentleşme süreci yaşandığı/geliştiği söylenebilir.

Daha çok demografik ölçütlere göre tanımlanan şehirleşme, şehre doğru yönelen nüfustan bahseder, genellikle düzenli olmayan nüfus artışının tek kaynağı şehirde yaşayanların doğum oranlarındaki artış değil, daha çok imkân yoksulu mekânlardan şehrin imkân bolluğuna gelen göç ve bu doğrultuda artan nüfustur.

2.9.1. Kentleşme Nedir?

“Kentleşme, demografik, sosyo-kültürel, ekonomik ve idarî boyutları olan karmaşık bir kavramdır ve dar anlamı ile bakıldığında kent sayısının ve kentlerde yaşayan nüfusun artmasını ifade etmektedir” (Erkan, 1999:19). Ancak ülkemizde kent tanımlarında olduğu gibi kentleşme konusunda tek tanım nüfus ölçütlerine dayanmakta, idarî bölünmelerde ise il, ilçe, bucak ve köy kavramları esas alınmaktadır.

“Kentleşme, tarihsel evrimi çok daha önceki dönemlerde uzanmakla birlikte 19. yy sonlarından itibaren özellikle sanayi devriminin ardından hız kazanmış ve içinde bulunduğumuz yüzyılda büyük bir gelişim sergilemiş ve sergilemeye de devam edecektir” (Görkemli, 2011).

Türkiye’de illerin sayısında hızlı bir artış göstermekte iken, pek çok ilçe il olma talebiyle ilgili idarelere başvurmaktadır, bu talepler karşısında net olmayan kıstaslar idarecileri sıkıntıya sokmakta, bu sıkıntılar sonucunda kısmi baskı hisseden politikacılar sağlıklı bir kentleşmenin ortamının temelini atamamaktadır. İstatistiksel analiz sonuçlarına istinaden bir yorum yapıldığında;

Ülkemizde kentleşmenin gelişmiş ülkelerden farklı olarak, daha çok sanayi sektörüne bağlı olduğu, hizmetler sektörünün ve birtakım sosyo-kültürel göstergelerin hala kentleşmeyi ifade etmekten uzak olduğu, kentleşme düzeyi

yüksek ilçelerin genelde büyükşehirlerin hinterlandında yer aldığı ve il yapılmalarının ülke ekonomisi açısından oldukça maliyetli irrasyonel bir karar olacağı, sadece nüfus ölçütlerine bağlı olarak kentleri tanımlamanın gerçekçi olmadığı, bu konuda ekonomik, demografik ve idarî kıstasların kombinasyonundan oluşacak standartlar belirlemenin gerekli olduğu belirlenmiştir.(Saygın, 2006).

Dolayısıyla kentleşme sadece demografik bir olgu değildir, bu çok yönlü kavramın kültürel, ekonomik, sosyal, siyasal süreçlerine içine alan bir oluşum mekanizması olduğunu söylemek kriter çeşitliliğini tahmin edebilmek açısından oldukça gereklidir. “Kentleşme sadece insanları kent olarak adlandırılan yerlere çekme sürecini belirtmekle kalmamakta, insanların kentin yaşam biçimini benimsemesi anlamına da gelmektedir” (Duru ve Alkan, 2002:81). Aslında toplumsal, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel dönüşümün adı kentleşmedir ve kentleşme hem kırsal bir toplumun kentsel bir topluma dönüşme süreci hem de kentsel mekânın ve toplumsal pratiğin değişme ve evrimleşme sürecidir (Bal, 1999).

Şehirleşme Keleş’e göre; sanayileşme ve ekonomik gelişmeye koşul olarak şehir sayısının artması ve bugünkü şehirlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında artan orandan örgütlenme, iş bölümü ve uzmanlaşma yaratan insan davranış ve ilişkilerinde şehirlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikim sürecidir (Keleş, 2004:22).

İdarî bir birim olarak il merkezleri, kentleşme açısından etrafındaki yerleşimlere göre daha gelişmiş olan ve merkezî bir nitelik taşıyan ilçeleri ifade etmektedir. Bu bağlamda, teorik olarak il sayısındaki artış kentleşme düzeylerinin artmasının, gelişmenin ve kalkınmanın bir göstergesi sayılmalıdır. Kentleşme teknik anlamda ikili bir yapıya sahiptir. Birinci durum niceliksel olarak kent sayılarının, kentsel nüfusun artması ve kent sınırlarının genişlemesini ifade ederken, ikinci durumda niteliksel bir gelişme yani kente özgü hayat tarzının oluşması ve sosyo-kültürel gelişme söz konusu olmaktadır. Tüm bu gelişmelerin temelinde ise ekonomik kalkınma yatmaktadır (Bal, 1999).

Şehirleşme hareketlerini incelediğimiz zaman ise Doğanay ve arkadaşları tarafından netleştirilen dört belirleyici ile karşılaşılmaktadır, onlara göre şehirleşme hareketini bu göstergeleri şunlardır;

- Şehirsel nüfus payının giderek artması
- Toplam şehir sayısının giderek artması
- Büyük şehirlerin sayısının giderek artması
- Metropolitan şehirlerin sayısının giderek artması (Doğanay ve diğ.,2003:223).

Çalışmanın bu kısmına kadar elde edilmiş kentleşme kriterleri ve özellikleri gözden geçirildiği zaman kentleşme kavramı açısından şu ortak noktalar belirlenebilir;

- Öncelikle nüfusun belli mekânlarda yoğunlaşması neticesinde demografik bir yapılanmadan bahsedilmektedir,
- Bu demografik yapılanmanın oluşturduğu nüfus grubunun hizmet alanı tarımdan uzaklaşarak ticaret, endüstri, hizmet ve içinde yaşanılan çağ gereği bilgi teknolojileri unsurlarına yaklaşmaktadır,
- Kentleşmenin aynı zamanda getirdiği yaşam alanları ve yaşam koşullarındaki alternatiflerle değişimin ve gelişimin mekânları olmaktadır,
- Kırsalla karşılaştırıldığında birçok açıdan bol ve çeşitli olan şehir kapsayıcı ve merkezi yönetim örgütlenmelerini gerektirmektedir.

Kentleşme olgusunun iki temel özelliği bulunmaktadır, buna göre kentleşme bir takım ekonomik, sosyal, siyasal ve teknolojik değişmelerin sonucu ortaya çıkan, toplumun ekonomik, sosyal ve siyasal yapısında ve insan tutum ve davranışlarında değişmelere yol açan bir olgudur (Altuğ, 1989:38).

2.9.2. Dünya’ daki Kentleşme Kriterleri

Günümüzde şehirleşmenin tüm Dünya’yı sarmış olduğu yadsınamayacak bir gerçektir, bu gerçeğin somutlaştığı nokta ise güncel bilgilere göre dünya nüfusunun yarısından fazlasının şehirlerde yaşadığının bilinmesidir. Kentleşmenin belli şablonlarla açıklanamayacağı belirtilmiş olsa da Dünya’daki Kentleşme Kriterlerini genel anlamda belirtmek farklı bir bakış açısı sağlayacaktır.

Birleşmiş Milletlerce tüm dünya ülkeleri kapsamında toplanan veriler ve kullanılan kent tanımları çalışmaları sonucunda kentsel alanları tanımlamada ortak bir kriter oluşturmanın imkansız olduğu sonucuna varılmıştır. Çünkü, örneğin, 5000 nüfuslu bir alanı kentsel alan olarak nitelendirmek Çin ve Hindistan gibi kalabalık ve nüfus yoğunluğu yüksek ülkelerde çok anlamlı olmayacağı, bu nedenle de her ülkenin ulusal istatistik bürolarınca kendi ülkeleri için en uygun tanımın yapılacağı kanaatine varılmıştır. Bu nedenle ortak standartlar belirlemek yerine belirli özellikler çerçevesinde ülkelerin ve tanımların sınıflandırılması yoluna gidilmekte ve ülkelerin kentleşme

düzeylerini artırmaya yönelik çalışmalar da o ülkenin ve kentin sorunları ve yerel özellikleri doğrultusunda yürütülmektedir.

Kentleşme çalışmalarını ülkemiz bağlamında değerlendirdiğimizde; “Ülkemizde kentleşmeyle ilgili çalışmalar genelde 1970 ve 1980’li yıllarda yoğunlaşmaktadır” (Bal, 1999). Bu tarihten sonra DPT’nin “il ve ilçelerin gelişmişlik düzeylerini” belirlemeye yönelik çalışmaları dışında kapsamlı bir araştırmaya rastlanmaz. “DPT tarafından yapılan araştırmalarda kentleşmenin ekonomik boyutuna özellikle vurgu yapılmış ve bu bağlamda “gelişmiş” ve “az gelişmiş” ülkelere göre kentleşmenin yapısal ve mekânsal birtakım farklılıklar göstereceği ifade edilmiştir” (Dinçer, 1996:183). Türkiye’de de kentleşme çalışmaları bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarının giderilmesi ve dengeli bir kalkınma sağlanması amacıyla yönelik olarak “DPT tarafından hazırlanan ve planlama hiyerarşisi açısından en üstte yer alan beş yıllık kalkınma planları ile” (Altuğ, 1989:38) yönlendirilmeye çalışılmaktadır. Bugüne kadar sekizincisi yürürlüğe konmuş olan beş yıllık kalkınma planları ile dönemlerinde emsallerine göre geri kalmış yörelerin ekonomik ve sosyal gelişmelerini sağlamak üzere birtakım bölgesel projeler başlatılmıştır.

Dünya’daki kentleşme söz konusu olduğu zaman belirtilmesi gereken bir diğer ölçütte Atina Antlaşması’nda belirtilen şehirciliğin belli başlı dört işlevidir. Bunlar;

- İnsanlara sağlık koşullarına uygun konutlar, yani mekânı temiz hava ve güneş gibi doğanın üç temel şartının geniş ölçüde gerçekleştiği yerler sağlamak,
- İşyerlerini, çalışmayı güçlükle boyun eğilecek bir şey olmaktan çıkaracak doğal bir insan etkinliği kılacak şekilde düzenlemek,
- Boşa zamanları faydalı ve verimli bir şekilde kullanmak için zorunlu tesisleri ön görmek,
- Bu üç işlev arasında ulaşımı sağlayacak bir yol şebekesi oluşturmak.(Olgun, 2010:96).

2.9.3.Genel Hatlarıyla Türkiye’de Kentleşme

Büyük ölçekte bölgesel orantısızlıkları beraberinde getiren kentleşme gelişmekte olan bir ülke olarak niteledirilen Türkiye’nin hala yaşamakta olduğu bir süreçtir. “Özellikle 1960 lı yıllardan sonra politik anlamda da desteklenmeye başlanan kentleşme süreci hazırlanan planlı kalkınma süreçleri ile yönetilmeye çalışılmıştır” (Sargın, 2006).

Tablo 15. Çeşitli Ülkelere Ait Nüfus ve Kentleşme Oranları

Ülkeler	Toplam Nüfus(Milyon)			Yıllık Nüfus Artış Hızı (%)		Kentsel Nüfus/Toplam Nüfus	
	1980	1998	2015	1980-1998	1998-2015	1980	1998
İtalya	56,4	57,6	54,4	0,1	-0,3	67	67
Japonya	116,8	126,4	124,4	0,4	-0,1	76	79
ABD	227,2	270,3	304,9	1	0,7	74	77
Fransa	53,9	58,8	61,1	0,5	0,2	73	75
Portekiz	9,8	10	9,8	0,1	-0,1	29	61
Arjantin	28,1	36,1	42,8	1,4	1	83	89
Meksika	67,6	95,8	120,8	1,9	1,4	66	74
Çin	981,2	1,238.6	1,388.5	1,3	0,7	20	31
Türkiye	44,5	63,5	77,9	2	1,2	44	73
Dünya	4,430.2	5,896.6	7,112.9	1,6	1,1	40	46

Kaynak: (Vural 2011:11)

Görüldüğü gibi Türkiye gittikçe artan bir oranda kentleşmektedir ve iki şekilde kendini göstermektedir; “şehirler metropolitenleşmekte ve Tümertekin’ in de belirttiği gibi birçok yerleşmenin nüfusları 10 bini aşarak kent grubuna katılmaktadır”(Tümertekin, 1973: 2).

Türkiye’deki şehirleşme serüvenini incelediği zaman ise karşılaşılan sonuçlar Sargın tarafından şu şekilde özetlenmektedir;

- Türkiye’de kentleşme süreçleri ve buna bağlı olarak sosyo- ekonomik gelişmişlik düzeyleri arasında doğu ile batıda belirgin bir dengesizlik vardır.
- Türkiye’nin akla ilk gelen üç büyük şehri olan İstanbul, Ankara, İzmir ve benzer potansiyele sahip diğer şehirler yakın çevrelerindeki şehirleri etkileyerek çekim gücü yaratmaktadır.
- Günümüz dâhil olmak üzere yaşadığımız şehirleşme sürecinde bölgeler arasındaki eşitsizlik giderilmiş değildir.
- Bu sorunlardan dolayı ülkenin doğusundan batısına yönelmiş olan göç hareketi devam etmektedir(Sargın, 2006).

2.9.4. Kentleşmenin Sebepleri

Kentleşmenin birçok sebebi bulunmaktadır, her şeyden önce imkân, memnuniyet ve ihtiyaç kavramlarının göreceliliği, değişen koşullar, gelişen hayat şartları kentleşme tanımlarının standartlaştırılmasını zorlaştırmaktadır. Fakat yine de kentleşme sebepleri aşağıda belirtilen şekilde gruplandırılabilir;

Kırsalın İticiliği: “Özellikle Türkiye gibi kentleşmekte olan ülkeler için kırsalın iticiliği kentleşme açısından çok önemli bir etkidir” (Kongar, 2001:551). Kırsalda nüfus ihracına sebep olan nedenler arasında geleceğini köy/kırsal mekânda güvende bulmayan kişilerin kentteki imkân fazlalığından yararlanma istekleri de vardır. “Kitlelerin kırdan, kırsal alanın geçim ve yaşam koşulları nedeniyle kopuşu doğrultusunda gündeme gelmektedir” (Altuğ, 1989).

Ayrıca Sencer’e göre kentleşme dinamiğinde itici olan güçler; nüfus artışı, tarım kesimindeki değişimler, tarımsal yapı, yaygın tarım ve tarımda makineleşme olarak gruplandırılmıştır (Sencer, 1979). Sencer’in 1970 li yılların sonlarında tarım unsuruna yaptığı vurgu ilerleyen zamanlarda “kırsalın iticiliği” başlığı altında toplanmıştır.

Çekici Sebepler ve Kent Olanakları: Her bireyin “çekici” olarak değerlendireceği unsur farklı iken kişiler için kentin sağladığı olanaklar her zaman tercih edilir boyuttadır. Bu olanak bazen kaliteli eğitim, bazen iş, bazen de sağlık imkânıdır. Çekici sebepler “kentin çekici bir güç olarak devreye girmesi ile oluşur” (Görkemli, 2011:17).Çekicilik doğrultusunda kitleleri kırdan kente doğru yönlendiren başlıca etmenler ise;

- Köy-kent gelir farklılığı
- Daha iyi ve ileri eğitim olanakları
- Kentin çekiciliği ve serbest yaşantısı
- İş bulma umudu
- Daha yüksek hayat standardı
- Yeterli ve çağdaş sağlık hizmetlerinden yararlanma olanağı
- Ulaşım olanakları olarak sıralanabilir (Ekin, 1971:56).

Teknolojik Nedenler: Sanayi devrimi ile birlikte çığırından çıkan teknoloji kentleşmenin de önemli etkenleri arasında yer almaktadır. Kentlerde git gide artan sanayi tesisleri, organize sanayi bölgeleri, iş gücü talebinin de beraberinde artmasına sebep olmuştur, dolayısıyla istihdam unsuru da kırsaldan kente göçün en büyük nedenleri arasındadır. Teknolojik gelişmeler istihdama olduğu kadar ulaşım ve iletişim alanlarında da büyük yenilikler getirmiştir. “Ulaşım ve haberleşme alanında sağlanan ilerlemeler kentleşmeyi etkileyen önemli öğelerdir” (Erkan, 1999:18).

Siyasal Sebepler: “Merkezi idareler bazen kentleşmeyi teşvik etmiş bazen de bu konuda istekli olmamışlardır” (Kaya ve diğ.,2008:20). Kentleşme söz konusu olduğu zaman ulusal yönetimlerin aldıkları siyasi kararlar kentleşmeyi hızlandırmakta, yavaşlatmakta veya çarpıklaştırmaktadır. Örneğin ülkemizde Güneydoğu söz konusu olduğu zaman kentleşme teşvik edilmekte iken, İstanbul, Ankara gibi “anakent (metropol)”lerde bazı kararlar çarpık kentleşmeye sebep olmaktadır.

Sosyo-Psikolojik Nedenler: Kentleşmenin sebepleri arasındaki sosyal ve psikolojik nedenler bu iki mekândaki yaşam biçimleri ve ölçütleri arasındaki farktan kaynaklanır. Kentin çekici yönleri, kentlilere sağladığı çok yönlü imkânlar köy yaşamını vaatleri arasında bulunmamaktadır. Dolayısıyla kentlerin bu avantajla noktaları onların çekim merkezleri olmasına sebep olmaktadır. “Bu etken kentleşmeye sebep olan diğer etkenlerin arasına karışarak hızlandırıcı bir rol oynamaktadır” (Kaya ve diğ.,2008:22).

İletici Etmenler: Bu güçler yukarıda belirtilen etmenlerin daha çok etkinliğini hızlandıran bir işleve sahiplerdir. “İletici etmenler kapsamında kitlelerin kır ve kent arasındaki iletişimini sağlayan başlıca unsurlar, haberleşme ve ulaşım olanaklarındaki gelişmeler olarak kısaca özetlenebilir” (Görkemli, 2011:18). Özellikle 1950 li yıllardan sonra Türkiye tarihinde geniş bir şekilde yapılanan bir ulaşım ağı oluşturulmaya başlanmıştır, bu durum erişilebilirliği arttırmış ve beraberinde de göç olgusunu hızlandırmıştır. Haberleşme unsuru söz konusu olduğunda; kitle iletişim araçları sayesinde yaşam alanı dışındaki imkânlardan haberdar olan birey göç etme cesaretini toplamış olurlar.

Aracı Sebepler: Kentleşme sürecinde aracı sebepler itici, çekici, iletici, teknolojik, sosyal vs. kentleşmenin nedeni olarak anılan etmenlere olumlu ya da olumsuz yönde ivme kazandıran veya mevcut seyrini etkileyerek sürecin yavaşlamasına neden olan güçlerdir. “Bunlarda ilki itim ve çekim etmenlerinin işlemlerini sağladığı gibi engelleyebilen belli siyasi veya yönetsel kararlar ya da bazı önleyici ya da iteleyici toplumsal politika yöntemlerinden oluşmuş güdüleyici güçlerdir” (Sencer, 1979:66). Diğer aracı güçte; göçün yaygın bir unsur haline gelip başkaları tarafından başarıyla uygulanması neticesinde göçün yaygın bir davranış haline gelemsiyle oluşan sürükleyici güçlerdir(Sencer, 1979).

2.9.5. Kentleşmenin Sonuçları

Toplumsal yaşam söz konusu olsun olmasın yaşanan her değişim, her süreç beraberinde avantajlar getirdiği gibi sürecin içinde olan taraflara bazı dezavantajları da yaşatmaktadır. Kentleşme açısından baktığımız zaman birçok kişinin avantajları gözeterek tercih ettiği bu yaşam alanı, yaşam tarzı dönüşümü birçok dezavantajı da beraberinde getirmektedir. Günümüz dünyasında kentleşme açısından yaşanan gelişmelere baktığımız zaman hızla ilerleyen bu sürecin sonuçlarının daha çok önemsenmelidir. Kentleşmenin sonucunda ortaya çıkan bir diğer kavramda “kentsel büyüme”dir. Gelişen kentler büyürken imkânları beraberinde getirdiği gibi sağlıksız kentleşmenin olumsuz yönlerini de bünyesinde barındırır hale gelir. Kentsel büyümeye ortam hazırlayan temel etmenleri Altuğ (1989:89) şu şekilde belirtmektedir;

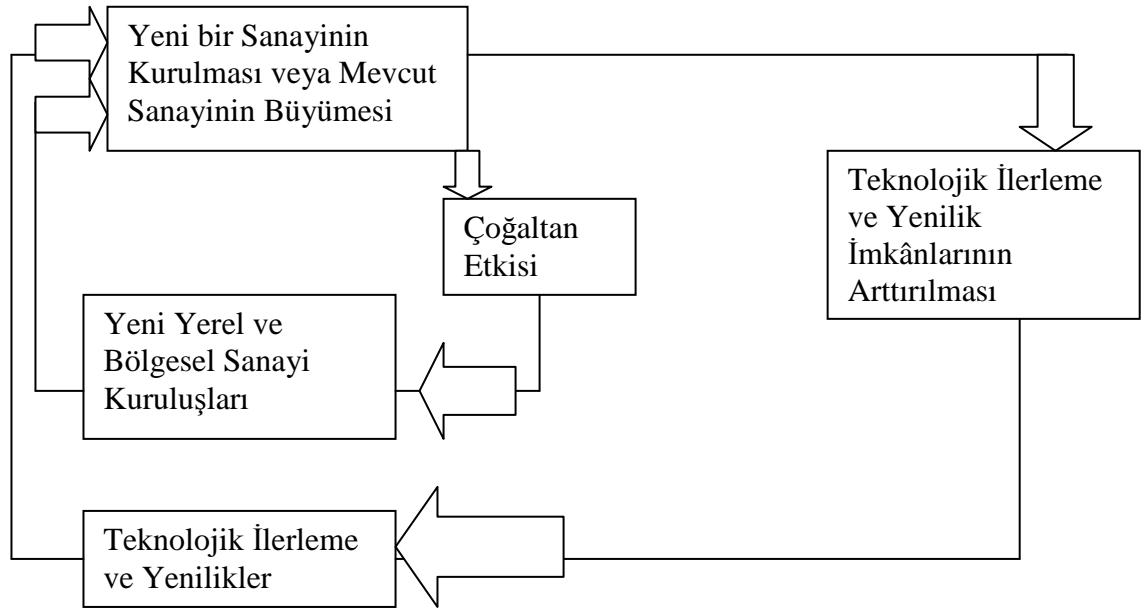
- Bu unsurlardan öncelikli olanı yüksek tarımsal üretkenliğin varlığı. Bu kavramı sadece kentsel nüfusu besleyecek yeterli miktarda gıda maddelerinin üretilmesine olanak verilmesi açısından değil aynı zamanda önemli oranda tarımsal işgücünün bu kesimden koparak kentsel yerleşmelerde tarım dışı yeni işlerde çalışmasına neden olması bakımından büyük önem taşır.
- Bir diğer önemli unsur hizmet sektöründeki istihdamların kentsel büyümenin itici gücü haline gelmesidir.
- Özellikle kent ortamında alternatifli hale gelerek gelişen ulaşım unsuru da kentsel büyümeye ortam hazırlayan etmenler arasındadır.
- Demografik ve sosyal etmenlerin de kentsel büyümede oynadığı rol büyüktür. Günümüzde keti çekici hale getiren etmenlerin çoğu ekonomik olarak nitelendirilse de kentsel mekânların sosyal anlamda da sağladığı imkân fazlalığı yadsınamayacak boyuttadır.

“Kentsel büyüme söz konusu olduğu zaman akademik otoritelerce kabul görmüş yaklaşım büyüme sistematikliğini G.Myrdal’ın “döngüsel birikimli oluşum” ilkesine dayandıran A.Pered’ in kentsel büyüme modelidir” (Görkemli, 2011:19).

Bu model kentsel büyümeye uyarlandığında, en basit anlatımıyla fonksiyonel yapıda meydana gelen bir değişimin, onu destekleyici yeni değişimlere yol açacağını; bu şekilde, birikimli olarak ortaya çıkan ve giderek hız kazanan bir büyümenin meydana geleceğini yani kısaca büyümenin büyümeyi doğuracağını ileri sürer (Myrdal, 1957:76).

Pered (1965:93) in kentsel büyüme sistematikliğini ise şu şekilde çizimleştirilmiştir;

Şekil 4.Pered'in Kentsel Büyüme Sistematiği

Kaynak: (Altuğ, 1989:78).

Pered'in 1965 li yıllarda oluşturduğu bu döngüsel kentsel büyüme sistematiği şeması o dönemlerde yeni bir sanayinin kurulması veya mevcut olan sanayini büyümesi ile kentsel mekân cazipleştirmiştir. Günümüzde de kentsel alanın vatandaşa sunduğu imkân fazlalığı kenti cazipleştiren en önemli etken iken bu durumun içini dolduran eğitim, bazen iş, bazen de sağlık imkânlarının çoğalan etkisidir. Pered' in kentsel büyüme sistematiği, her ne kadar yalnızca sanayi faaliyeti gibi tek bir kentsel fonksiyona bağlı ve bu yönüyle sanayileşmeyi kentsel büyüme için bir ön koşul olarak görüyor izlenimi vermeseyse de “sanayi yerine başka kentsel fonksiyona yer verilmesi durumunda da modelin temel yaklaşımını değışmeyeceğı söylenebilir”(Altuğ, 1989:79)

2.9.5.1. Kentleşmenin Avantajları

Kent yaşamının bireylere göre ayrıcalıkları bu alanları tercih edilebilir kılmaktadır. Kentlerde yaşayan insan sayısının günden güne artması kişiler için birçok avantaj fazlalığını da beraberinde getirmektedir. Kentleşmenin avantajları şu şekilde maddelendirilebilir: (Vural, 2011).

- **Daha Fazla Yaşam Alanı Sağlaması**

Kentleşmenin oluşturduğu büyüme yataydan çok dikey büyüme ve gelişmedir, yüksek katlı yaşam ve iş alanları bu dikey büyümenin tipik örnekleri arasındadır. Kentleşme sayesinde canlıları daha fazla yaşam alanı sağlanmaktadır, örneğin residancelar, akıllı evler, apartman daireleri ya da villalar, kafeler, barlar, sinemalar, aqua parklar, çay bahçeleri...maddi bütçe karşılığında çeşitlenen yaşam alanları şüphesizdir ki kentleşmenin en görünür avantajları arasındadır. Üstelik kentleşme yaşam alanı çeşitliliğini sadece insanlar için değil diğer canlılar için de sağlar botanik parklar, dev akvaryumlar, barınaklar ya da evcil hayvan otelleri... Dolayısıyla canlıların tamamı kentleşme sayesinde alternatifli yaşam alanları ile tanışır.

- **Enerji Etkinliğinin Yükselmesi**

Kentsel mekânda hem elektrik enerjisi hem de toplu taşımada kullanılan çeşitli yakıtların enerjisini düşünüldüğünde alanda ne kadar büyük bir enerji tüketimi olduğunu tahmin edilebilir. Dolayısıyla kentleşme arttıkça etkin bir enerji yönetimi şarttır.

- **Etkili Katı Atık Yönetim Sistemleri**

Nüfus yoğunluğunun oldukça fazla olduğu ve nüfusun giderek artma potansiyelini bünyesinde barındıran kentlerde kentleşme süreci etkin bir katı atık yönetimini de gerektirmektedir. Çeşitli geri dönüşüm teknolojileri ile etkinleştirilebilecek bu yönetim sistemleri birçok altyapı çalışmasının da etkililiğini arttırarak, birçok altyapı sorununa da çözüm getirecektir. Günümüzde kaynakların yeniden kullanılabilir olması son derece önemliken kentin bu olanağı da sağlayarak kaynaklarını etkin kullanması ve bu şekilde gelişmesi şüphesizdir ki sağlıklı kentleşebilmenin anahtarlarından olacaktır.

- **Daha İyi Sosyal Olanaklar**

Yaşam alanlarının çeşitliliği içinde de kısmen değindiğimiz sosyal olanaklar günümüzde birçok bireyin ihtiyaç tanımı içerisinde yer almaktadır. Kentlin sağladığı bu çeşitlilikte tercih edilirliğinde büyük rol oynamaktadır. Örneğin “eğitim seviyesinin yükselmesi kentleşmenin önde gelen faydaları arasındadır.”(Kaya ve diğ.,2008:24). Sosyal olanak kavramın tanımı kimi vatandaşlar için istihdam kavramı ile bütünleşirken

kimi vatandaşlar için de sağlık hizmeti, kimi vatandaşlarımız için de eğitim imkânları ile bütünleşir.

2.9.5.2. Kentleşmenin Dezavantajları

Kentleşme gibi dinamik bir kavramın sorunları da oldukça doğurgandır. Çalışmanın daha önceki kısımlarında kent sorunlarına ayrıntılı olarak değinilmiştir, bu sebeple Kaya ve arkadaşlarının bakış açısından kentleşmenin dezavantajlarına sadece ismen belirtilecektir. Kentleşme her kentin yaşadığı bir süreçtir ve bu süreç belli noktalarda adaptasyon problemlerini de bünyesinde barındırmaktadır, dolayısıyla kentleşmenin dezavantajları zaten kent sorunlarını yaratmaktadır.

Kentleşmenin dezavantajları;

- İklim üzerindeki etkiler
- Hava kirliliği
- Su kaynakları üzerindeki etkiler
- Toprak ve kırsal arazileri
- Maliyetlerin artışı
- Çarpık yapılaşma
- Sosyalizasyon sorunu (Kaya ve diğ.,2008:24).

Kentin yaşadığı bir süreç olan kentleşme dönüşümü gerçekleştirirken olumsuz anlamda değişimleri de beraberinde getirmektedir. Aşırı egzoz ve sanayi atıklarından hava, su ve toprak kirliliği meydana gelirken, küresel ısınma iklim değişikliklerine sebep olmaktadır. Ayrıca birçok kentte nüfus yoğunluğunun sebep olduğu çarpık yapılaşma şehir dokusu git gide bozarak yaygınlaşmaya devam etmektedir, çoğumuzun gözünün önüne gelen gecekondulaşma, yeşilsiz kentler çarpık ve sağlıksız kentleşmenin somut örnekleri arasındadır. Sosyalizasyon ise bireyin toplumun aktif üyesi haline gelme sürecidir. “Başka bir tanıma göre bireyi toplum hayatına hazırlanma sürecidir” (www.sifirforum.com). Kırdan kente göç edenlerin kente alışma sürecinde zorlanmaları bizi kentleşme süreci içinde bireyin yaşadığı sosyalizasyon sorunu ile tanıştırır. Bugün kentleşme, dünyanın gelişmiş ülkeleri olan Batı Avrupa ülkeleri, Kuzey Amerika ve Japonya gibi ülkelerde tamamlanmış ve sorunları büyük ölçüde aşılmış bir olgu iken, “Hindistan (% 27), İran (% 64), Türkiye (% 65.7), Pakistan (% 33) gibi gelişmekte olan

ülkelerde ise tüm canlılığı ve sorunları ile hala yaşanmakta olan bir süreçtir” (Sargın, 2006: 23).

2.10. Temel Kentli Şartları

Avrupa yerleşimlerinde yerel yönetimlerin gözetmesi gereken ve kent sahiplerinin kentte sahip olması hedeflenen hak ve sorumluluklar şunlardır (Kentli Hakları El Kitabı, 08.03.2011);

GÜVENLİK HAKKI: Suç, şiddet ve yasa dışı olaylardan mümkün olduğunca arındırılmış emin ve güvenli bir kent;

KİRLETİLMEMİŞ, SAĞLIKLI BİR ÇEVRE HAKKI: Çevre kirliliği (hava, gürültü, su ve toprak kirliliği) olmayan, doğası ve doğal kaynakları korunan bir kent;

İSTİHDAM HAKKI: Kentte yeterli istihdam olanağı yaratarak kentlerin ekonomik kalkınmadan pay alabilmesinin ve kişisel ekonomik özgürlüklerinin sağlanması;

KONUT HAKKI: Kentte, sağlıklı, ekonomik, ihtiyaca yeterli ve mahremiyete saygılı, konut stoğunun sağlanması;

DOLAŞIM HAKKI: Kentte toplu taşıma, özel arabalar, motorsuz araçlar ve yayalar gibi tüm yol kullanıcıları arasında, hareket kabiliyetini ve dolaşım özgürlüğünü kısıtlamayan güvenli bir düzenin sağlanması;

SAĞLIK HAKKI: Beden ve ruh sağlığının korunmasına yardımcı kent ve çevre koşullarının yaratılması;

SPOR VE DİNLENME HAKKI: Yaş, cinsiyet, yetenek ve gelir durumu gözetmeksizin, her birey için, spor ve boş vakitlerin değerlendirilebileceği olanakların sağlanması;

KÜLTÜRLERARASI KAYNAŞMA HAKKI: Kentsel çevrede, geçmişten günümüze, farklı kültürel ve etnik yapıları barındıran toplulukların barış içinde yaşamalarının sağlanması;

KALİTELİ BİR MİMARİ VE FİZİKSEL ÇEVRE HAKKI: Kent içinde tarihi yapı mirasının duyarlı bir biçimde restorasyonu ve nitelikli çağdaş mimarinin uygulanmasıyla, uyumlu ve estetik fiziksel mekânların yaratılması;

KENTTE İŞLEVLERİN UYUMU: Kentsel yaşamda, ev-işyeri ve sosyal aktiviteler arasındaki bağlantıların sağlanması;

KATILIM HAKKI: Kent yönetimlerinde, çoğulcu, demokratik; kurum ve kuruluşlar arasındaki dayanışmanın esas olduğu; gereksiz bürokrasiden arındırılmış, yardımlaşma ve bilgilendirme ilkelerinin sağlandığı ortamların geliştirilmesi;

EKONOMİK KALKINMA HAKKI: Tüm yerel yönetimlerin, kararlı ve aydın bir yapı içinde ekonomik kalkınmaya katkı konusunda, doğrudan veya dolaylı olarak sorumluluk sahibi olması;

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HAKKI: Ekonomik kalkınma ve çevre koruma ilkeleri arasındaki uzlaşmanın sağlanması;

KENTSEL MAL VE HİZMETLER: Kentte erişilebilir, kapsamlı, kaliteli mal-hizmet sunumunun yerel yönetimler ve/ veya özel sektör tarafından sağlanması;

KENTTE DOĞAL ZENGİNLİKLER VE KAYNAKLAR: Yerel doğal kaynak ve değerlerin; yerel yönetimlerce, akılcı, dikkatli, verimli ve adil bir biçimde, kentli yararı gözetilerek, korunması ve yönetilmesi;

KİŞİSEL BÜTÜNLÜK HAKKI: Bireyin sosyal, kültürel, ahlaki ve ruhsal gelişimine, kişisel refahına yönelik kentsel koşulların oluşturulması;

İŞBİRLİĞİ HAKKI: Kişilerin, Yerel yönetimlerin yürüttüğü ilişkilere (beldeler arası ya da uluslararası) doğrudan katılabilmek konusunda özgür olmaları ve özendirilmeleri;

FİNANSAL YAPI VE MEKANİZMALAR: Avrupa Kentsel şartında tanımlanan hakların sağlanması için, gerekli mali kaynakları bulma konusunda yerel yönetimlerin yetkili kılınması;

EŞİTLİK HAKKI: Yerel yönetimlerin; tüm bu hakları bütün bireylere cinsiyet, yaş, köken, inanç, sosyal, ekonomik ve politik ayırım gözetmeden, fiziksel veya zihinsel özürlerine bakılmadan; eşit olarak sunulmasını sağlamakta yükümlü olması.

2.11. Sağlıksız Kentleşme Özellikleri

Çalışmada şimdiye kadar kentleşmenin nasıl olması gerektiği, ilgili kavramlar ve problemler ele alınmıştır, bu kısmında da “sağlıksız” kenti somutlaştıran özelliklerini irdelenecektir. Gelişmiş ülkelerdeki sağlıksız, aşırı kentleşme özelliklerini şu şekilde sıralandırılabilir;

- Demografik bir süreç olarak sanayileşmiş ülkelere oranla hızla artan, hiç olmazsa azalmayan bir yol izlemesi,
- Büyük ve çok büyük kentlerin, orta büyüklükteki ve küçük kentlere oranla daha hızlı büyümesi,
- Kimi bölgelerin kentleşme oranının düşük düzeyde kalması,
- Kentleşen nüfusun kent ve kamu hizmetleri gereksinimlerinin karşılanmasında yetersizlikler baş göstermesi,

- Kentleşen nüfusun çalıştırılmasına olanak verilecek temel sanayi yatırımlarının yapılamaması yüzünden, iş gücünün marjinal mesleklere ve türlü hizmet dallarına yığılması (Öztaş, 2004:56).

Bu maddeler ışığında ülkemizi değerlendirdiğimizde birçok kentimiz için “sağlıklı” bir kentleşmenin varlığından söz etmek mümkün görünmemektedir. Kentsel büyümenin ortaya çıkardığı bu problemleri temellendiren sebepler ise Ceritli tarafından şekilde verildiği biçimde belirtilmiştir;

Şekil 5. Kentsel Büyüme Etkileyen Temel Faktörler

Merkezi Güçler	Merkez Dışı Güçler
Belli alanların sağladığı doğal avantajlar	Pazarların yönlendirdiği güçler
Liman, Irmak vb. yerler	Ulaşım maliyetleri, kentsel toprak rantı
Merkezi yerleşmeler	Çiftlikler gibi yaygın kaynakların
Pazar boyutundaki dışsal ekonomiler	Pazar dışı güçler
Pazarlara ulaşım imkânları	Trafik sıkışıklığı
Ürünler ulaşım imkânları	Kirlilikler
Yaygın işgücü piyasası	
Saf dışsal ekonomiler	
Bilgi dağılımları	

Kaynak: (Ceritli, 2000:21)

2.12. Kentleşme Süreci ve Kentlilik Bilinci

“Mekansal ağırlıklı tanımlamaya göre; kente göç ile birlikte yaşamaya başlayan nüfus dinamiğinin belli kesiminde kararlılık kazanmasına kadar süregelen aşama “kentleşme” olarak adlandırılabilir” (Kaya ve diğ., 2008:27). Bu süreç aslında “kente göç eden nüfusun yeni koşullara uygun ilişkiler biçimi geliştirerek kentin ögesi olma, toplumsal değişme, uyum ve bütünleşme sürecidir” (Erkan, 2002). Tanımlardan da anlaşılacağı üzere kentleşme özellikle kültürel ve sosyal boyutlarda ortaya çıkmaktadır, örneğin üniversite açısından ele alındığında; üniversite personel ve öğrencilerinin kente alışması ile kentin üniversite öğrenci ve personellerine alışması olmak üzere çift taraflı, karşılıklı bir süreçtir.

Kentleşme sosyokültürel açıdan ise; “kente göç edenlerin ve kentte yaşayanların, kent toplumunun değer-norm sistemini, kentli insanın düşünme, davranış biçimlerini ve giderek yaşama biçimini benimsemedir” (Bal, 1999). Tıpkı kentleşme kavramında belirtildiği gibi kentleşme de bir süreçtir ve bu sürecin gerçekleşmesi için belli aşamaların yaşanmış olması gerekir. Bu aşamalardan ilki şüphesizdir ki kente gelen

nüfusun bu yerleşim alanında karar kılmasıdır. Kişinin kentte belli bir süreliğine de olsa yaşamaya karar vermesi gerekir ki kentleşme, kente uyumlaşma davranışını gösterebilsin. “Ekonomik ve sosyal boyuta sahip olan kentleşme ekonomik açıdan bireyin tamamen kente ve kente özgü işlerle geçimini sağlaması ile gerçekleşirken, sosyal açıdan kentleşme kente özgü davranış ve tavır biçimlerinin benimsenmesi ile gerçekleşir” (Bal, 1999:62).

Daha öncede belirtildiği gibi kentleşme süreci sonucunda hem kente göç etmiş hem de kentte yaşayan birey farklı konum, değer ve yaşam tarzlarına sahip olurlar, buradan da anlayacağımız gibi kentleşme insan davranışlarının birey,aile ve diğer sosyal gruplardaki gelişim sürecini anlatır (Kaya ve diğ., 2008:27).

Kentleşme davranışının gösterilebilmesi için öncelikli koşul olan karar kılmada kararı hızlandıran etkenler arasında kentin ekonomik olarak vaatleri gelmekte, bu vaadin en önceliklisi de istihdam yani iş imkânı olmaktadır. “Kentleşme kavramına incelediğimiz ve toplumda yaşanışını irdelediğimiz zaman bu davranışın büyük oranda ekonomik temelli olduğunu görebiliriz” (Kaya ve diğ., 2008:29).

“Kentleşebilmenin bir diğer önemli unsuru da eğitim ve kültürel düzeydir” (Kaya ve diğ., 2008:29).Örneğin belli bir süre öğrenim görmek için üniversite eğitimi sebebi ile kente gelen öğrenciler ve kentte yerleşik olan akademisyenler ilgili kentin davranış kalıplarını benimseme içinde olurlar. Çünkü insanlar sosyal varlıklardır ve dışlanmak istemezler, bu sebeple de dışlanma riskini ortadan kaldıracak davranış kalıpları geliştirirler.

“İnsan davranışlarının, içinde yaşanan toplumsal ortamdan bağımsız olmadığı, mevcut şartların büyük bir etkisinin bulunduğu, toplumsal ortamın değişmesi ile birlikte davranış şekillerinde de önemli değişimlerin ortaya çıktığı açık bir husustur” (Dursun, 1999:31). Dolayısıyla kentleşmenin çok önemli bir boyutu oluşturduğu sosyolojik dönüşüm içinde gizlidir. Toplumun değişim devinimini arttıran bu karşılıklı uyumlaşma süreci kentin dinamik yapısının en önemli sebepleri arasındadır. “Kent doğal ve fiziki yapısıyla birlikte insanla bütünleşir, ardından da edinilen kent kültürü ile kültür entegrasyonu sürecine girilir” (Kaya ve diğ., 2008). Kentleşmenin en büyük getirilerinden biri ise bireyde oluşan aidiyet kavramıdır, kentini kente ait hisseden birey ise kentlilik bilinci ve kentsel sorunlulukların dâhil olduğu bir kent hayatı sürer. “Bu tür

bir kentlilik duygusu, vatandaşlık ve yaşanan ortama sahip çıkma bilincinin altyapısını teşkil etmektedir” (Kaya ve diğ., 2008:36).

Kentlilik bilincinin temeli daha öncede belirtildiği gibi kente karşı hissedilen sorumluluk ve aidiyet duygusudur. Kentlilik bilincini bir diğer boyutu ise kentte yaşayanların kendilerine ait ve içinde yaşadıkları kentle bütünleşen bir kentli kimliğini benimsemeleridir. Kentlilik bilincinin daha da gelişmesi ise kentin bireye vaat ettiği gelecekle örtüşen ve git gide artan aidiyet duygusuna bağlıdır. Kentin gerçek sahipleri olan o kentte yaşayanlara vaat ettiği iş olanakları, eğitim olanakları, sosyal ve kültürel olanaklar vs. gelecekte kentte yaşama fikrine olumlu bakışı sağlar ve bu durumda aidiyetlik duygusu etrafında kentlilik bilincinin gelişmesine sebep olur.

“Kentleşmenin son aşaması ise bireyin artık kente özgü davranış kalıplarını edinmesidir” (Kaya ve diğ., 2008).Daha çok sosyal normlardan örülü olan bu kalıplar o kentte yaşamanın yarattığı bir alışkanlık sonucu öğrenilerek kazanılır.

BÖLÜM 3: BÖLGESEL KALKINMA AKTÖRLERİNDEN ÜNİVERSİTELER

3.1. Üniversitelerin Ortaya Çıkışı

XI.yy Avrupa'sında ortaya çıkarak günümüze kadar gelen üniversite, "kavram olarak universitas'tan gelmektedir" (Versan, 1989:18). Ancak Erol'un(2005) dikkat çektiği üzere bu kavramın ortaçağda, evrensel bilgi gibi bir anlamı yoktur. "Universitas terimi daha çok, ilk üniversitelerin yapısını anlatmak üzere kullanılan bir terimdir" (Kaya, 2007:3).

Üniversite kavramı farklı boyutları da içinde barındıran geniş ve çok boyutlu bir kavramdır. "Üniversiteler, bir ülkenin iktisadi, bilimsel, toplumsal, kültürel ve teknolojik kalkınmasında önemli görevleri bulunan kurumlardır" (TC. Başbakanlık, 1992:9) "Üniversiteler kültür ve eğitimin, özgür düşüncenin kaynaklandığı ve oluştuğu, gerektiğinde her düşüncenin serbest bir şekilde ifade edilebildiği merkezler ve nitelikli insan gücü yetiştiren kurumlardır" (Versan, 1989:18).

İlk üniversitenin kuruluş dönemi üzerine mevcut akademik yazında üzerinde anlaşılan net bir tarih olmasa da kaynaklar bu konuda XI-XII. Yüzyıllarda ilk üniversitelerin ortaya çıktığını kabul etmektedirler, kimi kaynaklara göre ise, ilk üniversite XI.yüzyılda İtalya'da kurulan Salerno Üniversitesi'dir (Giray, 2007:4).

Fakat "modern üniversiteler" e baktığımızda, birçok unsurda olduğu Fransız Devriminin bu noktada da etkili olduğunu görülmektedir. Fransız Devrimi toplumsal hayatın her evresinde birçok değişim yarattığı gibi, söz konusu eğitim olduğunda da etkisini modern üniversitelerin oluşturulması konusunda yarattığı adeta zorunlulukla kendisini göstermiştir. Araştırarak geliştirmek temeline dayanan modern üniversiteler, "araştırma üniversiteleri" olarak anılırken "bir dil bilgini ve siyaset adamı olan Prusyalı Wilhelm Von Humboldt tarihe araştırma üniversitelerinin kurucusu olarak geçmiştir"(Timur, 2000: 69, Yusuf, 2011:1). "Humboldt 1810'da düşüncelerini eyleme geçirmiş ve Avrupa ve Birleşik Devletler de diğer üniversitelere model olan Berlin Üniversitesi'nin fikir babası olmuştur" (Yusuf, 2011:1). Dolayısıyla "genel kabule göre modern üniversiteler XIX. yy. başlarında, Kant'tan Hegel'e kadar uzanan bir felsefi tartışma ortamı içinde Humboldt Üniversitesi olarak Almanya'da doğdu" (Timur, 2000: 361).

Kaynaklar doğrultusunda yapılan incelemeye göre üniversitelerin ortaya çıkışında birçok unsur etkili olmuştur, Erol(2005), üniversitelerin ortaya çıkmasının belirli koşulların bir araya gelmesiyle oluştuğunu belirtmekte ve bu etkenleri şu şekilde sıralamaktadır:

- Dış saldırıların ortadan kalkması,
- Daha düzenli yönetimin sağlanması,
- Ekonomik kalkınma ve gelişme,
- Kentleşme,
- Yunan ve Arap dünyasından gelen bilgi,
- Avrupa’da uyanan öğrenme ve bilme isteği, olarak sıralanabilecek tüm bu etkenler, üniversitelerin ortaya çıkışını hazırlamıştır (Erol, 2005:52).

Üniversiteleri toplumsal iş bölümü açısından değerlendirildiğinde ise; tarihteki ilkokul örneklerinin gelişen uzantıları olarak ortaya çıktıklarını belirtilebilir. Okul ve onun uzantısı olan üniversite bu açıdan bakıldığında yüzyıllar boyunca Nietzsche’ nin deyiimi ile “ehlileştirme aracı” olarak kullanılmışlardır. Edindiğimiz bu bilgi bizi tarihte ilkokullar ve yüksekokulların ne zaman doğduğu sorusuna yöneltmektedir. “N.Kramer’e göre Sümer’de ilk okullar, milattan önce 3000’li yılların ortalarına doğru, mabetler bünyesinde doğmuşlardır”, tarihteki bu ilkokulların “başlıca işlevleri ise okuma-yazma öğretmek saray ve kadrolarını yetiştirmektir” (Timur, 2000:33).

“İlk örneklerinin XI.yy’ da görüldüğü belirtilen üniversiteler XVII. yy’da gelişen ulusal bilinç neticesinde nüfussal durgunluk içine girerek daha önceki dönemlerin karakteristiği olan uluslar arası öğrenci-öğretim elemanı akımını durdurarak ulusallaşmıştır” (Timur, 2000:59).

Sonuç olarak baktığımızda hangi dönemde olursa olsun üniversiteler “bilime dayalı bilginin üretildiği, geliştirildiği ve bunları kullanabilecek bireylerin yetiştirildiği üst düzey eğitim kurumlarıdır” (Çalışkan, 2010:170).

3.1.1. Türkiye’de Üniversitelerin Ortaya Çıkışı

“Avrupa’da öğrencilerin örgütlediği feodal bir lonca olarak doğan üniversiteler İslam dünyasında ise, yönetici zümre mensuplarının ve varlıklı ailelerin çoğu kez mülklerini korumak, bazen de iktidar ve itibar sağlamak kaygılarıyla kurdukları vakıflar şeklinde ortaya çıkmıştır” (Timur, 2000).

Osmanlı tarihi incelendiğinde ise “yükseköğretime dolayısıyla üniversiteye tekabül eden kurumlar Enderun Okulu’nun dışında, Fatih’in İstanbul’un fethinden sonra kurduğu sekiz Sahnı Seman medreseleri ile ortaya çıkmıştır” (Timur, 2000:50). Tanzimat adıyla yürütülen reformlar her alanda olduğu gibi eğitim alanında da yürütülmüş, diğer dünya ülkeleri ile bu konuda da mevcut olan eşitsiz şartlar mümkün olduğunca giderilmeye çalışılmıştır. Yeni dönemin, yenedünya düzeninin gerektirdiği eğitim düzeyi, kurulan ve reforma tabii tutulan yeni eğitim kurumları ile giderilmeye çalışılmıştır. Yeni sistem, yeni meslek gruplarını doğururken mevcut meslek gruplarında ve memuriyet hayatında gelişimi de adeta şart tutmuştur. Bu değişim, yani, bir anlamda modernleşme Findley’in deyimiyile bir yönüyle “kalemiyeden mülkiyeye” (Findley, 1996) geçiş şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu dönüşüm Osmanlılarda yeni bir zihniyetin doğuşuyla ve ülkede “bilim” anlayışının değişmesiyle örtüşmektedir, zaten Osmanlılarda “mülkiye” zümresi Batıyla yeni iktisadi ve ticari ilişkilerin gereksinimleri çerçevesinde ortaya çıkmıştır.

Konu dâhilinde Osmanlı tarihi biraz daha incelendiğinde öğretimin her derecede yeniden örgütlenmesi sorununun İkinci Meşrutiyet yıllarında temel sorunlardan biri olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda “üniversite düzeyinde Darülfünunu Şahane’den Darülfünunu Osmani’ye geçiş Meşrutiyet’in ilk yılı içinde (1909) da gerçekleşmiştir” (Timur,2000:205). Eğitim alanında yapılması gereken köklü değişimlerle gerçekleştirilmesi gereken zihniyet değişiminin ve eğitim reformunun ihtiyacı her kesimce malum olmakla beraber üzerinde uzlaşmaya varılamayan nokta bu değişimin nereden başlayacağı olmuştur (Timur, 2000, Ülken, 1992, Çalışkan 2010). Kimi kesimler başlangıcın ilköğretim düzeyinde başlaması gerektiğini savunurken, kimileri de üniversitenin bu konudaki önceliğini savunmaktaydı. Bu noktada Emrullah Efendi Tuba Ağacı Kuramını geliştirmiştir. “Kurama göre, nasıl cennetteki Tuba ağacının kökleri havada ve dalları yerdeyse, öğrenimdeki yenileşme de yukarıdan başlamalıydı”

(Timur, 2000:205). “Ziya Gökalp de; Emrullah Efendi gibi öğretim reformuna üniversitelerden başlamanın doğru olacağı kanısındaydı” (Ülken, 1992: 93).

Ülkemize yükseköğretime geçiş oldukça eskilere uzansa da batılı anlamdaki ilk üniversitelerin tarihleri çok eskilere dayanmamaktadır. Batılı üniversite örnekleri öncelikli olarak İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlerde görülmüş daha sonra küçük şehirlere üniversiteler kurulmaya başlanmıştır (Sargın, 2006). Dolayısıyla ülkemizde batılı anlamdaki yüksek öğretim kurumlarının tarihsel gelişimi batı ülkelerinde görülen sürece göre oldukça yenidir.

Türkiye’de batılı anlamda ilk üniversitenin açılışı ile ilgili farklı kaynaklar farklı tarihleri ön görmektedir.

Erdoğan’a göre 1863 yılında fizik, kimya, astronomi, coğrafya ve jeoloji gibi konularda halka açık olarak başlatılan ilk üniversitenin(Darülfunun) temelleri atılmış oldu ve 1869 Maarif-i Umumiyesi’nde bölümleri ve çalışma şekli ortaya konmuş olan Darülfunun 1870 yılında kendi binasında törenle açıldı (Erdoğan, 2004:4).

“Ekim 1919 Nizamnamesi ile “ilmi muhteriyet” e kavuşan Darülfununa 1924 yılında da “tüzel kişilik” tanındı” (Erdoğan, 2004:4). Böylece “tarihimizde üniversitelere ilk kez özerklik tanıyan ve bunu hukuki temel oturtan girişim ise 21 Ekim 1919 tarihli nizamnamede ifadesini bulmuştur”(Timur, 2000:224).

“Erkal’a göre batı tarzındaki ilk yüksek öğretim kurumunu Mühendishane-i Berr-i Hümayun ile günümüzdeki İstanbul Teknik Üniversitesi’nin kökenini oluşturan Mühendishane-i Bahr-i Hümayundur” (Erkal ve diğ., 1998: 38).

Bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere Türkiye’de batı tarzındaki yükseköğretim kurumları 19.yy da oluşmaya başlamış, cumhuriyetin ilanından sonra da hız kazanarak gelişmeye devam etmiştir.

“Ülkemizde üniversiteleri görel olarak az gelişmiş bölgelerde yaşayanların ayağına götürme ve bölgeleri bu yoldan kalkındırma düşüncesi, VII. Milli Eğitim Şura’sında benimsenmiştir” (Gültekin ve diğ. 2008:266).

Ayrıca;

DPT ile işbirliği yapılarak bölge planlama esaslarına göre başta üniversite olmak üzere sağlık, sosyal, ekonomik ve kültürel tesis ve imkânlarıyla dikkatle seçilecek

yerlerde yeni cazibe merkezleri yoluna gidilirse, hem mevcut aydınlardan gereği kadar faydalanmak, hem de yeni aydın ve teknisyen toplulukları yaratmak mümkün olur (Özyaba, 1999:2).

3.1.1.1. Cumhuriyet Döneminde Türkiye’de Üniversiteler

Cumhuriyetin ilanı ile birçok alanda gerçekleştirilen düzenleme ve yeniden yapılandırma çalışmaları eğitim söz konusu olduğunda da gerçekleştirilmiş ve eğitimin bütün aşamalarında köklü değişiklikler meydana gelmiştir. Bu dönemde yükseköğretim alanında da gerçekleştirilen gelişmeler çalışma kapsamına ilgili değişikliklerin yapıldığı dönemler açısından irdelenecektir.

3.1.1.1.1. 1923-1950 Döneminde Üniversiteler

Cumhuriyetin ilanı ile birçok alanda başlayan seferberlik çalışmaları, bu dönemde birçok farklı şehirde yüksek eğitim kurumlarının kurulmasıyla eğitim alanına da yansımıştır. Bu yıllarda; “1925 yılında Ankara’da Hukuk Mektebi, 1926 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü, 1930 yılında, ise Ziraat Enstitüsü kurulmuştur” (Sargın, 2006: 39). “1932 yılında Cenevre Üniversitesi’nden A:Malche, İstanbul’da Darüldununun 1933’de yeniden yapılandırılmasına zemin hazırlayacak bir rapor hazırlamıştır” (Erdoğan, 2004:6). Hazırlanan bu raporun ardından “Büyük Millet Meclisi 1933 yılında Darülfununun yerini almak üzere 18 Kasım 1933 yılında İstanbul Üniversitesi’ni 2253 sayılı yasa ile onaylamıştır” (Gürüz, 2001:229). İstanbul Üniversitesi’ nin kuruluşunun ardından gerçekleştirilen diğer üniversite reformlarından sonra günümüzde kullanılan akademik unvanlar kullanılmaya başlanmış, 1944 yılında kurulan İstanbul Teknik Üniversitesi ile de yükseköğretim alanındaki yeniden yapılanmalar genç Türkiye Cumhuriyeti’nin bir üniversiteye daha kavuşmasını sağlamıştır (Timur, 2000, Sargın, 2006, Özyaba 1999).

Bu dönemdeki gelişmeler belirttiklerimizle sınırlı kalmamış, Ankara’da daha önemli gelişme ve yapılanmalar da olmuştur. Bu gelişmeler; “1937 yılında kurulan Dil Tarih Coğrafya Fakültesi, 1943 yılında kurulan Fen Fakültesi ve 1945 yılında kurulan Tıp Fakültesi’dir” (Sargın: 2006:39). Ayrıca 1935 yılında İstanbul’ daki Mülkiye Mektebi, Siyasal Bilgiler Fakültesi adı ile Ankara’ ya Taşınmış, bu gelişmenin ardından da 12.03.1946 gün ve 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu ile Türkiye’nin üçüncü üniversitesi olarak Ankara Üniversitesi kurulmuştur (Gürüz, 2001).

Şekil 6. 1950 Yılında Üniversitelerin Dağılışı

Kaynak: (Sargın, 2007:137).

3.1.1.1.2. 1950-1980 Döneminde Üniversiteler

1950’li yıllarda Türkiye’de üniversite olarak 1923-1950 döneminde kurulan üç üniversite bulunmaktaydı, fakat bu dönemin ardından Türkiye’de üniversitelerin tarihsel gelişimi açısından çok önemli bir payı olan 1950 yılların sonrasında yükseköğretim kurumlarında köklü gelişimler gerçekleştirilmiştir (Timur, 2000, Sargın, 2006, Özyaba 1999). “Özellikle 1955-1957 yılları arasında gerçekleştirilen önemli eğitim hamleleri ile İstanbul ve Ankara dışındaki illere de üniversiteler açılmaya başlanmıştır” (Sargın 2006, 139). 1955 yılında Ege ve Karadeniz Üniversiteleri, 1957 yılında Erzurum’da kurulan Atatürk Üniversitesi ve 1959 yılında da Ankara’da Ortadoğu Teknik Üniversitesi kurulmuştur (Sargın, 2006). Türkiye Cumhuriyeti’nin tarihsel gelişimi irdelendiğinde bu yılların nüfus artış hızının en yüksek seviyeye ulaştığı yıllar olduğu gözlemlenebilir, aynı dönemde yoğun olarak yaşanan göç hareketleriyle şehirlerin nüfusu artarken, aynı zamanlarda gerçekleşen üniversite kurulma çalışmalarıyla da şehirler yüksek öğrenim görmek isteyen gençler ve aileleri tarafından talep görmüş, adeta bu kişiler ve aileleri tarafından çekim merkezleri olmuşlardır.

Bu dönemde çok yönlü bir yapılanma aşamasında olan Türkiye Cumhuriyeti bir diğer yandan da sanayileşmeye çalışmakta, yeni kurulan üniversiteler de bu sektörlerin kalifiye personel ihtiyacını da karşılayacak şekilde yapılandırılmaktaydı. Dolayısıyla daha o yıllarda üniversitelerin kurulmasının en önemli sebebi hem şehir hem de sektörel yapılanmanın en önemli unsuru olduğunun da bilinmesiydi denilebilir. “Bu dönem aynı

zamanda ülkenin çeşitli yerlerinden üniversite eğitimi almak bünyesinde üniversite bulunan şehirlere gelen genç nüfusun mezun olduktan sonra iş imkânlarının da büyük şehirde olmasından dolayı, bu şehirlere yerleştikleri dönem olmuştur” (Sargın, 2006: 40).

1959-1970 döneminde kurulan tek üniversite ise 1967 yılında Ankara’da kurulan Hacettepe Üniversitesi olmuştur. Ardından 1971 yılında İstanbul’da Boğaziçi Üniversitesi, 1973 yılında Diyarbakır’da Dicle Üniversitesi, Adana’da Çukurova Üniversitesi, Eskişehir’de de Anadolu Üniversitesi kurulmuştur, 1973 yılında diğer yıllara oranla daha fazla sayıda kurulan üniversiteler neticesinde Türkiye’deki üniversite sayısı 12’ye ulaşmıştır (Korkut, 1984; Kaptan: 1986). Ankara ve İstanbul dışında kurulan üniversitelere bakıldığında; bu üniversitelerin içlerine kurulduğu şehirlerin büyük bir kısmının bölgelerinde bir üst merkez konumda olan ya da bir üst merkez olmaya aday olan şehirler olduğu fark edilmektedir.

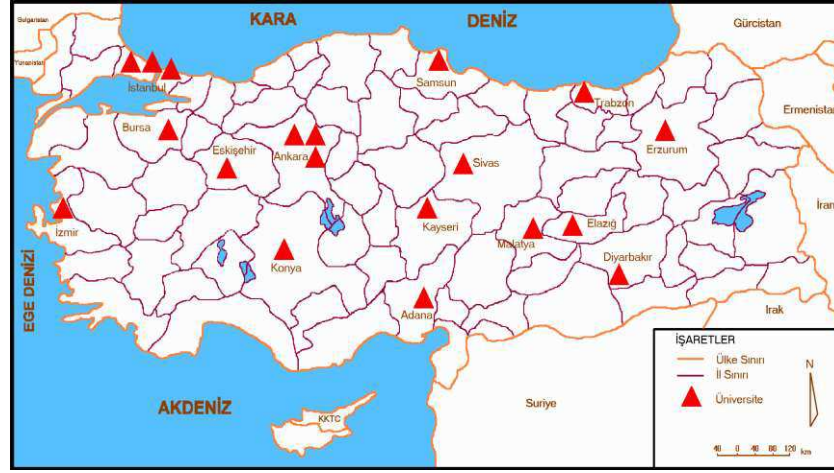
Bu şehirlerin merkezîyet güçlerinin pekişmesi ve bir bölge şehri olma hüviyetlerinin gelişmesi, bölgenin kaynaklarının akılcı ve verimli bir şekilde değerlendirilmesine katkı sağlanması, aynı zamanda da yöre insanların yüksek öğretimden faydalanması bu üniversitelerin belli başlı kuruluş amaçlarıdır (Sargın, 2006).

1973 yılından sonra da Türkiye’de farklı bölgelerdeki, bahsedilen konuma uygun şehirlerde üniversite yapılanmaları devam etmiştir. 1974 yılında Sivas’ta Cumhuriyet Üniversitesi, 1975 yılında Malatya’da İnönü Üniversitesi, Elazığ’da Fırat Üniversitesi, Samsun’da 19 Mayıs Üniversitesi, Konya’da Selçuk Üniversitesi, Bursa’da Uludağ Üniversitesi, 1978 yılında ise Kayseri’de Erciyes Üniversitesi kurulmuştur. Yükseköğretim söz konusu olduğu zaman bölgesel dağıtımdaki adaleti sağlamak amacıyla kurulan üniversiteler, üniversite kurmanın çok önemli bir kamu yatırımı olduğunu ispatlar nitelikteydi.

Yeni kurulan üniversitelerin bölgelerin sosyo-ekonomik yapısını da etkileyeceği hesaplanarak, aynı zamanda bölgeler arası dengesizlikleri ortadan kaldırmak ve bir üniversiteye sahip olan şehirlerin merkezîyet gücünü arttırmak amacı içinde üniversitelerin kurulumu desteklenerek geliştirilmiştir (Sargın, 2006).

Türkiye Cumhuriyeti açısından bu dönem tamamlandığında, genç ülkenin tüm bölgelerindeki üniversite sayısı 19’a ulaşmıştır.

Şekil 7. 1980 Yılında Üniversitelerin Dağılışı

Kaynak: (Sargın, 2007:139).

3.1.1.1.3. 1980-1990 Döneminde Üniversiteler

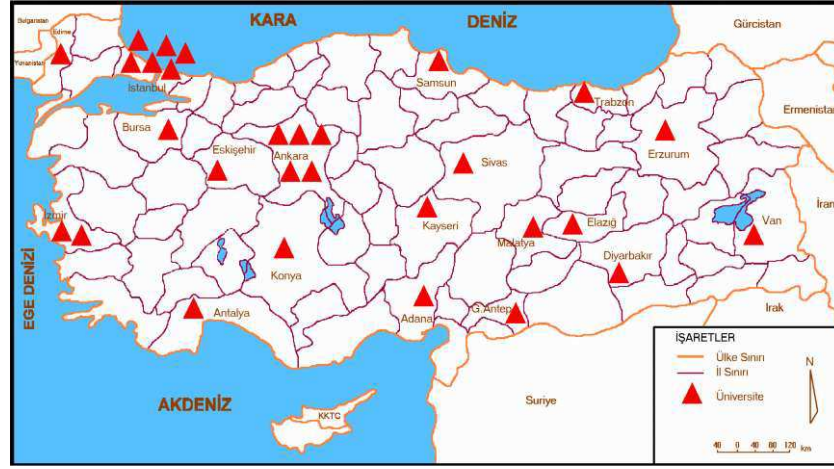
1981 yılı üniversite reformunun yapıldığı yıl olarak Türk yüksek öğretiminin önemli dönüm noktalarındandır. Reformun gerekçeleri bazı araştırmacılar tarafından detaylı bir şekilde irdelenmiştir (Korkut, 1984; Kaptan: 1986).

1982 yılı incelendiğinde, ilgili reform kapsamında bir günde 6 ayrı şehirde, toplam 8 üniversite kurulmuştur. “Yeni kurulan bu üniversiteler incelendiğinde görülmektedir ki aslında bu üniversiteler daha önce faaliyet gösteren ve farklı oluşumlara sahip akademi, yüksekokul gibi fiiliyatta var olan kurumların birleştirilmesi olayıdır” (Sargın:2006:41).

Bu nedenle de 1981 yılında kurulan üniversitelerin çok büyük bir kısmı alt yapının hazır olduğu büyük şehirlere kurulmuştur, bu üniversiteler; İstanbul’da Yıldız Teknik, Marmara ve Mimar Sinan Üniversiteleri, Ankara’da Gazi Üniversitesi, İzmir’de Dokuz Eylül Üniversitesi, Antalya’da Akdeniz Üniversitesi, Edirne’de Trakya Üniversitesi ve Van’da Yüzüncü Yıl Üniversitesi’dir (Sargın, 2006).

1981 yılının ardından dikkat çeken bir diğer nokta da bu yılda sonra ülkemizde yavaş yavaş “vakıf üniversiteleri” kurulmaya başlanmıştır. “Türkiye vakıf üniversitelerinin ilk örneğin 1984 yılında YÖK kararı ile kurulan Bilkent Üniversitesi ile görmüştür” (Gürüz, 2001:77).Bu tarihten sonra Türkiye’de kurulan tek üniversite ise 1987 yılında kurulan Gaziantep Üniversitesi olmuştur. Bu dönemin sonunda ise Türkiye’de biri vakıf olmak üzere toplam 29 üniversite bulunmaktadır.

Şekil 8. 1990 Döneminde Üniversitelerin Dağılışı

Kaynak: (Sargın, 2007:141).

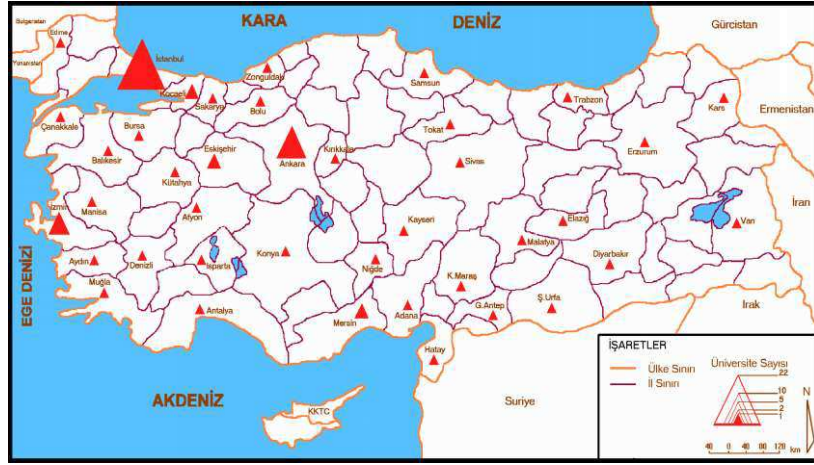
3.1.1.1.4. 1990 Sonrası Üniversiteler

1984 yılı incelendiğinde tıpkı 1982 yılı gibi bir günde birden çok üniversitenin kurulduğu bir yıl olduğu fark edilmektedir. 1984 yılında 1 i vakıf 23 ü devlet olmak üzere bir günde tam 24 üniversite kurulmuştur. “Bir vakıf üniversitesi olarak kurulan Koç Üniversitesi ile Türkiye 2. özel üniversitesine sahip olmuştur” (Gürüz, 2001: 78).

“1992 yılından sonra ise Türkiye’deki üniversite sayısı 53’e yükselmiştir”(Sargın, 2006:43). 1994 yılından 2000li yılların başlarına doğru baktığımızda bu dönemlerde Türkiye’deki üniversite yapılanmasının daha çok vakıf üniversiteleri ile sürdürüldüğü görülmüştür. Dolayısıyla son 10 yılda vakıf üniversitelerinin sayısı oldukça artmıştır.

Ülkemizde üniversiteleşme oranına baktığımızda 1992 yılının ardından 2006 yılı da adeta dönüm noktası niteliğindedir, çünkü bu yılda da tıpkı 1992 yılı gibi yeni üniversitelerin bir anda kurulduğu bir yıldır. “Nitekim 01.03.2006 gün ve 5467 Sayılı Yasa ile Türkiye’nin farklı bölgelerinde 15 üniversite kurulmuştur” (Sargın, 2007:142).

Şekil 9. 2005 Yılında Üniversitelerin Dağılışı

Kaynak: (Sargın, 2007:142).

“2006 yılında kurulan bu 15 üniversite ile birlikte Türkiye'deki üniversite sayısı 93'e yükselmiştir” (Sargın, 2007:143). Bu yılda kurulan üniversitelerin bir kısmı zaten şehirlerinde yakın çevredeki farklı üniversitelere bağlı yükseköğretim kurumlarını özerk bir yapı altında toplayarak, gelişimleri bu özerk yapı altında sürdürülmesi temeline dayanmıştır. Örneğin Amasya Üniversitesi'nde de 2006 yılına kadar 19 Mayıs Üniversitesi'ne bağlı olan Yüksekokul ve Eğitim Fakültesi bu tarihten sonra Amasya Üniversitesi'nin bir parçası olmuştur.

Şekil 10. 2006 Yılında Üniversitelerin Dağılışı

Kaynak: (Sargın, 2007:142).

Şekilde 10 dan da anlaşılacağı gibi 2006 yılında yapılan düzenlemelerin ardından da üniversite yoğunluğu daha çok Marmara, İç Anadolu ve Ege bölgelerinde toplanmıştır.

3.2. Üniversitelerin Bölgesel Dağılımı

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2000 yılı nüfus sayımı verilerine göre ülkemizdeki üniversitelerin dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo 16. Üniversitelerin Bölgesel Dağılımı

Bölgeler	Bölgenin Nüfusu	Üniversite Sayısı
Marmara Bölgesi	17.365.027	29
Ege Bölgesi	8.938.781	11
Akdeniz Bölgesi	8.820.732	7
İç Anadolu Bölgesi	11.608.868	17
Karadeniz Bölgesi	8.435.213	5
Doğu Anadolu Bölgesi	6.490.611	5
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6.140.698	3

Kaynak: www.tuik.gov.tr. (Erişim Tarihi: 29.05.2011)

Verilerden de anlaşılacağı üzere bölgeler arasında ciddi eşitsizlikler mevcuttur. Bu eşitsizliklerin en önemli nedeni bölgeler arasındaki gelişmişlik düzeyi farklılıklarıdır. Daha gelişmiş bölgelerde üniversite kurmakta altyapı, kaynak, alan açısından çok problem yaşamayan devlet az gelişmiş bölgelerde hem bu açıdan hem de olası bir üniversiteye yönelecek tahmini talep yetersizliği açısından kurulum noktasında sıkıntı yaşamaktadır. Fakat 2006 yılında gerçekleştirilen yeni üniversite kurulumları ile bu eşitsizlikler azaltılmaya çalışılmıştır.

Tablo 17. 2006 Yılında Kurulan Üniversitelerin Kuruldukları Şehirler ve Nüfusları

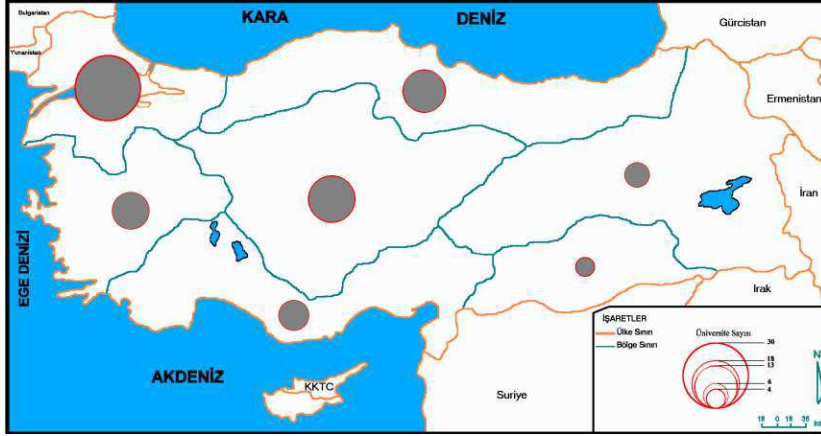
Üniversite	Kurulduğu Şehir	Şehrin Nüfusu
Ahi Evren Univ.	Kırşehir	75.000
Kastamonu Univ.	Kastamonu	51.560
Düzce Univ.	Düzce	65.209
Mehmet Akif Ersoy Univ.	Burdur	56.432
Uşak Univ.	Uşak	105.270
Rize Univ.	Rize	52.743
Namık Kemal Univ.	Tekirdağ	80.442
Erzincan Univ.	Erzincan	91.772
Aksaray Univ.	Aksaray	90.698
Giresun Univ.	Giresun	67.604
Hitit Univ.	Çorum	116.810
Bozok Univ.	Yozgat	50.335
Adıyaman Univ.	Adıyaman	100.107
Ordu Univ.	Ordu	102.107
Amasya Univ.	Amasya	57.087

Kaynak: www.tuik.gov.tr (Erişim Tarihi: 29.05.2011).

Yeni kurulan üniversitelerin bölgesel analizi yapıldığında; yeni kurulan bu 15 üniversitenin 8'inin Karadeniz Bölgesinde kurulduğunu görebiliriz. Kalan 7 üniversitenin ise 2'si İç Anadolu Bölgesinde kurulmuş oluşunun dışında kalan ülkemizdeki her bölgeye 1 üniversite kurulmuştur.

“Yeni kurulan üniversiteleri kuruldukları şehirler açısından değerlendirdiğimizde; hepsinin 50.000 ile 120.000 arasında nüfusa sahip olan orta büyüklükteki şehirlerde olduğunu görmekteyiz” (Sargın, 2007:143).

Şekil 11. 2007 Yılında Üniversitelerin Bölgesel Dağılışı

Kaynak: (Sargın, 2007:145)

Şekil incelendiğinde 2006 yılının ardından 2007 yılında da üniversite yoğunluğunun en çok Marmara bölgesinde, ardından neredeyse eşit oranlarla Karadeniz ve İç Anadolu bölgesinde ve son olarak yine eşit oranlarla Ege ve Akdeniz bölgelerinde birleştiği görülebilir. Üniversiteleşme açısından en geri kalmış bölgelerimiz ise Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgeleridir.

3.3. Üniversite Olgusu

Bilgi toplumu olarak adlandırılan günümüz yapılanmasında zenginlik kaynağı da rekabet silahı da bilgidir. Maddesel sermayeden zihinsel sermayeye doğru bir dönüşümün yaşandığı bu süreç bireyler bildikçe kazanacaklarının farkındalığı ile yaşamlarını sürdürür olmuşlardır. Bu noktada bilgi sağlayan kurumların önemi tartışılmaz boyutlara gelmiştir. Adeta her bireyin bilgilenme hakkı gözetilerek bireylerin buldukları mekânlara üniversiteler kurulmaya başlanmıştır. Üniversiteler gitgide bölgesel, ulusal ve uluslar arası anlamda kalkınma aracı haline gelmiş, bu durumda kurumların önemini arttırmıştır. Timur’unda belirttiği gibi; “toplumsal kurumlar çeşitli ülkelerde bir itibar sıralamasına tabi tutulsalar, üniversiteler herhalde her yerde ilk sıralardan birini alır” (Timur, 2000:13).

Üniversiteler aynı zamanda ülkenin potansiyel insan gücünü ve maddi kaynaklarını çağdaş bilim ve teknoloji gerekleri ve kalkınma hedefleri doğrultusunda rasyonel biçimde kalınmaya ve ilerlemeye ağırlık veren, özelde ülkeye ve genelde insanlığa yön veren, yüksek düzeyde bilgi, teknoloji ve elit insan yetiştirmeyi amaç edinen kurumlardır (TC Başbakanlık, 1992:81).

Yüksek eğitimin yuvaları olan üniversitelerde gerçekleştirilen eğitimin yansımaları toplum yaşayışında, değişen yaşam standartlarında ve günden güne farklılaşan bakış açılarında gözlemlenebilmektedir. Bu doğrultuda değerlendirildiğinde hizmet işletmeleri olarak düşünülen üniversiteler bir yandan da içinde kuruldukları şehrin ekonomik, sosyal, kültürel ve fiziki dönüşümlerini de beraberinde getirirler. Üniversiteler “bilim” üreten ve onu yayan birimlerdir. “Üniversitelerin yeni bilgilerin elde edildiği, bilginin korunduğu ve genç nesillere aktarıldığı, bu bilgilerin diğer toplumlarla paylaşıldığı çağdaş kurumlar olarak sıradan bir insanı iyi bir meslek elamanı yapmaları mümkündür” (Gasset, 1998:101).

Sanayi gelişimi çok fazla olmayan şehirlerde üniversitelerin “bacasız fabrika” olarak tanımlanmasında, daha çok öğrenci ve üniversite personeli kalemlerinin il ekonomisine sağladıkları katkının etkisi büyüktür.

Günümüzde sanayi toplumu aşamasını tamamlayan insanlık bu noktada esas gücün fiziksel sermaye olarak algılandığı zamanlardan da uzaklaşmış, fiziksel sermayenin yerini de nitelikli iş gücü anlamına gelen beşeri sermayenin aldığı dönemlere adapte olmuştur (Görkemli, 2011). Beşerinin yetiştiği, geliştiği, toplum hizmetine sunulduğu ve sürekli güncellendiği kurumlar olan üniversiteler ise günümüzde her dönemde süregeldiğinden daha önemli, daha çok gelişim unsurunun anahtarı konumundadırlar.

1970’li yıllardan günümüze ulaşan bilgi toplumu kavramı sayesinde kademeli olarak şekli değişen dünyada artık sınırlar kalkmış bilgi sınırsız olarak her yerde paylaşılarak kullanılmaya başlanmıştır. Mc Luhan’ın tanımıyla gitgide “küreselleşen” dünya da insanlar artık global köylerde yaşamlarını sürdürmektedir. Küreselleşme ile birlikte şehirlerin, firmaların, markaların, ülkelerin, bölgelerin “başarı” ölçütlerinin öğrenim kapasitelerine bağlı olduğu, değişimin vazgeçilmez ve hızlı olduğu, sadece bilgiye çabuk ulaşmak değil yeterlilik ve becerinin de önem kazandığı, sadece ileri teknolojinin değil toplumun her kademesinde öğrenimin çoğalarak devam ettiği “bilgi- yoğun” sektörlerin olduğu bir dünyada yaşanmaktadır (Görkemli, 2011). Dolayısıyla günümüzde birçok kavram “öğrenmekte”, bu sürecin önemli bir kısmının üniversiteler tarafından sağlanması, üniversitelerin bugüne kadar taşıdığı fonksiyonlara yeni anlamlar yüklemektedir (Urry, 1998).

Goddard'da 1997 yılında OECD'ye hazırladığı bir çalışmasında üniversitelerin değişen rolüne ve önemine dolaylı yoldan bir vurgu yapmıştır, ona göre; “devletler artık işgücü ve gelişim amaçlarına ulaşmak istiyorlarsa teknoloji ve bilimde önder konumda olmaları gerektiğinin farkına varmışlar ve dikkatlerini Ar-Ge çalışmalarına, buluşlara ve teknoloji transferine odaklamışlardır” (Goddard, 1997).

Üniversiteler bilindik fonksiyonlarına ilave olarak kuruldukları bölgenin ekonomik, sosyal, kültürel, sektörel kalkınmasında da öğrencileri ve tüm personeli ile önemli, uyarıcı bir etkiye sahip olmuşlardır. “Özellikle günümüz dünyasında yerelleşmenin de globalleşmenin de bir bölümü üniversiteler tarafından yaratılmaktadır, bu durumda üniversitelerin kentsel ve bölgesel gelişimde üstlendiği rolün önemini bir kat daha arttırmaktadır” (Görkemli, 2011). Üniversitelerin günümüzde küreselleşmenin de etkisi ile üstendiği bu rol uzun yıllar önce B.J. Bledstein tarafından da belirtilmiştir. Amerikalı profesör Bledstein; “üniversitenin toplumu biçimlendirici bir etki yaptığını, bünyesinde profesyonellik kültürünün olgunlaştığı bir matriks rolü oynadığını yazarken ilerleyen yıllarda şekillenecek olan küreselleşme” (Bledstein, 1976:288) unsuruna da gönderme yapmış oluyordu. Yerelleşme ve küreselleşmenin eş zamanlı olarak yaşandığı günümüz dünyasında yerel, ulusal ve uluslar arası anlamlarda üretilecek politikaları yürütmek çok yönlülüğü gerektirmektedir. “Politika yürütmede ve oluşturmada ise üç oyuncu hemen hemen eşit sorumluluk üstleniyor, bunlar; üniversiteler, altulusal hükümetler ve firmalardır” (Yusuf, 2011). Dolayısıyla üniversite kurumunun da bilindik fonksiyonları küreselleşme ve eşzamanlı olarak gözetilen yerelleşme doğrultusunda değişmekte kültürü geliştirmek ve yaymak amacı üzerine kurulu yapı gitgide daha çeşitli amaçlar edinmektedir.

Söz konusu üniversite olduğunda da kurum karşımıza üç misyonu ile çıkmaktadır, bunlar: “bilgi aktarmak(yani eğitim), bilgi üretmek(yani temel araştırma) ve bilgiyi paylaşmak (yani ekonomik, sosyal ve endüstriyel ihtiyaçlara uygulanacak araştırma)” (Duby, 2011:241) dır.

3.4. Üniversitelerin Amaçları

Tarihsel süreç içinde incelendiğinde temel amacı kültürü geliştirerek yaymak olan üniversitenin amaçları eğitim filozofu Gasset tarafından bilimsel araştırma, meslek eğitimi ve kültür aktarımı şeklinde özetlenmiştir (Gasset, 1998). “Bu anlamda üniversite

bilim, kültür ve bilgi arasında iletişim sağlayan kurumdur” (Delanty, 2001;149-153). “Gerçekte bugün üniversite tarafından yürütülen faaliyetler, onun temel misyonunun çok ötesine geçmiş; çok geniş alanlar kaplamaları, büyük istihdam yaratmaları ve oldukça geniş bütçe harcamaları ile son derece karmaşık bir yapıya bürünmüşlerdir” (Felsentein, 1996). Üniversiteler önceki dönemlerde olduğu gibi günümüzde de “bilgi yaratma aktörüdür” (Soete, 2011:28).

Üniversitelerin amaçlarının tek boyutlu açıklanabilmesi mümkün değildir çünkü üniversitelerin tek amacı ne sadece bilgi üretmektir ne de sadece üretilen bu bilgileri aktarmaktır. “Üniversitelerin amaçları arasında bilginin üretilmesi, korunması, aktarımı ve bölüşümü vardır” (Gültekin ve diğ. 2008:264). Üniversitelerin eğitim ve öğretim amaçları ise akılcı, bilimsel düşünebilme yeteneğine sahip, neden, niçin, nasıl diyerek sorgulayabilen, evrensel değerleri olan, üretken, etik yaklaşım ve değerleri koruyarak geliştiren, yaşam boyu öğrenme ilkesini amaç edinmiş bilgi toplumuna yaraşır insanları yetiştirmektir. “Üniversitelerin amaçları arasında evrensel değerlere sahip, rasyonel düşünen bireyler yetiştirmenin yanında üretilen bilginin toplumla, içinde yer aldıkları kentle paylaşılması da yer almaktadır” (Çalışkan, 2010:170).

“21.yy da artık bilgi ekonomik değer yaratmaktadır ve bu potansiyel oldukça yüksektir, bu değer gelecekte daha da artacağı beklenmektedir” (Woodward, 2000:21). Birçok gelişimin temelinde bakıldığı zaman insan gücünün eğitime verilen önem tartışılmaz boyuttadır, gelişimin temel anahtarının bilgiye dayalı olduğu günümüzde bireyleri bilgilendirerek eğiten, alanları doğrultusunda uzmanlaştıran eğitim kurumları olan üniversiteler çağı yakalayabilmek içinde önemsenmesi gereken kurumlar arasında olmuş, ülkeler kalkınma planlarını, şehirlerini üniversitelerle çalışarak yapılandırır olmuşlardır. “Çünkü üniversite, insanlığı, bilimi ve ülkeyi ilgilendirenler başta olmak üzere, bilimsel, teknik sorunları çözmek suretiyle insanlığa hizmet ederler” (Gültekin ve diğ. 2008:265).

Bu hizmeti gerçekleştirirken üniversitelerin yararlandığı bilgi sadece bilimsel bilgi değildir, bu bilginin yanı sıra kültürel bilgiden de yararlanır ve üniversiteler sadece bilgi üretin kurum olmaktan çıkarak aynı zamanda toplumun kültürel unsurlarını da koruyarak geliştiren kurumlar haline gelirler (Gültekin ve diğ. 2008:265).

Dolayısıyla üniversitelerin bu sorun çözücü misyonu amaçlarının da artarak belirlenmesine sebep olmaktadır.

Gelişen teknoloji şu üç özelliğe sahip insan gücü ile anlam taşıyacaktır:

- Daha fazlasını bilmektedir, çünkü o öğrenmiştir, öğrenmektedir ve öğrenebilmesi için her türlü bilgi kaynağına ve bu kaynaklara erişim yeteneğine sahiptir.
- Daha fazlasını yapabilir, çünkü o üstün teknolojiyi kullanmakta ve ondan faydalanmasını bilmektedir.
- Daha fazlasını başaracaktır, çünkü ona güvenilmekte ve o her açıdan desteklenmektedir. (Akınar, 1993:16).

Drucker'ın da belirttiği gibi “günümüzde yatırım makinelerle değil bilgi işçisinin sahip olduğu bilgiyle yapılacaktır” (Drucker, 1992:79). Bilgi teknolojilerini kullanabilmek günümüzde bilgi toplumunun adeta bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır, içinde yaşanılan çağ eğitim kurumlarında da yeniden yapılandırmaya gidilmesine sebep oluş bu yeniden yapılandırma çabalarının neticesinde “Sürekli Eğitim”, “İnternet Üzerinden Eğitim”, “Uzaktan Eğitim” kavramları ortaya çıkmış böylece farklı eğitim kanalları da kullanılabilir olmuştur. Birçok üniversitede açılan ve talep gören uzaktan eğitim programlarının bu duruma verilebilecek örnekler arasındadır.

Gelişmekte olan Türkiye’de her sektörde iyi yetiştirilmiş insan gücü ihtiyacı ön plana çıkmaktadır, bu ihtiyaç doğrultusunda geleceği temsil eden gençlerin kalifiye düzeyde eğitiminin önemi uzun vadede ülkenin ve toplumunda gelişiminin, profesyonel yönetiminin anahtarı olacak konumdadır. Küreselleşme ve teknolojinin ileri boyutu sayesinde günümüzde bilgi söz konusu olduğunda hızlı bir eskime yaşanmaktadır, yeniliği üretmek için git gide daha çok yeniliğe ihtiyaç duyulmaktadır. Yeniliğe duyulan bu gereksinimin artması iş dünyasının Ar-Ge ye yatırım yapmasını teşvik etmektedir. “Bilim arayışları, ticari uygulamaları olan teknolojiye çoğu kez kapıları açtı” (Yusuf, 2011:2).

Dikkati çekecek şekilde neredeyse her sanayileşmiş ülke artık üniversite sanayi ilişkilerini yenilik sistemlerinin merkezine çekecek şekilde hareket ediyor ve üçlü bir sarmal kavram –hükümet, üniversiteler ve iş dünyasını bir araya getiren simbiyotik ilişkileri temsil eden- geniş kabul görüyor (Etkovitz ve Leyderdorff, 1997:66).

Gelişmekte olan ülkemiz ise dünya konjektüründe hala tarım ülkesi olarak kabul görmüş olsa da yapılan düzenlemelerle sanayi ülkesi olabilme yolunda emin adımlarla ilerlemektedir. Bu düzenlemelerin bir tanesi de hızla her kentin üniversiteleştirilmesidir yorumu yapılabilir.

Soete göre ise “ulusal bir yenilik dizgesinin çalıştırılması için zorunlu olan dört etmeden birincisi ülkenin sosyal ve insan sermayesine yatırım yapılmasıdır” (Soete, 2011:30). İnsan sermayesi söz konusu olduğunda ise üniversitenin etkin konumu herkesimce malumdur çünkü üniversiteler beşeri sermaye yaratan kurumlardır.

Günümüzde sanayileşmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede olduğu gibi Birleşik Krallıkta da Yenilikçi performans ve verimliliğin artışı söz konusu olduğu zaman üniversitelerin oynayacağı rol çok önemsenmektedir. Hughes çalışmasında 2004-2014 için İngiltere Bilim ve Yenilik Yatırım Çerçevesinin dayandığı cümleyi şu şekilde belirtmiştir:

Yenilikçiliğin yürütülmesi ülkenin geleceğine ait refah yaratma beklentilerinde esastır...[Britanya]geçmişe göre daha güçlü olarak bilgi tabanına yapmalı ve bu bilgi daha etkin olarak özel ve kamu sektörü hizmetleri yeniliğine aktarmalıdır. Birleşik Krallığın kamusal bilgi ve araştırma tabanının büyümesinin ve mükemmeliyet sürekliliğinin garantiye alınması özel ve kamu hizmetlerinde başarılı bir yeniliğe zemin hazırlayacaktır (Hughes, 2011:67).

Sürekli öğrenen bölgeler yaratmak üniversitelerin kuruluşu ile mümkündür. Sürekli öğrenen kesimler yeniliklerin takipçisi ve uygulayıcısı olacaklardır. Üniversiteler ise yetenekli, nitelikli ve öğrenen insan kaynağını sağlayarak var olması için yeniliği takip etmesi gereken firmalara destek verirler. “Firmaların ve diğer kuruluşların destek vermesi ve yenilikçi ürün ve süreçlerin tasarımında uzmanlaşabilmesi, önemli şekilde, uygun yetenekli liderler ve çalışanların bulunabilmesine bağlıdır” (Wolfe, 2011:123). Araştırma odaklı üniversitelerin ulusal kalkınmada payları büyüktür.

3.5. Üniversite Kuruluşunun Şehre ve Bölgeye Etkileri

“Üniversiteler hem kendi harcamaları hem de çalışan-öğrenci-ziyaretçi harcamaları ile yöredeki pek çok sektöre etki eder” (Akçakanak ve diğ, 2010:176).

İnsan bir boşluğu değil mekâna düşer aslında dünyaya geldiğinde, hayatı boyunca mekânlardan kopup mekânlara alışan birey söz konusu yüksek eğitim olduğu zaman da üniversiteye, üniversitenin içinde bulunduğu ortama alışmalıdır. Bu süreçte bireyde ve mekânda da olan değişiklikler karşılıklıdır.

İnsan mekânda aktif olarak yer alır; zira insanın mekânda yer alış tarzı, basit bir yer kaplama veya hacim doldurmaktan ibaret değildir. Bu ayrımı, Bourdieu'nün terimleriyle

ifade edersek, insanın varlığı “bir mekân parçasının alan olmaktan yer olmaya doğru geçişini gösteren önemli bir farktır” (Bilgin, 2011: 27).

Yüksek öğretim kurumları; toplumda meydana getirdiği ve meydana gelmesine vesile olduğu birçok fonksiyon yüzünden günümüzde şehir hayatının, ekonomisinin, yaşamının vazgeçilmez unsuru haline gelmiştir.

Üniversiteler toplumda verimliliğin, istihdam oranlarının, bireysel gelirin ve kalifiye personel üretiminin artması ve bunların sonucunda ülkenin ekonomik gelişiminin sağlanmasında ve pek çok sosyo-kültürel gelişimleri de beraberinde getirdiği için bireyler ve toplumlar için büyük önem taşımaktadır (Görkemli, 2011:29).

Üniversitelerin şehir alanları içinde kurulmasının birçok sonuçları vardır. Üniversitelerin şehirlere sağladığı ekonomik, eğitimsel, istihdam boyutundaki katkıları yanında şehrin sosyo-kültürel dokusuna da katkıları büyüktür.

Bu katkıların yanında, yapılan çevre düzenlemeleri, yeni ve farklı kültürel, sportif ve eğlence mekânlarının açılması, farklı şehirlere ve farklı kültürlerden gelen personel ve öğrencilerin yöre halkıyla ilişkileri sonucunda, yörenin sosyo-kültürel olarak da gelişmesine büyük katkıları olmaktadır (Gültekin ve diğ. 2008:264).

Alain Touraine'nin de belirttiği gibi; “XIX.yy boyunca üniversiteler toplumsal ilişkileri ve mevcut ideolojileri korumaktan çok, yeni toplumsal düzen yaratmak ve bu bağlamda ulusal bütünleşmeyi sağlamak işlevini yüklenmişlerdir” (Timur: 2000, 79).

Üniversitenin ana misyonu birçok kaynakta ekonomik gelişime değil, kişisel gelişime ve insanların entelektüel yaşamlarına katkıda bulunmak, araştırmak, öğretim ve hizmetlerini gerçekleştirmek olduğu belirtilmektedir. Fakat üniversitelerin tüm kuruluşları ile yerine getirdiği bu misyonların dolaylı yoldan büyük bir ekonomik etki potansiyeline sahip olduğu da göz ardı edilmemelidir.

Ülkemizin tarihine baktığımız zamanda üniversitelerin şehir yapılanmalarında çok etkin olduğunu görmekteyiz örneğin Anadolu Üniversitesi şehrin mimari yapılanmasında etkili olmuştur, “üniversitenin mimarisinde kullandığı tuğla yapımı 1990'lı yılların ortalarından itibaren şehrin geneline sıçramıştır” (Gökaltun, 2010:133). Bu örnekte kente rehber olan noktada yerleşkenin kimliği olmuştur. Türkiye'deki diğer üniversitelerle ilgili benzer örnekler vermemiz çalışmanın gidişatı açısından önem arz etmektedir. Örneğe konu olabilecek bir diğer üniversite Abant İzzet Baysal Üniversitesi'dir.

Üniversiteni Bolu'nun sosyal yapısında ve kültürel yaşantısından değişikliğe yol açtığı yadsınmaz bir gerçeklik olurken, çeşitli fakülte ve yüksekokulların ilçelere dağılmasıyla söz konusu ilçelerde de kültürel etkinliklerin arttığı ve sosyal yaşantının canlandığı biliniyor (Keyman ve Lorasdağı, 2010:243).

Abant İzzet Baysal Üniversitesi öğrencileri de diğer üniversite öğrencileri gibi şehir hayatının dinamizm kaynağı olmuş, üniversiteye bağlı çeşitli kurumlarla bu dinamizm sadece şehir merkezinde kalmamış, ilçelere de yayılmıştır.

Günümüzde birçok kent için geçerli olan “kimlik” kavramı kentlerin yapılanmalarını kendilerine has yöntemlerle yapmalarını ön görmektedir. Bu doğrultuda doğru okunan yerel kimlik kaliteli bir kent yaşamının ön koşullarındandır. “Kent halkının kentli olma bilincini geliştirmesinde ve böylelikle beklenti düzeyinin yükselmesinde ise üniversiteler önemli ve değerlidir” (Oktay,2011:17). Kent yönetiminin bu konuda üniversite ile işbirliği içine girerek destek alması şehrin bilinçli yapılanması ve yaşam boyu eğitim stratejisi çerçevesinde oluşturulacak politikalar açısından çok önemlidir.

1960'lı yıllardan bu yana birçok Avrupa ülkesinde yükseköğretim kurumları bölgesel kalkınma aracı olarak görülmüş ve buldukları bölgeleri çok yönlü etkileyecekleri beklentisi ile gelişmemiş ve çöküntü bölgelerinde yaygınlaşmıştır (OECD, 1982:56).

Örneğin günümüzde üniversitelerin şehirlere sunduğu en somut kalkınma örneklerinden biri de teknoparklardır. Yaşadığımız çağda bilginin gelişiminde ve yayılmasında teknolojinin oynadığı rol gereği, teknoloji gelişip değiştikçe birçok işletme için mal ve hizmet üretebilmenin yöntemleri de değişmektedir. İşletmeler bu gelişime ayak uydurdukça mevcut üretim teknolojilerini kullanabilen “kalifiye” personel talep etmektedirler. İşte bu noktada üniversite hem bir eğitim hem de uygulama merkezi olarak gündemde olup şehir içinde kurduğu teknoparklarla yeni teknolojilerin uygulanmaya açılmasına, denenmesine ve akabinde kullanılmasına ön ayak olmaktadır.

Şehir hayatı açısından değerlendirildiğinde; özellikle üniversite ilk kurulduğu dönemde şehre katılan genç ve bekâr kalabalık şehir halkı açısından olumsuz ve toplumsal sorun potansiyeli olarak algılansa da aynı kalabalık bir tüketim grubu olarak şehrin iktisadi hayatını olumlu yönde etkilemiştir (Timur, 2000).

Dolayısıyla toplumun öğrenciye yaklaşımında değişiklikler meydana gelmiştir, her anlamda zaten toplumsal hareketlerin odak noktasını insanların yarattığı potansiyel değil midir? Kentte kişiliğinin ruhsal özünü keşfetme ve geliştirme imkânına sahip olan birey söz konusu üniversite olduğu zaman öğrenci ya da öğretim elemanı rolüyle bunu

gerçekleştirmektedir. “Aykırı kişiliklerin ve yaşam tarzlarının yan yana varoluşu, relativist bir perspektif ile rasyonelliğin ön koşulu olabilecek, hayatın sekülerleşmesine yol açabilecek bir çeşit, farklılıkların hoş görülmesi anlayışını üretme eğilimindedir” (Özdemir, 2010:55).

Castells’in “The City and Grassroots” kitabında da belirttiği gibi “kentlerdeki öğrenciler, kiracılar, kültürel kolektif kimliğe sahip olanlar, gecekondularda oturan kent yoksulları örgütlenerek kenti değiştirmekte, kendi ihtiyaç ve çıkarları doğrultusunda dönüştürmektedir” (Castells, 1983:73). Aynı doğrultuda Lefebvre’de “mekânın toplumsal olarak üretildiğini” (Lefebvre, 1991:19) belirtir.

Castells’in yapıtlarında bahsettiği bir diğer unsurda “ağ toplumu” kavramına dayanmaktadır. Castells’in ağ toplum dediği “bu yeni küresel-sanayi ötesi toplumda, sanayi toplumundan farklı olarak üretim ağırlığı bir biçimde bilgi teknolojilerine dayanmaktadır”(Geniş, 2011:50). Bu bilgi teknolojilerine dayanan toplumun gelişimi, yeni şartlara adaptasyonu konusunda da üniversitenin rolü büyüktür. “Özellikle finans, araştırma-geliştirme ve sermaye dolaşımına yönelik hizmet sektörlerindeki genişleme, yüksek eğitilmiş ve yüksek gelirli profesyonellerin sayılarının artmasına neden olmaktadır”(Geniş, 2011:50).

3.6. Şehirlerin Üniversitelerden Beklentileri

Kentin çekiciliğini arttıran birçok etken varken, günümüzde bu etkenler arasında eğitim kurumları olarak üniversiteler de sayılmaktadır. Tolon’a göre “kentin esas çekiciliğinin ana nedeni sermaye ile tüketim ve hizmet fonksiyonlarının buralarda yoğunlaşmış olmasıdır” (Tolon, 1977:19). Bu tanımdan hareketle kent içindeki üniversite birimleri düşünüldüğü zaman, üniversitenin sahip olduğu tüm kaynaklarla kentte sağladığı tüketim çeşitliliği ortamı ve üniversite bünyesinde olan tüm bireylerin talepleri ile gelişen hizmet unsuru gözlemlenebilecek bir gerçekliktir. Dolayısıyla kentte üniversitenin varlığı kenti besler, farklı açılardan beslenen kent ise bir süre sonra bu açıdan sağladığı imkânlarla da çekici hale gelir.

Üniversitelerin kentin çekiciliğini artırması, sosyo-kültürel atmosfere etkisi, yetişmiş insan gücü çekme, nüfus artışı, araştırma faaliyetleri, ticari sektörde hareketlenme, üretim artışı, kamu hizmetlerinde büyüme, ekonomik büyüme ve yatırımları çekme gibi döngüsel canlılığı da beraberinde getirir (Aydemir, 1994:196-205).

Çalışmanın daha önceki sayfalarında da belirtildiği gibi çekicilik söz konusu olduğu zaman kentlerdeki hizmet potansiyelinin etkisi büyüktür. İçinde yaşanılan çağda düşünüldüğünde, zihinsel sermayenin etkinliği hizmet unsuruna ihtiyacı arttırmaktadır. Üniversitelerde hizmet işletmeleri olarak şehirlerde yer almakta, eğitim hizmeti sağlamaktadırlar. Tabloda da belirtildiği gibi 2000 li yıllara yaklaşıldığında en randımanlı ve yüksek oranlara sahip ilerleme hizmet sektörü verilerinde sağlanmıştır.

Tablo 18. Ekonomik Faaliyetlere Göre İstihdam Edilen Nüfustaki Değişmeler (1955-2000)

Faaliyet Kolu	1955	1960	1970	1980	1990	2000
Tarım	77.4	74.7	66.6	60.6	53.7	48.4
Sanayi(inşaat dâhil)	8.0	9.5	11.7	15.7	17.9	17.9
Hizmetler	8.6	10.5	20.8	23.4	27.9	33.5
Belirsiz	6.0	5.3	0.9	1.0	0.6	0.1

Kaynak: Keleş, 1978:38 ve DİE 2000 Genel Nüfus Sayımı.

Florax'a göre ise geliştirme umudu ile çöküntü bölgelerinde kurulan üniversitelerden beklentiler şu şekildedir;

- Bölgesel gelir, bölge ekonomik yapısı ve işgücü hareketliliğinde iyileşme sağlaması gibi ekonomik beklentiler,
- Konut, sağlık olanakları, iletişim ve taşımacılıkta iyileşme gibi sosyal ve fiziki altyapı beklentileri,
- Kültürel etkinliklerin artması, yaşam kalitesinin iyileştirilmesi gibi sosyal ve kültürel beklentiler,
- Eğitime katılma oranında artış, doğum-ölüm oranında değişme, göçün azalması gibi eğitimsel ve demografik beklentiler. (Florax, 1987:33).

Buradan da anlayacağımız gibi temelde yüksek eğitime amacı ile kurulan üniversitelerden beklenenler sadece eğitim fiili çerçevesinde değildir. Günümüzde de “her ile bir üniversite” düşüncesi doğrultusunda ülkemizdeki her ile konuşlandırılan üniversiteler şüphesizdir ki benzer beklentilerle, şehir yapısının her açıdan kalkındırılması gözetilerek kurulmuştur. Bu noktada Dinler’ in “gecekondu üniversite” kavramına değinmenin yerinde bir çaba olduğu düşünülmektedir (Dinler, 2001:86). Dinler yeterli sayıda öğretim elemanı sağlanmadan kurulan yeni üniversiteleri bu kavramla nitelemektedir, bu endişede haklılık payı olmakla birlikte yeni üniversitelerin pek çok olumlu sonuçları da olduğu Dinler tarafından da kabul edilmektedir.

Fonksiyonel olarak değerlendirdiğimiz zaman; çok fonksiyonlu, büyük Şehirlerde kurulan üniversitelerin bu mekânlara etkileri kk ya da gelişmekte olan Şehirlere kurulan niversitelerin Şehre etkileri kadar net gözlemlenememiŐtir. Fakat yinede mobilitesi yüksek olan insan içinde bulunduğu her toplumsal sistemde değişimi de beraberinde getirmektedir, nk biraz ğrenci, ğretim elemanı ya da esnaf, içinde bulunduğu durumun gerektirdiği her rolde başka birey ve öznelerden gelen uyarılara maruz kalarak, toplumsal yapı içinde kendisini konumlandırmaya çalıŐır.

Rosan, ulusal bilim kurumunun hesaplamalarına göre ABD'nin ekonomik gelişiminin yarısından fazlasının 2. Dünya savaŐından sonra günümüze kadar niversiteler tarafından geliŐtirilen teknolojik avantajlara bağlı olduğunu belirtmiştir (Rosan, 2002). Örneğin Rosan, "1996 yılından sadece Silikon Vadisi'nde üretilen 100 milyar dolarlık GSMH'nin yarısından fazlasının Stanford niversitesi akademisyenleri ve mezunları tarafından üretildiğini ve vadinin eyaletin % 40 lık nüfusuna ev sahipliği yaptığını ifade etmiştir" (Görkemli, 2011:31).

3.7. Üniversite ve Fayda

İŞletmecilik mantığının temel hareket noktası olan fayda söz konusu hizmet üreten bir kurum olarak niversite olduğu zamanda göz önünde bulunması gereken bir kavramdır. Üniversitelerde alınan yüksek öğrenimin bireye, ülkeye, sektöre olan faydası tartışılmaz boyuttayken üniversitelerin bünyesinde kuruldukları Şehirlere de faydaları büyüktür. Aslında niversitenin içinde kurulduğu Şehre faydası insanların birbirleriyle olduğu kadar yaşadıkları mekânla da ilişki kurarak mekânda meydana getirdikleri değişimler sonucunda değerlendirilmektedir.

Fayda ise piyasadaki mal ve hizmetlerin kişi ihtiyaının karşılama özelliğidir. İhtiyaç karŐılandıkça artan tatmin mal ve hizmetlere karşı "faydalı" tanımını arttırmaktadır. Fayda kavramının niversiteler dâhilinde sınırlandırdığımız zaman karşımıza çıkan sıralama ise; bireysel, toplumsal ve ekonomik faydalar Şeklinde oluşturulur.

Dünya'daki niversite-Şehir ilişkisi incelendiğinde "niversite Şehri" olarak anılan, Şehirden önce niversitesi'nin adıyla hatırlanan Şehirlere mevcuttur. Bu gibi durumları sağlayan Şüphesizdir ki niversitenin Şehre sağladığı çok yönlü fonksiyon ve faydadır, rneğin İngiltere'deki Oxford ve Cambrige niversitelere bu konuda birçok kişinin

aklına gelen ilk örnekler arasındadır. Fakat ülkemize baktığımızda “üniversite şehri” örneğini Dünya’daki örnekler statüsünde görememekteyiz. Bizim ülkemizdeki üniversitelerin kurulma sebepleri de kent çok yönlü fayda sağlamakla birlikte ilk üniversitelerin çok fonksiyonlu şehirlere kurulmasının bu yapılanmaya engel olduğu kanaati baskın bir görüştür (Sargın, 2006)

“Ayrıca üniversiteler istihdam etkileri idari ve akademik personel, sahip oldukları öğrenci yoğunluğu ve yörede farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerle yapmış oldukları ilişkiler nedeniyle yöre ekonomisine büyük katkılar sağlamaktadır” (Gültekin ve diğ. 2008:264). Dolayısıyla üniversitemiz bünyesinde kuruldukları şehirde yarattığı imkân fazlalığı ile şehirlerin çekim gücünü arttırmakta, geleneksel kalıpların, davranış şekillerinin değişimini ve gelişimini hızlandırmakta ve şehirlerin nüfus potansiyellerini, birikimlerini arttırmaktadırlar.

Üniversitenin çok yönlü fayda, çok yönlü eğitim ve çok yönlü amaç birliği içinde olmasını Clark Kerr daha net bir tanımla “üni-versiteden mülti-üniversiteye geçiş olarak isimlendirmektedir”(Timur, 2000: 258). 1930’lu yıllarda ortaya çıkan bu kavram daha o dönemde Kerr tarafından şu şekilde tanımlanmaktadır;

Mültiüniversite türdeş olmayan bir kurumdur. Bir değil birçok cemaatten oluşur: öğrenciler ve lisansüstü öğrenciler; insan bilimleri mensupları cemaati; toplum bilimciler cemaati; doğa bilimciler cemaati; hukuk, tıp ve diğer meslek okulları; yardımcı personel ve yöneticiler. Her cemaatin kendine özgü yöntem ve amaçları vardır (Timur, 2000: 258).

Bu yaklaşımlardan da anlayacağımız gibi üniversite çoğulcu bir örgüttür. Üniversitesin bu çok yönlülüğü hem bünyesinde yetiştirdiği farklı bilim dallarından, hem bu dallarda eğitim gören farklı insanlardan hem de bu bireylerin farklı ihtiyaç, farklı bakış açısı, farklı kültürleri ve toplum hayatına farklı katkılarından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla günümüzde göstermektedir ki üniversite kendisini oluşturan tüm unsurlarla içinde yer aldığı toplumdaki, bu toplumun performansından ayrı düşünülemez.

3.7.1. Bireysel Faydalar

Üniversitelerde verilen yüksek eğitimin bireye katkıları arasında birçok unsur bulunmaktadır. Öncelikli olarak alınan eğitimin dönüştüğü iş imkânı bireylerin yaşam kalitesini ve dolaylı yoldan da yaşam standartlarını yükseltir. Bunun yanında akademik çerçevede alınan eğitimle bireyin kişisel gelişimi, mesleki bilgileri ve becerileri ile kişi

“kalifiye”leşir. Üniversite eğitiminin bireysel açıdan yarattığı faydalardan bir diğeri de “eğitimli” insanların tüketim alışkanlıkları ve zevklerinde gözlemlenebilen çeşitliliğidir. Bu açıdan eğitimli bir insanın tüketim zevk ve alışkanlıkları hem tiyatro, hem sinema, hem spor olarak çeşitlenebilir.

Günümüzde iyi üniversitelerden, iyi derecelerle mezun olan öğrencilere açılan iş kapıları, çalışma imkânları ve beraberinde gelen kazanç artışı eğitimin önemli bir ekonomik sonucu olup dolaylı yoldan bireye fayda sağlayan bir unsurdur. “Eğitim düzeyine göre kazanç farklılaşması ise bir ülkedeki sosyal ve ekonomik eşitsizliğin bir göstergesidir” (Akalin, 1981:89). Eğitimin kişilere sağladığı gelir yanında prestij de göz ardı edilemeyecek bir faydadır. “Yüksek öğretimle elde edilen bilgi ve uzmanlık her toplumsa saygı görür” (Korkmaz, 1975:16).

3.7.2. Toplumsal Faydalar

Eğitimin her kademesi bireyin kişisel gelişiminin yanında sosyal gelişimine de büyük katkı sağlamaktadır. “Eğitim aynı zamanda yetenek ve kapasiteye göre sosyal görevlerin belirlenmesinde dolayısıyla da üretkenliğin arttırılmasında etkin bir faktördür” (Özarlan, 1989:63).

Borland ve arkadaşları “Returns to Investment in Higher Education” adlı çalışmasında üniversitelerin yarattığı sosyal faydaları şu şekilde sıralamıştır:

- Mezunların öğrenim kapasitelerinin yüksekliği çerçevesindeki insanlara da bilginin yayılması esasına göre bilgi sağlar,
- Üniversiteler tarafından oluşturulan sosyal ve kültürel standartlar toplum ve ekonominin uyumunu destekleyen sosyal altyapıyı geliştirir,
- Farklı ülkelerdeki insanlar ve topluluklarla ticari, sosyal ve kültürel ilişkiler kurulur,
- Kamu politikasına katılım artar,
- Toplum içinde sosyal mobilitiyi sağlar (Borland, 2000:76).

Toplumsal açıdan değerlendirildiğinde; üniversitenin kurulduğu şehre birçok farklı şehirden, ülkeden gelen öğrenciler de düşünüldüğünde farklı kültürlerin bir araya gelerek oluşturduğu bu çok renkli yapı toplumu birçok açıdan renklendirmektedir.

Üniversitelerin gerçekleştirdiği çeşitli etkinliklerin topluma yarattığı kültürel ve sosyal fayda büyüktür. “Etkinlikler toplumda devletin/kurumun kültürü ve ideolojisiyle bütünleşme duygusunu yükseltip, aidiyet düşüncesini pekiştirirler” (Alptekin, 2007: 16). Mehmet Ali Kılıçbay’ın belirttiği gibi “hemşehrilik duygusu üretirler” (Kılıçbay, 2000:41).

3.7.3. Ekonomik Faydalar

“Üniversiteler, bir ülkenin bilimsel ve teknolojik gelişimini doğrudan etkileyerek ülkenin ekonomik gelişimine katkı sağlarlar” (Korukoğlu, 2003:79).

Üniversiteler bireysel ve sosyal gelişimin yanında günümüzde ekonomik gelişimde de rolü büyük olan aktörlerdir. Yüksek eğitim kurumlarının ekonomik faydalarını irdelerken karşımızda üniversite personeli(akademik&idari), üniversite öğrencileri ve üniversitenin ana bünyesi olmak üzere birden fazla değişken bulunmaktadır. Şehirlerde kurulan üniversiteler bu üç kaynaktan yapılan harcamalarla doğrudan şehir, dolaylı yoldan da ülke ekonomisini etkilerler. Dolayısıyla “üniversite bünyesindeki bu üç farklı grup tarafından yapılan tüketim harcamalarını tetikleyici ve ekonomide genişletici bir etki yaratacağı varsayımı üzerinde durulur” (Tuğcu, 2003).

“Üniversitelerin yerel ekonomiye sağladığı katkılar, üniversite sayısının hızla arttığı ülkemizde de beklenen temel faydadır” (Atik, 1999:101).

Munnich ve Nelsin üniversitelerin bünyesinde kuruldukları şehrin ekonomisine aşağıda sıralanan yollarla katkıda bulunduğunu belirtmektedir;

- **İş İmkânı Yaratma:** Birçok akademik çalışma kent tabanlı üniversitelerin yerel işgücü yaratıcıları olduğunu göstermektedir. Üniversitelere bağlı meslek yüksekokullarının da yerel üretim ve potansiyeller doğrultusunda oluşturulması da bu duruma güncel bir örnektir.
- **Genel Bilgi, Üretim ve İşgücü Gelişimi:** “Günümüz iş dünyasında her sektörün kalifiye personel gereksinimi vardır, yüksek eğitim almış öğrenciler genellikle eğitimleri sonrasında eğitim gördükleri bölgede kalmayı tercih ederler.”(Görkemli, 2011).
- **Satın Alma:** Üniversiteler hem öğrencileri, hem personeli, hem de kendi ana bünyesinin tüketim ihtiyaçlarının şehirden alınmasını sağladığı için, şehirde ciddi tutarda harcama yapılmasına neden olur.
- **Teknoloji Transferi:** Özellikle araştırma üniversiteleri, teknolojinin transferi için büyük imkânlar sunarlar.

- Marka Değeri: kalitesi yüksek olan üniversiteler şehirlerin imajlarını da değiştirirler. Kaliteli üniversitelerin varlığı sağladığı kaliteli iş gücü ve diğer birçok imkân sayesinde işletmeler için cazipleşen mekânlardır.
- Vergi Yaratımı: üniversiteler sağladıkları eğitimle insanları iş sahibi yaparak ekonomiye kazandırır bu da bölgelerin, şehirlerin, ülkelerin vergi tabanının yükselmesine yardımcı olur. (Munnich ve Nelson, 2003).

Üniversite öğrencilerinin yaşamlarını sürdürdükleri mekânlarda harcamaları üzerine ulusal ve uluslar arası boyutta birçok akademik çalışma yapılmış olsa da üniversite kurumunun şehre ekonomik katkısı söz konusu olduğunda bu katkı sadece öğrenci harcamalarından oluşmamaktadır. Öğrenci ailelerinin dönem aralarında, mezuniyet törenlerinde, kayıt dönemlerinde şehre geldiklerinde yaptıkları harcamalar, bazı üniversitelerde uygulanan yaz okulu ve lisansüstü programları, düzenlenen bilimsel kongre, sempozyum ve paneller gibi pek çok unsurlar dolayısıyla yapılan harcamalar da üniversitelerin şehir ekonomisine katkıları arasındadır.

“Üniversite bağlantılı harcamaların etki ettiği sektörler, tarım ve hayvancılık, giyim, kırtasiye, sağlık, ulaşım, telekomünikasyon, elektrik-gaz gibi hizmetler bankalar, barınma, yiyecek ve içecek sektörü gibi çok geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır” (Akçakanat ve diğ. 2010:176).

“Az gelişmiş bölgelerde kurulan yüksek öğretim kurumları bölgeye sağladığı ekonomik katkı ile gelir dağılımını düzenleyici bir etkiye sahiptir”(Albeni, 2001:140).

Kentlerin çok yönlü gelişimim gözetilerek kurulan üniversiteler sayesinde şehirlerin ekonomik hayatın risklerine karşı dirençleri artmıştır. “2008 yılında patlak veren küresel krizin etkilerinin en ağır biçimde hissedildiği ve toplam talebin önemli ölçüde azaldığı ortamda, görece esnek olmayan üniversite kaynaklı harcamalar kent ekonomileri için önemli bir enjeksiyon kaynağıdır” (Çalışkan, 2010:170).

3.8. Üniversitelerin Kuruldukları Kente Katkıları

Dünyada ve ülkemizde hızla gelişme gösteren yükseköğretim sistemi ve bu sistemin içerisinde yer alan üniversitelerin buldukları bölgede ekonomik ve sosyal gelişmişlik düzeyini, bilinçli kitle yaratım sürecini arttırmada önemli bir araç olabileceği ön görülmektedir. “Bu noktadan hareketle, özellikle kentleşme olgusunun çok fazla bulunmadığı bölgelerde açılan üniversitelere bağlı meslek yüksekokullarının bölgenin ekonomik büyük katkıları yaptığı bilinmektedir” (Kaşlı ve Serel, 2008:101).

Phelps gerçekleştirdiği bir çalışmada, üniversitelerin kuruldukları bölgenin kişisel geliri üstünde anlamlı bir pozitif etkisinin olduğunu, bölgenin istihdamını pozitif etkilediğini, bu sebeple gelişmekte olan ülkelerin geniş kırsal alanlarına üniversiteler kurarak daha fazla ekonomik fayda sağlayabileceğini iddia etmektedir (Phelps, 1998: 149-158).

Bu çalışmada da değinildiği gibi üniversiteler kuruldukları yörede ekonomik, sosyal-kültürel hayatın büyük oranda değişerek gelişmesine sebep olmakta adeta şehir yapılanmasının yönünü sahip olduğu kitlenin ihtiyaçları kapsamında dönüşüme uğratmaktadır. “Üniversiteleri bölgeler ve kentler arasındaki gelişmişlik farklılıklarını gidermek amacıyla kullanabilecek bir araç olarak kabul eden bu yaklaşıma uygun olarak; 2006 yılından itibaren ülkemizde çok hızlı bir üniversiteleşme hareketi yaşanmış ve üniversitesi olmayan kent kalmamıştır” (Çalışkan, 2010:79)

“Bleaney’e göre üniversiteler hem harcama hem de istihdama ciddi katkılar sağlamaktadır” (Bleaney, 2002:305). Ayrıca “üniversitelerin, toplumun refah düzeyini ve yaşam kalitesini de arttırdığı yapılan çalışmalarda vurgulanmıştır” (Greenspan nad Rosan, 2006:1).

Shills ise üniversitelerin buldukları yöre insanına karşı görevlerini şu şekilde belirtmektedir;

- Üniversiteler öncelikle yörede insanlara eğitim ve öğretim hizmeti verirler,
- Kütüphane, spor tesisler ve sosyal hizmetler gibi hizmetlerden üniversite öğrencilerinin yanı sıra yöre insanı da yararlanmaktadır,
- Üniversiteler yöre sanayisi için araştırma ve inceleme yapmanın yanı sıra, danışmanlık görevlerini de yerine getirirler,
- Bütün akademik personelin yöredeki sivil işlerde aktif olmaları, belli bir gayret içinde olmaları ve ilgi duymaları gerekir. (Shills, 1988:210).

Bu katkıları başlıklar halinde belirtirsek;

- Toplumsal yapı
- İstihdam
- Sanayileşme
- Nüfus
- Kentleşme
- Sosyal ve kültürel yapı. (Gültekin ve diğ. 2008).

Kalkınmanın dönemsel değil sürdürülebilir olması söz konusu olduğu zaman üniversitelerin bu doğrultuda oldukça önemi bir noktadadır. Ayrıca “üniversitelerin sağladığı bu katkıların uzun süreli olması nedeniyle sürdürülebilir bir kalkınmanın gerçekleşmesini de fırsat sağlamaktadır” (Albeni, 2000:83). Üniversitelerin kuruldukları bölgeye olan ekonomik ve sosyo-kültürel katkılarını özetle birkaç maddede toplamak mümkündür.

- Bölgesel gelir ve istihdam gibi ekonomik gelişmelerde iyileştirme sağlanması,
- Sağlık, iletişim, taşımacılık ve refah seviyesinin artması gibi sosyo-kültürel değişkenlerde iyileşme sağlanması,
- Eğitime katılma oranında artış ve göçlerin azalması gibi demografik ve eğitsel değişkenlerde iyileşme sağlanması (Gültekin ve diğ., 2008:266).

Ayrıca “üniversiteler kentlerin imarı, yerleşim yapısının değişmesi, konut ve arsa fiyatları üzerinde etkili olmaktadır” (Akçakanat ve diğ. 2010: 167).

Bir başka çalışmada ise üniversitelerin asıl öneminin, yüksek katma değerli faaliyetleri geliştirme ve bölgeye çekmede, mobil sermaye oluşumu ve endojen kalkınmadaki başarısını etkileyen bilgi yaratılması ve transferi sürecindeki rollerinden kaynaklandığını ve üniversitelerin sadece öğrenme kültürü, ilişkisel ve kurumsal adaptasyonu sağlamadığı, aynı zamanda kendi bölgelerine faydalı olabilecek şekilde kendilerini şekillendirme özelliğine de sahip bulunduğu ifade edilmektedir (Çetin, 2007:219).

Uluslar arası literatür üniversitelerin kente katkıları açısından incelendiğinde ulaşılan sonuçlardan bir diğeri de Newlands’ın çalışmasıdır. Newlands(2003:1); üniversitelerin kendi bölgeleri ile olan ilişkisini harcama ve bilgi etkileri olmak üzere iki kısımda incelemiştir.

Cleary ve Jeffery ise üniversitelerin bölgesel kalkınma sürecinde anahtar bir rol oynadığını kabul etmekle birlikte, temel fonksiyonlarını aşağıdaki gibi sıralamaktadır (Çetin, 2007:219):

- Bölgesel bilgi ekonomisi ve toplumun destekleyicisidir.
- Ekonomik istikrarın önemli bir unsurudur.
- Bölgenin sosyal yaşamının temel gücüdür.
- Kültürel kaynakların temelini oluşturur ve güçlendirir.
- Bölgenin uluslar arası işbirliği ve dışa açılmasında etkilidir.
- Yenilikçi aktiviteler ve girişimciliğin temel kaynağıdır.

- Ayrıca üniversiteler “akademik girişimcilik” yoluyla bölgesel ekonomide oldukça aktif bir rol üstlenebilir.

3.8.1. Toplumsal Yapı

Üniversiteler sayesinde şehre akan genç ve dinamik yapı yılların süre getirdiği geleneksel tutum ve davranışlarda çözümlere yol açarak toplumsal yapıda değişim ve dönüşümlere yol açar. “Üniversiteler aynı zamanda yerel alt kültürlerin ve ulusal kültürün olumlu bir sentezini sağlayacak kültür yapılarının etkinliklerinin yoğunlaştırılacağı bir alt yapının oluşmasına da katkıda bulunurlar” (Gültekin ve diğ. 2008:266).

3.8.2. İstihdam

Üniversitelerin yöre istihdamına katkıları üç şekilde değerlendirilebilir; birincisi kendi bünyesinde istihdam ettiği akademik ve idari kadrolarla yöre ekonomisini doğrudan etkileyecek bir istihdam potansiyeline sahiptir, ikinci boyutta baktığımızda üniversite görevli olan birçok personel o yörede yaşamaktadır, bu açıdan değerlendirildiğinde de yörenin işsizlik oranında azalma olacaktır, bir diğer açıdan değerlendirildiğinde ise üniversitenin yetiştirdiği öğrenciler yörenin ve ülkenin nitelikli istihdam gücünü oluşturarak kaliteli üretimin gerçekleşmesini sağlayacaktır. Bu katkıların bir çıktısı olarak şehirde artan girişimcilik faaliyetleri de eğitim, teknoloji transferi, ara eleman temini, hizmet içi eğitim ve danışmanlık hizmetleri söz konusu olduğunda üniversitelerden büyük destek alırlar.

“Günümüzde işletmelerin faaliyetlerini etkin ve verimli olarak sürdürebilmeleri; yüksek eğitim düzeyine sahip, nitelikli, süreli olarak kendini yenileyen elemanlarla mümkündür” (Çalışkan, 2010:170). Sürekli değişen koşullara personellerini uyumlaştırmak günümüzde işletmelerin en önemli görevleri arasındadır. “Bu anlamda eğitim, personelin motivasyonunu ve işe adaptasyonunu geliştirici bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır” (Civan ve Demireli, 2004:81). Bu noktada ise üniversiteler kurumlara istedikleri güncellikte eğitimi sağlayarak ihtiyaçlarını gideren kurumların başında gelmekte, gitgide “girişimci üniversite” olma yolunda ilerlemekte, üniversitelerin adeta kendileri bir girişimci gibi davranmaktadırlar. “Birleşik Devletlerin gelişmekte olan teknolojileri ticarileştirmedeki başarısı girişimci üniversite literatüründe vurgulanan etmenlere bağlanmaktadır” (Garnsey, 2011:214).

3.8.3. Sanayileşme

Üniversitelerin sanayi unsuruna sağladığı en büyük katkı gerçekleştirdikleri işbirlikleri sayesinde sahip oldukları bilgi birikimini sanayi sektörüne aktararak sektörün çağdaş bir şekilde gelişmesini sağlamak ve doğrudan verimlerine katkılı olmaktır. Birçok gelişmiş ülkelerde sanayi- üniversite işbirliği üzerine raporlar, projeler oluşturulmakta ülkenin ve bölgenin kalkınması bu raporlar ve projelerle temellendirilen işbirliğine dayandırılmaktadır. Bu projelerin Wright'a (2011:151) göre üniversite-sanayi ilişkilerini teşvik ettiği ve desteklediği pek çok potansiyel alanı kapsar, bunlar:

- Ortaklaşa araştırma ve yenilik
- Kuluçka merkezleri ve girişim yuvaları geliştirilmesi
- Uzun vadeli araştırma ortaklığı
- Teknoloji ve bilgi transferini kolaylaştırmak için fellow işe almak ve yetiştirmek
- Şirket girişimleri ve lisanslama
- Mezun ve araştırmacı hareketliliği
- Eğitim ve ağ düzenlemeleri

Başka bir anlatımla, modern üniversiteler geleneksel eğitim ve araştırma işlevlerine ek olarak, özel sektörle iş birliği halinde sürdürülen araştırma faaliyetlerinden, lisanslı buluşlara kadar uzanan çok geniş ulusal ve uluslararası ekonomik ilişkileri kadar; yakın çevrelerine olan etkileriyle de farklı bir misyon taşımaktadırlar (Drucker, J. Ve Goldestein, H. 2007:73).

Üniversite-sanayi işbirliği. “üniversitelerin mevcut kaynakları topluma fayda sağlamak üniversitelerin mevcut kaynakları topluma fayda sağlamak üre bir sistem dâhilinde birleştirerek yapılan eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme ve diğer faaliyetlerin tümü”(Dura, 1994:101) şeklinde tanımlanmaktadır.

Dolayısıyla üniversitelerin temel görevi, bilim çağının yaşandığı 21.yy a girerken, ülkede ve sanayide ihtiyaç duyulan yetişmiş nitelikli insan gücünün ve genç beyinlerin yetiştirilmesi, sağlıktan endüstriye, eğitimden sanata kadar büyük bir alan içinde, her alanda bilgi ve teknolojinin üretilmesine, kullanılmasına, yönetilmesine ve tüketilmesine katkıda bulunmak ve nitelikli eleman yetiştirmektir (Gültekin ve diğ. 2008:267).

“Çoğu batılı ülkelerin yaptıkları gibi, yeni teknolojilerden ekonomik olarak yararlanmak için, ileriye dönük devlet-sanayi-üniversite işbirliğine dayalı “Ulusal Eğitim, Bilim, Araştırma ve Geliştirme Programları” yürütülmesi ulusal kalkınmada tartışılmaz bir yere sahiptir” (TC Başbakanlık, 1992:244-246).

Günümüzde “ortaya çıkan ve 20.yy ilk yarısı boyunca süren şey, sanayileşmiş ülkelerdeki az sayıdaki üniversitenin iş dünyası ile değişik derecelerde ve resmi ya da gayri resmi yollarla araştırma ve teknolojik gelişmeye angaje oldukları bir durumdu” (Yusuf, 2011:3).

Üniversite-sanayi ilişkileri analizlerinin çoğu birincil olarak bilginin yaratılması ve üniversitelerden endüstriye aktarılması süreçlerine odaklanırken, üniversite gerçekte yerel yenilik sistemlerinin ve kümeler oluşumunun geliştirilmesinde kurumsal destek olarak daha kilit bir rol oynar (Wolfe, 2011:115).

Üniversitelerin işveren ve hizmet tüketicileri olarak yerel gelir üzerindeki köklü etkilere sahip olması ve sanayi ile olan ilişkilerinde sahip olduğu dolaylı etkiler artan şekilde yapılan araştırmaların ve politikaların ilgisini çekmektedir (Wright, 2011). Tabii ki bu işbirliğinin yapısı üniversitenin konumuna göre değişiklik gösterir, örneğin ülkemizde olduğu gibi gelişmekte olan bölgelerde üniversiteler yerel sanayi ile işbirliği kurmakta daha fazla güçlüklerle karşılaşabilirken, daha gelişmiş bölgeler de karşılaşılan güçlüklerin sayısı daha az olabilir.

Üniversite-Sanayi işbirlikleri düşünüldüğü zaman çok çeşitli ÜSİ lerden bahsedilebilir. Bunlardan bir kısmı Basant ve Chandra tarafından şu şekilde belirtilmiştir:

- Eğitim kurumlarının sanayi sektörünün mevcut beceri gereksinimine yönelik program ve dersler oluşturması.
- Özellikle kurumun konumlandığı bölgede mal ve hizmet tedariğine yanıt veren ilişkiler oluşturulması(Örneğin test ve prototip geliştirmek)
- Şirketler veya kuluçkalar yaratma üzerinden ortaya çıkan ilişkiler.
- Bilginin yaratılması, elde edilmesi ve yayılması için öğrenci projeleri, teknoloji lisanslaması, danışmanlık, ortak Ar-Ge projeleri vb. aracılığıyla ilişkiler oluşturma (Basant ve Chandra, 2011: 77).

Söz konusu sanayileşemeye üniversitelerin katkısı olduğu zaman akademik literatürde konu dâhilinde kullanılan “soğurucu kapasite” kavramına değinmek yerinde bir çaba olacaktır. Bu kavram genel olarak bakıldığında bir kuruluşun yenilik kapasitesini oluşturmak için bilgi yayılmasını karşılayan bir kavramdır. Daha geniş anlamda ise “bir firmanın yeni, dışsal bilgiyi tanıması, onu asimile etmesi ve ticari amaca uygulaması” (Kodama ve diğ. 2011:227) olarak tanımlanabilir. Bu kavramı benimseyen kurumlarda ise Ar-Ge, performans iyileştirme ve kurumsal öğrenme olmazsa olmaz unsurlar

arasında olup etkin kullanılması durumunda gerçekleşecek teknoloji transferi ile verimi arttırıcı etkiye sahip olacaktır.

3.8.4. Nüfus

Üniversitelerin bünyesinde kuruldukları kente katkıları arasında nüfus unsuru şüphesizdir ki herkesin öncelikli olarak aklına gelenler arasındadır. Üniversite içinde kurulduğu kentin nüfus yapısında sadece nicel değil nitel değişikliklerde yapmaktadır. Üniversite eğitimi içinde şehre gelen öğrenciler ve bu eğitimi sağlamak için üniversite çatısı altında bulunana veya gelen öğretiler ve idari personeller sayesinde şehir nüfusu özellikle eğitim-öğretim dönemlerinde niceliksel olarak artmaktadır. Bu nicel artış yanında birçok farklı kültüre mensup bireylerin bir arada yaşamasından kaynaklanan nitel bir kültür, hoşgörü, etkileşimde artmakta ve şehir nüfusunda niteliksel anlamda da bir dönüşüm yaşanmaktadır.

Üniversitelerin kentleri eklilerinin en başında üniversitelerin kentin nüfus miktar ve yapısında gerçekleştirdiği köklü değişiklikler vardır. Değişen bu nüfusun talepleri ve ihtiyaçları doğrultusunda gelişen kent fonksiyonları da değişimin farklı ve geniş bir boyutudur.

Kentlerde öğrenim gören özellikle kız öğrencilerin aile üyelerinden biri ya da birkaçı ile kalması çok karşılaşılan bir durumdur. Bunun gibi tayin ve atama gibi nedenlerde dikkate alındığında, üniversitenin varlığına bağlı olarak ortaya çıkan göçlerin “sadece eğitim amaçlı göçler” altında belirtilen rakamlarla sınırlı olmayacağı, gerçek rakamın bunun bir hayli üzerinde olduğunu belirtmek mümkündür (Işık, 2008)

Kısa zamanda binlerce sayıya ulaşan üniversiteler içinde kuruldukları kentlerin nüfus artış hızının ve net göç oranlarının yükselmesine yol açmıştır. “Bu açıdan bakıldığında ülkemizde kentlerin büyümesine yol açan ticaret, turizm, sanayi gibi birçok faktöre yeni kurulan üniversiteleri de eklemek gerekmektedir” (Işık, 2008:177). Dolayısıyla günümüzde üniversiteler kent yapılanmalarında bir ekonomik kalkınma modeli olarak görülür hale gelmiştir.

3.8.5. Kentleşme

“Kentleşme, teknolojik, ekonomik ve kültürel gelişmelere paralel olarak kent sayısının sadece hızlı bir nüfus artışı değil, tam tersine disiplin altına alınmış bir demografik yapıdır” (Erdi, 1995:111). Üniversitelerin kentsel fonksiyonlardan yarattığı değişim olağan üstü boyutlardadır, üniversiteye yaklaşan ulaşım imkânı, sosyal mekânlar, farkı yaşam alanları vs. bu değişimin somut örnekleri arasındadır. Üniversitenin genç ve dinamik nüfusu adeta şehirdeki ezberleri bozarak bilindik tüketim kalıplarından köklü değişikliklere neden olmaktadır. “Üniversiteleri kurulması ile birlikte yerleşke alanlarının çevresi cazibe merkezi haline gelmekte ve kentin gelişim yönü değişmektedir” (Ökmen, 2001:259).

Özellikle gelişmekte olan toplumlar kentleşme olgusunu çok yönlü olarak ele almakta, bu olgunun kültürel, sosyal, toplumsal, ekonomik katkılarını gözlemleyerek bu süreci hızlandırmakta daha sonrada bu değişimin ortaya çıkardığı sorunsallara çözüm aramaya başlamaktadırlar. Üniversite sayesinde şehre konuşlanan farklı rollerdeki bu kitle yerel yönetimde farklı birçok hizmet talep etmekte bu doğrultuda da şehirdeki konut, alt yapı, sosyal-kültürel alanlar gelişerek kentte çok merkezli, farklı yerleşim sistemlerinin oluşmasına neden olmaktadır.

“Kırsal alanda üretim teknolojisindeki değişimlerin açığa çıkardığı etkin nüfus, buralarda kalmayarak kentlerin ekonomik-toplumsal ve kültürel çekiciliğine kapılarak yer değiştirmeye başlamaktadır” (Özer, 2004:57). Üniversiteler kuruldukları kentlerde kentlerin birçok fonksiyonunda artışa sebep olmaktadır, yaşanan bu artış uzun vadede kentte gelişme ve beraberinde birçok sektördeki büyümeyi getirmektedir.

Faaliyetlerin yoğunluk sürecinde, şehirselleşmede yerleşim yeri, şehir dokusu, şehir yapısının farklılaşması da çoğu kez olumlu yönde meydana gelmektedir. Nüfus ve ekonomideki faaliyetlerin artmasıyla birlikte, şehir devamlı büyüyüp gelişmekte, daha geniş bir alana yayılmasıyla da kent içi farklılaşmayı ve alt birimlerin oluşmasını beraberinde getirmektedir. “Bunun doğal sonucu olarak çok merkezli bir kent yapısı meydana çıkmaktadır” (Erkan, 1993:27).

3.8.6. Sosyal ve Kültürel Yapı

Üniversitelerin sosyal-kültürel yaşantıya etkilerini birkaç noktada toplamak mümkündür;

- Kültürel mirasın birikimine ve gelecek kuşaklara aktarılmasına hizmet etmeleri: Bu kültürel miras örgün ya da yaygın eğitim aracılığıyla kişiden kişiye, kuşaktan kuşağa aktarılır.
- Kişinin toplumsallaşmasına katkıda bulunması: Sosyal bir varlık olarak insan toplum içinde yaşamını sürdürmek zorundayken üniversite kişinin bir sosyal gruba karışarak sosyalleşmesini sağlamaktadır. Birey bu gruba girdiğinde grup içindeki farklı rolleri, grup içinde var olabilmek için uyması gereken kuralları, grubun kültüründe var olan değer ve inançları benimseyerek kendisinden beklenen davranışları bilerek, öğrenerek var olur(Ergun, 1987:35).

Ayrıca Tezcan'dan edinilen bilgilere göre bu maddelere şunlarda ilave edilebilir; “mevcut siyasi sisteme devamlılık sağlanması ve içinde buldukları toplumun ihtiyaç duydukları önderleri seçmeleri için onları eğitmeleri.” (Tezcan, 1992:52).

Üniversitede yaşanan bir diğer çift yönlü değişim de toplumsallaşmadır. Üniversite toplumsallaşma ile üniversite içinde kurulduğu şehre şu katkılarda bulunur (Ergun, 1987:35);

- Yenilikçi ve değişimi sağlayıcı rol oynaması: Üniversite yenilikleri yaparak geliştirecek olan uzmanların ortaya çıkması ve yetişmesinde yardımcı olarak toplumun ve ülkenin yeniliklerle tanışmasına ön ayak olur.
- Modern üniversitelerin siyasal yapılanmaya öncülük etmesi: Çağdaş üniversitelerin siyasal yapılanmaya iki noktada öncülük ettiğini söylemek mümkündür.
- Çağdaş üniversitelerin bireylere statü kazandırması: Bireyin almış olduğu eğitim statüsünü belirlemektedir.
- Modern üniversiteler sayesinde bireyciliğin gelişmesi ve buna dayalı olarak siyasal bilincin uyanması: Bireycilik sanayi toplumu olmanın bir sonucudur. Sanayi toplumlarında azalan aile ilişkileri ve rolü yerini bireyciliğe bırakırken bu durum siyasal bilinci de uyandırmaktadır, çünkü birey artık başkalarının kendi adına karar vermesini istemez.

Üniversiteyi anlamak ve anlamlandırmak ise birçok unsuru içinde barındıracak bir görüş ve anlayış gerektirmektedir.

Tarihi ve toplumsal birer kurum ve özel amaçlı birer örgütlenme birimi olan üniversiteler, ait oldukları ve belli bir üretim biçiminin şekillendirdiği toplumsal formasyonların gelişim süreci dışında anlaşılabilir ve ilk üniversite örneklerinin doğuşu incelendiğinde; bu kurumların bir şehir örgütü olarak feodal bir statü içinde doğdukları belirtilebilir (Timur, 2000).

BÖLÜM 4: ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Çalışma konusu dâhilinde uluslararası literatür incelendiğinde üniversitelerin bölgesel kalkınmaya etkilerini araştıran çok sayıda çalışmaya rastlanmıştır. “Bu çalışmalarda üniversitelerin; sosyal ve kültürel açıdan oldukça geniş katkıda bulunduğu ve üniversitelerin faaliyetlerinin, günlük yaşamın her yönüne girdiğinden bahsedilmektedir” (Charles, 2003:9). Ülkemizde ise üniversitelerin kente katkıları üzerine yapılan sınırlı sayıdaki akademik çalışmada temel vurgu ekonomik katkılara yapılmıştır. “Şehir ile etkileşim ve şehrin temel aktörleriyle diyalogun geliştirilmesine yönelik ve strateji oluşturma amaçlı analizler ulusal literatürde yer almamaktadır” (Anasam, 2008:3). Çalışmanın bu bölümünde toplam 3 gruptan oluşan 523 katılımcıya yapılan anket çalışmasının bulgularına yer verilecek, grupların ortak soruları oluşturulan ortak tablolar üzerinden değerlendirilecektir.

Bu ortak tablolar üç şekilde bölümlendirilmiştir;

- Katılımcılara ilişkin genel demografik verilerin olduğu “Katılımcılara Ait Genel Bilgiler” tablosu, (2 kısım olarak oluşturulmuştur).
- Katılımcıların bir şehir olarak Amasya’ya ilişkin görüşlerine dair verilerin toplandığı “Katılımcıların Amasya Şehrine Yönelik Görüşlerine Dair Bulgular” tablosu, (2 kısım olarak oluşturulmuştur).
- Son olarak katılımcıların Amasya-Üniversite ilişkisine yönelik görüşlerine dair verilerin toplandığı “Katılımcıların Amasya-Amasya Üniversitesi İlişkisine Yönelik Görüşleri” tablosu (3 kısım olarak oluşturulmuştur).

Ayrıca bu bölümde çalışmaya katılan her grup için ortak olmayan sorulara yönelik istatistiksel bilgiler verilmiş ve hipotezler doğrultusunda personel ve esnaf gruplarının bazı soruları arasındaki ilişkilerini irdeleyen çapraz tablolandırmalara başvurulmuştur. Bulgulara ilişkin tablolardan önce araştırmanın güvenilirliğine ilişkin bilgiler verilecektir.

4.1. Araştırmanın Güvenirliliği

Çalışmaya katılan üç grup için hazırlanmış anket formlarının her birinde ortak olan, likert ölçekli 11 soruya güvenilirlik testi yapılmıştır.

Tablo 19. Güvenirlilik

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,808	,802	11

Alpha sayısı 808 olarak çıkmıştır. Bu da elde edilen cevapların güvenirliliğin yüksek olduğunu göstermektedir.

4.2. Katılımcılara Ait Genel Bulgular

“Kentleşme Sürecinde Üniversitenin Rolü: Amasya İli Örneği” çalışması kapsamında Amasya’daki tek üniversite olan Amasya Üniversitesi’nin şehrin kentleşmesine katkılarını incelemek için 3 ayrı grubun özellikleri göz önüne alınarak oluşturulan anket soruları 523 katılımcı tarafından cevaplanmıştır.

Tablo 20. Genel Bulgular (1.Kısım)

SORULAR	ŞIKLAR	ESNAF		AKADEMİK İDARİ PERSONEL		ÖĞRENCİ		TOPLAM	
		Kişi	126	Kişi	136	Kişi	261	Kişi	523
		FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%
CİNSİYET	BAY	94	75	93	68,4	120	46	307	63%
	BAYAN	32	25	43	31,6	141	54	216	37%
YAŞ	18-24	0	0	0	0	231	89	231	30%
	25-30	56	44	64	47,1	26	10	146	34%
	31-35	5	4	9	6,6	4	1,5	18	4%
	36-40	37	29	31	22,8	0	0	68	17%
	41-44	2	1,6	4	2,9	0	0	6	2%
	45-50	22	18	22	16,2	0	0	44	11%
	51-54	0	0	3	2,2	0	0	3	1%
	55 VE ÜZERİ	4	3,2	3	2,2	0	0	7	2%
EĞİTİM DURMUNUZ?	İlköğretim	28	22	1	0,7	0	0	29	8%
	Lise	52	41	40	29,4	0	0	92	24%
	Ön Lisans(2Yıl)	20	16	30	22,1	159	61	209	33%
	Üniversite Lisans(4 Yıl)	23	18	46	33,8	102	39	171	30%
	Yüksek Lisans	3	2,4	15	11	0	0	18	4%
	Doktora	0	0	4	2,9	0	0	4	1%

Verilere göre; çalışmaya 261 öğrenci, 136 Amasya Üniversitesi’nde görevli akademik ve idari personel ve 126 esnaf olmak üzere toplam 523 kişi katılmıştır. Katılımcıların % 63’ü bay % 37’si ise bayandır. Katılımcıları yaşlarına göre incelediğinde ise % 34’ünün 25-30, % 30’unun ise 18-24 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu

oranlar göz önünde bulundurulduğunda çalışmada daha çok genç katılımcıların görüşlerine başvurulduğu sonucuna varılabilir. Bu sonuç “genç kesim ihtiyaçlarının dinamizminin şehri değiştirdiği” görüşünü destekler niteliktedir. Ayrıca katılımcıların % 17 si 36-40, % 11 i 45-50 yaşları arasındadır. Dolayısıyla çalışma her yaş grubundan katılımcının görüşlerine başvurmuştur.

Tablo 21. Genel Bulgular (2.Kısım)

		ESNAF		AKADEMİK İDARİ PERSONEL		ÖĞRENCİ		TOPLAM	
		Kişi	126	Kişi	136	Kişi	261	KİŞİ	523
SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%
MEMLEKETİNİZ?	Amasya	109	87	64	47,1	74	28	247	54%
	Akdeniz bölgesi	1	0,8	5	3,7	12	4,6	18	3%
	Doğu Anadolu Bölgesi	1	0,8	2	1,5	11	4,2	14	2%
	Ege Bölgesi	1	0,8	10	7,4	13	5	24	4%
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	0	0	1	0,7	5	1,9	6	1%
	İç Anadolu Bölgesi	2	1,6	21	15,4	37	14	60	10%
	Karadeniz Bölgesi	120	95	94	69,1	170	65	384	76%
	Marmara Bölgesi	1	0,8	3	2,2	13	5	17	3%
KAÇ YILDIR AMASYA'DA YAŞIYORSUNUZ?	1-5 yıl	11	8,7	55	40,4	140	54	206	34%
	6-10 yıl	12	9,5	16	11,8	53	20	81	14%
	11- 14 yıl	12	9,5	3	2,2	5	1,9	20	5%
	15-19	2	1,6	8	5,9	4	1,5	14	3%
	20 ve üzeri	89	71	54	39,7	59	23	202	44%

Katılımcıların % 33'ünün eğitim seviyesi ön lisans, % 30 u lisans düzeyindedir, bu oranın içinde hala ön lisans ve lisans öğrenimi gören öğrenciler, öğrenimini tamamlamış memur ve esnaf bulunmaktadır. Ayrıca katılımcıların % 24 ü lise mezunu olup % 4 ü yüksek lisans, % 1i doktora eğitimi almıştır. Çalışmaya katılan kişilerin memleket bilgilerine baktığımızda ise; katılımcıların % 54'ünün Amasyalı olduğu görülmektedir. Bu soruya verilen cevaplar daha sonra bölgeler bazında toplanmış, bu sonuçta katılımcıların memleketlerinin; % 76'sı Karadeniz Bölgesi, % 10'u İç Anadolu Bölgesi ve % 3'ü Ege Bölgesinde bulunduğu sonucuna varılmıştır. Katılımcıların çok büyük bir oranının Amasyalı olması anket sorularının değerlendirilmesinde büyük avantaj sağlamış, üniversitenin Amasya şehrinde meydana getirdiği dönüşümün daha uzun vadede ve köklü olarak irdelenmesine fırsat vermiştir. Amasyalı olmayan katılımcıların ise memleketleri ile içinde buldukları şehrin imkânlarını kıyaslayarak, şehirden beklentilerini değiştirdikleri bu karşılaştırma sonucunda Amasya'nın mevcut durumu

sorulara yansıttığı varsayılmaktadır. Katılımcıların ait genel bulgulara yönelik analiz edilmesi gereken bir diğer durumda katılımcıların kaç yıldan beri Amasya’da yaşamakta olduğudur. Elde edilen verilere göre çalışmaya katılan 523 kişiyi oluşturan % 44 oranına sahip 202 kişi “20 yıl ve üzeri” zamandan beri Amasya’da bulunmaktadır. Katılımcıların % 34 ü ise 1-5 yıldan beri Amasya’da bulunmaktadır. Bu oranlar çalışmanın gidişatı açısından önem arz etmektedir. Çünkü en az 20 yıldan beri Amasya’da yaşayan bireyler Amasya Üniversitesi kurulmadan önce ve kurulduktan sonraki aşama arasındaki ayrımı daha rasyonel olarak saptayacaklardır. 1-5 yıl arasındaki süreçlerde Amasya’da olan katılımcılar ise Amasya’yı içinde yaşayan bireylere sağladığı imkânlar açısından 20 yıl ve daha fazla zamandan beri Amasya’da yaşayanlara kıyasla daha farklı şehir ve olanaklarla tanışmış olmalarının bir getirisi olarak daha çok karşılaştırma imkânına sahip olacaklardır.

4.3. Katılımcıların Amasya Şehrine Bakışlarına Yönelik Bulguları

Bu bölümde verilecek tablolarda katılımcıların tamamına ortak olarak yöneltilen, Amasya şehrine yönelik bakış açılarını irdeleyen sorulara verdikleri cevaplardan oluşan istatistikler değerlendirilecektir.

Tablo 22. Katılımcıların Amasya Şehrine Yönelik Görüşlerine Dair Bulgular

(1.Kısım)

	ŞIKLAR	ESNAF		AKADEMİK İDARİ PERSONEL		ÖĞRENCİ		TOPLAM	
		Kişi	126	Kişi	136	Kişi	261	Kişi	523
SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%
AMASYA'DA SON BEŞ YILDA BELİRGİN BİR GELİŞME GÖZLEMLEDİNİZ Mİ?	Evet	63	50	48	35,3	70	26,8	181	37%
	Hayır	11	8,7	24	17,6	76	29,1	111	18%
	Kısmen	46	36,5	54	39,7	96	36,8	196	38%
	Fikrim yok	6	4,8	10	7,4	19	7,3	35	7%
GÖZLEMLEDİYSENİZ ETKİLİ OLAN FAKTÖR SİZCE NEDİR?	Askeriye	5	4	3	2,2	2	0,8	10	2%
	Üniversite	80	63,5	82	60,3	135	51,7	297	59%
	Turizm	21	16,7	16	11,8	19	7,3	56	12%
	Sanayi	5	4	2	1,5	2	0,8	9	2%
	Ulaşım imkanları	1	0,8	0	0	6	2,3	7	1%
	Kısmen gelişme gözlemlendiği için	0	0	0	0	5	1,9	5	1%
	Amasyada gelişme gözlemlenmediği için işaretlenmemiştir.	9	7,1	21	15,4	75	28,7	105	17%
	Amasya'daki gelişme dair fikri olmadığı için işaretlenmemiştir.	5	4	10	7,4	17	6,5	32	6%
	Tanıtm	0	0	2	1,5			2	1%

Katılımcılara yöneltilen “Amasya’da son beş yıl içinde bir gelişme gözlemlediniz mi?” sorusu Amasya Üniversitesi’nin kuruluş yılı olan 2006 yılı ile ilişkilendirilerek “son beş

yıl” olarak sınırlandırılmıştır. Katılımcıların % 37 si “Evet”, % 38 i ise “Kısmen” cevaplandırmış, dolayısıyla katılımcıların % 75’i Amasya’da son beş yıl içinde bir değişim olduğunu farklı derecelerde de olsa kabul etmiştir. Bir sonraki soru olan; “Gözlemlediyseniz etkili olan faktör sizce nedir?” sorusuna Amasya’da son beş yıl içinde gelişme olduğunu kısmen ve tamamen kabul eden katılımcılar tarafından cevaplandırılmıştır. Bu gelişmenin nedeni katılımcıların % 59 tarafından “üniversite” olarak tespit edilmiştir. Bu orandan hareketle Amasya Üniversitesi’nin kurulduğu andan beri şehir hayatına olan etkilerinin hem esnaf, hem öğrenci hem de akademik, idari personel tarafından fark edildiği sonucuna varılabilir, dolayısıyla katılımcıların yarısından fazlası Amasya’da son beş yılda yaşanan gelişimin nedeninin üniversite olduğunu saptamıştır.

Tablo 23. Katılımcıların Amasya Şehrine Yönelik Görüşlerine Dair Bulgular
(2. Kısım)

SORULAR	SIKLAR	ESNAF		AKADEMİK İDARİ PERSONEL		ÖĞRENCİ		TOPLAM	
		KİŞİ	126	KİŞİ	136	KİŞİ	261	KİŞİ	523
		FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%
AMASYA'DA YAŞAMAYI BAŞKALARINA ÖNERİYORUM	Kesinlikle katılıyorum	76	60,3	35	25,7	41	15,7	152	34%
	Katılıyorum	31	24,6	68	50	72	27,6	171	34%
	Fikrim yok	4	3,2	12	8,8	49	18,8	65	10%
	Katılmıyorum	11	8,7	15	11	70	26,8	96	16%
	Kesinlikle katılmıyorum	4	3,2	6	4,4	29	11,1	39	6%
AMASYA'NIN ŞEHİR OLARAK GELİŞMİŞ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUM	Kesinlikle katılıyorum	22	17,5	14	10,3	12	4,6	48	11%
	Katılıyorum	40	31,7	43	31,6	60	23	143	29%
	Fikrim yok	10	7,9	8	5,9	28	10,7	46	8%
	Katılmıyorum	41	32,5	53	39	124	47,5	218	40%
	Kesinlikle katılmıyorum	13	10,3	18	13,2	37	14,2	68	13%
AMASYA'DA ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ İÇİN YETERİNCE SOSYAL AKTİVİTE ALANLARI BULUNMAKTADIR	Kesinlikle katılıyorum	15	11,9	5	3,7	19	7,3	39	8%
	Katılıyorum	32	25,4	30	22,1	41	15,7	103	21%
	Fikrim yok	14	11,1	11	8,1	29	11,1	54	10%
	Katılmıyorum	34	27	60	44,1	89	34,1	183	35%
	Kesinlikle katılmıyorum	31	24,6	30	22,1	83	31,8	144	26%
AMASYA'NIN BİR ÜNİVERSİTE ŞEHİRİ OLMA YOLUNDA İLERLEDİĞİNİ DÜŞÜNÜYORUM	Kesinlikle katılıyorum	30	23,8	20	14,7	31	11,9	81	17%
	Katılıyorum	44	34,9	58	42,6	108	41,4	210	40%
	Fikrim yok	30	23,8	18	13,2	52	19,9	100	19%
	Katılmıyorum	17	13,5	28	20,6	47	18	92	17%
	Kesinlikle katılmıyorum	5	4	12	8,8	23	8,8	40	7%

Çalışmaya katılanların % 34 ü Amasya’da yaşamayı başkalarına önerme fikrine kesinlikle katılmakta, eşit orana sahip bir diğer çoğunluk ise bu fikre katıldıklarını belirtmektedir. Bu sonuçlar çalışmaya katılanların % 54’ünün Amasya’ lı % 44’ünün ise 20 yıl ve üzeri zamandır Amasya’da yaşadığı düşünüldüğünde şaşırtıcı değildir. Katılımcıların % 40 ı Amasya’nın bir şehir olarak gelişmiş olduğu fikrine katılmamakta, % 13 ü ise bu önermeye kesinlikle katılmamaktadır. Katılımcıların % 29 u ise Amasya’nın bir şehir olarak gelişmiş olduğunu düşünmektedir. Veriler incelendiğinde

Amasya'nın katılımcıların çoğu tarafından tam olarak gelişmiş bir şehir olarak görülmediği sonucuna varılmaktadır.

Amasya'nın öğrencilerin sosyal aktivite ihtiyaçlarını karşılayıp karşılayamadığının ölçümlendiği bir diğer soruya katılımcıların % 35 i Amasya'nın bu ihtiyaçları karşıladığı fikrine katılmamış, % 26 sı ise kesinlikle katılmadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunu oluşturan 261 kişinin ön lisans ve lisans eğitimine devam eden öğrenciler olduğu düşünüldüğünde; Amasya'nın öğrencilerin sosyal aktivite ihtiyacını büyük bir oranda karşılamadığı kanısına varılmaktadır. Amasya ile ilgili katılımcıların tamamına yöneltilen son ortak soru ise Amasya'nın bir üniversite şehri oluşuna ilişkindir. Katılımcıların % 40'ı bu önermeye katıldıklarını, % 17 si ise kesinlikle katıldıklarını belirtmiştir. Dolayısıyla katılımcıların % 57 si uzun vadede Amasya'nın bir üniversite şehri olabileceğini farklı derecelerde de olsa kabul etmektedir.

4.4. Katılımcıların Amasya-Amasya Üniversitesi İlişisini Değerlendirmelerine Yönelik Bulgular

Katılımcıların Amasya ve Amasya Üniversitesi arasındaki ilişkiye yönelik düşünceleri bu konu doğrultusunda kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri cevaplarla üç ayrı tablo oluşturularak incelenmiştir.

**Tablo 24. Katılımcıların Amasya-Amasya Üniversitesi İlişisine Yönelik Görüşleri
(1.Kısım)**

SORULAR	ŞIKLAR	ESNAF		AKADEMİK İDARİ PERSONEL		ÖĞRENCİ		TOPLAM	
		Kişi	126	Kişi	136	Kişi	261	KİŞİ	523
		FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%
ÜNİVERSİTENİN ŞEHİR KÜLTÜREL GELİŞİMİNE YETERİNCE KATKI SAĞLADIĞINI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?	Evet	62	49,2	38	27,9	81	31	181	36%
	Hayır	25	19,8	20	14,7	76	29	121	21%
	Kısmen	36	28,6	73	53,7	95	36	204	40%
	Fikrim yok	3	2,4	5	3,7	9	3,4	17	3%
DÜŞÜNÜYORSANIZ ŞEHİRİN KÜLTÜREL GELİŞİMİNDEKİ EN BÜYÜK EKSİKLİK SİZCE NEDİR?	Sinema	5	4	18	13,2	20	7,7	43	8%
	Tiyatro	8	6,3	7	5,1	19	7,3	34	6%
	Konser vb.	2	1,6	2	1,5	10	3,8	14	2%
	Festival	4	3,2	4	2,9	6	2,3	14	3%
	Çeşitli sosyal ve kültürel mekanların azlığı	26	20,6	32	23,5	108	41	166	29%
	Konferans vb.	17	13,5	5	3,7	8	3,1	30	7%
	Üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı sağladığı düşünülmediği için işaretlenmemiştir.	60	47,6	10	7,4	81	31	151	29%
	Üniversitenin şehrin kültürel gelişimine katkısına dair fikir olmadığı için işaretlenmemiştir.	3	2,4	5	3,7	9	3,4	17	3%
SİZCE AMASYA'DA ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İHTİYAÇLARINI EN İYİ KARŞILAYAN SEKTÖR HANGİSİDİR?	Üniversitenin şehrin kültürel gelişimine kısmen katkısı bulunduğu düşünülmediği için işaretlenmemiştir.	0	0	49	36	0	0	49	12%
	Hepsi	1	0,8	4	2,9	0	0	5	1%
	Gıda	0	0	53	39	105	40	158	26%
	Giyim	41	32,5	4	2,9	8	3,1	53	13%
	Kitap/Kırtasiye	13	10,3	7	5,1	43	17	63	11%
	Yurt	8	6,3	13	9,6	32	12	53	9%
	Konut	6	4,8	13	9,6	7	2,7	26	6%
	Ulaşım	5	4	26	19,1	32	12	63	12%
	Eğlence	16	12,7	3	2,2	13	5	32	7%
	Hepsi	8	6,3	11	8,1	6	2,3	25	6%
SİZCE AMASYA'DA ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İHTİYAÇLARINI KARŞILAMAKTA EN ÇOK ZORLANAN SEKTÖR HANGİSİDİR?	Hiçbiri	2	1,6	6	4,4	15	5,7	23	4%
	Gıda	24	19	9	6,6	7	2,7	40	9%
	Giyim	3	2,4	11	8,1	40	15	54	9%
	Kitap/Kırtasiye	0	0	6	4,4	24	9,2	30	5%
	Yurt	2	1,6	29	21,3	38	15	69	13%
	Konut	3	2,4	34	25	33	13	70	13%
	Ulaşım	4	3,2	4	2,9	17	6,5	25	4%
	Eğlence	13	10,3	25	18,4	73	28	111	19%
	Hepsi	8	6,3	18	13,2	28	11	54	10%
Kültür etkinlikleri	6	4,8	0	0	1	0,4	7	2%	

Katılımcılara yöneltilen üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı sağladığını düşünüp düşünmediklerine dair soruya 204 kişiden oluşan % 40 lık bir çoğunluk “kısmen” cevabını vermişken, katılımcıların % 36 sı soruyu “evet” olarak cevaplandırmıştır. Çalışmanın daha önceki sayfalarında da belirtildiği gibi ülkemizde üniversitelerin kentlere etkileri konusundaki çalışmalar hep ekonomik boyut ile sınırlandırılmıştır. Bu sorudan hareketle katılımcıların üniversitenin şehri kültürel gelişimine büyük oranda katkısı olduğunu saptadıkları belirtilebilir. Katılımcılara yöneltilen bir diğer soruda üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı

sağladığı düşünülüyorsa şehrin kültürel gelişimindeki eksikliğin ne olduğunu belirlemeye yöneliktir. Cevaplara göre en büyük eksiklik % 29 luk bir oranla en yüksek değere sahip olan “çeşitli sosyal ve kültürel mekânların eksikliği” dir. Dolayısıyla çalışmaya katılanların % 29 u her ne kadar üniversite şehrin kültürel gelişimine katkı sağlasa da şehirde bu doğrultuda çeşitli kültürel ve sosyal mekânların eksik olduğunu düşünmektedir. Aynı soruya üniversitenin şehre katkısının yeterli olduğunu düşündüğü için cevap vermeyen katılımcıların oranı da % 29 dur.

Çalışmaya katılanlara yöneltilen bir diğer soruda Amasya'nın sektörel açıdan irdelenmesi sağlanmış ve kendilerine Amasya'da üniversite öğrencilerinin ihtiyaçlarını en iyi karşılayan ve bu ihtiyaçları karşılamakta en çok zorlanan sektörler sorulmuştur. Katılımcıların değerlendirmelerine göre öğrenci ihtiyaçlarını en iyi karşılayan sektör % 26 lık bir oranla gıda sektörü, ardından % 13 lük bir oranla giyim ve son olarak % 12 lik bir oranla ulaşım sektörüdür.

Katılımcıların değerlendirmelerine göre Amasya'da üniversite öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılamakta en çok zorlanan sektörler ise % 19 luk bir oranla eğlence ve % 13 lük eşit oranlara sahip yurt ve konuttur.

Bu değerlendirmeler neticesinde Amasya ilinin en çok eğlence sektörü açısından öğrenci ihtiyaçlarını karşılamada zorlandığı belirlenirken bireylerin temel fizyolojik ihtiyaçlarından olan beslenme ihtiyacını karşılamadan iyi bir puan aldığı belirlenmiştir. Ayrıca üniversite şehrin kültürel gelişiminde katılımcılar tarafından oldukça etkin olarak belirlenmişse de şehrin çeşitli sosyal ve kültürel mekânlar açısından eksik olması üniversitenin bu etkisini gölgeler boyuttadır.

**Tablo 25. Katılımcıların Amasya-Amasya Üniversitesi İlişisine Yönelik Görüşleri
(2. Kısım)**

		ESNAF		AKADEMİK İDARİ PERSONEL		ÖĞRENCİ		TOPLAM	
		Kişi	126	Kişi	136	Kişi	261	KİŞİ	523
SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%
AMASYA HALKININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE KARŞI TUTUMU NASILDIR?	Çok olumlu	26	20,6	9	6,6	22	8,4	57	12%
	Olumlu	6	4,8	59	43,4	98	37,5	163	29%
	Çok olumsuz	21	16,7	4	2,9	16	6,1	41	9%
	Olumsuz	37	29,4	19	14	32	12,3	88	19%
	Kısmen olumlu	30	23,8	45	33,1	93	35,6	168	31%
AMASYA ÜNİVERSİTESİ TÜM KADROSU VE ÖĞRENCİLERİ İLE AMASYA İÇİN VAZGEÇİLMEZDİR	Kesinlikle katılıyorum	80	63,5	40	29,4	73	28	193	40%
	Katılıyorum	16	12,7	82	60,3	138	52,9	236	42%
	Fikrim yok	0	0	4	2,9	26	10	30	4%
	Katılmıyorum	0	0	8	5,9	14	5,4	22	4%
	Kesinlikle katılmıyorum	32	25,4	2	1,5	10	3,8	44	10%
AMASYA ÜNİVERSİTESİ AMASYA HALKININ BAKIŞ AÇISINI DEĞİŞTİRECEK ETKİLİLİĞE SAHİPTİR	Kesinlikle katılıyorum	74	58,7	14	10,3	22	8,4	110	26%
	Katılıyorum	10	7,9	54	39,7	79	30,3	143	26%
	Fikrim yok	9	7,1	30	22,1	74	28,4	113	19%
	Katılmıyorum	1	0,8	28	20,6	61	23,4	90	15%
	Kesinlikle katılmıyorum	31	24,6	10	7,4	25	9,6	66	14%
AMASYA, AMASYA ÜNİVERSİTESİ SAYESİNDE DAHA İYİ TANINMAKTADIR	Kesinlikle katılıyorum	79	62,7	28	20,6	46	17,6	153	34%
	Katılıyorum	7	5,6	67	49,3	118	45,2	192	33%
	Fikrim yok	7	5,6	18	13,2	42	16,1	67	12%
	Katılmıyorum	2	1,6	19	14	42	16,1	63	11%
	Kesinlikle katılmıyorum	41	32,5	4	2,9	13	5	58	13%
AMASYA ÜNİVERSİTESİ'NİN AMASYA İLE İLETİŞİMİNİN NİTELİKLİDİR	Kesinlikle katılıyorum	47	37,3	12	8,8	9	3,4	68	17%
	Katılıyorum	19	15,1	54	39,7	83	31,8	156	29%
	Fikrim yok	11	8,7	33	24,3	103	39,5	147	24%
	Katılmıyorum	8	6,3	29	21,3	48	18,4	85	15%
	Kesinlikle katılmıyorum	20	15,9	8	5,9	18	6,9	46	10%

Amasya halkının Amasya Üniversitesi öğrencilerine karşı tutumunun incelendiği ilk soruda katılımcılara göre halkın öğrenciye tutumu % 31 kısmen olumlu, % 29 olumlu olarak değerlendirilmiştir. Halkın öğrenciye daha çok aşına olması bu olumlu tutumun zaman içinde daha da çok artacağına bir göstergesi olarak düşünülmektedir.

Katılımcılara yöneltilen bir diğer soru Amasya Üniversitesi'nin tüm öğrenci ve personeli ile Amasya için vazgeçilmez bir unsur olup olmadığına yöneliktir. Çalışmaya katılanlara yöneltilen bu soruya % 40 lık bir oran kesinlikle katıldıklarını, % 42 bir oran ise katıldıklarını belirtmiştir. Dolayısıyla katılımcıların % 82 üniversitenin Amasya için sahip olduğu tüm kaynaklarla vazgeçilmez olduğunu kabul etmektedir. Katılımcıların % 26 Amasya Üniversitesi'nin halkın bakış açısını değiştirecek etkiye kesinlikle sahip olduğunu, eşit oranı oluşturan % 26 sı da üniversitenin bu bakış açısını değiştirecek etkiye sahip olduğunu düşünmektedir. Toplumsal hayatın yapılanması söz konusu olduğunda üniversitelerin etkisinde hep bahsedilirken bu sonuçlar bu etkinin Amasya için varlığını ve var olacağını ispatlar niteliğindedir.

Üniversitelerin içinde kuruldukları şehirlere çok yönlü katkılarının irdelendiği çalışmada edinilen bulgular sonucunda belirlenmiş bir diğer katkıda üniversitelerin şehrin tanınırlığını arttırdığı yönde olmuştur. Katılımcılar kendilerine yöneltilen, üniversitelerin şehrin tanınırlığını arttırdığına dair önermeye % 34 oranında kesinlikle katılmış, % 33 lük bir oranla da katıldıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla bu neticelerden hareketle üniversitenin şehre katkısını sadece ekonomik ve sosyal boyutlarla sınırlandırmanın hatalı bir tutum olacağı kanısına varılmıştır. Katılımcılardan elde edilen verilere göre üniversiteler ulusal ve uluslararası düzeyde şehrin tanınırlığını arttırmaktadır.

Amasya Üniversitesi'nin Amasya ile iletişiminin nitelikliliğinin sınındığı son soruya katılımcıların % 29 u nitelikli bir iletişim olduğuna katılarak soruyu cevaplandırmış, % 24 ü ise bu iletişime yönelik fikri olmadıklarını belirtmiştir. Bu noktada Amasya Üniversitesi'nin Amasya ile iletişimini geliştirmesi gerekliliği sonucuna varılmaktadır.

**Tablo 26. Katılımcıların Amasya-Amasya Üniversitesi İlişisine Yönelik Görüşleri
(3. Kısım)**

		ESNAF		AKADEMİK İDARİ PERSONEL		ÖĞRENCİ		TOPLAM	
		Kişi	126	Kişi	136	Kişi	261	KİŞİ	523
SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%
AMASYA HALKININ AMASYA ÜNİVERSİTESİ GELİŞİMİNE KATKILARI BULUNMAKTADIR	Kesinlikle katılıyorum	41	32,5	15	11	20	7,7	76	17%
	Katılıyorum	35	27,8	33	24,3	54	20,7	122	24%
	Filkrim yok	19	15,1	30	22,1	99	37,9	148	25%
	Katılmıyorum	11	8,7	36	26,5	61	23,4	108	20%
	Kesinlikle katılmıyorum	28	22,2	22	16,2	27	10,3	77	16%
AMASYA HALKI AMASYA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNE KARŞI İLİMLİDİR	Kesinlikle katılıyorum	49	38,9	22	16,2	25	9,6	96	22%
	Katılıyorum	27	21,4	61	44,9	122	46,7	210	38%
	Filkrim yok	16	12,7	18	13,2	52	19,9	86	15%
	Katılmıyorum	6	4,8	29	21,3	46	17,6	81	15%
	Kesinlikle katılmıyorum	46	36,5	6	4,4	16	6,1	68	16%
AMASYA ÜNİVERSİTESİ'NİN VARLIĞININ AMASYA İÇİN ÇOK ÖNEMLİDİR	Kesinlikle katılıyorum	60	47,6	65	47,8	120	46	245	47%
	Katılıyorum	13	10,3	61	44,9	108	41,4	182	32%
	Filkrim yok	6	4,8	8	5,9	17	6,5	31	6%
	Katılmıyorum	1	0,8	2	1,5	11	4,2	14	2%
	Kesinlikle katılmıyorum	58	46	0	0	5	1,9	63	16%

Katılımcıların Amasya ve Amasya Üniversitesi ilişkisine ilişkin görüşlerinin değerlendirildiği bir diğer tabloda sorulan ilk soru Amasya halkının üniversitenin gelişimine olan katkısına yöneliktir. Katılımcıların % 25 inin bu katkıya dair bir fikri olmadığını belirtirken, % 24 ü halkın Amasya Üniversitesi gelişimine katkıda bulunduğuna katılmaktadır.

Katılımcılar tarafından Amasya halkı % 38 lik bir oranla öğrencilere karşı ılımlı ve % 22 lik bir oranla kesinlikle ılımlı olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmaya katılanlara Amasya ve Amasya Üniversitesi'ne ilişkin yöneltilen son soruda Amasya Üniversitesi'nin Amasya için varlığının önemli olup olmadığı değerlendirmelerine sunulmuş ve katılımcıların % 47 si üniversitenin varlığının Amasya için kesinlikle önemli olduğunu, % 32 si ise önemli olduğunu belirtmiştir. Bu soruya verilen cevaplarla daha önce Amasya Üniversitesi'nin Amasya için vazgeçilmez bir unsur olduğunu düşünen katılımcıların cevapları adeta doğrulanmıştır.

4.5. Öğrenci Profiline Ait Bulgular

Öğrenci profili için hazırlanmış anket formunda yer alan, ve diğer katılımcı gruplarına yöneltilen sorularla ortak olmayan soruların istatistiksel bilgileri çalışmanın bu kısmında tablolandırılacaktır.

Çalışmanın bu bölümünde Amasya Üniversite'sinde lisans ve ön lisans düzeyinde örgün eğitime devam eden öğrencilerin farkı değişkenlere göre tutumları incelenmiştir.

Tablo 27. Öğrencilerin Bölüm ve Sınıfları

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
BÖLÜMÜNÜZ	Dış Ticaret	26	10
	Pazarlama	4	1,5
	Turizm ve Otel İşletmeciliği	60	23
	Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	30	11,5
	Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	40	15,3
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	48	18,4
	Türkçe Öğretmenliği	53	20,3
SINIFINIZ	1.sınıf	133	51
	2.sınıf	128	49

Çalışmaya katılan 261 öğrencinin % 51'i 1. sınıf % 49 u ise 2. sınıfta okumaktadır. Öğrencilerin % 20,3 ü Türkçe öğretmenliğinde, % 18,4 ü Fen bilgisi öğretmenliği ve % 15, 3 ü Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı bölümlerinde Amasya Üniversitesi'ndeki öğrenimlerine devam etmektedir. Bu durumda katılımcıların % 61,3 ü ön lisans % 38,7 si ise lisans düzeyinde eğitim görmektedir. Bu durum öğrencilerin ihtiyaç tanımlarını değiştirebilir niteliktedir.

Tablo 28. Öğrencilerin Barındıkları Yer

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%	SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%	
HANGİ MAHALLEDE OTURUYOR SUNUZ?	Şeyhcu Mahallesi	177	67,8	NİÇİN BU MAHALLEDE OTURUYOR SUNUZ?	Okula yakınlık	84	32,2	
	Çakallar	1	0,4		Fiyat uygun	9	3,4	
	Akbilek	18	6,9		Sosyal ortama yakınlık	5	1,9	
	Niyazi Akı	1	0,4		Tavsiye	18	6,9	
	Hızıpaşa Mahallesi	3	1,1		Kaldığım yurt burada	66	25,3	
	Bahçeleriçi	13	5		Ailemin evi burada	59	22,6	
	Yüzevler Mahallesi	2	0,8		Kaldığım apart burada.	6	2,3	
	Suadiye Mahallesi	1	0,4		Askeri lojmanlar burada.	3	1,1	
	Ellibeş Evler Mahallesi	9	3,4		Çevremiz burada.	1	0,4	
	Şamlar Mahallesi	2	0,8		Akrabalarımın evi burada.	5	1,9	
	Hacılar Meydanı	22	8,4		Kendi evim burada	4	1,5	
	Beyazıt Paşam Mahallesi	1	0,4		Zemin etüdü sağlam	1	0,4	
	Hacı İlyas Mahallesi	1	0,4		NEREDE KALİYOR SUNUZ?	Özel yurt	17	6,5
	Kirazlıdere Mahallesi	1	0,4			Devlet yurdu	77	29,5
Kızıkkışlacık Köyü	1	0,4	Ev	149		57,1		
İlyas Köy	1	0,4	Pansiyon	4		1,5		
Ünler Mahallesi	1	0,4	Apart	14		5,4		
Gözlek köyü	1	0,4	EVDE KALİYORSNIZ SİZİNLE KAÇ KİŞİ KALİYOR?	Yurtta kaldığından işaretlenmemiş.		94	36	
Suluova İlçesi	1	0,4		2-5 kişi	120	46		
Mehmet paşa mahallesi	1	0,4		6-10 kişi	28	10,7		
Villakent	1	0,4		11-16 kişi	1	0,4		
Sofular Mahallesi	1	0,4		Apartta kaldığından işaretlenmemiş	13	5		
Helvacı	1	0,4		Pansiyonda kaldığından işaretlenmemiş.	4	1,5		
				Yalnız yaşıyorum	1	0,4		

Katılımcıların barınma mekânlarının niteliklerini analiz etmek çalışmanın genel yapısı açısından önem arz etmektedir. Bu analizi gerçekleştirmek için öğrencilere yöneltilen öncelikli soru hangi mahallede oturdukları ve neden bu mahalleyi tercih ettikleri olmuştur. Elde edilen verilere göre öğrencilerin % 67,8 i Şeyh Cui Mahallesi'nde ikamet etmektedir. Öğrencilere bu tercihlerinin nedeni sorulduğunda ise % 32,2 si okula yakın olduğu için bu muhiti tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Dolayısıyla okula yakın olan muhitler öğrenciler tarafından tercih edilmekte, bu muhitlerde evleri olan kişilerin potansiyel müşterisi öğrenci olmaktadır. Okula yakın muhitlerin barınma söz konusu

olduğunda tercih edilmesi buralara çeşitli sektörlerin de akışını sağlamıştır, özellikle ilgili muhit göz önüne alındığında öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çok alternatifli bir sektör ağının mevcut olduğu gözlemlenmektedir. Bu muhitte birçok market, daha çok fast food ağırlıklı kafeteryalar ve fotokopi merkezleri bulunmaktadır.

Öğrencilerin özellikle Amasya'daki emlak sektörüne katkılarının adeta somut verilere dayandığı soru % 57,1 inin evde kaldıklarını belirtmesi ile cevabını bulmuştur. Evde kalan öğrencilerin % 46 sı 2-5 kişi olarak bir evde kalmaktadırlar. Amasya'ya Amasya dışından gelen öğrencilerin barınması özel ya da devlet yurtları ve kiralık evler yoluyla karşılanmaktadır, fakat devlet yurtlarının beklentilere cevap vermiyor olması ve kapasitelerinin tüm öğrenciler için yeterli boyutta olmaması öğrencilerin evlere yönelmesine sebep olmaktadır. Ev dışında kalan öğrencilerin ise % 29,5 i devlet, % 6,5 u özel yurttan, % 5,4 ü apartta, % 1,5 i pansiyonda kalmaktadır.

Tablo 29. Öğrencilere Ait Ekonomik Bulgular

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
KİRACI İSENİZ AYLIK NE KADAR KİRA ÖDÜYORSUNUZ?	200-400	73	28
	401-600	31	11,9
	600 TL ve üzeri	2	0,8
	Ailenin yanında kalınmaktadır	11	4,2
	Akrabaların yanında kalınmaktadır	62	23,8
	Özel/Devlet yurttan kalınmaktadır.	81	31
	Kiracı olunmadığı için işaretlenmemiştir	1	0,4
AİLENİZ SİZE AYDA NE KADAR HARÇLIK GÖNDERİYOR?	100-300	152	58,2
	301-500	82	31,4
	501-700	9	3,4
	701-1000	9	3,4
	Kendim çalışıyorum.	9	3,4
BURS ALIYOR MUSUNUZ?	Evet	26	10
	Hayır	235	90
ALIYORSANIZ AYLIK OLARAK NE KADAR?	50 TL den az	1	0,4
	50-100 TL	6	2,3
	101-150 TL	1	0,4
	151 TL ve üzeri	19	7,3
	Burs alınmadığı için cevaplandırılmamıştır	234	89,7

Öğrencilerin zorunlu gideri olarak ortaya çıkan barınma giderlerini öğrencilerin ayırdıkları payı değerlendirmek için sorulan “Kiracı iseniz aylık ne kadar kira ödüyorsunuz?” soruna öğrencilerin % 28 i bu bedeli 200-400 TL arasında olarak belirtmiştir.

Öğrencilerin Amasya’da eğitimlerini sürdürebilmek için harcadıkları para miktarını öğrenebilmek için ailelerinden aldıkları harçlık miktarları da sorulmuş ve harçlıkları dışında ekonomik gelirlerinden birini oluşturan burs tutarları da öğrenilmek istenmiştir. Böylece öğrencilerin ekonomik durumu ve harcayabilecekleri paranın ne kadar olduğu tespit edilmiş ve öğrencilerin Amasya şehrine direkt ekonomik katkıları saptanmıştır. Direkt şehrin ekonomisine aktarılan maddi kaynak açısından değerlendirildiğinde;

- Öğrencilerin % 28’i 200-400 TL arasında kira ödemektedir,
- Öğrencilerin % 58,2 sine ailesi tarafından 100-300 TL arasında harçlık gönderilmektedir,
- Öğrencilerin % 10’u tutarı 50- 151 TL arasında değişen burs almaktadır.

Bu veriler incelendiğinde şehir hayatına, maddi geliri verilen istatistikler dâhilinde olan, bir öğrenci ortalama olarak en az 350 TL tutarında bir para akmasına sebep olmaktadır. Amasya Üniversitesi’nin güncel verilere göre 7630 öğrencisi olduğu düşünülürse bu tutardan az ya da çok şehrin ekonomik sirkülasyonuna öğrencilerin katkısının oldukça büyük olduğu görülecektir.

Tablo 30. Öğrencilerin Aylık Harcama, Boş Zaman ve Üniversitenin Şehirde En Çok Hangi İş Kollarını Geliştirdiğine Dair Bulgular

	ŞIKLAR	FRKS		FRKS		FRKS		İşaretlenmemiş	
		(1.sıra)	%	(2.sıra)	%	(3.sıra)	%		
AYLIK HARCAMALARINIZDA EN BÜYÜK PAYI NEREYE AYIRIYOR SUNUZ?(Öncelik Sırasına göre 3 şık işaretleyiniz.)	Ulaşım	84	32,2	9	3,4	9	3,4	159	60,9
	Haberleşme	23	8,8	28	10,7	6	2,3	204	78,2
	Gıda(1.)	114	43,7	83	31,8	29	11,1	35	13,4
	Giyim(2.)	12	4,6	69	26,4	22	8,4	158	60,5
	Eğitim(3.)	10	3,8	53	20,3	97	37,2	101	38,7
	Sağlık	0	0	3	1,1	13	5	245	93,9
	Eğlence	5	1,9	15	5,7	50	19,2	191	73,2
	Kişisel Bakım& Güzellik	1	0,4	0	0	27	10,3	233	89,3
BOŞ ZAMANLARINIZI NASIL DEĞERLENDİRİYOR SUNUZ?(Öncelik Sırasına göre 3 şık işaretleyiniz.)	Müzik dinleyerek (1.)	82	35,2	9	3,4	8	3,1	104	39,8
	TV seyrederek	35	13,4	69	26,4	4	1,5	153	58,6
	Kitap/dergi/gazete vs. okuyarak (2.)	48	18,4	83	31,8	42	16,1	88	33,7
	Sinemaya giderek	11	4,2	33	12,6	10	3,8	207	79,3
	Kafeterya vb. mekanlarda oturarak	78	29,9	42	16,1	73	28	127	48,7
	Spor yaparak	2	0,8	16	6,1	35	13,4	208	79,7
	Arkadaş/ Akraba ziyareti ile (3.)	4	1,5	6	2,3	83	31,8	168	64,4
ŞEHİRDEKİ ÜNİVERSİTE EN ÇOK HANGİ İŞ KOLLARININ GELİŞİMİNDE ETKİLİ OLMUŞTUR?(Öncelik Sırasına göre 3 şık işaretleyiniz.)	Gıda(1.)	146	55,9	9	3,4	8	3,1	98	37,5
	Giyim	38	14,6	79	30,3	8	3,1	136	52,1
	Kırtasiye (2.)	26	10	84	32,2	58	22,2	93	35,6
	Bilgisayar Donanımı	0	0	22	8,4	11	4,2	228	87,4
	İletişim araçları	2	0,8	11	4,2	23	8,8	225	86,2
	Kafeler/ Kafeteryalar(3.)	17	6,5	21	8	99	37,9	124	47,5
	Kuaför ve Güzellik Salonları	1	0,4	1	0,4	26	10	233	89,3
	Hepsi	31	11,9	1	0,4	2	0,8	227	87

Çalışmaya katılan öğrencilere sorulan ve tabloda birleştirilen sorularda kendilerinden aylık harcamalarını, boş zamanlarını ve üniversitenin kendi bakış açlarına göre en çok hangi iş kollarını geliştirdiğini 1 den 3 e kadar, en öncelikli unsuru “1” değeri ile derecelendirmeleri istenmiştir. Elde edilen veriler sonucunda öğrencilerin aylık harcamalarında ilk sırayı % 43,7 lik bir oranla gıda, ikinci sırayı % 26,4 lük bir oranla giyim ve son sırayı da % 37,6 lık oranla eğitim harcamaları almıştır. Veriler sırasıyla 1.grup, 2.grup ve 3.gruplardaki derecelendirmelerde en yüksek olan istatistikler elde edilerek saptanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre katılımcıların % 35,2 si boş zamanlarında 1. tercih olarak müzik dinlediklerini, % 31,8 i 2. tercih olarak kitap/dergi/gazete vs. okuduklarını ve % 28 i son tercih olarak kafeterya vb. mekânlarda oturduklarını belirtmişlerdir. Bunların hemen hemen hepsi ev içi faaliyetler olarak görülse de öğrencilerin kitap, gazete ve dergi okuma eğilimi öğrencilerin soysa kültürel düzeyinin göstergesi olması açısından hem de bu alanda hizmet veren kitapçıların gazete ve dergi bayilerinin kazançlarına olan etkileri açısından önem taşımaktadır.

Öğrencilere yöneltilen bir diğer soruda da üniversitenin Amasya'ya sektörel katkılarını değerlendirmeleri istenmiştir. Öğrencilere göre Amasya'da üniversitenin öncelikli olarak gelişmesini sağladığı sektör % 55,9 luk bir oranla gıda sektörüdür. Katılımcılara göre ikinci sırada % 32,2 ile kırtasiye ve son sırada % 37,9 ile kafeterya ve benzeri mekânlara yönelik sektörler bulunmaktadır. İnsanların öncelikli ihtiyacının beslenme olduğu, öğrencilerin rolleri gereği temel gereksinimlerini karşılayan sektörlerden birinin kırtasiye olduğu ve dinamik kesimin şehir hayatına kafeteryalarla da etkin olarak katıldığı düşünülürse elde edilen veri şaşırtıcı değildir.

Tablo 31. Öğrencilerin Yemek ve Alışveriş Mekânı Tercihlerine İlişkin Bulgular

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
YEMEK İÇİN DAHA ÇOK NE TÜR YERLERİ TERCİH EDİYORSUNUZ?	Fast-Food	53	20,3
	Lokantalar	30	11,5
	Pide/Kebap/Lahmacun salonları	39	14,9
	Kahve/Kafeteryalar	13	5
	Simit sarayları	14	5,4
	Evime yakın olan her yerde	18	6,9
	Fiyatı en ucuz olan her yerde	91	34,9
	Yurt ve yurda yakın yerlerde	2	0,8
	Genelde yurt yemekhanesinde yiyorum	1	0,4
	ALIŞVERİŞ İÇİN DAHA ÇOK NE TÜR YERLERİ TERCİH EDİYORSUNUZ?	Semt pazarları	15
Mahalle bakkalı/Manavı		14	5,4
Süper/Hiper Market		61	23,4
Evime yakın olan her türde merkezden		61	23,4
Kampanyaları olan ve fiyatları ucuz diyebileceğim her türde merkezden		110	42,1

Elde edilen verilere göre; katılımcıların % 34,9 u fiyatları ucuz olan her yerde yemek yeme ihtiyaçlarını gidermektedir, bu durumda özellikle üniversite yakınlarındaki yemek hizmeti veren sektörlerdeki kampanya duyurularını, az paraya doyurucu hizmet sunma

amacının nedenini açıklar niteliktedir. Öğrenciler “fiyat uygunluğu” kriterini temel olarak alış veriş yaptıkları mekânları da seçmektedir. Bu tercihin somutlaştığı oran % 42,1 iken bu sonuçlar mevcut öğrenci potansiyeli ile kazanmak isteyen sektörleri hizmetleri sonucunda ne üretiyorlarsa üretsiner “uygun fiyata” satmaları gerektiği kanıtlanmıştır.

Tablo 32. Öğrencilerin Şehirdeki Üniversitenin Önemine İlişkin Bulgular

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
ÜNİVERSİTENİN ŞEHRİN GELİŞİMİNDE ÖNEMLİ BİR ETKİSİ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?	Evet	218	83,5
	Hayır	8	3,1
	Kısmen	35	13,4
EĞER DÜŞÜNÜYOR SANIZ SİZCE ÜNİVERSİTENİN ŞEHRİN GELİŞİMİNDEKİ ETKİSİ EN ÇOK HANGİ SEKTÖRDE GÖZLEMLENMEKTEDİR?	Ticaret	59	22,6
	Ulaşım	23	8,8
	İnşaat	15	5,7
	Eğitim	84	32,2
	Sağlık	1	0,4
	Eğlence	15	5,7
	Hepsi	63	24,1
	Üniversitenin şehrin gelişiminde bir etkisi olduğu	1	0,4

Katılımcıların % 83,5 ine göre üniversite şehrin gelişiminde önemli bir aktördür, katılımcıların % 13,4 ü de üniversitenin kısmen önemli olduğunu düşünmüş, sadece % 3,1 i üniversitenin şehrin gelişiminde önemli olduğunu düşünmediklerini belirtmiştir. Katılımcılar bu gelişimi % 32,2 lik bir oranla eğitim alanında ve % 24, 1 lik bir oranla kendilerine sunulan şıklardaki her sektörde, % 22,6 lık bir oranla da ticaret sektöründe görmektedirler. Dolayısıyla bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin çok büyük bir kısmının üniversite unsurunun şehrin gelişimine topyekun katkısı olduğu konusunda fikir birliği içinde olduğu ve bu katkıyı şehrin sahip olduğu her sektörde gözlemlendikleri görüşüne varılabilir.

4.6. Amasya Üniversitesi'nin Akademik ve İdari Personel Profiline Yönelik Bulgular

Çalışmaya Amasya Üniversitesi'nde hala görev yapmakta olan 136 akademik/idari personel katılmıştır. Tıpkı Amasya Üniversitesi öğrencileri Amasya Üniversitesi

personelinin de Amasya’da var olma nedeni Amasya Üniversitesi’dir. Dolayısıyla bu kitlenin de beklentileri şehirdeki hizmet kalite ve anlayışını değiştirmektedir. Bu sebeple Amasya Üniversitesi’nin personelinin sosyo-ekonomik alt yapısı değerlendirilmiş ve beklentileri incelenmiştir.

Tablo 33. Amasya Üniversitesi Personeline Yönelik Genel Bulgular

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
AMASYA ÜNİVERSİTESİNDE HANGİ BİRİMDE ÇALIŞIYORSUNUZ?	Eğitim Fakültesi	16	11,8
	Fen Edebiyat Fakültesi	1	0,7
	Meslek Yüksekokulu	49	36
	Sağlık M.Y.O.	8	5,9
	İdari Personel	62	45,6
AKADEMİK PERSONEL İSENİZ KARIYERİNİZ NEDİR?	Yrd. Doç. Dr.	3	2,2
	Öğr. Gör.	21	15,4
	Okutman	5	3,7
	Uzman	1	0,7
	İdari personel olduğu için işaretlenmemiş.	106	77,9
İDARİ PERSONEL İSENİZ GÖREVİNİZ NEDİR?	Daire başkanı	1	0,7
	Şube müdürü	8	5,9
	Fakülte/enstitü/yüksekokul sekreteri	1	0,7
	Memur	52	38,2
	Akademik personel olduğu için işaretlenmemiştir	30	22,1
	Bilgisayar İşletmeni	6	4,4
	Hizmetli	3	2,2
	Santral sekreteri	1	0,7
	Uzman	1	0,7
	Uzman Yrd.	2	1,5
	Teknisyen	1	0,7
	Özel Güvenlik Görevlisi	30	22,1
AMASYA ÜNİVERSİTESİNDE ÇALIŞMAYI TERCİK ETMENİZDEKİ EN ÖNEMLİ SEBEP NEDİR?	Kendi memleketimde olduğu için	45	33,1
	Kendi memleketime yakın olduğu için	19	14
	Beklentilerime cevap verecek düzeyde olduğundan	33	24,3
	Başka bir üniversitede kadro bulamadığım	19	14
	Mecburi hizmetim olduğu için	6	4,4
	Eşimin görevi bu şehirde olduğu için	6	4,4
	Öğrenci okuttuğumdan	1	0,7
	KPSS ile	1	0,7
	Sakin bir şehir olduğunu düşündüğüm için	1	0,7
	Kariyer için	1	0,7
	Üniversitede çalışmayı denemek için	1	0,7
	Başka iş bulamadığım için	3	2,2

“Kentleşme Sürecinde Üniversite’nin Rolü: Amasya İli Örneği” isimli çalışmaya katılan Amasya Üniversitesi personelinin % 54,4 ünü farklı unvanlara sahip akademik personel % 45, 6 sını ise idari personel oluşturmaktadır. Akademik personelin % 15,4 ünü öğretim görevlileri oluştururken idari personelin % 38,2 si değişik kademelerdeki memurlardan oluşmaktadır. Katılımcıların % 33,1 i Amasya Üniversitesi’nde çalışmayı kendi memleketlerinde olduğu için tercih etmiştir. % 24,3 ünün ise tercih sebebi ise Amasya Üniversite’sinin beklentilerine cevap verecek düzeyde olması olmuştur. Bu veriler çalışmanın daha önceki sayfalarında hipotezlerden birini oluşturan “üniversite şehrin istihdam açığını azaltır” savunusunu destekler niteliktedir. Yani bu soruya verilen cevaplara bakarak hem üniversitenin çekim gücü hem de şehrin cazibesi irdelenebilir.

Tablo 34. Amasya Üniversitesi Personeline Yönelik Barınma ve Amasya’daki Eksikliklere Yönelik Bulgular

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
OTURDUĞUNU EVDE	Kiracı	80	58,8
	Ev sahibi	56	41,2
KİRACI İSEYİZ AYLIK NE KADAR KİRA ÖDÜYORSUNUZ?	200-400	51	37,5
	401-600	27	19,9
	601 TL ve üzeri	2	1,5
	Ev sahibi olduğu için işaretlenmemiş	56	41,2
HANE NÜFUSUNUZ KAÇ KİŞİ?	Yalnız yaşıyorum	17	12,5
	2 -4 Kişi	101	74,3
	5 -8 Kişi	18	13,2
AMASYA'DA AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİNİN EKSİKLİĞİNİ HİSSEDİYORSUNUZ?	Alışveriş merkezleri	53	39
	Kütüphane	8	5,9
	Spor salonu	7	5,1
	Kafeterya,restoran,eğlence yeri vs.	2	1,5
	Sosyal ve kültürel aktivite mekanları	53	39
	Çeşitli sağlık kuruluşları	10	7,4
	Şikârlardaki herşey	3	2,2
AMASYA ÜNİVERSİTESİ BU EKSİKLİKLERİN GİDERİLMESİNDE ETKİN BİR ROL OYNUYOR MU?	Evet	25	18,3
	Hayır	43	31,6
	Kısmen	53	39
	Fikrim Yok	15	11

Katılımcıların % 58,5 i kiracı konumundadır ve kiracı olan bu kesimin % 37,5 i 200-400 TL arasında kira bedeli ödemektedir. Öğrenci olan katılımcılarda olduğu gibi Amasya Üniversitesi’nin insan kaynaklarından bir diğeri olan personeli de şehrin ekonomik hayatına kira bedelleriyle de katkı sağlarlar. Personelin % 74,3 ünün 2-4 kişi ile yaşamaktadır.

Katılımcılar % 39 oranlarla Amasya’da alışveriş merkezlerinin ve sosyal/kültürel aktivite mekânlarının eksik olduğunu düşünmektedir. Amasya üniversitesi personeli, Amasya Üniversitesi’nin şehir hayatındaki bu eksiklikleri % 31,6 oranında giderilmesinde etkin bir rol oynamadığını, % 39 u ise kısmen etkin rol oynadığı belirtmiştir. Bu veriler Amasya Üniversitesi personelinin kendi kurumunu eleştirmesi olarak değerlendirilirse; Amasya Üniversitesi’nin şehrin eksik olarak algılanan yönlerini giderilmesinde çözüm getirici bir rol oynaması ya da üniversite yapılanmasını bu değerlendirmeleri göz önüne alarak yapması gerektiği konusunda bir çıkarıma ulaşılabilir.

Tablo 35. Amasya Üniversitesi Personelinin Aylık Harcamaları ve Üniversite’nin Geliştirdiği İş Kollarına Yönelik Bulgular

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%	FRKS	%	FRKS	%	İşaretlenmemiş	
		(1.sıra)		(2.sıra)		(3.sıra)			
AYLIK HARCAMALARINIZDA EN BÜYÜK PAYI NEREYE AYIRIYOR SUNUZ?(Öncelik Sırasına göre 3 şık işaretleyiniz.)	Ulaşım	30	22,1	10	7,4	10	7,4	86	63,2
	Haberleşme	5	3,7	12	8,8	4	2,9	115	84,6
	Gıda(1.)	66	48,5	38	27,9	11	8,1	21	15,4
	Giyim(2.)	4	2,9	32	23,5	21	15,4	79	58,1
	Eğitim(3.)	7	5,1	24	17,6	31	22,8	74	54,4
	Sağlık	0	0	5	3,7	13	9,6	118	86,8
	Eğlence	1	0,7	5	3,7	10	7,4	120	88,2
	Kişisel Bakım& Güzellik	0	0	2	1,5	8	5,9	126	92,6
	Kültürel ve Sosyal Faaliyet	1	0,7	3	2,2	11	8,1	121	89
	Mutfak Eşyası	2	1,5	3	2,2	7	5,1	124	91,2
	ŞEHİRDEKİ ÜNİVERSİTE EN ÇOK HANGİ İŞ KOLLARININ GELİŞİMİNDE ETKİLİ OLMUŞTUR?(Öncelik Sırasına göre 3 şık işaretleyiniz.)	Gıda(1.)	78	57,4	8	5,9	9	6,6	41
Giyim (2.)		9	6,6	42	30,9	4	2,9	81	59,6
Kırtasiye (3.)		13	9,6	34	25	25	18,4	64	47,1
Bilgisayar Donanımı		3	2,2	11	8,1	8	5,9	114	83,8
İletişim araçları		2	1,5	11	8,1	17	12,5	106	77,9
Kafeler/ Kafeteryalar		16	11,8	16	11,8	49	36	55	40,4
Kuaför ve Güzellik Salonları		0	0	2	1,5	10	7,4	124	91,2
Hepsi	12	8,8	0	0	2	1,5	122	89,7	

Tablo incelediğinde Amasya Üniversitesi personelinin de öğrenci katılımcılar gibi aylık harcamalarını öncelik sırasına göre gıda, giyim ve eğitim alanlarına yaptıkları görülmektedir. Veriler incelendiğinde aylık harcama alanları ile üniversitenin şehre sektörel katkılarına dair yapılan değerlendirmelerin doğru orantılı olduğu görülecektir. Amasya Üniversitesi personeli üniversitenin Amasya’da birinci olarak % 57,4 lük bir oranla gıda, % 30,2 lik bir oranla giyim ve % 18,4 lük bir oranla kırtasiye sektörlerini geliştirdiğini düşünmektedir.

Tablo 36. Amasya Üniversitesi Personelinin Boş Zamanlarını Değerlendirmeye ve Kendilerini Kentli Hissetmelerine Yönelik Bulgular

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
BOŞ ZAMANLARINIZI NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ?	Müzik dinleyerek	8	5,9
	TV seyrederek	48	35,3
	Kitap/Dergi/Gazate vs.okuyarak	35	25,7
	Sinemaya giderek	1	0,7
	Kafeterya/Kahve vb.mekanlarda oturarak	6	4,4
	Spor yaparak	14	10,3
	Arkadaş/Akraba ziyaretleri ile	17	12,5
	Bilgisayarda çalışarak	1	0,7
	Akademik çalışmalar	1	0,7
	Sosyal aktivitelere katkı sunarak	1	0,7
	Ek iş yaparak	1	0,7
	Çocuklarımla vakit geçirerek	1	0,7
	Tarımla uğraşıyorum	1	0,7
	İnternet	1	0,7
	AMASYA'DA KENDİNİZİ KENTLİ OLARAK HİSSEDİYOR MUSUNUZ?	Evet	42
Hayır		40	29,4
Kısmen		50	36,8
Fikrim Yok		4	2,9

Öğrenci katılımcılarda olduğu gibi personellerde de boş vakitleri değerlendirme tercihi şehirde bu faaliyetlerin yapılabileceği mekânların oluşturulması baskısını gündeme getirmektedir. Üniversite personelinin % 35,3 ü boş zamanlarını TV seyrederek, % 25,7 si kitap/dergi/gazete vs. okuyarak, % 12,5 i arkadaş/akraba ziyareti ile geçirmektedir. Katılımcıların % 36,8 i Amasya’da yaşarken kendisini kısmen kentli olarak hissetmekte, % 30,9 u Amasya da yaşarken kendisini kentli olarak hissetmekte, % 29,4 ü ise Amasya’da yaşarken kendisini kentli olarak hissetmemektedir. Bu sonuçlar her bireyin kentten beklenti farklılıkları göz önüne alındığında şaşırtıcı olmamakla birlikte Amasya’nın üniversite personelinin büyük bir kısmının kent tanımlarıyla tam anlamıyla örtüşmediğini göstermektedir.

Tablo 37. Amasya Üniversitesi Personelinin Kentleşmede Üniversitenin Etkisi ve Üniversitensin Şehre Katkılarına Yönelik Görüşleri

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%						
KENTLEŞME/ŞEHİRLEŞME SÖZ KONUSU OLDUĞUNDA ÜNİVERSİTELERİN BU KONU ETKİN ROL ALDIĞINI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?	Evet	84	61,8						
	Hayır	19	14						
	Kısmen	28	20,6						
	Fikrim Yok	5	3,7						
SORULAR	ŞIKLAR	FRKS (1.sıra)	%	FRKS (2.sıra)	%	FRKS (3.sıra)	%	İşaretlenmemiş	
DÜŞÜNÜYORSANIZ ÜNİVERSİTELERİN KENTLEŞMEYE EN ÖNEMLİ KATKILARI NELERDİR?(Öncelik Sırasına göre 3 şık işaretleyiniz.)	Nüfusta yoğunluk sağlanması	59	43,4	4	2,9	2	1,5	71	52,2
	Şehrin ekonomik hayatını çeşitlendirmesi	43	31,6	56	41,2	3	2,2	34	25
	Şehrin ulusal ve uluslar arası platformlarda tanınırlığını sağlanması	19	14	21	15,4	34	25	62	45,6
	Kültürel gelişim ve değişim sağlanması	9	6,6	33	24,3	26	19,1	68	50
	Üniversite bünyesindeki çeşitli birimlerle -halkın ihtiyaçlarını karşılaması	2	1,5	11	8,1	14	10,3	109	80,1
	Üniversite sayesinde oluşturulan çeşitli projelerle sunulan iş ve eğitim imkanı	1	0,7	9	6,6	30	22,1	96	70,6
	Kalifiye personel yetiştirilmesi	1	0,7	2	1,5	13	9,6	120	88,2
	Şehirle nitelikli sosyal ilişki kurulması	1	0,7	1	0,7	12	8,8	122	89,7

Katılımcıların % 61,8 üniversitelerin kentleşme söz konusu olduğunda etkin olduğunu düşünürken % 14 ü bu fikre katılmamakta % 20,6 sı ise üniversitelerin kentleşme söz konusu olduğunda kısmen etkin olduğunu düşünmektedir.

Üniversitelerin kentleşmede etkin rol oynadığını kısmen ya da tamamen düşünen personele üniversitenin kentleşme unsuruna en önemli katkıları sorulmuştur. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların % 43, 4 üne göre bu katkı öncelikli olarak nüfusta sağlanan yoğunluktur. İkinci sıradaki katkı % 41,2 lik oranla şehrin ekonomik hayatını çeşitlendirmesi olmuş ve son sırada da şehrin ulusal ve uluslar arası platformlarda tanınırlığının sağlanması katılımcılar tarafından üniversitelerin kentleşmeye sağladığı katkılar olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 38. Amasya Üniversitesi Personelinin Amasya Üniversitesi'nin Şehre Katıklarına Yönelik Görüşleri

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
SİZCE AMASYA ÜNİVERSİTESİ'NİN AMASYA'YA EN BÜYÜK KATKISI NEDİR?	Nitelikli eleman yetiştirilmesi	23	16,9
	Öğrenci sayesinde daha dinamik bir şehir ortamı sağlaması	67	49,3
	Gerçekleştirdiği çeşitli programlar sayesinde sosyal paylaşım yaratması	7	5,1
	Çeşitli eğitim ve kültür faaliyetleri ile halkın bilinç düzeyini geliştirilmesi	20	14,7
	Amasya'nın tanınmasını sağlaması	12	8,8
	Ev sahiplerine, esnafa gelir	2	1,5
	Şu ana kadar net bir katkısı yok	1	0,7
	Belediyelere istihdam sağlaması	1	0,7
	Amasya ekonomisi onlarda kazanıyor	3	2,2
	SİZCE AMASYA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN EN ÇOK HANGİ SEKTÖRE KATKISI VARDIR?	Kırtasiyecilik&Fotokopi	29
Emlak		34	25
Market		11	8,1
Giyim		3	2,2
Bilgisayar&Bilgisayar Donanımı		4	2,9
Kafeteryalar ve çeşitli yiyecek mekanları		39	28,7
Ulaşım		13	9,6
Sanayi		1	0,7
Hepsine		2	1,5
AMASYA ÜNİVERSİTESİ TÜM ÖĞRENCİ VE PERSONELİ İLE ŞEHİRDE EN ÇOK NEYİ DEĞİŞTİRMEKTEDİR?		Şehrin kültürel çeşitliliğini	30
	Şehrin ekonomik hayatını	49	36
	Şehrin sosyal yaşantısını	29	21,3
	Şehrin eğitim düzeyini	14	10,3
	Şehrin bilime bakış açısını	2	1,5
	Şehrin vizyonunu	12	8,8

Amasya Üniversitesi personeline yöneltilen bir diğer soruda Amasya Üniversitesi'nin Amasya'ya en büyük katkısını saptamaları istenmiştir. Katılımcılara göre bu katkı ilk sırada % 49,3 lük bir oranla öğrenci sayesinde daha dinamik bir şehir ortamı sağlamasıdır. İkinci katkı % 16,9 luk bir oranla nitelikli eleman yetiştirilmesi ve son katkı da % 14,7 lik bir oranla çeşitli eğitim ve kültür faaliyetleri ile halkın bilinç düzeyinin gelişmesi olarak belirlenmiştir.

Amasya Üniversitesi personeline göre üniversite öğrencilerinin % 28,7 lik bir oranla Amasya'da en çok kafeterya ve çeşitli yiyecek mekânlarına katkısı vardır, katılımcılara göre öğrenciler daha sonra % 21,3 lük bir oranla kırtasiyecilik&fotokopi ve % 9,6 lük bir oranla da ulaşım sektörlerine katkıları vardır.

Katılımcılara göre Amasya Üniversitesi'nin sahip olduğu tüm beşeri kaynaklarla şehre en büyük katkısı % 36 lük bir oranla ekonomik hayatınadır. Çalışmaya katılan Amasya

Üniversitesi personeline göre üniversite % 22,1 lik bir oranla Amasya'nın kültürel çeşitliliğini, % 21,3 lük bir oranla da sosyal yaşantısını değiştirmektedir.

Tablo 39. Amasya Üniversitesi Personeline Göre Kentleşme Göstergeleri, Şehirde İkamet Tercihi Nedenleri Ve Amasya'ya Yönelik Değerlendirmeleri

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
BİR YERLEŞİM ALANININ KENTLEŞTİĞİNİ GÖSTEREN EN ÖNEMLİ ÖLÇÜT NEDİR?	Artan nüfus	20	14,7
	Gelişen ithalat/ihracat	9	6,6
	Artan yaşam alanı alternatifleri	50	36,8
	Gelişen eğitim imkanları	11	8,1
	Gelişen ulaşım imkanları	5	3,7
	Gelişen üniversite ev birimleri	14	10,3
	Hepsine	1	0,7
BİR ŞEHRE İKAMET TERCİHİ SÖZ KONUSU OLDUĞU ZAMAN GÖZ ÖNÜNE ALINAN EN ÖNEMLİ UNSUR NEDİR?	İş imkanı	73	53,7
	Ekonomik uygunluk	34	25
	Eğitim imkanı	6	4,4
	Sosyal doyum düşüncesi	13	9,6
	Şehrin imajının olumlu olması	10	7,4
AMASYA'NIN KENTLEŞTİĞİNİ DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?	Evet	33	24,3
	Hayır	31	22,8
	Kısmen	70	51,5
	Fikrim Yok	2	1,5
EĞER DÜŞÜNÜYORSANIZ BUNUN SEBEBİ SİZCE NEDİR?	Alternatifli yaşam alanları	21	15,4
	Artan iş iş imkanları	11	8,1
	Gelişen eğitim imkanları	36	26,5
	Artan nüfus	11	8,1
	Artan yerleşim alanları	13	9,6
	Artan sanayi	2	1,5
	Artan turizm	8	5,9
	Amasyanın kentleştiği düşünülmeyeceği için cevaplandırılmamıştır.	32	23,5
	Amasya'nın kentleştiğine dair fikir olmadığı için cevaplandırılmamıştır.	2	1,5

Üniversite personeline göre artan yaşa alanı alternatifleri % 36,8 lik bir oranla bir yerleşim alanının kentleştiğini gösteren en önemli ölçüttür. Katılımcılara göre bir şehre ikamet durumu söz konusu olduğunda en önemli tercih ölçütü % 53,7 ile şehrin bireye sunduğu iş imkânıdır. Üniversite personeli % 51,5 lik bir oranla Amasya'nın kısmen kentleştiğini düşünürken % 24,3 lük bir oran Amasya'nın kentleştiğini düşünmektedir. Amasya'nın kentleştiğini düşünen veya kısmen kentleştiğini düşünen katılımcılar bunun

sebebini şıklar arasındaki en yüksek oran olan % 26,5 luk bir değerle gelişen eğitim imkânları olarak belirlemiştir.

4.7.Esnaf Profiline Ait Bulgular

Amasya Üniversitesi'nin şehre katkılarını sadece öğrenci ve personel bakış açısıyla incelemenin eksik ve yetersiz olacağı düşünülerek Amasya halkını temsilen, ticaretle uğraşan küçük esnaf da çalışmaya dâhil edilerek onlarında fikirleri değerlendirilmiş, incelenmiştir.

Tablo 40. Sektörel Bulgular

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
AMASYA'DA YAPTIĞINI İŞ HANGİ SEKTÖREDİR?	Turizm	7	5,6
	Eğlence	9	7,1
	Market ve yiyecek	12	9,5
	Kafeterya/Cafe	25	19,8
	Emlak	2	1,6
	Seyahat	3	2,4
	Giyim	11	8,7
	Beyaz Eşya	3	2,4
	Kozmetik	5	4
	Aktar	3	2,4
	Eczane	4	3,2
	Terzi	3	2,4
	Kırtasiye/Fotokobi	4	3,2
	Otomobil	5	4
	Sağlık	1	0,8
	İletişim	9	7,1
	Organizasyon	3	2,4
	Fotografçılık	3	2,4
	Eğitim	3	2,4
	İnşaat	2	1,6
Bijuteri	3	2,4	
Çiçekçilik	2	1,6	
ÖĞRENCİLERİN YAZIN ŞEHİRDEN AYRILMASI İŞLERİNİZİ ETKİLİYOR MU?	Hayır etkilemiyor	17	13,5
	Kısmen etkiliyor	65	51,6
	Çok etkiliyor	44	34,9
	Memur	6	4,8

Çalışmaya katılan 136 esnaf birçok farkı sektörlerde iş yaparak Amasya’da geçimlerini sağlamaktadırlar. Elde edilen istatistikler incelendiğinde esnaf katılımcıların % 19,8 i Kafeterya ve benzeri mekân işletmekte olduğu görülür. Bu oran dışında katılımcı esnaflar, eğlenceden turizme, market ve yiyecekten, kırtasiyeye, fotoğrafçılıktan, çiçekçiliğe kadar birçok sektörde iş yaparak Amasya’nın ticaret hayatında yer almaktadırlar. Katılımcıların % 34,9 u tamamen, % 51,6 sı ise yazın öğrencilerin şehirden ayrılmasından kısmen işlerinin etkilendiğini belirtmektedir. Üniversite civarındaki sektörler ele alındığında yaz aylarında birçok dükkânın kapandığı ve üniversite eğitim öğretim yılına başladığı an yeniden açıldığı Amasya’da gözlemlenmiş bir gerçektir.

Tablo 41. Sektörel Bulgular(2.kısım)

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
KAÇ YILDIR BU İŞİ YAPIYOR SUNUZ?	1 - 5 yıl	39	31
	6 - 10 yıl	46	36,5
	11 - 14 yıl	14	11,1
	15-20 yıl	7	5,6
	20 ve üzeri	20	15,9
İŞİNİZE YÖNELMENİZDEKİ EN BÜYÜK SEBEP?	Mevcut sektörün bu konudaki ihtiyacı	46	36,5
	Kazanç oranının cazip olması	29	23
	Sektörde şehrin yüksek potansiyele sahip olması	27	21,4
	Ailemin yaptığı iş olması	20	15,9
	Sahip olduğum meslek	4	3,2
İŞ YERİNİZ HAFTANIN HER GÜNÜ AÇIK MI?	Evet	86	68,3
	Hayır	8	6,3
	Pazar günleri hariç hergün	32	25,4
İŞ YERİNİZİ KURARKEN EN ÇOK BEKLEDİĞİNİZ MÜŞTERİ PROFİLİ?	Öğrenci	55	43,7
	Öğretim elemanı	4	3,2
	Esnaf	4	3,2
	Memur	6	4,8
	Hepsi	31	40,6
MÜŞTERİ KİTLENİZİN ÇOĞUNU KİM OLUŞTURMAKTADIR?	Öğrenci	47	37,3
	Öğretim Elemanı	9	7,1
	Esnaf	4	3,2
	Memur	13	10,3
	Hepsi	52	41,3
	Yerli/Yabancı turist	1	0,8

Katılımcıların % 36,5 u 6-10, % 15,9 u ise 20 yıl ve üzeri zamandan beri ilgili sektördeki işlerini yapmaya devam etmektedir. Bu oran üniversitenin sektör ve şehir bazında katkılarının esnaflarca daha realist bir tutumla değerlendirileceği düşüncesini ortaya çıkarmaktadır.

Esnaf katılımcıların % 36,5 işine yönelmesindeki sebep mevcut sektörün bu konudaki eksikliği, % 23 ü içinde cazip kazanç oranıdır. Katılımcıların işletmeleri kurulum aşamasındayken beklentilerini oluşturan müşteri profilinin % 43,7 lik bir oranı öğrencilerden ,% 40,6 lık bir katılımcının beklentisini ise şıklardaki tüm seçenekleri içeren(öğrenci, öğretim elemanı, memur, esnaf) “hepsi”nden oluşturmaktadır. Esnafların işletmeleri kurulduktan sonraki mevcut müşteri potansiyelleri incelendiğinde % 37,3 lük bir oranın öğrencilere ait olduğu, % 41,3 lük oranında daha önceki soruda olduğu gibi “hepsi”ne ait olduğu görülmektedir.

Tablo 42. Amasya Üniversitesi'nin Amasya'ya Sektörel Etkilerine İlişkin Bulgular

SORU	ŞIKLAR	FRKS		FRKS		FRKS		İşaretlenmemiş	
		(1.sıra)	%	(2.sıra)	%	(3.sıra)	%		
ŞEHİRDEKİ ÜNİVERSİTE EN ÇOK HANGİ İŞ KOLLARININ GELİŞİMİNDE ETKİLİ OLMUŞTUR?(Öncelik Sırasına göre 3 şık işaretleyiniz.)	Gıda(1.)	53	42,1	23	18,3	3	2,4	47	37,3
	Giyim (2.)	8	6,3	33	26,2	15	11,9	70	55,6
	Kırtasiye (3.)	2	1,6	14	11,1	39	31	71	56,3
	Bilgisayar Donanımı	4	3,2	5	4	9	7,1	108	85,7
	İletişim araçları	4	3,2	11	8,7	18	14,3	93	73,8
	Kafeler/ Kafeteryalar	29	23	16	12,7	16	12,7	65	51,6
	Kuaför ve Güzellik Salonları	2	1,6	4	3,2	6	4,8	114	90,5
	Hepsi	21	16,7	0	0	0		105	83,3

Katılımcılara göre Amasya'da var olan üniversite % 42,1 lik bir oranla en çok gıda sektörünün, % 26,2 lik bir oranla giyim sektörünün ve % 31 lik bir oranla kırtasiye sektörünün gelişiminde etkili olmuş/olmaktadır.

Tablo 43. Amasya Üniversitesi'nin Amasya'ya Etkilerine İlişkin ve Halkın Üniversiteye Tutumuna İlişkin Bulgular

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
SİZCE ÜNİVERSİTENİN KURULMASI AMASYA'NIN SOSYAL VE KÜLTÜREL DEĞERLERİNİ NASIL ETKİLEMİŞTİR?	Çok olumlu	29	23
	Olumlu	72	57,1
	Olumsuz	22	17,5
	Çok olumsuz	3	2,4
SİZCE ÜNİVERSİTENİN KURULDUĞU İLK YILLARDA AMASYA HALKININ ÜNİVERSİTEYE TUTUMU NASILDI?	Çok olumlu	34	27
	Olumlu	68	54
	Olumsuz	22	17,5
	Çok olumsuz	2	1,6
SİZCE ŞU ANDA AMASYA HALKININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE KARŞI TUTUMU NASILDIR?	Çok olumlu	30	23,8
	Olumlu	80	63,5
	Olumsuz	16	12,7
SİZCE AMASYA ÜNİVERSİTESİ KURULDUKTAN SONRA ŞEHİRDEKİ EN BÜYÜK DEĞİŞİM HANGİ ALANDA OLMUŞTUR?	Artan nüfus	30	23,8
	Artan iş olanakları	9	7,1
	Şehrin değişen imkanları	25	19,8
	Şehirde üniversiteye yönelik olarak kurulan işletme sayısı fazlalığı	48	38,1
	Halkın üniversitenin yaptığı etkinliklere katılımı ile sağlanan kültür ve eğitim olanağı	14	11,1
SİZCE AMASYA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ŞEHİRDE EN ÇOK NEYİ DEĞİŞTİRMEKTEDİR?	Sosyal dokuyu	36	28,6
	Sektörel çeşitliliği	25	19,8
	Kültürel yapıyı	24	19
	Şehrin vizyonunu	17	13,5
	Şehrin tanınırlığını	21	16,7
	Ekonomiyi	2	1,6
Ahlaki yönden bozuyor	1	0,8	

Katılımcılara göre üniversitenin kurulması Amasya'nın ahlaki ve kültürel değerlerini % 57,1 lik bir oranla olumlu olarak etkilemiştir. Üniversitenin kurulduğu ilk yıllarda Amasya halkının üniversiteye tutumu % 54 luk bir oranla “olumlu” olarak değerlendirilmişken, Amasya halkının şu anda üniversite öğrencilerine tutumu % 63,5 lik bir oranla “olumlu” olarak değerlendirilmiştir.

Esnafalara yöneltilen bir diğer soruda üniversite kurulduktan sonra şehirdeki en büyük değişimi saptamaları istenmiştir. Bu değişim % 38,1 lik bir oranla esnaf tarafından şehirde üniversiteye yönelik kurulan işletme sayısı fazlalığı olarak değerlendirilmiştir.

Katılımcılar Amasya Üniversitesi öğrencilerinin şehirde en çok % 28,6 lık bir oranla sosyal dokuyu, % 19,8 lik bir oranla da sektörel çeşitliliği ve % 19 luk bir oranla kültürel yapıyı değiştirdiklerini düşünmüşlerdir.

Tablo 44. Amasya'nın İhtiyaçları Karşılama Potansiyeli ve Eksikliklerine İlişkin Bulgular

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
AMASYA'NIN ÖĞRENCİLERİN SOSYAL VE KÜLTÜREL İHTİYAÇLARINI KARŞILADIĞINI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?	Evet	25	19,8
	Hayır	43	34,1
	Kısmen	49	38,9
	Fikrim yok	9	7,1
EĞER DÜŞÜNÜYORSANIZ SİZE GÖRE EN ÖNEMLİ EKSİKLİK NEDİR?	Sinema	9	7,1
	Tiyatro	6	4,8
	Festival	10	7,9
	Konser vb.	7	5,6
	Konferans vb.	8	6,3
	Hepsi	60	47,6
	Etkinlik yok	17	13,5
	Fikri olmadığı için işaretlenmemiştir.	9	7,1
AMASYA'DA EN BÜYÜK EKSİKLİK SİZE GÖRE NEDİR?	Sosyal ve kültürel mekan eksikliği	40	31,7
	İstihdam	23	18,3
	İş alanı eksikliği	45	35,7
	Sağlık sektörü eksikliği	4	3,2
	İhtiyaca uygun yaşam alanı eksikliği	12	9,5
	Eğitim	1	0,8
	Esnafın bilinçsiz olması	1	0,8
	Geleneksel yapısı	30	23,8
AMASYANIN SİZE GÖRE EN OLUMLU ÖZELLİĞİ NEDİR?	Kendine has mimarisi	45	35,7
	Ekonomik uyumluluğu	18	14,3
	Güvenli yaşama alanı sunuşu	33	26,2

Elde edilen bulgulara göre katılımcılar Amasya'nın öğrencilerin kültürel ve sosyal ihtiyaçlarını % 34,1 lik bir oranla karşıladığını düşünmemekte, % 38,9 luk bir oranla da bu ihtiyaçları kısmen karşıladığını düşünmektedir. Bu durumun sebebi ise katılımcılar tarafından % 47,6 lık bir oranla Amasya'da sinema, tiyatro, festival, konser, konferans etkinliklerinin tamamının şehirde eksik olduğunu belirttikleri "hepsi" şıkkı olarak belirlenmiştir. Katılımcılar Amasya'daki en büyük eksikliği % 35,7 lik bir oranla iş alanı eksikliği olarak değerlendirirken kendilerine göre Amasya'nın en olumlu yanı aynı oranla (% 35,7) şehrin kendine has mimarisidir.

Tablo 45. Amasya Üniversitesi'nin Amasya'ya Katkılarına İlişkin Bulgular

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
AMASYA'DA NE ZAMANDAN BERİ BİR ÜNİVERSİTE VARDIR?	1-5 yıldır	25	19,8
	6-10 yıldır	37	29,4
	11-15 yıldır	20	15,9
	16-20 yıldır	22	17,5
	21 yıl ve üzeri	22	17,5
SİZCE AMASYA ÜNİVERSİTESİ'NİN AMASYA'YA EN BÜYÜK KATKISI NEDİR?	Kalifiye istihdam	8	6,3
	Kurum-üniversite işbirliği ile kaliteli üretim	7	5,6
	Öğrenci ve personelinin şehir hayatına maddi katılımı sayesinde ekonomik çeşitlilik	67	53,2
	Ulusal ve uluslararası platformlarda tanınırlık	9	7,1
	Üniversite bünyesindeki çeşitli kuruluşlar sayesinde sosyal paylaşım	7	5,6
	Üniversite bünyesinde oluşturulan çeşitli projeler sayesinde sağlanan iş imkanı	4	3,2
	Şehir hayatına katılan öğrenciler sayesinde şehrin kazandığı kültür çeşitliliği	24	19
SİZCE AMASYA'NIN DAHA BÜYÜK BİR ŞEHİR OLMASINDA AMASYA ÜNİVERSİTESİ'NİN ETKİSİ VAR MIDIR/OLACAK MIDIR?	Evet	79	62,7
	Hayır	16	12,7
	Kısmen	31	24,6
EĞER AMASYA ÜNİVERSİTESİ OLMASAYDI SİZİN HAYATINIZDA HANGİSİ GERÇEKLEŞİRDİ?	Dağa az kazanırdım	33	26,2
	Farklılıklara bu kadar anlayışlı olmazdım	15	11,9
	Genç kesime bu kadar aşına olmazdım	33	26,2
	Kültürel anlamda bu kadar gelişmezdim	13	10,3
	Kalifiye personel bulamazdım	7	5,6
	Ürün/Hizmet bu kadar çeşitli alternatif sahibi olmazdım	25	19,8
AMASYA ÜNİVERSİTESİNİN AMASYA'NIN TANINIRLIĞINI ARTTIRDIĞINI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?	Evet	82	65,1
	Hayır	19	15,1
	Kısmen	25	19,8

Katılımcıların % 29,4 üne göre Amasya'da 6-10 yıldan beri bir üniversite bulunmaktadır. Amasya Üniversitesi'nin Amasya'ya en büyük katkısı ise % 53,2 lik bir oranda personel ve öğrencinin sağladığı ekonomik çeşitlilik olarak saptanmıştır.

Esnaflara göre Amasya'nın daha büyük bir şehir olmasında üniversite % 62,7 lik bir oranla etkindir ve etkin olacaktır.

Katılımcılara yöneltilen bir diğer soruda da eğer Amasya Üniversitesi olmasaydı hayatlarında ne değişirdi belirlemeleri istenmiştir. Cevap olarak % 26,2 lik oranlarla daha az kazanırdım ve genç kesime bu kadar aşına olmazdım şıkları işaretlenmiştir. Esnaflar % 65,1 oranında Amasya Üniversitesi'nin Amasya'nın tanınırlığını arttırdığını belirtmiştir.

Tablo 46. Esnafların Üniversite Kurumuna Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

SORULAR	ŞIKLAR	FRKS	%
SİZE GÖRE ÜNİVERSİTELERİN EN ÖNEMLİ GÖREVİ NEDİR?	Öğrencilere genel kültür kazandırmak	17	13,5
	Kurulduğu bölgede üniversite-kurum iş birliğini artırarak kaliteli istihdam yaratmak	47	37,3
	Öğrencilere mesleki bilgi kazandırmak	27	21,4
	Öğrencileri ülke/şehir kalkınmasına hazırlamak	25	19,8
	Bilimsel araştırmalar yapmak	9	7,1
	Güzel ahlak kazandırmak ve hayata	1	0,8
	BİR ŞEHİRDE ÜNİVERSİTE OLMASININ SİZE GÖRE EN OLUMLU YANI NEDİR?	Sosyal açıdan hareketli bir yaşam	51
Ekonomik çeşitlilik		25	19,8
Üniversitele yapılan çeşitli işbirliklerinden		15	11,9
Kültürel çeşitlilik		27	21,4
Sektörel çeşitlilik		7	5,6
Eğitim seviyesinin yükselmesi		1	0,8
Şehir hayatına katılan öğrenciler sayesinde şehrin kazandığı kültür çeşitliliği		24	19
BİR ŞEHİRDE ÜNİVERSİTE OLMASININ SİZE GÖRE EN OLUMSUZ YANI NEDİR?	Geleneksel yapının bozulması	49	38,9
	Nüfusun artması	12	9,5
	Çevre kirliliği	8	6,3
	Gürültü kirliliği	13	10,3
	Konut fazlalığı	11	8,7
	Olumsuz yanı yok	30	23,8
KENTLEŞME UNSURU SÖZ KONU OLDUĞUNDA SİZE GÖRE ÜNİVERSİTE ÖNEMLİ BİR ETKEN MİDİR?	Evet	93	73,8
	Hayır	5	4
	Kısmen	28	22,2

Katılımcı esnaflara göre üniversitelerin en önemli görevleri % 37,3 lük bir oranla kurulduğu bölgede üniversite-kurum işbirliğini artırarak kaliteli istihdam yaratmasıdır. Katılımcılar öğrencilere mesleki bilgi kazandırmanın % 21,4 lük bir oranla üniversitelerin en önemli görevleri arasında görmektedirler.

Katılımcı esnaflara göre bir şehirde üniversite olmasının en olumlu yanı % 40,5 lik bir oranla sosyal açıdan hareketli bir yaşam ve % 21,4 lük bir oranla kültürel çeşitliliğidir. Katılımcılara göre bir şehirde üniversite olmasının en olumsuz yanı % 38,9 luk bir oranla geleneksel yapının bozulmasıdır. Çalışmaya katılanlara göre % 23,8 lik bir oranla bir şehirde üniversite olmasının herhangi bir olumsuz yanı yoktur.

Çalışmaya katılan esnaflara yöneltilen bir diğer soruda kentleşme unsurunda üniversitelerin etkin bir rolü olup olmadığı üzerinedir. Verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların % 73,8 i üniversite kentleşme söz konusu olduğunda çok önemli bir aktör olduğunu belirtmiş, % 22,8 i ise bu fikre kısmen katılmıştır.

4.8. Hipotezlerin Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu bölümünde hipotezler doğrultusunda çapraz tablolara yer verilecek ve doğrulanan veya doğrulanmayan hipotezler Ki-Kare bağımsızlık testi ile tespit edilecektir. Çapraz tablolar çalışmaya katılan personel ve esnaf grupları için ayrı ayrı oluşturulacak, öğrenci profili için çapraz değerlendirmelere başvurulmayacaktır. “Kentleşme Sürecinde Üniversitenin Rolü; Amasya İli Örneği” isimli çalışmada araştırma konusunun seçiminde, soruların oluşturulmasında ve değerlendirilmesinde yol gösterici olan hipotezler aşağıda verilmiştir.

Kentleşme sürecinde şehirlerdeki üniversitelerin çok yönlü etki sağlayarak bu sürece ivme kazandırdığı temel hipotezdir.

Ayrıca aralarında anlamlı bir ilişki olduğu varsayılan hipotezlerde sırasıyla şunlardır;

- Katılımcıların Amasya’da yaşama süreleri arttıkça üniversitenin Amasya’nın kentleşmesine sağladığı katkıların gözlemleyebilirliği artmaktadır.
- Eğitim düzeyine bağlı olarak katılımcıların Amasya’da kendilerini kentli hissetmeleri ve Amasya’nın çeşitli ihtiyaçları karşılayabilirliğine yönelik düşünceleri değişmektedir.
- Eğitim düzeyi arttıkça üniversitenin şehrin kültürel gelişimine katkı sağladığı düşünülmektedir.
- Amasyalı olan katılımcılar kentleşmede söz konusu olduğunda üniversitelerin etkin rol oynadığını düşünmektedir.

- Amasya’da yaşarken kendilerini kentli hissedemeyen katılımcılar Amasya’da yaşamayı başkalarına önermektedir.
- Amasyalı olan katılımcılar Amasya’nın bir üniversite şehri olma yolunda ilerlediğini düşünürler.
- Yazın öğrenci ayrılınca işleri olumsuz etkilenen esnaf Amasya Üniversitesi’nin varlığının Amasya için önemli ve vazgeçilmez olduğunu düşünmektedir.
- Amasya’ daki en büyük eksikliğin sosyal ve kültürel mekân eksikliği olduğu düşünülüyorsa üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı sağladığı düşünülmemektedir.
- Katılımcılar kentleşmede üniversitenin etkin rol oynadığını düşünüyorsa Amasya’nın kentleştiğini düşünmektedirler.

4.8.1. Amasya Üniversitesi Personeline İlişkin Değerlendirmeler

Belirlenen hipotezler doğrultusunda Amasya Üniversitesi personeline yöneltilen, hipotezlerle uyumlu sorular arasında Ki-Kare bağımsızlık testi yöntemi ile çapraz tablolar oluşturulmuştur.

Tablo 47. Amasya’da Yaşama Süresine Göre Katılımcıların Üniversitelerin Kentleşmeye Katkılarını Değerlendirme Düzeyleri

		Sizce Kentleşme Sürecinde Üniversite Etkin Bir Rol Oynuyormu?				TOPLAM	
		Evet	Hayır	Kısmen	Fikrim Yok		
Kaç Yıldır Amasyada Yaşıyorsunuz?	1 - 5 yıl	Sayı	29	10	15	1	55
		% Satır	52,72727273	18,18181818	27,27272727	1,818181818	100
		% Sütün	34,52380952	52,63157895	53,57142857	20	160,726817
	6 - 10 yıl	Sayı	8	5	3	0	16
		% Satır	50	31,25	18,75	0	100
		% Sütün	9,523809524	26,31578947	10,71428571	0	46,5538847
	11 - 15 yıl	Sayı	2	0	0	1	3
		% Satır	66,66666667	0	0	33,33333333	100
		% Sütün	2,380952381	0	0	20	22,3809524
	16-20 yıl	Sayı	6	0	1	1	8
		% Satır	75	0	12,5	12,5	100
		% Sütün	7,142857143	0	3,571428571	20	30,7142857
	21 yıl ve üzeri	Sayı	39	4	9	2	54
		% Satır	72,22222222	7,407407407	16,66666667	3,703703704	100
		% Sütün	46,42857143	21,05263158	32,14285714	40	139,62406
Total	Sayı	84	19	28	5	136	
	% Satır	61,76470588	13,97058824	20,58823529	3,676470588	100	
	% Sütün	100	100	100	100	400	

χ^2 22.07 SD= 12 P<0,05

Amasya Üniversitesi personellerinden oluşan katılımcıların % 52,72 si 1-5 yıllık zamandan beri Amasya’da yaşamakta ve kentleşme söz konusu olduğunda

üniversitelerin bu sürece etkin bir rol oynayarak katkıda bulunduğu düşüncesine katıldıklarını belirtmektedirler.

Amasya’da yaşama süresi 20 yıl ve üzeri zaman çıktığında ise üniversitenin şehrin kentleşme sürecinde etkin rol oynadığına katılma oranı % 72,22 seviyelerine çıkmaktadır.

Dolayısıyla elde edilen verilere göre Amasya’da yaşama süreci ile kentleşme sürecinde üniversitelerin etkin rol oynadığı görüşüne katılma derecesi arasında anlamlı bir ilişki vardır. Şehirde daha uzun zamandan beri yaşayanlar şehirde bulunan üniversitenin kentleşme sürecindeki katkılarını şehirde kısa zamandan beri yaşayanlara oranla daha net gözlemlemekte ve üniversitenin kentleşme sürecinde katkıları olduğunu düşünmektedirler.

Tablo 48. Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Amasya’da Üniversite Öğrencilerine Yönelik Sosyal Aktivite Alanlarını Değerlendirme Düzeyleri

		Amasya'da Üniversite Öğrencileri İçin Sosyal Aktivite Alanları Yeterince Vardır.					
			Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	TOPLAM
Eğitim Durumunuz Nedir?	Lise	Sayı	2	10	4	15	40
		% Satır	5,00%	25,00%	10,00%	37,50%	100,00%
		% Sütün	40,00%	33,30%	36,40%	25,00%	29,40%
	Ön Lisans (2Yıl)	Sayı	0	12	4	9	30
		% Satır	0,00%	40,00%	13,30%	30,00%	100,00%
		% Sütün	0,00%	40,00%	36,40%	15,00%	22,10%
	Üniversite Lisans (4 Yıl)	Sayı	1	7	2	22	46
		% Satır	2,20%	15,20%	4,30%	47,80%	100,00%
		% Sütün	20,00%	23,30%	18,20%	36,70%	33,80%
	Yüksek Lisans	Sayı	1	1	1	10	15
		% Satır	6,70%	6,70%	6,70%	66,70%	100,00%
		% Sütün	20,00%	3,30%	9,10%	16,70%	11,00%
	Doktora	Sayı	0	0	0	4	4
		% Satır	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%	100,00%
		% Sütün	0,00%	0,00%	0,00%	6,70%	2,90%
İlköğretim	Sayı	1	0	0	0	1	
	% Satır	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%	
	% Sütün	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,70%	
Total		Sayı	5	30	11	60	136
		% Satır	3,70%	22,10%	8,10%	44,10%	100,00%
		% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

χ^2 48.36 SD= 20 P<0,05

Amasya’da üniversite öğrencileri için sosyal aktivite alanlarının yeterince var olduğu düşüncesine “kesinlikle katılan” katılımcıların % 1 i ilköğretim, % 5 i lise, % 2,20 si 4 yıllık üniversite ve % 1’i yüksek lisans mezundur. Amasya’da üniversite öğrencileri için sosyal aktivite mekânlarının yeterince var olduğu fikrine “kesinlikle katılan” ve “katılan” doktora mezunu bulunmamakta, yüksek lisans mezunlarının ise bu fikre % 6,70 lik eşit oranlarla kesinlikle katıldıklarını ve katıldıkları belirlenmektedir.

Amasya’da üniversite öğrencileri için sosyal aktivite alanlarının yeterince var olduğu düşüncesine “katılmayan” kişilerin eğitim durumlarına göre dağılımları incelendiğinde ise; % 37,50 lik bir oranın lise mezunu, % 30’luk oranın ön lisans, % 47,8 lisans, % 66,7 yüksek lisans ve çalışmaya katılan doktora mezunu 4 katılımcının tamamının bu fikre katılmadıkları belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre eğitim seviyesi ve Amasya’da üniversite öğrencileri için sosyal aktivite alanlarının yeterince olduğu düşüncesine katılma durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır, eğitim seviyesi arttıkça bu fikre katılma oranı düşmektedir.

Tablo 49. Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Amasya’da Yaşarken Kendilerini Kentli Hissetme Düzeyleri

			Amasyada Yaşarken Kendinizi Kentli Hissediyoymusunuz?				TOPLAM
			Evet	Hayır	Kısmen	Fikrim Yok	
Eğitim Durumunuz Nedir?	Lise	Sayı	22	5	12	1	40
		% Satır	55,00%	12,50%	30,00%	2,50%	100,00%
		% Sütün	52,40%	12,50%	24,00%	25,00%	29,40%
	Ön Lisans (2Yıl)	Sayı	10	10	9	1	30
		% Satır	33,30%	33,30%	30,00%	3,30%	100,00%
		% Sütün	23,80%	25,00%	18,00%	25,00%	22,10%
	Üniversite Lisans (4 Yıl)	Sayı	8	19	18	1	46
		% Satır	17,40%	41,30%	39,10%	2,20%	100,00%
		% Sütün	19,00%	47,50%	36,00%	25,00%	33,80%
	Yüksek Lisans	Sayı	2	6	7	0	15
		% Satır	13,30%	40,00%	46,70%	0,00%	100,00%
		% Sütün	4,80%	15,00%	14,00%	0,00%	11,00%
	Doktora	Sayı	0	0	4	0	4
		% Satır	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	100,00%
		% Sütün	0,00%	0,00%	8,00%	0,00%	2,90%
İlköğretim	Sayı	0	0	0	1	1	
	% Satır	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%	100,00%	
	% Sütün	0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	0,70%	
Total	Sayı	42	40	50	4	136	
	% Satır	30,90%	29,40%	36,80%	2,90%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

X^2 60.42 SD= 15 P<0,05

Katılımcılardan lise mezunu olan 22 kişi % 55 lik bir oranla Amasya’da yaşarken kendilerini kentli olarak hissetmektedir. Bu oran ön lisans mezunu katılımcılar söz konusu olduğunda % 33,30’a, lisans mezunu katılımcılar söz konusu olduğunda % 17,40’a yüksek lisans mezunu katılımcılar söz konusu olduğunda % 13,30’a düşmektedir.

Katılımcıların eğitim durumu ve Amasya’da yaşarken kendilerini kentli olarak hissetmeme istatistikleri incelendiğinde ise; lise mezunu katılımcıların % 12,5 u Amasya’da yaşarken kendilerini kentli olarak hissetmediklerini belirtmiştir, ayrıca ön lisans mezunu katılımcıların % 33,3, yüksek lisans mezunlarının % 40’ı da Amasya’da yaşarken kendilerini kentli olarak hissetmediklerini belirtmişlerdir.

Elde edilen bulgulara göre eğitim seviyesi ile Amasya’da yaşarken kişilerin kendilerini kentli hissetmeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır, eğitim seviyesi arttıkça bu kişilerin kendilerini Amasya’da kentli olarak hissetmeleri düşmektedir.

Tablo 50. Amasyalı Olma Durumuna Göre Katılımcıların Üniversitelerin Kentleşmeye Katkılarını Değerlendirme Düzeyleri

			Sizce Kentleşmede Sürecinde Üniversite Etkin Bir Rol Oynuyormu?				TOPLAM
			Evet	Hayır	Kısmen	Fikrim Yok	
Amasyalı mısınız?	EVET	Sayı	45	4	12	3	64
		% Satır	70,30%	6,20%	18,80%	4,70%	100,00%
		% Sütün	53,60%	21,10%	42,90%	60,00%	47,10%
	HAYIR	Sayı	39	15	16	2	72
		% Satır	54,20%	20,80%	22,20%	2,80%	100,00%
		% Sütün	46,40%	78,90%	57,10%	40,00%	52,90%
Total	Sayı	84	19	28	5	136	
	% Satır	61,80%	14,00%	20,60%	3,70%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

χ^2 7.12 SD= 3 P>0,05

Amasyalı olan katılımcıların % 70,3 ü kentleşme sürecinde üniversitelerin etkin olarak rol oynadığını, Amasyalı olmayan katılımcıların % 54,2 si ise kentleşme sürecinde üniversitenin etkin rol oynadığını düşünmektedir. Bulgular sonucunda Amasyalı olma

ile kentleşme sürecinde üniversitelerin etkin rol oynadığını düşünme arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 51. Amasya’da Yaşarken Kentli Hissetme Durumuna Göre Katılımcıların Amasya’da Yaşamayı Başkalarına Önerme Düzeyleri

		Amasyada Yaşamayı Başkalarına Öneriyorum.					TOPLAM	
		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum		
Amasyada Yaşarken Kendinizi Kentli Hissediyor musunuz?	Evet	Sayı	22	16	1	3	0	42
		% Satır	52,40%	38,10%	2,40%	7,10%	0,00%	100,00%
		% Sütün	62,90%	23,50%	8,30%	20,00%	0,00%	30,90%
	Hayır	Sayı	5	17	6	8	4	40
		% Satır	12,50%	42,50%	15,00%	20,00%	10,00%	100,00%
		% Sütün	14,30%	25,00%	50,00%	53,30%	66,70%	29,40%
	Kısmen	Sayı	7	33	4	4	2	50
		% Satır	14,00%	66,00%	8,00%	8,00%	4,00%	100,00%
		% Sütün	20,00%	48,50%	33,30%	26,70%	33,30%	36,80%
	Fikrim Yok	Sayı	1	2	1	0	0	4
		% Satır	25,00%	50,00%	25,00%	0,00%	0,00%	100,00%
		% Sütün	2,90%	2,90%	8,30%	0,00%	0,00%	2,90%
Total	Sayı	35	68	12	15	6	136	
	% Satır	25,70%	50,00%	8,80%	11,00%	4,40%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

X^2 35.34 SD= 12 P<0,05

Amasya’da yaşarken kendisini kent olarak hissettiğini belirten katılımcıların % 52,4 ü Amasya’da yaşamayı başkalarına önerme fikrine kesinlikle katıldıklarını belirtirken, % 38,1 u ise bu fikre katıldıklarını belirtmiştir. Amasya’da yaşarken kentli hissetme ile Amasya’da yaşamayı başkalarına önerme arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Amasya’da yaşarken kendilerini kentli olarak hisseden üniversite personeli Amasya’da yaşamayı başkalarına önermektedir.

Tablo 52. Amasya’daki En büyük Eksikliğin Sosyal ve Kültürel Mekân Eksikliği

Oluşuna Göre Katılımcıların Üniversitenin Şehrin Kültürel Gelişimine Katkısını Değerlendirme Düzeyleri

		Üniversite Şehrin Kültürel Gelişimine Yeterince Katkı Sağlıyor mu?				TOPLAM	
		Evet	Hayır	Kısmen	Fikrim Yok		
Amasya’da En Büyük Eksiklik Sosyal ve Kültürel Mekan Eksikliğidir.	Evet	Sayı	16	6	30	1	53
		% Satır	30,20%	11,30%	56,60%	1,90%	100,00%
		% Sütün	42,10%	30,00%	41,10%	20,00%	39,00%
	Hayır	Sayı	22	14	43	4	83
		% Satır	26,50%	16,90%	51,80%	4,80%	100,00%
		% Sütün	57,90%	70,00%	58,90%	80,00%	61,00%
Total	Sayı	38	20	73	5	136	
	% Satır	27,90%	14,70%	53,70%	3,70%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

X^2 1.72 SD= 3 P>0,05

Amasya'daki en büyük eksikliği sosyal ve kültürel mekân eksikliği olarak belirleyen katılımcıların % 30,2 si üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı sağladığını düşünmektedir. Amasya'daki en büyük eksikliği sosyal ve kültürel mekân eksikliği olarak belirlemeyen katılımcılarında % 26,5 i üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı sağladığını düşünmektedir.

Yapılan analiz neticesinde Amasya'da en büyük eksikliğin sosyal ve kültürel mekân eksikliği olduğunu düşünmekle üniversitenin şehrin kültürel gelişimine katkısını değerlendirmek arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 53. Amasyalı Olma Durumuna Göre Katılımcıların Amasya'nın Üniversite Şehri Olma Potansiyelini Değerlendirme Düzeyleri

			Amasyanın Bir Üniversite Şehri Olma Yolunda İlerlediğini Düşünüyorum.				TOPLAM	
			Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum
Amasyalı mısınız?	EVET	Sayı	15	31	5	10	3	64
		% Satır	23,40%	48,40%	7,80%	15,60%	4,70%	100,00%
		% Sütün	75,00%	53,40%	27,80%	35,70%	25,00%	47,10%
	HAYIR	Sayı	5	27	13	18	9	72
		% Satır	6,90%	37,50%	18,10%	25,00%	12,50%	100,00%
		% Sütün	25,00%	46,60%	72,20%	64,30%	75,00%	52,90%
Total	Sayı	20	58	18	28	12	136	
	% Satır	14,70%	42,60%	13,20%	20,60%	8,80%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

Çalışmaya katılıp Amasyalı olduğunu belirten katılımcıların % 23,4 ü Amasya'nın bir üniversite şehri olma yolunda ilerlediği fikrine kesinlikle katılmakta, % 48,4 ü ise bu fikre katılmaktadır. Amasyalı olmayan katılımcılar ise Amasya'nın bir üniversite şehri olma yolunda ilerlediği fikrine % 25 lik bir oranla katılmamakta, % 12,5 luk bir oranla ise kesinlikle katılmamakta olduğu tespit edilmiştir.

İlgi çekici olan sonuçlardan bir diğeri ise Amasyalı olmayan katılımcıların % 37,5 inin Amasya'nın bir üniversite şehri olacağı fikrine katılmasıdır. Tespit edilmiş istatistiklere göre Amasyalı olmakla Amasya'nın bir üniversite şehri olacağını düşünmek arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 54. Kentleşme Sürecinde Üniversitelerin Etkin Rol Aldığını Düşünme Durumuna Göre Katılımcıların Amasya'nın Kentleştiğini Düşünceleri

		Amasyanın Kentleştiğini Düşünüyor musunuz?				TOPLAM	
		Evet	Hayır	Kısmen	Fikrim Yok		
Sizce Kentleşme Sürecinde Üniversiteler Etkin Bir Rol Oynuyor mu?	Evet	Sayı	26	14	43	1	84
		% Satır	31,00%	16,70%	51,20%	1,20%	100,00%
		% Sütün	78,80%	45,20%	61,40%	50,00%	61,80%
	Hayır	Sayı	2	8	9	0	19
		% Satır	10,50%	42,10%	47,40%	0,00%	100,00%
		% Sütün	6,10%	25,80%	12,90%	0,00%	14,00%
	Kısmen	Sayı	5	8	14	1	28
		% Satır	17,90%	28,60%	50,00%	3,60%	100,00%
		% Sütün	15,20%	25,80%	20,00%	50,00%	20,60%
	Fikrim Yok	Sayı	0	1	4	0	5
		% Satır	0,00%	20,00%	80,00%	0,00%	100,00%
		% Sütün	0,00%	3,20%	5,70%	0,00%	3,70%
Total	Sayı	33	31	70	2	136	
	% Satır	24,30%	22,80%	51,50%	1,50%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

χ^2 11.73 SD= 9 P>0,05

Kentleşme sürecinde üniversitelerin etkin bir rol oynadığını düşünen katılımcılardan % 31 i Amasya'nın kentleştiğini düşünürken % 16,2 si Amasya'nın kentleştiğini düşünmemekte, % 51,2 si ise Amasya'nın kısmen kentleştiğini düşünmektedir. Kentleşme sürecinde üniversitelerin etkin bir rol oynadığını düşünmeyen katılımcıların % 10,5 i Amasya'nın kentleştiğini düşünmekte, % 42,5 i ise Amasya'nın kentleştiğini düşünmemektedir.

Elde edilen veriler ışığında kentleşme sürecinde üniversitelerin etkin bir rolü olduğunu düşünmekle Amasya'nın kentleştiğini düşünmek arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı saptanmıştır.

4.8.2. Çalışmaya Katılan Esnaf Profiline İlişkin Değerlendirmeler

Çalışmanın bu bölümünde esnaf katılımcıların çalışmanın hipotezleri doğrultusunda kendilerine yöneltilen, anket formlarında yer alan soruların çapraz ilişkilendirme tabloları verilerek hipotezlerin esnaf katılımcılardan elde edilen verilere göre doğrulanıp doğrulanmadığı ve değişkenler arası ilişkilerin anlamlılığı değerlendirilecektir. Çalışma genelinde üniversitenin şehre olası etkilerini en tarafsız bir biçimde gözlemleyecek durumda olan esnaf katılımcıların değerlendirmelerine yönelik çapraz ilişkilendirme tablolarına daha çok yer verilecektir.

Tablo 55. Amasya’da Yaşama Süresine Göre Katılımcıların Üniversitelerin Kentleşmeye Katkılarını Değerlendirme Düzeyleri

			Kentleşmede Üniversite Önemli Bir Etkenmi?			TOPLAM
			Evet	Hayır	Kısmen	
Kaç yıldır Amasyada Yaşıyorsunuz?	1 - 5 yıl	Sayı	8	1	2	11
		% Satır	72,70%	9,10%	18,20%	100,00%
		% Sütün	8,60%	20,00%	7,10%	8,70%
	6 - 10 yıl	Sayı	8	0	4	12
		% Satır	66,70%	0,00%	33,30%	100,00%
		% Sütün	8,60%	0,00%	14,30%	9,50%
	11 - 15 yıl	Sayı	10	1	1	12
		% Satır	83,30%	8,30%	8,30%	100,00%
		% Sütün	10,80%	20,00%	3,60%	9,50%
	16-20 yıl	Sayı	2	0	0	2
		% Satır	100,00%	0,00%	0,00%	100,00%
		% Sütün	2,20%	0,00%	0,00%	1,60%
	21 yıl ve üzeri	Sayı	65	3	21	89
		% Satır	73,00%	3,40%	23,60%	100,00%
		% Sütün	69,90%	60,00%	75,00%	70,60%
Total	Sayı	93	5	28	126	
	% Satır	73,80%	4,00%	22,20%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

X² 4.67 SD= 8 P>0,05

Katılımcılardan kentleşme sürecinde üniversitenin önemli bir etken olduğunu düşünen, 1-5 yıl arası dönemden beri Amasya’da yaşayanların oranı % 72,70 dir. 6-10 yıldan beri Amasya’da yaşayan katılımcıların % 66,7 si, 11-15 yıldan beri Amasya’da yaşayan katılımcıların % 83,3 ü, 16-20 yıldan beri Amasya’da yaşayanların % 100 ü ve 21 yıl ve üzeri zamandan beri Amasya’da yaşayanların % 73 ü kentleşmede üniversitenin önemli bir etken olduğunu düşünmektedir.

Dolayısıyla esnaf katılımcılar için kentleşmede üniversitenin etkinliğini değerlendirmek Amasya’daki yaşam süresi ile ilişkili değildir ve Amasya’da belli bir zamandan beri bulunan birçok katılımcı kentleşme sürecinde üniversitelerin etkin rol oynadığını düşünmektedir. Elde edilen verilerden de anlaşılacağı üzere Amasya’da yaşama süresi ile kentleşme sürecinde üniversitenin etkinliğinin değerlendirilmesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 56. Amasya’da Yaşama Süresine Göre Katılımcıların Üniversitelerinin Şehirde En Çok Neyi Değiştirdiğini Değerlendirme Düzeyleri

		Amasya’da Üniversite Öğrencileri En Çok Neyi Değiştirmektedir?								TOPLAM
		Sosyal dokuyu	Sektörel çeşitliliği	Kültürel yapıyı	Şehrin vizyonunu	Şehrin tanınırlığını	Ekonomiyi	Ahlaki yönden bozuyor		
Kaç Yıldır Amasyada Yaşıyorsunuz?	1 - 5 yıl	Sayı	3	2	5	0	1	0	0	11
		% Satır	27,30%	18,20%	45,50%	0,00%	9,10%	0,00%	0,00%	100,00%
		% Sütün	8,30%	8,00%	20,80%	0,00%	4,80%	0,00%	0,00%	8,70%
	6 - 10 yıl	Sayı	3	2	0	3	4	0	0	12
		% Satır	25,00%	16,70%	0,00%	25,00%	33,30%	0,00%	0,00%	100,00%
		% Sütün	8,30%	8,00%	0,00%	17,60%	19,00%	0,00%	0,00%	9,50%
	11 - 15 yıl	Sayı	2	5	2	0	2	0	1	12
		% Satır	16,70%	41,70%	16,70%	0,00%	16,70%	0,00%	8,30%	100,00%
		% Sütün	5,60%	20,00%	8,30%	0,00%	9,50%	0,00%	100,00%	9,50%
	16-20 yıl	Sayı	1	0	0	1	0	0	0	2
		% Satır	50,00%	0,00%	0,00%	50,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
		% Sütün	2,80%	0,00%	0,00%	5,90%	0,00%	0,00%	0,00%	1,60%
	21 yıl ve üzeri	Sayı	27	16	17	13	14	2	0	89
		% Satır	30,30%	18,00%	19,10%	14,60%	15,70%	2,20%	0,00%	100,00%
		% Sütün	75,00%	64,00%	70,80%	76,50%	66,70%	100,00%	0,00%	70,60%
Total	Sayı	36	25	24	17	21	2	1	126	
	% Satır	28,60%	19,80%	19,00%	13,50%	16,70%	1,60%	0,80%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

χ^2 30,74 SD=24 P<0,05

1-5 yıl dan beri Amasya’da yaşayan esnafların % 27,30 u üniversite öğrencilerinin şehirde en çok sosyal dokuyu, %18,2 si sektörel çeşitliliği, % 45,5 i kültürel yapıyı, % 9,1 i de şehrin tanınırlığını değiştirdiğini düşünmektedir.

6-10 yıldan beri Amasya’da yaşayan esnafların ise % 25 i üniversite öğrencilerinin şehirde en çok sosyal dokuyu, % 16,7 i sektörel çeşitliliğini, % 25 i şehrin vizyonunu, % 33,3 ü de şehrin tanınırlığını değiştirdiğini düşünmektedir.

11-15 yıldan beri Amasya’da yaşayan esnafların ise % 16,7 i üniversite öğrencilerinin şehirde en çok sosyal dokuyu, % 41,7 i sektörel çeşitliliğini, % 16,7 i sektörel çeşitliliği, % 16,7 ü de şehrin tanınırlığını değiştirdiğini düşünmektedir.

16-20 yıldan beri Amasya’da yaşayan esnafların ise % 50 si üniversite öğrencilerinin şehirde en çok sosyal dokuyu, % 50 si şehrin vizyonunu değiştirdiğini düşünmektedir.

21 ve üzeri yıldan beri Amasya’da yaşayan esnafların ise % 30,3 ü üniversite öğrencilerinin şehirde en çok sosyal dokuyu, % 18 i sektörel çeşitliliğini, % 19,1 i kültürel yapıyı, % 14,6 ı şehrin vizyonunu, % 66,7 si de şehrin tanınırlığını, % 2,2 si de ekonomiyi değiştirdiğini düşünmektedir.

İstatistiklerden de anlaşılacağı gibi Amasya’da geçirilen süre arttıkça üniversite öğrencilerinin şehre katkıları değerlendirme ölçütleri de oranları da Amasya’da geçirilen süreyle doğru orantılı olarak artmaktadır, dolayısıyla Amasya’daki yaşam süresi ile üniversite öğrencilerinin şehirde gerçekleştirdiği değişimleri değerlendirme arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Tablo 57. Amasya’da Yaşama Süresine Göre Katılımcıların Şehirdeki Üniversitenin En Olumlu Yanını Değerlendirme Düzeyleri

		Şehirde Üniversite Olmasının En Olumlu Yanı Nedir?							TOPLAM
		Sosyal açıdan hareketli bir yaşam	Ekonomik çeşitlilik	Üniversite ile yapılan çeşitli işbirliklerinden oluşan fayda	Kültürel çeşitlilik	Sektörel çeşitlilik	Eğitim seviyesinin yükselmesi		
Kaç Yıldır Amasyada Yaşıyorsunuz?	1 - 5 yıl	Sayı	3	1	2	4	1	0	11
		% Satır	27,30%	9,10%	18,20%	36,40%	9,10%	0,00%	100,00%
		% Sütün	5,90%	4,00%	13,30%	14,80%	14,30%	0,00%	8,70%
	6 - 10 yıl	Sayı	4	2	3	2	1	0	12
		% Satır	33,30%	16,70%	25,00%	16,70%	8,30%	0,00%	100,00%
		% Sütün	7,80%	8,00%	20,00%	7,40%	14,30%	0,00%	9,50%
	11 - 15 yıl	Sayı	2	2	1	6	1	0	12
		% Satır	16,70%	16,70%	8,30%	50,00%	8,30%	0,00%	100,00%
		% Sütün	3,90%	8,00%	6,70%	22,20%	14,30%	0,00%	9,50%
	16-20 yıl	Sayı	1	0	0	1	0	0	2
		% Satır	50,00%	0,00%	0,00%	50,00%	0,00%	0,00%	100,00%
		% Sütün	2,00%	0,00%	0,00%	3,70%	0,00%	0,00%	1,60%
	21 yıl ve üzeri	Sayı	41	20	9	14	4	1	89
		% Satır	46,10%	22,50%	10,10%	15,70%	4,50%	1,10%	100,00%
		% Sütün	80,40%	80,00%	60,00%	51,90%	57,10%	100,00%	70,60%
Total	Sayı	51	25	15	27	7	1	126	
	% Satır	40,50%	19,80%	11,90%	21,40%	5,60%	0,80%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

$X^2 16,44$ $SD=20$ $P>0,05$

Amasya’da 1-5 yıldan beri yaşayan esnafların % 27,3 ü şehirde üniversite olmasının en olumlu yanının sosyal açıdan hareketli bir yaşam, % 9,1 i ekonomik çeşitlilik, % 18,2 si üniversite ile yapılan çeşitli işbirlikleri sonucunda oluşan fayda, % 36,4 ü kültürel çeşitlilik, % 9,1 i sektörel çeşitlilik olduğunu belirtmektedir.

Katılımcılardan 6-10 yıldan beri Amasya’da yaşayanların % 33,3 ü şehirde üniversite olmasının en olumlu yanının sosyal açıdan hareketli bir yaşam, % 16,7 i ekonomik çeşitlilik, %25 si üniversite ile yapılan çeşitli işbirlikleri sonucunda oluşan fayda, % 16,7 ü kültürel çeşitlilik, % 8,1 i sektörel çeşitlilik olduğunu belirtmektedir.

Katılımcılardan 11-15 yıldan beri Amasya’da yaşayanların % 16,7 ü şehirde üniversite olmasının en olumlu yanının sosyal açıdan hareketli bir yaşam, % 16,7 i ekonomik çeşitlilik, % 8,3 si üniversite ile yapılan çeşitli işbirlikleri sonucunda oluşan fayda, % 50 ü kültürel çeşitlilik, % 8,3 i sektörel çeşitlilik olduğunu belirtmektedir.

Katılımcılardan 16-20 yıldan beri Amasya’da yaşayanların % 50 si şehirde üniversite olmasının en olumlu yanının sosyal açıdan hareketli bir yaşam, % 50 si kültürel çeşitlilik olduğunu belirtmektedir.

Katılımcılardan 21 yıl ve üzeri zamandan beri Amasya’da yaşayanların % 46,1 i şehirde üniversite olmasının en olumlu yanının sosyal açıdan hareketli bir yaşam, % 22,5 i ekonomik çeşitlilik, % 10,1 i üniversite ile yapılan çeşitli işbirlikleri sonucunda oluşan fayda, % 15,7 ü kültürel çeşitlilik, % 4,5 i sektörel çeşitlilik ve % 1,1 i de eğitim seviyesinin yükselmesi olduğunu belirtmektedir.

Çapraz ilişkilendirme neticesinde elde edilen verilere göre Amasya’da yaşama süresiyle şehirdeki üniversitenin olumlu yanlarını değerlendirme arasında anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir.

Tablo 58. Amasya’da Yaşama Süresine Göre Katılımcıların Amasya

Üniversitesi’ nin Tanınırlığı Arttırdığına Dair Değerlendirmeleri

			Amasya Üniversitesinin Amasya'nın Tanınırlığını Arttırdığını Düşünüyor musunuz?			TOPLAM
			Evet	Hayır	Kısmen	
Kaç yıldır Amasyada Yaşıyorsunuz?	1 - 5 yıl	Sayı	4	4	3	11
		% Satır	36,40%	36,40%	27,30%	100,00%
		% Sütün	4,90%	21,10%	12,00%	8,70%
	6 - 10 yıl	Sayı	8	2	2	12
		% Satır	66,70%	16,70%	16,70%	100,00%
		% Sütün	9,80%	10,50%	8,00%	9,50%
	11 - 15 yıl	Sayı	8	2	2	12
		% Satır	66,70%	16,70%	16,70%	100,00%
		% Sütün	9,80%	10,50%	8,00%	9,50%
	16-20 yıl	Sayı	2	0	0	2
		% Satır	100,00%	0,00%	0,00%	100,00%
		% Sütün	2,40%	0,00%	0,00%	1,60%
	21 yıl ve üzeri	Sayı	60	11	18	89
		% Satır	67,40%	12,40%	20,20%	100,00%
		% Sütün	73,20%	57,90%	72,00%	70,60%
Total	Sayı	82	19	25	126	
	% Satır	65,10%	15,10%	19,80%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

X² 6.76 SD=8 P>0,05

Amasya’da 1-5 yıldan beri yaşayan esnaf katılımcılar üniversitenin şehrin tanınırlığını % 36,4 lik bir oranla arttırdığını kabul etmektedir. 6-10 yıldan beri Amasya’da olan katılımcılar ise % 66,7 lik bir oranla, 11-15 yıldan beri Amasya’da olanlar % 66,7 lik bir oranla, 16-20 yıldan beri Amasya’da olanlar % 100 lük bir oranla ve 21 yıl ve üzeri zamandan beri Amasya’da olan esnaf katılımcılar % 67,4 lük bir oranla üniversitenin Amasya’nın tanınırlığını arttırdığını düşünmektedir. Esnaf katılımcıların verileri incelendiğinde Amasya’da bulunma süreleri ile üniversitenin Amasya’nın tanınırlığını arttırdığı fikrine katılma durumları arasında anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir.

Tablo 59. Amasya’da Yaşama Süresine Göre Katılımcıların Üniversitesinin

Şıklardaki Tüm Sektörleri Geliştigiine Dair Değerlendirme Düzeyleri

			Şehirdeki Üniversite En Çok Hepsinin (GIDA, GİYİM, KIRTASIYE, BİLGİSAYAR DONANIMI, İLETİŞİM ARAÇLARI, KAHVEHANELER/KAFELER, KUAFÖR VE GÜZELLİK SALONLARI)Gelişimine Etkili Olmuştur		TOPLAM
			1.sırada	İşaretlenmemiş	
KaçYıldır Amasyada Yaşıyorsunuz?	1 - 5 yıl	Sayı	4	7	11
		% Satır	36,40%	63,60%	100,00%
		% Sütün	19,00%	6,70%	8,70%
	6 - 10 yıl	Sayı	1	11	12
		% Satır	8,30%	91,70%	100,00%
		% Sütün	4,80%	10,50%	9,50%
	11 - 15 yıl	Sayı	0	12	12
		% Satır	0,00%	100,00%	100,00%
		% Sütün	0,00%	11,40%	9,50%
	16-20 yıl	Sayı	0	2	2
		% Satır	0,00%	100,00%	100,00%
		% Sütün	0,00%	1,90%	1,60%
	21 yıl ve üzeri	Sayı	16	73	89
		% Satır	18,00%	82,00%	100,00%
		% Sütün	76,20%	69,50%	70,60%
Total	Sayı	21	105	126	
	% Satır	16,70%	83,30%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	

X² 6.58 SD=4 P>0,05

Katılımcılara yöneltilen bu soruda kendilerinden verilen şıklardan en çok üç şık seçerek önem sırasına göre derecelendirmeleri istenmiştir. 1-5 yıldan beri Amasya’da yaşayan esnafların % 36,4 ü üniversitenin şıklarda belirtilen tüm seçenekleri geliştirdiğine katılmış ve soruda sadece “hepsi” şikkını işaretlemiştir.

Aynı şekilde 6-10 yıldan beri Amasya’da yaşayan esnaflar % 8,3 oranında, 21 yıl ve üzeri zamandan beri Amasya’da yaşayan esnaflarda % 18 oranında “hepsi” şikkını işaretlemiştir. Fakat Amasya’da yaşama süresi ile üniversitenin şehirde her sektöre katkısı olduğunu değerlendirme arasında anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir.

Tablo 60. Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Üniversitenin Şehrin Kültürel Gelişimine Katkısını Değerlendirme Düzeyleri

		Üniversite Şehrin Kültürel Gelişimine Yeterince Katkı Sağlıyormu?				TOPLAM	
		Evete	Hayır	Kısmen	Fikrim Yok		
Eğitim Durumunuz?	İlköğretim	Sayı	18	6	3	1	28
		% Satır	64,30%	21,40%	10,70%	3,60%	100,00%
		% Sütün	29,00%	24,00%	8,30%	33,30%	22,20%
	Lise	Sayı	23	10	17	2	52
		% Satır	44,20%	19,20%	32,70%	3,80%	100,00%
		% Sütün	37,10%	40,00%	47,20%	66,70%	41,30%
	Üniversite Ön Lisans(2 Yıl)	Sayı	9	3	8	0	20
		% Satır	45,00%	15,00%	40,00%	0,00%	100,00%
		% Sütün	14,50%	12,00%	22,20%	0,00%	15,90%
	Üniversite Lisans(4 Yıl)	Sayı	11	6	6	0	23
		% Satır	47,80%	26,10%	26,10%	0,00%	100,00%
		% Sütün	17,70%	24,00%	16,70%	0,00%	18,30%
	Yüksek Lisans	Sayı	1	0	2	0	3
		% Satır	33,30%	0,00%	66,70%	0,00%	100,00%
		% Sütün	1,60%	0,00%	5,60%	0,00%	2,40%
Total	Sayı	62	25	36	3	126	
	% Satır	49,20%	19,80%	28,60%	2,40%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

X^2 10.77 SD=12 P>0,05

İlköğretim mezunu esnafların % 64,3 ü üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı sağladığını düşünmektedir, lise mezunu katılımcıların % 44,2 si, ön lisans mezunlarının % 45 i, lisans mezunlarının % 47,8 i ve yüksek lisans mezunlarının % 33,3,ü üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı sağladığını düşünmektedir.

Üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı sağladığı düşünmeyen katılımcıların ise; % 21,4 ü ilköğretim, % 19,2 si lise, % 15 i ön lisans, % 26,1 i ise lisans mezunlarından oluşmaktadır.

Elde edilen bulgulara göre eğitim durumu ile üniversitenin şehrin kültürel gelişimine katkısını değerlendirmek arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 61. Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Üniversitenin Varlığının Şehir İçin Önemli Olduğunu Değerlendirme Düzeyleri

		Amasya Üniversitesi Varlığının Amasya İçin Çok Önemli Olduğunu Düşünüyorum.						
			Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	TOPLAM
Eğitim Durumunuz?	İlköğretim	Sayı	18	5	3	1	1	28
		% Satır	64,30%	17,90%	10,70%	3,60%	3,60%	100,00%
		% Sütün	31,00%	9,60%	42,90%	16,70%	33,30%	22,20%
	Lise	Sayı	26	23	2	1	0	52
		% Satır	50,00%	44,20%	3,80%	1,90%	0,00%	100,00%
		% Sütün	44,80%	44,20%	28,60%	16,70%	0,00%	41,30%
	Üniversite Ön Lisans (2 Yıl)	Sayı	10	7	0	1	2	20
		% Satır	50,00%	35,00%	0,00%	5,00%	10,00%	100,00%
		% Sütün	17,20%	13,50%	0,00%	16,70%	66,70%	15,90%
	Üniversite Lisans (4 Yıl)	Sayı	4	15	1	3	0	23
		% Satır	17,40%	65,20%	4,30%	13,00%	0,00%	100,00%
		% Sütün	6,90%	28,80%	14,30%	50,00%	0,00%	18,30%
	Yüksek Lisans	Sayı	0	2	1	0	0	3
		% Satır	0,00%	66,70%	33,30%	0,00%	0,00%	100,00%
		% Sütün	0,00%	3,80%	14,30%	0,00%	0,00%	2,40%
Total		Sayı	58	52	7	6	3	126
		% Satır	46,00%	41,30%	5,60%	4,80%	2,40%	100,00%
		% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

χ^2 33,71 SD=16 P<0,05

Katılımcıların ilköğretim mezunu olan % 64,3 lük bir oranı Amasya Üniversitenin varlığının Amasya için çok önemli olduğu fikrine kesinlikle katıldıklarını, lise mezunu katılımcıların % 50 si, ön lisans mezunlarının % 50si, lisans mezunlarının % 17,4 ı de aynı fikre kesinlikle katıldıklarını belirtmektedirler.

Amasya Üniversitesi varlığının Amasya için çok önemli olduğu düşüncesine katılanların ise % 17,9 u ilköğretim, % 44,2 si lise, % 35 i ön lisans, % 65,2 si lisans, % 66,7 si de yüksek lisans mezunudur. Bu önermeye katılmayanlar ise % 3,6 sı ilköğretim, % 1,9 u lise, % 5i ön lisans, % 13 de lisans öğrenimini tamamlamış katılımcılardan oluşmaktadır.

Elde edilen verilere doğrultusunda eğitim durumu ile Amasya Üniversitesi'nin Amasya için çok önemli olduğu fikrine katılma düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı saptanmıştır.

Tablo 62. Amasyalı Olma Durumuna Göre Katılımcıların Üniversitelerin Kentleşmeye Katkılarını Değerlendirme Düzeyleri

			Kentleşme Sürecinde Üniversite Önemli Bir Etkenmi?			TOPLAM
			Evet	Hayır	Kısmen	
Amasyalı mısınız?	Evet	Sayı	81	5	23	109
		% Satır	74,30%	4,60%	21,10%	100,00%
		% Sütün	87,10%	100,00%	82,10%	86,50%
	Hayır	Sayı	12	0	5	17
		% Satır	70,60%	0,00%	29,40%	100,00%
		% Sütün	12,90%	0,00%	17,90%	13,50%
Total	Sayı	93	5	28	126	
	% Satır	73,80%	4,00%	22,20%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

X² 1.26 SD=2 P>0,05

Amasyalı olan katılımcıların % 74,3 ü, Amasyalı olmayan katılımcıların ise % 70,6 s kentleşme sürecinde üniversitenin önemli bir etken olduğunu düşünmektedir. Bu oranlardan da anlaşılacağı gibi katılımcılar Amasyalı olsun olmasın kentleşme sürecinde üniversitenin önemli bir etken olduğunu düşünmektedir.

Dolayısıyla elde edilen verilere göre Amasyalı olmak üniversitenin kentleşme sürecinde önemli bir etken olduğunu değerlendirmeyi etkilememektedir, iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 63. Amasyalı Olma Durumuna Göre Katılımcıların Amasya'nın Üniversite Şehri Olma Potansiyelini Değerlendirme Düzeyleri

			Amasyanın Bir Üniversite Şehri Olma Yolunda İlerlediğini					TOPLAM
			Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fıkrım yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Amasya	Evet	Sayı	27	37	28	14	3	109
		% Satır	24,80%	33,90%	25,70%	12,80%	2,80%	100,00%
		% Sütün	90,00%	84,10%	93,30%	82,40%	60,00%	86,50%
	Hayır	Sayı	3	7	2	3	2	17
		% Satır	17,60%	41,20%	11,80%	17,60%	11,80%	100,00%
		% Sütün	10,00%	15,90%	6,70%	17,60%	40,00%	13,50%
Total	Sayı	30	44	30	17	5	126	
	% Satır	23,80%	34,90%	23,80%	13,50%	4,00%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

X² 4.99 SD=4 P>0,05

Amasyalı olan katılımcı esnafların % 24,8 i Amasya'nın bir üniversite şehri olma yolunda ilerlediği fikrine kesinlikle katılmakta, Amasyalı olmayan katılımcılar ise bu fikre % 17,6 lık bir oranla kesinlikle katılmaktadır.

Amasyalı olmayan katılımcılar % 41,2 lik bir oranla Amasya'nın üniversite şehri olma yolunda ilerlediği fikrine katılırken bu oran Amasyalı katılımcılarda % 33,9 luk bir seviyeye düşmektedir. Amasyalı olmakla Amasya Üniversitesi'nin bir üniversite şehri olduğunu düşünmek arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 64. Üniversite Öğrencilerinin Yazın Şehirden Ayrılmasının İş Yoğunluğunu Etkilemesine Göre Amasya Üniversitesi Varlığının Amasya İçin Önemliliğinin Değerlendirilme Düzeyleri

		Amasya Üniversitesi Varlığı Amasya İçin Önemlidir.					TOPLAM	
		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum		
Üniversite Öğrencilerinin Yazın Şehirden Ayrılması İş Yoğunluğunu Etkiliyor mu?	Hayır etkilemiyor	Sayı	6	9	1	1	0	17
		% Satır	35,30%	52,90%	5,90%	5,90%	0,00%	100,00%
		% Sütün	10,30%	17,30%	14,30%	16,70%	0,00%	13,50%
	Kısmen etkiliyor	Sayı	28	32	1	3	1	65
		% Satır	43,10%	49,20%	1,50%	4,60%	1,50%	100,00%
		% Sütün	48,30%	61,50%	14,30%	50,00%	33,30%	51,60%
	Çok etkiliyor	Sayı	24	11	5	2	2	44
		% Satır	54,50%	25,00%	11,40%	4,50%	4,50%	100,00%
		% Sütün	41,40%	21,20%	71,40%	33,30%	66,70%	34,90%
Total		Sayı	58	52	7	6	3	126
		% Satır	46,00%	41,30%	5,60%	4,80%	2,40%	100,00%
		% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

X^2 11.7 SD=8 P>0,05

Öğrencilerin yazın şehirden ayrılmasıyla iş yoğunluğu etkilenmeyen esnafların % 35,3 ü Amasya Üniversitesi varlığının Amasya için önemli olduğu önermesine kesinlikle katılmaktadır, % 52,9 u bu fikre katılmaktadır.

Öğrencilerin yazın şehirden ayrılmasıyla iş yoğunluğu çok etkilenen esnafların % 54,5 i Amasya Üniversitesi'nin Amasya için önemli olduğu fikrine kesinlikle katılmakta, % 25 i ise katılmaktadır. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin yazın şehirden ayrılmasıyla etkilenen iş yoğunluğunun esnaf katılımcıların Amasya Üniversitesi'nin varlığının Amasya için önemli olduğunu düşünme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 65. Üniversite Öğrencilerinin Yazın Şehirden Ayrılmasıyla İş Yoğunluğunun Etkilenmesine Göre Amasya Üniversitesi'nin Tüm Kadrosuyla Amasya İçin Vazgeçilmez Olduğunu Değerlendirme Düzeyleri

		Amasya Üniversitesi Tüm Kadrosu ve Öğrencileri ile Amasya İçin Vazgeçilmez						TOPLAM
		Sayı	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Üniversite Öğrencilerinin Yazın Şehirden Ayrılması İş Yoğunluğunuzu Etkiliyor mu?	Hayır etkilemiyor	Sayı	5	9	1	2	0	17
		% Satır	29,40%	52,90%	5,90%	11,80%	0,00%	100,00%
		% Sütün	15,60%	12,20%	10,00%	22,20%	0,00%	13,50%
	Kısmen etkiliyor	Sayı	16	39	5	5	0	65
		% Satır	24,60%	60,00%	7,70%	7,70%	0,00%	100,00%
		% Sütün	50,00%	52,70%	50,00%	55,60%	0,00%	51,60%
	Çok etkiliyor	Sayı	11	26	4	2	1	44
		% Satır	25,00%	59,10%	9,10%	4,50%	2,30%	100,00%
		% Sütün	34,40%	35,10%	40,00%	22,20%	100,00%	34,90%
Total	Sayı	32	74	10	9	1	126	
	% Satır	25,40%	58,70%	7,90%	7,10%	0,80%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

$X^2 11.7$ $SD=8$ $P>0,05$

Öğrencilerin yazın şehirden ayrılmasıyla iş yoğunluğu etkilenmeyen esnafların % 29,4 ü Amasya Üniversitesi varlığının Amasya için önemli olduğu önermesine kesinlikle katılmaktadır, % 52,9 u bu fikre katılmaktadır. Öğrencilerin yazın şehirden ayrılmasıyla iş yoğunluğu çok etkilenen esnafların % 25 i Amasya Üniversitesi'nin Amasya için önemli olduğu fikrine kesinlikle katılmakta, % 59,1 i ise katılmaktadır. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin yazın şehirden ayrılmasıyla etkilenen iş yoğunluğunun Amasya Üniversitesi'nin tüm öğrenci ve kadrosu ile Amasya için vazgeçilmez olduğunu düşünmek arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 66. Amasya'daki En büyük Eksikliğin Sosyal ve Kültürel Mekân Eksikliği Oluşuna Göre Katılımcıların Üniversitenin Şehrin Kültürel Gelişimine Katkısını Değerlendirme Düzeyleri

			Üniversite Şehrin Kültürel Gelişimine Yeterince Katkı Sağlıyor mu ?				TOPLAM
			Evet	Hayır	Kısmen	Fikrim Yok	
Amasya'daki En Büyük Eksiklik Sosyal ve Kültürel Mekân Eksikliğidir.	Evet	Sayı	24	9	7	0	40
		% Satır	60,00%	22,50%	17,50%	0,00%	100,00%
		% Sütün	38,70%	36,00%	19,40%	0,00%	31,70%
	Hayır	Sayı	38	16	29	3	86
		% Satır	44,20%	18,60%	33,70%	3,50%	100,00%
		% Sütün	61,30%	64,00%	80,60%	100,00%	68,30%
Total	Sayı	62	25	36	3	126	
	% Satır	49,20%	19,80%	28,60%	2,40%	100,00%	
	% Sütün	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

X² 5.50 SD=3 P>0,05

Amasya' da en büyük eksikliğin sosyal ve kültürel mekân eksikliği olduğunu belirleyen esnaf katılımcıların % 60 ı üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı sağladığını düşünmektedir. Amasya'nın en büyük eksikliğinin sosyal ve kültürel mekân olduğunu düşünmeyen katılımcıların ise % 44,2 si üniversitenin şehrin kültürel gereksinimine yeterince katkı sağladığını düşünmektedir.

Elde edilen veriler doğrultusunda Amasya'daki en büyük eksikliği sosyal ve kültürel mekân eksikliği olarak belirlemekle, üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı sağladığını düşünmek arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kentler sunduğu çekici imkânlar ve aynı zamanda yol açtığı sorunlarla birlikte kimi bireyler için bir rüyayı temsil ederken kimileri için hayatı kâbusa çeviren mekânlardır. Kentleri bireylerin rüyaları ile eşdeğer tutan sundukları imkânlar ve ihtiyaçları karşılama düzeyleridir. Dolayısıyla bireyler çok yönlü ihtiyaçlarını giderebilecekleri mekânlara gelirler ve artık bir bireyi oldukları bu mekânı değiştirmeye başlarlar. “toplumsal değişimde söz konusu olan bu çift taraflı etki göç eden birey(ler)i ve göç edilen bölgeyi kapsar.”(Sağır, 2011:218). Bu durum şehir ve üniversite boyutunda incelendiğinde ise; eğitim almak ve eğitim vermek için şehre gelen potansiyel ve bu hizmeti onlara sağlayacak şehirden bahsedilebilir. Bu durum şehrin mekânsal dönüşümünden sosyal hayatın dönüşüne kadar çok yönlü bir toplumsal değişmeyi yönlendirir.

Şehirlerin kentleşme süreçleri incelendiğinde bu süreçte sanayinin yanında genel hizmet fonksiyonlarının da şehirleşme sürecinde oldukça önemli etkileri olduğu görülmüştür. Üniversitelerde eğitim hizmeti sunan kurumlar olarak şehirlerin gelişmesine, değişmesine ve şehir yaşamında yeni fırsatların ortaya çıkmasına uygun ortamı hazırlamaktadırlar. Bu duruma bağlı olarak hız kazanan kentleşme ve kentleşme süreci şehir içinde var olan üniversiteler sayesinde sadece ekonomik boyutta değil şehrin sosyal, kültürel hayatında da gözlemlenebilir olmaktadır. Dolayısıyla üniversite içinde kurulduğu şehri hem eğitim, hem ekonomik, hem sosyal hem de kültürel açılardan kalkındırarak adeta kent hayatının mevcut durumda ve gelecekte de yönünü belirlemektedir. Bu çok yönlü etkiler özellikle gelişmekte olan orta büyüklükteki şehirlerde daha net gözlemlenebilmektedir. Örneğin İstanbul şehrine içinde kurulan çok sayıda vakıf ve devlet üniversitelerinin katkısı şehrin birçok konuda zaten potansiyel güç olması sebebi ile gölgede kalma ihtimali ile karşı karşıya iken Amasya gibi bir şehirde bu katkılar daha net gözlemlenebilmektedir.

Çalışmada Amasya Üniversitesi'nin Amasya şehrinin gelişimine katkıları ortaya konmuştur. Yapılan araştırma sonucunda üniversite öğrencileri, personeli ve esnaflarından oluşan geniş bir katılımcı sayısına üniversitenin şehre katkılarını saptayabilmek için birçok soru sorulmuştur. Katılımcıların % 59 u son beş yıldan beri Amasya'da gözlemledikleri belirgin gelişimin nedeninin üniversite olduğunu

belirtmiştir. Bu gelişmeyi gözlemleyen bireylerin Amasya’da bulunma süreleri incelendiğinde; % 44’ünün 20 yıl ve üzeri zamandan beri, % 34 ünün ise 1-5 yıldan beri Amasya da yaşadıkları belirlenmiştir. Dolayısıyla bu değişimin hem Amasya da kısa süreden beri yaşayan katılımcılar tarafından hem de Amasya’da uzun zamandan beri yaşayan katılımcılar tarafından gözlemlendiği bir gerçektir. Katılımcılara sorulan bu gelişim alanlarını belirlemelerine ilişkin soruların istatistikleri incelendiğinde ise; cevaplarda öncelikli sırayı her üç grup için gıda sektörü almaktadır. Her gruptan katılımcının gelişme gözlemlendiği diğer alanlar ise; giyim, kırtasiye&fotokopi, kafe/kafeteryalar, eğitim, ulaşım, sağlık, bilgisayar donanım, iletişim araçları olmak üzere farklı oranlarda da olsa oldukça geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır.

Amasya Üniversitesi 2006 yılında kurulmuş olsa da Amasya ilinde 1974 yılından beri yüksek eğitim kurumları 19 Mayıs Üniversitesine bağlı olarak hizmet vermekteydi fakat Amasya Üniversitesi’nin kurulmasıyla şehre daha çok öğrenci ve personel geldiği yadsınamayacak bir gerçektir. Bu yoğun kitlenin istek, ihtiyaç ve beklentileri sayesinde Amasya Üniversitesi kurulduktan sonra şehirlere özgü olan işlevlerde fark edilebilir bir artış olmuştur. Amasya Üniversitesi’nin kurulduğu yıldan bu yana fakülteleri ve bölümleri artmış ve Amasya’nın gelişimine yön verir olmuştur. Amasya Üniversitesi’nin de hızla gelişmekte ve büyümekte olan yeni bir üniversite olduğu göz önünde bulundurulursa, şehir hayatına sağlanan bu katkıların önümüzdeki yıllarda daha da artarak devam edeceğini beklemek mümkündür.

Üniversite ve şehir arasındaki karşılıklı iletişim göz önüne alındığında birbirlerinin gelişimini destekledikleri fark edilebilir. Üniversite personeli söz olduğunda bu personelin bireysel olarak üniversitede çalıştıklarını belirtile de çok büyük bir kısmı Amasya’da aileleri ile birlikte yaşamaktadır. Eğer bu kişilerin aileleri ile birlikte içinde barındıkları, sosyal, kültürel birçok ihtiyaçlarını giderdikleri, çocuklarının eğitim hayatlarını şekillendirdikleri şehir onlara beklentilerini sunmazsa bu kurumda çalışmak öncelikle akademik personel tarafından tercih edilmeyecek bu da üniversitenin gelişimini doğrudan etkileyecektir. Şehir nüfusuna katılan ve aileleri ile birlikte bu şehirden hizmet talep eden bu kitlenin yaklaşık yarısını oluşturan akademik personelin burada bulunma sebebi tamamen üniversitedir. Özellikle akademik personelin sahip

olduğu sosyal statü göz önüne alındığında toplumsal manada önemli bir mobilitenin ortaya çıktığı vurgulanabilir.

Öğrenci potansiyeli benzer açıdan değerlendirildiğinde öğrencilerin şehir hayatında karşılanmayan ihtiyaçlarının beraberinde birçok problem getireceği bu durumda şehrin tercih edilebilirliğini öğrenci kitlesi açısından olumsuz etkileyeceği açıktır. Pazarlama stratejileri açısından değerlendirildiğinde; memnun olmadığı bir şehrin reklamını öğrenciler geldiği şehirdeki çevrelere olumsuz olarak yapacaklar ve üniversitenin tercih edilmemesinde etkili olacaklardır. Dolayısıyla öğrenci ya da personel, üniversitenin sahip olduğu beşeri kaynakların çok yönlü beklentilerine cevap vermeyen bir şehir direkt olarak şehirdeki üniversitenin gelişmesini de etkileyecektir. Bu nedenlerle şehrin ve üniversitenin gelişimini karşılıklı olarak birbirlerine en büyük desteklerdir.

Amasya özellikle son 6 yıldan beri böyle bir potansiyelin varlığı ile etkilenmekte ve bu etki sonucunda şehirde var olan ulaşım, sağlık, ticaret ve kültürel hayatlarda gelişme, değişme, sunulan hizmetlerde kalite ve çeşitlilik meydana gelmiş, bu durumda şehrin çekim gücünü, cazibesini ve etki alanının gelişmesine katkı sağlamıştır. Özellikle Amasya Üniversitesi'nin sahip olduğu beşeri kaynakların boş zamanlarını değerlendirirken şehir içinde bulunan rekreasyon alanlarına olan talepleri, mekansal anlamda bir çok gelişim ve değişimi beraberinde getirerek, talep edilen alanlarda yeni işletmelerin kurulmasını adeta zorunlu kılmıştır.

Elde edilen bulgulardan hareketle üniversite kurulduktan sonrada Amasya da belirgin olarak gelişme gözlemlenmiş olsa da şehrin beklentileri tam olarak karşılamadığı ve bir takım sorunları içinde barındırdığı tespit edilmiştir. Şehrin yaşadığı bu değişim ve dönüşüm sürecinde bir takım sorunların yaşanması doğal olmakla birlikte bu problemlerin devam etmesi uzun vadede daha büyük sıkıntılara yol açabilir niteliktedir. Çalışma doğrultusunda edinilen çıkarımlara göre; her kesin tarafından Amasya'nın en yetersiz olduğu nokta sosyal ve kültürel mekânların eksikliğidir. Bunun dışında katılımcılar tarafından yüksek oranlarla saptanan diğer eksikliklerde; iş alanları, konut alışveriş merkezleri ve eğlence mekânlarıdır. Bu eksikliklerin çalışmaya katılan birçok bireyin yaşam kalitesini düşürdüğünden hareketle katılımcılar tarafından Amasya'nın şehir olarak geliştiği fikrine katılımcıların çok büyük bir kısmı katılmadıklarını

belirmiştir. Dolayısıyla bu soruların hızla yerel yönetim ve üniversitenin önderliğinde çözümü üniversitenin ve şehrin gelişimi açısından önem arz etmektedir. Sorunların çözümüne yönelik alınabilecek önlemler belirtilirken öncelikle katılımcıların tespitleri doğrultusunda Amasya'nın sorunları belirlenmelidir. Bu gibi ihtiyaçların hissedilerek şehir hayatının eksik yönlerinin belirlenmesi şehrin bu imkânları oluşturması konusunda baskı unsuru olmalıdır. Şehir içinde bu ihtiyacı giderecek alanlar incelendiğinde bu alanların kafe veya internet kafe faaliyetleri ile sınırlı mekânlar olduğu tespit edilmiştir. Şehirde salonları oldukça küçük olan, filmler büyük şehirlerde vizyondan çıktıktan sonra gösterime giren bir tek sinema vardır. Şehirde bir tek tiyatro olsa da şehre devlet tiyatroları gelmemekte, bireylerin çabaları ile sahnelenen birkaç oyunda yeterli tanıtım yapılamadığı için ilgi görmemektedir. Ayrıca şehirde öğrencilerin yararlanabileceği büyük bir kütüphane olmadığı gibi Amasya Üniversitesi'ne ait bir merkez kütüphanenin olmaması da bu konudaki eksikliğin daha net olarak fark edilmesine sebep olmaktadır. Ayrıca şehirde her kesimin çok yönlü ihtiyaçlarını karşılayabilecek donanıma sahip bir spor salonu da bulunmamaktadır. Amasya Üniversitesi'nin kurulalı bir yıl olan kapalı spor salonu ise şu anda kendi öğrencilerine sınırlı imkânlarla hizmet sunarak bu eksikliği azaltmaya çalışmaktadır. Şehrin üniversite şehri havasına bürünmesini sağlayacak konser, sergi, sinema, tiyatro gibi etkinliklerin yapılacağı çok fonksiyonlu bir kültür merkezinin yapılması şehirdeki sosyal ve kültürel hizmet veren alanların eksikliğini ortadan kaldıracaktır.

Yapılan araştırma sonucunda tespit edilen bir diğer önemli eksiklik de konut sorunudur. Özellikle öğrenciye yönelik yurtların öğrenci beklentilerini karşılamaması, daha çok öğrenciler ve yalnız yaşayan personeller için tercih unsuru olan stüdyo daire, apart daire, ev pansiyonculuğu gibi alternatiflerin de şehirde oldukça sınırlı olması beraberinde konut sıkıntısını getirmektedir. Emlak sektörünü üniversiteye ait kaynakların kiralık kısmen de satılık ev ihtiyacı canlandırmışken inşaat sektörünün de benzer canlılığı yakalaması için bu geniş potansiyelin ihtiyaçlarına kulak vermesi gerekmektedir. Dolayısıyla öğrenciye ve diğer üniversite personeline uygun fiyatla istedikleri özelliklere sahip konut imkânı sağlanması diğer sektörlerde çalışan ve konut ihtiyacı duyan bireylerin ihtiyaçlarının da ortadan kaldırılmasına vesile olacaktır.

Katılımcıların görüşlerine göre saptanan bir diğer eksiklik de Amasya da alternatifli iş alanı olmamasıdır. Bu durum Amasya ilinin ticaret hayatında sanayiden çok tarım sektörün etkinliğinden kaynaklanmaktadır. Şehre daha çok sanayi ve iş alanın gelmesi, bölgesel kalkınma planlarının şehrin sahip olduğu kaynaklarla doğru orantılı olarak gerçekleştirilmesine ve bir o kadar da girişimcilik kültürünün şehir hayatının tüm aktörlerine özendirilmesine bağlıdır. Amasya'nın iş alternatifleri açısından gelişmesi şehrin istihdam problemini ortadan kaldıracak, ekonomik anlamda daha çok gelişmesini sağlayacak, çekim gücünü arttıracak ve iş bulamadığı için şehirden göçen genç nüfus şehirde kalarak şehrin yaş ortalamasının yükselmesini sağlayacaktır. Tüm bunlara ilaveten şehrin üniversitenin varlığından daha fazla yarar sağlaması özellikle sanayi üretilmesi sürecinde üniversitenin bilgisinden, yol göstericiliğinden ve kalifiye eleman yetiştiren potansiyelinden faydalanmasına bağlıdır.

Hipotezlerin Doğrulanabilirliği

Çalışmanın alt hipotezlerinden biri olan; “Amasya’da yaşama süreci arttıkça üniversitenin Amasya’nın gelişimine sağladığı katkıların gözlemlenebilirliği artmaktadır”, savunusu Amasya Üniversitesi personelinden elde edilen verilerle doğrulanmış ve iki değişken arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Fakat esnaflar katılımcılardan elde edilen veriler doğrultusunda aynı savunu doğrulanmamış ve değişkenler arasından anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

Çalışmanın bir diğer savunusu olan “Eğitim düzeyine bağlı olarak katılımcıların Amasya’da kendilerini kentli hissetmeleri ve Amasya’nın çeşitli ihtiyaçları karşılayabilirliğine yönelik düşünceleri değişmektedir” hipotezi istatistiksel veriler ışığında Amasya Üniversitesi personelinden oluşan katılımcıların verilerine göre doğrulanmıştır. Esnaf katılımcılara yönlendirilen sorular arasında “Amasya’da kendinizi kentli hissediyor musunuz?” sorusu olmadığı için eğitim durumu farklı değişkenlerle ilişkilendirilerek ilgili hipotezin esnaflar açısından değerlendirilmesi sağlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre eğitim durumu ile üniversitenin şehrin kültürel gelişimine katkısını değerlendirmek arasında katılımcı esnaflar açısından anlamlı bir ilişki bulunmamakta, dolayısıyla “Eğitim düzeyi arttıkça üniversitenin şehrin kültürel gelişimine katkı sağladığı düşünülmektedir” savunusu doğrulanmamaktadır. Elde edilen verilere göre eğitim durumu ve Amasya Üniversitesi’nin Amasya için çok önemli

olduğu fikrine katılma durumu arasında da esnaf katılımcıların değerlendirmelerine göre anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Amasya’da yaşama süresine göre katılımcıların üniversitelerinin şehirde en çok neyi değiştirdiğine ilişkin değerlendirme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiş ve “Amasya’da yaşama süreci arttıķa niversitenin Amasya’nın gelişimine sağladığı katkıların gözlemlenebilirliği artmaktadır” savunusu bu ölçütler açısından değerlendirildiğinde esnaf katılımcılardan elde edilen verilere göre doğrulanmıştır. Çapraz ilişkilendirme neticesinde elde edilen verilere göre Amasya’da yaşama süresiyle şehirdeki niversitenin olumlu yanlarını değerlendirme düzeyi arasında esnaf katılımcıların verileri doğrultusunda anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir. Dolayısıyla “Amasya’da yaşama süreci arttıķa niversitenin Amasya’nın gelişimine sağladığı katkıların gözlemlenebilirliği artmaktadır” savunusu bu ölçüte göre de doğrulanmamıştır. Etnaf katılımcıların verileri incelendiğinde Amasya’da bulunma süreleri ile niversitenin Amasya’nın tanınırlığını arttırdığı fikrine katılma arasında anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir. Etnaf katılımcıların verileri doğrultusunda aralarında anlamlı bir ilişki tespit edilmeyen bir diğer ilişkilendirme de Amasya’da yaşama süresi ile niversitenin şehirde şıklarda kendilerine sunulan tüm sektörlere katkısı olduğudur, dolayısıyla sadece bu veri ele alındığında ilgili hipotez doğrulanmamış olacaktır.

Etnaf katılımcıların değerlendirmeleri neticesinde elde edilen bulgulara göre öğrencilerin yazın şehirden ayrılmasıyla etkilenen iş yoğunluğunun Amasya niversitesi’nin varlığının Amasya için önemli olduğunu düşünmek arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Aynı şekilde öğrencilerin yazın şehirden ayrılmasıyla etkilenen iş yoğunluğunun Amasya niversitesi’nin tüm ğrenci ve kadrosu ile Amasya için vazgeçilmez olduğunu düşünmek durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Dolayısıyla “Yazın ğrenci ayrılınca işleri olumsuz etkilenen esnaf Amasya niversitesi’nin varlığının Amasya için önemli ve vazgeçilmez olduğunu düşünmektedir” hipotezi doğrulanmamıştır.

Amasyalı olmakla kentleşme sürecinde üniversitelerin etkinliği değerlendirmek arasında Amasya niversitesi personelinden oluşan katılımcıların verilerine göre anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiş, dolayısıyla “Amasyalı olan katılımcılar kentleşmede söz konusu olduğunda üniversitelerin etkin rol oynadığını düşünmektedir” hipotezi Amasya

Üniversitesi personellerinin değerlendirmelerine göre doğrulanmamaktadır. Dolayısıyla elde edilen verilere göre Amasyalı olmak üniversitenin kentleşme sürecinde önemli bir etken olduğunu değerlendirmeyi etkilememektedir, iki değişken arasında esnaf katılımcıların değerlendirmeleri doğrultusunda da anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Amasya'da yaşarken kentli hissetme ile Amasya'da yaşamayı başkalarına önerme arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır, dolayısıyla "Amasya'da yaşarken kendilerini kentli hisseden katılımcılar Amasya'da yaşamayı başkalarına önermektedir" hipotezi de Amasya Üniversitesi personeli olan katılımcıların değerlendirmeleri sonucunda doğrulanmayan hipotezler arasındadır.

Katılımcıların büyük bir çoğunluğundan elde edilen veriler neticesinde; Amasya'da en büyük eksikliğin sosyal ve kültürel mekân eksikliği olduğunu düşünülmektedir. Fakat bu eksikliği saptamak ile üniversitenin şehrin kültürel gelişimine katkısını değerlendirmek arasından anlamlı bir ilişki bulunmamış, dolayısıyla "Amasya'daki en büyük eksikliğin sosyal ve kültürel mekân eksikliği olduğu düşünülüyorsa üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı sağladığı düşünülmemektedir." savunusu hem çalışmaya katılan esnaflar hem de Amasya Üniversitesi personeli açısından doğrulanamamıştır.

"Amasyalı olan katılımcılar Amasya'nın bir üniversite şehri olma yolunda ilerlediğini düşünürler" hipotezi de edinilen veriler doğrultusunda hem çalışmaya katılan esnaflar hem de Amasya Üniversitesi personeli açısından doğrulanamamıştır. Amasya Üniversitesi personelinin değerlendirmelerine göre "Katılımcılar kentleşmede üniversitenin etkin rol oynadığını düşünüyorlarsa Amasya'nın kentleştiğini düşünmektedirler." hipotezi de doğrulanmayan savunular arasındadır.

Elde edilen bulgulardan yolu çıkararak çalışmanın ana hipotezi olan; kentleşme sürecinde üniversitelerin sürece ivme kazandırıcı bir rolü vardır savunusunun doğrulandığı belirtilebilir. Katılımcı grupların tamamının, özellikle kendilerine sorulan "Kentleşme sürecinde üniversitenin etkili bir rol oynadığını düşünüyor musunuz?" sorusuna verdikleri olumlu cevaplar ve bu soru doğrultusunda değerlendirilen üniversite-kentleşme ve Amasya boyutunu gözler önüne seren sorulara verilen cevaplar düşünüldüğünde bu kanıya varılmaktadır.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki; yüksek öğretim kurumlarının bölgesel kalkınmaya önemli katkıları vardır, Amasya şehri de bunun önemli bir göstergesidir. Dolayısıyla Amasya Üniversitesi'nin kurulduğu andan beri şehrin ekonomik, sosyal ve kültürel yaşantısına büyük bir değişim ve dinamizm getirdiği rahatlıkla belirtilebilir. Üniversite sebebiyle şehre gelen genç ve dinamik nüfus sayesinde sadece kentleşme değil kentlileşme konusunda da hızlı bir etkileşimin başladığı gözlemlenmektedir.

Yapılan araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre de; gerek Amasya esnafı, gerek Amasya Üniversitesi akademik ve idari personeli gerekse de öğrencileri bu eğitim kurumunu Amasya şehri için bir artı değer olarak görmektedirler. Amasya Üniversitesi'nin bir imajı ve bu doğrultuda katılımcıların üniversiteden beklentileri vardır, fakat bu beklentilerin muhteviyatı netleşmiş değildir.

Öneriler

Çalışma sonucunda elde edilen veriler ışığında Amasya yerel yönetimi ve Amasya Üniversitesi yöneticilerine şu önerilerde bulunulabilir;

- Çalışma doğrultusunda Amasya da katılımcılar tarafından saptanan eksiklikler giderilmelidir.
- Üniversite-kurum işbirlikleri artırılmalıdır.
- Üniversite öğrenci ve personeline yönelik konut alternatifleri artırılmalıdır.
- Üniversitenin şehir ile etkin iletişiminin sağlanması için program ve projeler düzenlenmelidir.
- Üniversite öğrenci ve personellerinin Amasya için önemli projelerde gönüllü olarak yer alması teşvik edilmelidir.
- Teknoparklar, gözlem evleri, yerinde eğitim uygulamaları kurularak, bu imkânlardan halkında yararlanması sağlanabilir.
- Halkın güncel ihtiyaçları ve sorunları ile ilgili eğitici seminerler ve bilinçlendirici toplantılar gerçekleştirilebilir.

Benzer Konularda Çalışma Yapmak İsteyen Araştırmacılara Öneriler

Kentleşme sürecinde üniversitelerin rolünü ve sürece kazandırdıkları ivmeyi irdelemek isteyen diğer araştırmacılar bazı önerilerde bulunmanın çalışmanın neticelenmesi açısından yerinde bir çaba olduğu düşünülmektedir.

Araştırmacılara sunulacak bu öneriler şu şekilde maddelendirilebilir;

- Aynı yılda kurulmuş üniversiteler arasında içinde kuruldukları şehre katkıları açısından bir karşılaştırma yapılabilir.
- Ülkemizin bölgesel farklılıkları göz önüne alınarak üniversitelerin bölgeye etkileri açısından bir karşılaştırmalı çalışma gerçekleştirilebilir.
- Üniversitelerin şehirden beklentileri ve yerel yönetimlerin bu konuda üzerlerine düşenler irdelenebilir.
- Sağlıklı kentleşmede üniversitenin yeri ve önemi üzerine düşenler değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- ADAK Nursen, (2010), “Geçmişten Bugüne Çevreye Sosyolojik Yaklaşım”, *Ege Akademik Bakış*, C.10. S.1.
- AKALIN Güneri. (1981), *Kamu Ekonomisi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- AKÇAKANAT, Tahsin, İlker Çarıkçı ve Murat Ali Dulupçu (2010), “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003-2009 Yılları Örneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S:22.
- AKINCI, Burcu, Ayşe Yıkıcı ve Eda Yiğit (2004), “Değişen Kent ve Anladıklarımız.” *Planlama Dergisi*.
- AKPINAR, Haldun(1993), *Daha Hızlı, Daha Güçlü, Daha Yüksek*, Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No: 172, Ankara.
- ALBENİ, Mesut (2000), *Bölgesel Kalkınmada Yükseköğretim Kurumlarının Rolü: Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği*, Basılmamış Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- _____ (2001), “Yükseköğretim Kurumlarının Gelişmekte Olan Bölgeler Üzerinde Etkisi”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S:5, C:3.
- ALPTEKİN, Musa Yavuz (2007), *Medeniyet Havzalarından Küresel Trendlere Şehir ve Toplum(Şehirlerin Toplu Biçimlendirme İşlevi)*, Beta Basım A.Ş., İstanbul.
- ALTUĞ, Fevzi (1989), *Kent Ekonomisinin İlkeleri*, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa.
- ALTUNIŞIK, Remzi, Recai Çoşkun, Serkan Bayraktaroğlu ve Engin Yıldırım (2010), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, Sakarya Yayıncılık, İstanbul.
- Amasya 2008 Yılı Faaliyet Raporu* (2008a), Amasya Valiliği.

Amasya 2009 Yılı Faaliyet Raporu, Amasya Valiliği.

Amasya Araştırmaları Kitabı – I (2002), Amasya Valiliği.

Amasya Araştırmaları Kitabı – II (2002), Amasya Valiliği.

Amasya Belediyesi Araştırma Raporu: 2008, Amasya Belediyesi.

Amasya Belediyesi Araştırma Raporu: 2007, Amasya Belediyesi.

Amasya Folkloru (2006), Amasya Valiliği.

Amasya İl Yıllığı (2007), Amasya Belediyesi.

Amasya İl Yıllığı (2010), Amasya Belediyesi.

Amasya Kültür Envanteri (2007), Amasya Valiliği.

Amasya(Merkez) İlave ve Revuzyon İmar Planı Çalışması (2007), Amasya Belediyesi.

“Amasya Verileri”,

http://report.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?adnksdb2=&report=adnks_goc_ilara.RDF&p_kod=2&p_il1=5&p_goc=1&p_yil=2008&p_dil=1&desformat=html&ENVID=adnksdb2Env 13.04.2011.

ANASAM (2008), *Anadolu Üniversitesi'nin Şehre Katkısı ve Eskişehir'in Üniversiteyi Algılayışı*, <http://anasam.anadolu.edu.tr/aukatki.html> , 17.05.2010.

ARSLAN, Melih (1992), *Pontus Dönemi Şehir Sikkeleri ve Zela Defnesi*, Anadolu Medeniyetleri Müzesi 1991 Yıllığı, Ankara.

ASLANOĞLU, Rana Akdiş (1998), *Kent, Kimlik ve Küreselleşme*, Asa Yayınları, İstanbul.

ATİK, Hayriye (1999), “Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları: Teori ve Erciyes Üniversitesi Üzerinde Bir Uygulama”, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S:15.

AYDEMİR, Saliha (1994), “Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin Kent ve Bölge Ekonomisine Doğrudan ve Dolaylı Ekonomik Etkileri”, *Bölgesel Kalkınma Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

- BAHADIR Ziyet (2002) “Kent, Kentleşme ve Kentleşme Nedenleri”
<http://www.genelbilge.com/kent-kentlesme-ve-kentlesme-nedenleri.html/>
25.06.2011.
- BAL, Hüseyin, (1999), *Kent Sosyolojisi*, Turhan Kitapevi, Ankara.
- BASANT, Rakesh ve Pankaj Chandra (2011), “Hindistan’da Üniversite Sanayi İlişkileri ve İşletme Yaratılması: Bazı Stratejik ve Politik Konular”, *Üniversiteler Ekonomik Büyümeye Nasıl Katkıda Bulunur*, Efil Yayınevi, Ankara.
- BERBER, Özlem (2011), “Yok-Yer, Yersizleşme ve Yersizyurtsuzluk Kavramları Üzerine Bir Sorgulama”, *İdeal Kent: Kent Araştırmaları Dergisi; Mekân ve Kimlik*, S.3, Mayıs 2011.
- BİLGİN, Nuri (2011), “Sosyal Düşüncede Kent Kimliği”, *İdeal Kent: Kent Araştırmaları Dergisi; Mekân ve Kimlik*, S.3, Mayıs 2011.
- BLEANEY, Michael F. (2002), “What Does a University Add to its Local Economy”, *Applied Economics*, Vol:24, Issue:3.
- BLEDSTEIN, Burton J. (1976), *The Culture of Professionalism*, Northon& Co. New York.
- BORLAND, Jeff, Peter Dawkins, David Johnson and Ross Williams (2000), “Reports to Investment in Higher Education”, *The Melbourne Economics of Higher Education Research Program Report No.1*, The University of Melbourne Press, Melbourne.
- CASTELLS, Manuel (1983), *The City and The Grassroots*, CA: University of California Pres, Berkeley.
- CERİTLİ, İsmail, (2000), *Sürdürülebilir Kentsel Kalkınma Sürecinde Optimum Kent Ölçeğinin Önemi ve Türkiye Örneği*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- CHARLES, David (2003), “Universities and Territorial Development: Reshaping the Regional Role of UK Universities”, *Local Economy*, Vol:18, Issue:1.

- ÇİVAN, Mehmet. ve Cemalettin Demireli (2004), “Sanayi İşletmelerinde Eğitim ve Üniversite Sanayi İşbirliği Arayışı Üzerine Bir Uygulama”, *I.Ulusal Mühendislik Kongresi*, 20-21 Mayıs 2004, Eski Foça, İzmir.
- ÇALIŞKAN, Şadan (2010), “Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının Kent Ekonomisine Katkısı”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, S:32, C:9.
- ÇATAL, Ahmet Caner (2009), *19. Yüzyılın İkinci Yarısında Amasya Şehri'nin Demografik Yapısı Ve İskân Siyaseti*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÇETİN, Murat (2007) “Bölgesel Kalkınma ve Girişimci Üniversiteler”, *Ege Akademik Bakış/Ege Academic Review*, S:1, C:7.
- ÇİZGEN, Nevval (1994), *Kent ve Kültür*, Say Yayınları, İstanbul.
- DELANTY, Gerard. (2001), “The University in the Knowledge Society Organization”, *Organization Overviews*, No.2, Vol.8.
- DEMİRKAN, Tarık (1996), “Tarih Boyunca Kuşatılan Özgürlük Adalar; Kentler” *Cogito*, 3.Baskı, Sayı:8.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) (1998), *1998 Yılı Faaliyet Raporu*, Ankara.
- DRUCKER Joshua and Harvey Goldestein (2007), “Assessing the regional economic development impacts of universities: A Review of Current Approaches.” *International Regional Science Review* No.1, Vol.30.
- DRUCKER, Peter Ferdinand (1992), *Managing for the Future: the 1990s and Beyond*, Truman Tellen Book, Dutton.
- DURA, Cihan (1994), “Üniversite-Sanayi İşbirliği Üzerine Bir Deneme, Ankara Üniversitesi”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, S.3-4, C:49.
- DİNÇER, Bülent (1996), *İlçelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması*, DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, Ankara.

- DİNÇER, Yüksel (1999), *Kent, Kentleşme ve Kent Planlaması*, Sivil Toplum İçin Kent Siyaset ve Demokrasi Seminerleri, Demokrasi Kitaplığı, İstanbul; WALD Yayınları.
- DİNLER, Zeynel (2001), *Bölgesel İktisat, Genel Olarak ve Türkiye’de Bölgelerarası Gelişmişlik Farklarının Ortaya Çıkışı ve Azaltılmasına Yönelik Politikalar*, Ekin Kitapevi, Bursa.
- DOĞANAY, Hayati, Ünal Özdemir ve Fevzi Şahin (2003), *Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya*, Akif Kitapevi, Erzurum.
- DOĞANBAŞ, Muzaffer (1996), *Amasya Evleri*, Doğu Mat. Ve Tic. Ltd. Şti: Amasya.
- DUBY, Jean Jacques (2011), “Fransa’da Üniversite Sanayi İlişkilerinde Ortak Stratejiler”, *Üniversiteler Ekonomik Büyümeye Nasıl Katkıda Bulunur*, Efil Yayınevi, Ankara.
- DURU, Bülent ve Ayten Alkan (2002), *20.Yüzyıl Kenti*, İmge Kitapevi, Ankara.
- DURUN, Davut (1999), “Göçlerin Bunalttığı Şehirler”, *İstanbul Dergisi*, Sayı 2.
- EKİN, Nusret (1971), *Gelişen Ülkelerde ve Türkiye’de İşsizlik*, İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- ERDİ, Ali (1995), *Kentleşme Politikalarımız*, Selçuk Üniversitesi yayınları No:132, Konya.
- ERDOĞAN, İrfan (2004), *Yeni Bin Yıla Doğru Türk Eğitim Sistemi*, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- ERGUN, Mustafa (1987), *Eğitim ve Toplum*, İnönü Üniversitesi Yayınları, Malatya.
- ERKAL, Mustafa, İsmail Özarslan, Esfender Korkmaz ve Ömer Faruk BATIREL (1998), *Yükseköğretim Kurumlarının Bölgelerarası Gelişme Farklılıkları Açısından Önemi ve İşlevleri*, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul.
- ERKAN, Hüsnü (1993), *Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme*, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara.

- ERMAN, Tahir (2010), “Kent Çalışmalarının Geçmişi ve Bugünü: Hâkim Paradigmalar ve Yeni Sorunsallar”, *İdeal Kent: Kent Araştırmaları Dergisi; Kente Teorik Bakışlar*, S.1, Mayıs 2010.
- EROL, Burçin (2005), “Ortaçağ Avrupası ve Üniversiteler”,*Doğu Batı Düşünce Dergisi*, Yıl:8, Sayı:33, ss.81-95.
- “Faaliyet Raporu 2008” (2008),
http://www.amasya.gov.tr/download/Amasya_Valiligi_Etik_Komisyon_Faal_Raporu.doc 23.04.2011.
- FELSENTEİN, Daniel (1996), “The University in the Metropolitan Arena: Impacts and Public Policy Implications”, *Urban Studies*, No:9, Vol:33.
- FİNDLEY, Carter Vaughn (1996), *Kalemîyeden Mülkiyeye: Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- FLORAX Raymond J., (1987), *The Regional Economic Role of Universities: The Dark Side of Universities*, Twente Universty, Netherlands.
- FRISBY, David (2002), *George Simmel*, Routledge, Newyork.
- GARNSEY, Elizabeth (2011), “Girişimci Üniversite: Fikir ve Eleştirileri”, *Üniversiteler Ekonomik Büyümeye Nasıl Katkıda Bulunur*, Efil Yayınevi, Ankara.
- GASSET, Jose Ortega Y. (1998), *Üniversitenin Misyonu*, Çev. N.Gül Işık, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- GENİŞ, Şerife (2011), “Küreselleşme, Kent ve Kültür”, *İdeal Kent: Kent Araştırmaları Dergisi; Mekân ve Kimlik*, S.3, Mayıs 2011.
- GREENSPAN, Alan and Richard Rosan (2006), “The Role of Universities Today: Critical Partners in Economic Development and Global Competitiveness”,
http://www.icfi.com/Markets/Community_Development/doc_files7role_universities.pdf, 01.03.2011.
- GODDARD, John (1997), *Universities and Regional Development: An Overview, Background Paper to OECD Project on the Response of Higher Education to Regional Needs*, Newcastle.

GÖKALTUN, Emrah (2010), “Tuğla Yüzeyle Binalar Kent Kimliğinin Belirleyici Öğelerinden Biri Olabilir mi?”, *İdeal Kent: Kent Araştırmaları Dergisi; Kente Teorik Bakışlar*, S.1, Mayıs 2010.

GÖNEY, Süha (1995), *Şehir Coğrafyası*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

GÖRKEMLİ, Hayriye Nur (2011), *Üniversiteler ve Kent Ekonomisi*, Çizgi Kitapevi, Konya.

GÜLTEKİN, Nihat, Abdullah Çelik ve Zekeriya Nas (2008), “Üniversitelerin Kuruldukları Kent’e Katkıları”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, S.24, C.7.

GÜNEŞ, Silvan (2002), *Amasya Folkloru*, Nokta Ofset: Ankara.

GÜRÜZ, Kemal (2001), *Türkiye’de ve Dünya’da Yükseköğretim*, ÖSYM Yayınları No:2001-4, Ankara.

GÜRPINAR, Ergün (1996), *Kent ve Çevre Sorunlarına Bir Bakış*, Der Yayınları, İstanbul.

HAMAMCI, Can (2002), “Yerleşme ve Çevre Sorunları”, *Türkiye Ekonomisi Sektörel Büyüklükler*, Türkiye Ekonomi Kurumu Yayını.

<http://www.amasya.bel.tr/> 10.06.2011.

<http://www.amasya.edu.tr/universitemiz/tarihce.asp> 17.07.2011.

http://www.amasya.gov.tr/download/il_stratejik_plani.pdf. 05.03.2011.

<http://www.amasya.gov.tr/http/index.asp?PageNo=51> 27.05.2011.

<http://www.amasya.gov.tr/http/index.asp?PageNo=141>. 01.06.2011

<http://www.amasya.gov.tr/http/index.asp?PageNo=142>. 03.06.2011.

<http://www.amasya.gov.tr/http/index.asp?PageNo=143>. 28.10.2011.

<http://amasya.meb.gov.tr/argeistatistik/istatistik1.asp?Ogretimyili=2009&sayfa=ogrsayi&ilsem=toplam>). 19.03.2011

http://www.cedgm.gov.tr/icdraporlari/amasyaicd_2007.pdf 03.10.2011.

http://www.die.gov.tr/yillik/27_IBBS.pdf 22.03.2011.

<http://fle135-turkiye.pbworks.com/w/page/5905581/Amasya> 15.09.2011.

www.iskur.gov.tr 18.03.2011.

<http://www.meb.gov.tr/istatistikler> 28.09.2011.

<http://www.oka.org.tr/bolgede-yatirim-olanaklari.asp?SayfaAltCatId=2> 15.04.2011.

<http://www.oka.org.tr/bolgede-yatirim-olanaklari.asp?SayfaAltCatId=2> 18.04.2011.

http://sifirforum.com/sosyoloji/sosyallesme_yadasosyalizasyon-t7665.0.html

03.03.2011.

<http://statik.iskur.gov.tr> 09.09.2011.

http://www.tuik.gov.tr/AltKategori.do?ust_id=11 29.05.2011.

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Nekropol> 28.08.2011

HUGHES, Alan (2011), “Üniversite-Sanayi İlişkileri ve irleşik Krallık Bilim ve Yenilik Politikası”, *Üniversiteler Ekonomik Büyümeye Nasıl Katkıda Bulunur*, Efil Yayınevi, Ankara.

İŞİK, Şevket (2008), “Türkiye’de Üniversitelerin Kentleşme Üzerine Etkileri”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S:3, C:10.

İl Tarım ve Kırsal Kalkınma Master Planlarının Hazırlanmasına Destek Projesi: Amasya Tarım Master Planı (2003), Amasya İl Müdürlüğü: Amasya.

İŞBİR, Eyüp (1991), *Şehirleşme ve Kentleşme Meseleleri*, Gazi Büro Yayınları, Ankara.

KAPTAN, Saim (1986), *Türkiye’de Yükseköğretim Reformu ve İnsan Gücü Kaynakları*, DPT Sosyal Planlama Başkanlığı, Ankara.

KARADAĞ, Derya (2008), “Kentsel Dönüşüm” ,

<http://www.arkitera.com/g67-kentsel-donusum.html?year=&aID=793>

02.04.2011.

- KAŞLI, Mehmet ve Alpaslan Serel (2008), “Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S:2, C:15, Manisa.
- KAYA, Alp Giray (2007), *Üniversitenin Sosyal Temsilinin Belirlenmesi ve Karşılaştırmalı Analizi*, (Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- KAYA, Erol, Hulusi Şentürk ve Osman Danış (2008), *Modern Kent Yönetimi-I*, Okutan Yayıncılık, İstanbul.
- KELEŞ, Ruşen (1978), *Türkiye’de Şehirleşme ve Gecekondu*, Gerçek Yayınevi, İstanbul.
- _____, (1980), *Kent Bilim Terimleri Sözlüğü*, TDK Yayını, Ankara.
- _____, (1986), “Konut Politikalarımız”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, C:XIIIV. No.1.2. S:63.
- _____, (2004), *Kentleşme Politikası*, İmge Kitapevi, Ankara.
- _____, (2010), “Türkiye’de Kentlileşme Kime Ne Kazandırıyor?”, *İdeal Kent: Kent Araştırmaları Dergisi; Kente Teorik Bakışlar*, S.1, Mayıs 2010.
- “Kentli Hakları El Kitabı: Avrupa Kentsel Şartı” , http://www.bmkadinhaklari.org/unjp/web/yayinlar/Kentli_Haklari_El_Kitabi.pdf 08.03.2011.
- KEYMAN, Fuat E. Ve Berrin Koyuncu Lorasdağı, (2010), *Kentler: Anadolu’nun Dönüşümü, Türkiye’nin Geleceği*, Doğan Kitap, İstanbul.
- KILIÇ, Mehmet (2004), *Amasya Genelgesi ve Protokolü*, Nokta Ofset: Ankara.
- KILIÇBAY, Mehmet Ali (2000), *Şehirler ve Kentler*, İmge Kitapevi, İstanbul.
- KILINÇ Gökçen ve Nuran Zeren Gülersoy (2007), “Türkiye’deki ilçelerin kentleşme derecelerine göre il olma potansiyellerinin değerlendirilmesi.” *itiüdergisi/a Mimarlık, Planlama, Tasarım* Cilt:6, Sayı:1.

- KODAMA, Fumio, Shingo Kano ve Jun Suzuki (2011), “Soğurucu Kapasite Ötesi: Üniversite Sanayi İlişkilerine Doğru Proaktif Bir Strateji İçin Teknoloji Yönetimi”, *Üniversiteler Ekonomik Büyümeye Nasıl Katkıda Bulunur*, Efil Yayınevi, Ankara.
- KONGAR, Emre (2001), *21.Yüzyılda Türkiye*, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- KORKMAZ, E.(1975), *Yükseköğretimde Etkinlik*,(Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- “Korumacılık Faaliyetleri”, <http://www.amasya.gov.tr/http/index.asp?PageNo=3>
12.10.2011.
- KORKUT, Hüseyin (1984), *Türk Üniversiteleri ve Üniversite Araştırmaları*, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- KORUKOĞLU, Ayşen (2003), “Üniversite Öğrencilerinin Eğitimden Beklentileri, Ege Üniversitesi Örneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, S:1, C:8.
- LEFEBVRE, Henri (1991), *The Production of Space*, Oxford ve Cambridge, Blackwell.
- MUNNICH, Lee and Kevin Nelson, (2003), *The University in the City: An Agenda for Community and Economic Development*, Minnesota.
- MYRDAL, Gunnar (1957), *Rich Landes and Poor*, Harper and Row, New York.
- NEWKANDS, David (2003), “The Role of Universities in Learning Regions”, *ERSA 2003 Congress*, University of Jyväskylä, Finland.
- Nüfus Genel Durum,<http://www.amasya.gov.tr/genel-durum-kategori.asp?SayfaAltCatId=14> 13.08.2011.
- OECD, (1982), *The University and the Community, The Problems of Changing Relationships*, OECD Publishings, Paris.
- OKTAY, Derya (2011), “Kent Kimliğine Bütüncül Bir Bakış”, *İdeal Kent: Kent Araştırmaları Dergisi; Mekân ve Kimlik*, S.3, Mayıs 2011.
- OLGUN Hakan, (2010), “Ütopya’dan Distopya’ya: Modern Şehircilik ve Kriğiği” *İdeal Kent: Kent Araştırmaları Dergisi; Kente Teorik Bakışlar*, S.1, Mayıs 2010.

- ÖKMEN, Mustafa (1996), *Türkiye’de Kentleşme Sorunları ve Sivas Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- _____ (2001), “Sivas’ta Kentsel Gelişme”, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, S:1, C:2.
- ÖNÜR, Nimet (1991), *Kentleşme Sürecinde Bireylerin Kitle İletişim Araçlarına Yönelimlerine Aile Yapısının Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZDEMİR Eylem (2010), “Kentın Tanımlanmasında Sosyolojik Yaklaşımlar: Toplumsal Süreç ve/veya Mekânın Çözümlemesi”, *İdeal Kent: Kent Araştırmaları Dergisi; Kente Teorik Bakışlar*, S.1, Mayıs 2010.
- ÖZER, İnan (2004), *Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişme*, Ekin Kitapevi, Bursa.
- ÖZGEN, Neşe (2000), “Kentsel Olanaklardan Eşit Olarak Yararlanmak”, *TMMOB İzmir Kent Sempozyumu*, İzmir.
- ÖZTAŞ, Ebru (2004), *Türkiye’de Kentleşmenin Belediyeler Üzerine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZYABA, Murat (1999), “Kentsel Gelişmede Üniversitelerin Rolü: Uludağ Üniversitesi ve Bursa” <http://www.kentli.org/makale/bursa.htm> 25.09.2011.
- PHELPS, Richard P. (1998), “The Effect of University Host Community Size on State Growth”, *Economics of Education Review*, S:2, C:17.
- ROSAN, Richard M.(1998), *The Key Role of Universities in our Nation’s Ecnomic Growth and Urban Revitalization*, http://Experts.Uli.Org/Content/whoswho/Officers/Rosan/Rosan_C7.htm 04.06.2011.
- SAĞIR Âdem ve Erkan Dikici (2011), “Yeni Göçmenlik Mekânları Olarak Yeni Kurulan Üniversiteler: Ordu Üniversitesi Örneğinde Öğrencilerin Bütünleşme Sorunları”, *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, C.2, S.3, Haziran.

- SARGIN, Sevil (2006) *Şehirleşme-Üniversiteler Üniversitelerin Şehirleşmeye Etkileri: Isparta Örneği*, Fakülte Kitapevi, Isparta.
- _____ (2007), “Türkiye’de Üniversitelerin Bölgesel Dağılımı ve Gelişim Süreci”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S:5, Y:3.
- SENCER, Yakut (1979), *Türkiye’ de Kentleşme*, Kültür Bakanlığı Yayınları Ankara.
- SEZAL, İhsan (1992), *Şehirleşme*, Alternatif Üniversite, İstanbul.
- SHILS, Edward (1988), *The University and the City, From Medieval Origins to the Present*, Oxford University Press, Oxford.
- SOETE, Luc (2011), “Ulusal Hükümetlerin Üniversite Sanayi İşbirliği ile İlgili Politikaları Üzerine Notlar”, *Üniversiteler Ekonomik Büyümeye Nasıl Katkıda Bulunur*, Efil Yayınevi, Ankara.
- ŞAHİN, Tahir Erdoğan (2006), *Bilim, Bilimler ve Bilgi Alanları*, Dikey Yayıncılık, Ankara.
- Tacın Gizemli Şehri Amasya* (2003), Amasya Valiliği.
- Tarihin Tanığı Amasya* (2008b), Amasya Valiliği.
- TATLIDİL Ercan (2009), “Kent ve Kentli Kimliği: İzmir Örneği” *Ege Akademik Bakış*, C.9, S.1.
- TC BAŞBAKANLIK (1992), *Çağdaş Eğitim Çağdaş Üniversite*, T.C. Başbakanlık Basımevi, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi (Amasya, Çorum, Samsun, Tokat) Bölgesel Gelişim Ana Planı Yönetici Özeti* (2006), Dolsar Mühendislik Limited Şirketi: Ankara.
- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi (Amasya, Çorum, Samsun, Tokat) Mevcut Durum ve Analizi Ekler* (2006), Dolsar Mühendislik Limited Şirketi: Ankara.

- TEKTAŞ, Mehmet (1992), *Türk Göçmenleri, Hangi yıllarda ve hangi ülkeden geldiler, nerede iskân edildiler, halen yoğun olarak yaşadıkları yerler, varsa kurdukları demeklerin adları*. Araştırma, Amasya Kültür Müdürlüğü.
- TENGİLİMOĞLU, Dilaver (2008), Asuman Atilla, Meral Bektaş, *İşletme Yönetim, Seçkin Yayıncılık, Ankara*.
- TEZCAN, Mahmut (1992), *Eğitim Sosyolojisi*, Bilim Yayınları, Ankara.
- TİMUR, TANER (2000), *Toplumsal Değişme ve Üniversiteler*, İmge Kitapevi, Ankara.
- TOKMAKÇIOĞLU, Erdoğan (2011), *Kentlerimizin Adı Nereden Geliyor?*, İsim Yayınları, Ankara.
- TOLAN, Barlas (1991), *Toplumbilimine Giriş*, Adım Yayınları, Ankara.
- _____ (1977), *Büyük Kent Sorunlarına Toplu Bir Bakış*, AİTİA Yayını, Ankara.
- TOPAL, Kadir (2004), “Kavramsal Olarak Kent Nedir ve Türkiye’de Kent Neresidir?”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.6, S.1.
- TUĞCU, Can Tansel (2004), *Üniversitelerin Yerel Ekonomik Faaliyet Hacmine Katkıları:Nevşehir Örneği*, http://cetersparibus.net/arsiv/t_tugcu.doc. 10.09.2011.
- TUNA, Beyhan (1994), *Üniversite-Kent Kültürel İletişiminde Halkla İlişkilerin İşlevi Bir Model Olarak Eskişehir Anadolu Üniversitesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TÜİKa, “İllerin Göç İstatistikleri”, http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=38&ust_id=11 13.07.2011.
- TÜİKb “İlçelere Göre Şehir ve Köy Nüfusu, Yıllık Nüfus Artış Hızı, Yüzölçümü ve Nüfus Yoğunluğu, 2000”, http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=39&ust_id=null 22.05.2011.
- Tüm Üniversiteler*, <http://www.yok.gov.tr/content/view/527/222/lang,tr/> , 16.10 2011.

- TÜMERTEKİN, Erol (1973), *Türkiye’de Şehirleşme ve Şehirsal Fonksiyonlar*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, Erol ve Nazmiye Özgüç (2002), *Beşeri Coğrafya; İnsan-Kültür-Mekân*, Çantay Kitapevi, İstanbul.
- TÜRKDOĞAN, O. (2009) *Bilimsel Araştırma Metodolojisi*, Timaş Yayınevi, İstanbul.
- URAL Ayhan ve İbrahim Kılıç (2006), *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS Veri Analizi*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- URRY, John (1998), *Locating Higher Education in the Global Landscape*, *On-Line Papers*, John Urry’s HomePage, <http://www.comp.lancs.ac.uk/sociology/soc.010ju.html> 16.03.2011.
- ÜLKEN, Hilmi Ziya (1992), *Türkiye’de Çağdaş Düşünce Tarihi*, Ülken Yayınları, İstanbul.
- ÜNAL, Yücel (1982), “Kentleşmenin Yönetimsel Sorunları Üzerine Bir İnceleme”, *İTÜ Mimarlık Fakültesi*, İstanbul.
- Üniversitemizin Tarihçesi, http://www2.amasya.edu.tr/media/13820/tarih_e_500x500.jpg 13.11.2011.
- ÜNSALAN, Erdal (2006), *Amasya İlinin Mevcut Durumunun İncelenmesi ve Mermer Sanayi Profili*, Amasya.
- ÜNSALAN, Erdal ve Bülent Şimşeker (2006), *Temel İşletmecilik Bilgileri*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- WIRTH, Luis, *Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme, 20.yy Kenti*, Çev. Bülent Duru, İmge Yayınevi, İstanbul.
- WOLFE, David A. (2011), “Yükseköğretimin Rolü ve Ekonomik Kalkınmada Yeni Yönetişim Biçimleri”, *Üniversiteler Ekonomik Büyümeye Nasıl Katkıda Bulunur*, Efil Yayınevi, Ankara.
- WOODWARD, Douglas and Sandra Teel (2000), *The Economic Impact of University of South Carolina System*,

http://research.moore.sc.edu/Publications/B&EReview/Be47_2/usc_impact.htm 26.10.2011.

WRIGHT, Mike (2011), “Üniversite-Sanayi İlişkileri”, *Üniversiteler Ekonomik Büyümeye Nasıl Katkıda Bulunur*, Efil Yayınevi, Ankara.

VERSAN, V. (1989), *Yüksek Öğretimde Değişmeler*, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara.

VURAL, Ahmet ve Tarık Vural, “Kentleşmenin Sosyo Ekonomik Etkileri”, http://paribus.tr.googlepages.com/ulusoy_vural3.doc 18.03.2011

YARDIM, Ali (2004), *Amasya Burmalı Minare Camii Kitabeleri*, Nokta Ofset: Ankara.

YARDIM, Ali (2004) , *Amasya Kaya Kitabesi(Bayezid Paşa İmareti Vakfıhanesi)*, Nokta Ofset: Ankara.

YENİBAŞ, Rukiye (2007), *Çocuk Gelişimi Eğitimi ve Sağlığı*, İsmek Yayınları, İstanbul.

YÖRÜKHAN, Ayda (2005), *Şehir Sosyolojisinin ve İnsan Ekolojisinin Teorik Temelleri*, İmar ve İskân Bakanlığı Yayınları, Ankara.

YUSUF, Shahid (2011), “Üniversite Endüstri İlişkileri”, *Üniversiteler Ekonomik Büyümeye Nasıl Katkıda Bulunur*, Efil Yayınevi, Ankara.

ZEYREK, Y., (2009), *Amasya'nın Altın Tarihi*, Amasya Valiliği Yayınları, Anıt Matbaa Ltd.Şti.,Amasya.

EKLER

EK.1:Amasya Üniversitesi Akademik ve İdari Personeline Uygulanan Anket Formu Örneği

Üniversitemizin değerli akademik/idari personeli;
Bu anket çalışması, Amasya Üniversitesi'nin kentleşme sürecindeki rolünü, üniversite ve kent üzerine düşüncelerinizi elde edebilmek amacıyla sizlere sunulmuştur. Vakit ayırıp anket sorularına verdiğiniz cevaplar için teşekkürler.(NOT: Lütfen isim, adres, telefon numarası YAZMAYINIZ!)

1. Cinsiyetiniz?
 Bay Bayan
2. Yaşınız?
 25-30 31-35 36-40
 41-44 45-50
 51-54 55-60
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)
- 3.Eğitim durumunuz?
 Lise
 Ön Lisans[2 yıl]
 Üniversite Lisans [4 yıl]
 Yüksek Lisans
 Doktora
4. Memleketiniz? (Lütfen belirtiniz.)
- 5.Amasya Üniversitesi'nde hangi birimde çalışıyorsunuz?
 Eğitim Fakültesi
 Fen-Edebiyat Fakültesi
 Mimarlık Fakültesi
 Meslek Yüksekokulu
 Sağlık Meslek Yüksekokulu
 İdari personel
- 6.Akademik personel iseniz kariyeriniz nedir?
 Prof. Dr. Doç. Dr.
 Yrd. Doç. Dr. Arş. Gör
 Öğretim Görevlisi Okutman
 Uzman Diğer (Lütfen belirtiniz.)
7. İdari personel iseniz göreviniz nedir?
 Daire Başkanı Şube Müdürü
 Fakülte/Enstitü/Yüksekokul Sekreteri
 Şef Memur
 Diğer (Lütfen belirtiniz.)
8. Amasya Üniversitesi'nde çalışmayı tercih etmenizdeki en önemli sebep nedir?
 Kendi memleketimde olduğu için
 Kendi memleketime yakın olduğu için
 Beklentilerime cevap verecek düzeyde olduğu için
 Başka bir üniversitede kadro bulamadığım için
 Mecburi hizmetim olduğu için
 Eşimin görevi burada olduğu için
 Diğer (Lütfen belirtiniz.)
- 9.Kaç yıldır Amasya'da yaşıyorsunuz?
 1-5 5-10 15-20 20 ve üzeri
- 10.Oturduğunuz evde;
 Kiracı Ev sahibi
 Diğer (Lütfen belirtiniz.)
- 11.Kiracı iseniz aylık ne kadar kira ödüyorsunuz?
 200-400 TL 401-600 TL 601 TL ve üzeri
- 12.Hane nüfusunuz kaç kişi?
 Yalnız yaşıyorum 2-4
 5-8
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

13. Aylık harcamalarınızda en büyük payı nereye ayırıyorsunuz?
(Öncelik sırasına göre en çok 3 şık işaretleyiniz.)

- Ulaşım Haberleşme
 Gıda
 Giyim Eğitim Eğlence
 Sağlık
 Kültürel&Sosyal Faaliyet
 Mutfak eşyası
 Kişisel bakım&Güzellik
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

14. Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Müzik dinleyerek
 TV seyrederek
 Kitap/Dergi/Gazete vs. okuyarak
 Sinemaya giderek
 Kafeterya/Kahve vb. mekânlarda oturarak
 Spor yaparak
 Arkadaş/Akraba ziyareti ile
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

15. Amasya'da aşağıdakilerden hangisinin eksikliğini hissediyorsunuz?

- Alışveriş merkezleri
 Kütüphane
 Spor Salonu Kafeterya, restoran, eğlence yeri vs.
 Sosyal ve kültürel aktivite mekânları
 Çeşitli sağlık kuruluşları
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

16. Sizce Amasya Üniversitesi bu eksikliklerin giderilmesinde etkin bir rol oynuyor mu?

- Evet Hayır Kısmen
 Fikrim Yok

17. Amasya'da yaşarken kendinizi kentli olarak hissediyor musunuz?

- Evet Hayır Kısmen
 Fikrim Yok

18. Kentleşme/Şehirleşme söz konusu olduğu zaman şehirlerde bulunan üniversitelerin bu konuda etkin bir rol oynadığını düşünmüyor musunuz?

- Evet Hayır Kısmen Fikrim Yok

19. Eğer düşünüyorsanız size verilen şıkları size göre en önemli katkı sırasına göre derecelendiriniz?**(Öncelik sırasına göre en çok 3 şık işaretleyiniz.)**

- Nüfusta yoğunluk sağlanması
 Şehrin ekonomik hayatını çeşitlendirmesi
 Şehrin ulusal ve uluslar arası platformlarda tanınırlığını sağlanması
 Kültürel gelişim ve değişim sağlanması
 Üniversite bünyesindeki spor salonu/hastane/kültür merkezi gibi alanlarla halkın ihtiyaçlarının giderilmesi
 Üniversite bünyesinde oluşturulan çeşitli projelerle sunulan iş ve eğitim imkânı
 Kalifiye personel yetiştirmesi
 Şehirle nitelikli sosyal ilişki kurması
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

20. Sizce Amasya Üniversitesi'nin Amasya'ya en büyük katkısı nedir?

- Nitelikli eleman yetiştirilmesi
 Öğrenciler sayesinde daha dinamik bir şehir ortamı sağlanması
 Gerçekleştirdiği çeşitli programlar sayesinde sosyal paylaşım yaratması
 Çeşitli eğitim ve kültür faaliyetleri ile halkın bilinç düzeyini geliştirmesi
 Amasya'nın tanınmasını sağlanması
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

21. Sizce Amasya üniversitesi öğrencilerinin en çok hangi sektöre katkısı vardır?

- Kırtasiyecilik& Fotokopi
 Emlak Market Giyim
 Bilgisayar&Bilgisayar Donanımı
 Kafeteryalar ve çeşitli yiyecek mekânları
 Ulaşım Eğlence mekânları
 Kişisel bakım&Güzellik merkezleri
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

22. Bir yerleşim alanının kentleştiğini gösteren en büyük ölçüt size göre aşağıdakilerden hangisidir?

- Artan nüfus Gelişen sanayi
 Gelişen ithalat/ihracat
 Artan yaşam alanı alternatifleri
 Gelişen eğitim imkânları
 Gelişen ulaşım imkânları
 Gelişen üniversite ve birimleri
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

23. Sizce bir şehre ikamet tercihi söz konusu olduğu zaman göz önüne alınan en önemli unsur nedir?

- İş imkânı
 Ekonomik uygunluk
 Eğitim imkânı
 Sosyal doyum düşüncesi
 Şehir imajının olumlu olması
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

24. Amasya'nın kentleştiğini düşünüyor musunuz?

- Evet Hayır Kısmen
 Fikrim Yok

25. Eğer düşünüyorsanız bunun sebebi sizce nedir?

- Alternatifli yaşam alanları
 Artan iş imkânları
 Gelişen eğitim imkânları
 Artan nüfus
 Artan yerleşim alanları
 Artan sanayi
 Artan turizm
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

26. Amasya Üniversitesi'nin tüm öğrenci ve personeli ile birlikte şehirde en çok neyi değiştirdiğini düşünüyorsunuz?

- Şehrin kültürel çeşitliliğini
 Şehrin ekonomik hayatını
 Şehrin sosyal yaşantısını
 Şehrin eğitim düzeyini
 Şehrin bilime bakış açısını
 Şehrin vizyonunu

27. Amasya'da son 5 yılda belirgin bir gelişme gözlediniz mi?

- Evet Hayır Kısmen Fikrim yok

28. Eğer cevabınız "Evet" ise sizce şehrin gelişimine etki eden en önemli faktör nedir?

- Askeriye Üniversite Turizm
 Sanayi Ulaşım İmkânı
 Diğer (Lütfen belirtiniz.)

29. Sizce Amasya haklının üniversite öğrencisine karşı tutumu nasıl?

- Çok olumlu Olumlu
 Çok Olumsuz
 Olumsuz Kısmen Olumlu

30. Sizce Amasya'da üniversite öğrencilerinin ihtiyaçlarını en iyi karşılayan sektör hangisidir?

- Gıda Giyim
 Kitap/Kırtasiye
 Yurt Konut Ulaşım
 Eğlence Hepsi
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

31. Sizce Amasya'da üniversite öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılamada en çok zorlanan sektör hangisidir?

- Gıda Giyim Kitap/Kırtasiye
 Yurt Konut Ulaşım
 Eğlence Hepsi Diğer(Lütfen belirtiniz.)

32. Sizce şehirdeki üniversite en çok hangi iş kollarının gelişiminde etkili olmuştur?(**Öncelik sırasına göre en çok 3**

şık işaretleyiniz.)

- Gıda Giyim Kırtasiye Bilgisayar donanımı İletişim Araçları
 Kahvehaneler/Cafeler
 Kuaför ve Güzellik Salonları Hepsi
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

33. Üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı sağladığını düşünüyor musunuz?

- Evet Hayır Kısmen Fikrim Yok

34.Eğer cevabınız “Hayır” ise sizce şehrin kültürel gelişimindeki en büyük eksiklik nedir?

()Sinema ()Tiyatro ()Konser vb. () Festival () Konferans vb.

() Çeşitli sosyal ve kültürel mekânların azlığı
() Diğer (Lütfen belirtiniz.

35. Aşağıdaki önermeleri size uygun olarak işaretlendiriniz.

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Amasya’da yaşamayı başkalarına öneriyorum.					
Amasya’nın şehir olarak gelişmiş olduğunu düşünüyorum.					
Amasya Üniversitesi’nin varlığının Amasya için çok önemli olduğunu düşünüyorum.					
Amasya halkı Amasya Üniversitesi öğrencilerine karşı ılımlıdır.					
Amasya halkının Amasya Üniversitesi’nin gelişimine katkıları bulunmaktadır.					
Amasya’nın bir üniversite şehri olma yolunda ilerlediğini düşünüyorum.					
Amasya Üniversitesi’nin Amasya ile iletişiminin nitelikli olduğunu düşünüyorum.					
Amasya, Amasya Üniversitesi sayesinde daha iyi tanınmaktadır.					
Amasya Üniversitesi öğrencileri için sosyal aktivite alanları yeterince bulunmaktadır.					
Amasya Üniversitesi’nin Amasya halkının bakış açısını değiştirecek etkililiğe sahip olduğunu düşünüyorum.					
Amasya Üniversitesi’nin tüm kadrosu ve öğrencileri ile Amasya için vazgeçilmez bir unsur olduğunu düşünüyorum.					

Katılımlarınız için teşekkürler.
Öğr. Grv. Berre ÜNAL.

EK.2: Amasya Esnafına Uygulanan Anket Formu Örneği

Değerli katılımcılar;

Bu anket çalışması, Amasya Üniversitesi'nin kentleşme sürecinde rolünü, üniversite ve kent üzerine düşüncelerinizi elde edebilmek amacıyla sizlere sunulmuştur. Vakit ayırıp anket sorularına verdiğiniz cevaplar için teşekkür ederiz.(NOT: Lütfen isim, adres, telefon numarası YAZMAYINIZ!)

1. Cinsiyetiniz?

Bay Bayan

2. Yaşınız?

25-30 31-35 36-40
 41-44 45-50 51-54
 55-60 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

3.Eğitim durumunuz?

İlköğretim Lise
 Üniversite Ön Lisans [2 yıl]
 Üniversite Lisans [4 yıl]
 Yüksek Lisans Doktora

4. Memleketiniz? (Lütfen belirtiniz.)

5.Kaç yıldır Amasya'da yaşıyorsunuz?

1-5 6-10 11-14
 15-20 20 ve üzeri

6.Amasya'da yaptığınız iş hangi sektördedir?

Turizm Eğlence
 Market ve yiyecek
 Kafeterya/Cafe
 Emlak Seyahat
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

7.Kaç yıldır bu işi yapıyorsunuz?

1-5 6-10 11-14
 15-20 20 ve üzeri

8. İşinize yönelmenizdeki en büyük sebep nedir?

Mevcut sektörün bu konudaki ihtiyacı
 Kazanç oranının cazip olması
 Sektörde şehrin yüksek potansiyele sahip olması
 Ailemin yaptığı iş olması
 Diğer (Lütfen belirtiniz.)

9. İş yeriniz haftanın tüm günleri açık mı?

Evet Hayır Pazar günleri hariç her gün

10.İşinizi kurarken en çok beklediğiniz müşteri profili hangi kesim idi?

Öğrenci Öğretim Elemanı
 Esnaf
 İşçi Memur Hepsi
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

11.Müşteri kitlenizin çoğunu hangi kesim oluşturmaktadır?

Öğrenci Öğretim Elemanı
 Esnaf
 İşçi Memur Hepsi
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

12. Amasya'da son 5 yılda belirgin bir gelişme gözlediniz mi?

Evet Hayır Kısmen
 Fikrim Yok

13. Eğer cevabınız "Evet" ise sizce şehrin gelişimine etki eden en önemli faktör nedir?

Askeriye Üniversite Turizm
 Sanayi Ulaşım İmkânı
 Diğer (Lütfen belirtiniz.)

14.Sizce şehirdeki üniversite en çok hangi iş kollarının gelişiminde etkili olmuştur?(**Öncelik sırasına göre en çok 3 şık işaretleyiniz.**)

Gıda Giyim Kırtasiye
 Bilgisayar donanımı
 İletişim Araçları
 Kahvehaneler/Cafeler Kuaför ve
Güzellik Salonları Hepsi Diğer

15.Üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı sağladığını düşünüyor musunuz?

- Evet Hayır Kısmen
 Fikrim Yok

16.Eğer cevabınız “Hayır” ise sizce şehrin kültürel gelişimindeki en büyük eksiklik nedir?

- Sinema Tiyatro Konser vb.
 Festival Konferans vb. Çeşitli kültürel ve sosyal mekânların azlığı
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

17.Sizce üniversitenin kurulması Amasya'nın ahlaki ve kültürel değerlerini nasıl etkilemiştir?

- Çok Olumlu Olumlu Olumsuz
 Çok Olumsuz

18. Sizce üniversitenin kurulduğu ilk yıllarda Amasya halkının üniversiteye karşı tutumu nasıldı?

- Çok Olumlu Olumlu Olumsuz
 Çok Olumsuz

19. Sizce şu anda Amasya halkının Amasya üniversitesi öğrencilerine karşı tutumu nasıldır?

- Çok Olumlu Olumlu Olumsuz
 Çok Olumsuz

20. Amasya'nın öğrencilerin sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşıladığını düşünüyor musunuz?

- Evet Hayır Kısmen
 Fikrim Yok

21. Cevabınız “hayır” ise sizce en önemli eksiklik nedir?

- Sinema Tiyatro Festival
Konser vb. Konferans vb. Hepsi
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

22. Sizce Amasya'da üniversite öğrencilerinin ihtiyaçlarını en iyi karşılayan sektör hangisidir?

- Gıda Giyim Kitap/Kırtasiye
 Yurt
 Konut Ulaşım Eğlence
 Kültürel ve Sosyal etkinlikler
 Hepsi Hiçbiri Diğer (Lütfen belirtiniz.)

23. Sizce Amasya'da üniversite öğrencilerinin ihtiyacını karşılamada en çok zorlanan sektör hangisidir?

- Gıda Giyim Kitap/Kırtasiye
Yurt
 Konut Ulaşım Eğlence
 Kültürel ve Sosyal Etkinlikler
 Hepsi Hiçbiri Diğer (Lütfen belirtiniz.)

24. Üniversite öğrencilerinin yaz mevsiminde şehirden ayrılması iş yoğunluğunuzu olumsuz etkiliyor mu?

- Hayır, etkilemiyor
 Kısmen etkiliyor
 Çok etkiliyor

25.Amasya'da en büyük eksiklik size göre nedir?

- Sosyal ve kültürel mekân eksikliği
 İstihdam
 İş alanı eksikliği
 Sağlık sektörü eksikliği
 İhtiyaca uygun yaşam alanı eksikliği
 Diğer(lütfen belirtiniz.)

26.Amasya'nın size göre en olumlu özelliği nedir?

- Geleneksel yapısı Kendine has mimarisi
 Ekonomik uygunluk
 Güvenli yaşama alanı sunuşu
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

27. Size göre üniversitelerin en önemli görevi nedir?
 Öğrencilere genel kültür kazandırmak
 Kurulduğu bölgede üniversite-kurum iş birliğini arttırarak kaliteli istihdam yaratmak
 Öğrencilere mesleki bilgi kazandırmak
 Öğrencileri ülke/şehir kalkınmasına hazırlamak
 Bilimsel araştırmalar yapmak
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

28. Amasya da ne zamandan beri bir üniversite vardır?
 3-5 yıldır. 6-10 yıldır.
 11-14 yıldır. 15- 20 yıldır.
 21 yıl ve üzeri.

29. Sizce Amasya Üniversitesi'nin Amasya'ya en büyük katkısı nedir?
 Kalifiye istihdam
 Kurum/Üniversite işbirliği sayesinde kaliteli üretim
 Öğrenci ve personelinin şehir hayatına maddi katılımı sayesinde ekonomi çeşitlilik
 Ulusal ve uluslar arası platformlarda tanınırlık
 Üniversite bünyesindeki çeşitli kuruluşlar sayesinde sosyal paylaşım
 Üniversite bünyesinde oluşturulan çeşitli projeler sayesinde sağlanan iş imkânı
 Şehir hayatına katılan öğrenciler sayesinde şehrin kazandığı kültür çeşitliliği
 Halkın üniversitenin yaptığı etkinliklere katılımı ile sağlanan kültür ve eğitim olanağı
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

30. Amasya Üniversitesi'nin Amasya'nın tanınırlığını arttırdığını düşünüyor musunuz?
 Evet Hayır
 Kısmen

31. Sizce Amasya'nın daha büyük bir şehir olmasında Amasya Üniversitesi'nin etkisi var mıdır/olacak mıdır?
 Evet Hayır
 Kısmen

32. Sizce Amasya'ya Üniversitesi'nin kuruluşundan sonra Amasya'daki en büyük değişim hangi alanda olmuştur?
 Artan nüfus
 Artan iş olanakları
 Şehrin değişen imkânları
 Şehirde üniversiteye yönelik olarak kurulan işletme sayısı fazlalığı

33. Bir şehirde üniversite olmasının size göre en olumlu yanı nedir?
 Sosyal açıdan hareketli bir yaşam
 Ekonomik çeşitlilik
 Üniversite ile yapılan çeşitli işbirliklerinden oluşan fayda
 Kültürel çeşitlilik
 Sektörel çeşitlilik
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

34. Bir şehirde üniversite olmasının size göre en olumsuz yanı nedir?
 Geleneksel yapının bozulması
 Nüfusun artması
 Çevre kirliliği
 Gürültü kirliliği
 Konut fazlalığı
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

35. Eğer Amasya Üniversitesi olmasaydı sizin hayatınızda aşağıdakilerden hangisi gerçekleşirdi?
 Daha az kazanırdım.
 Farklılıklara bu kadar anlayışlı olmazdım
 Genç kesime bu kadar aşına olmazdım
 Kültürel anlamda bu kadar gelişmezdim
 Kalifiye personel bulamazdım
 Ürün/Hizmet de bu kadar çeşitli alternatif sahibi olmazdım
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

36. Sizce Amasya Üniversitesi öğrencileri şehirde en çok neyi değiştirmektedir?
 Sosyal dokuyu
 Sektörel çeşitliliği
 Kültürel yapıyı
 Şehrin vizyonunu
 Şehrin tanınırlığını
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

37. Kentleşme unsuru söz konusu olduğu zaman size göre üniversite önemli bir etken midir?
 Evet Hayır
 Kısmen

38. Aşağıdaki önermeleri size uygun olarak işaretlendiriniz.

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Amasya'da yaşamayı başkalarına öneriyorum.					
Amasya'nın şehir olarak gelişmiş olduğunu düşünüyorum.					
Amasya Üniversitesi'nin varlığının Amasya için çok önemli olduğunu düşünüyorum.					
Amasya halkı Amasya Üniversitesi öğrencilerine karşı ılımlıdır.					
Amasya halkının Amasya Üniversitesi'nin gelişimine katkıları bulunmaktadır.					
Amasya'nın bir üniversite şehri olma yolunda ilerlediğini düşünüyorum.					
Amasya Üniversitesi'nin Amasya ile iletişiminin nitelikli olduğunu düşünüyorum.					
Amasya, Amasya Üniversitesi sayesinde daha iyi tanınmaktadır.					
Amasya Üniversitesi öğrencileri için sosyal aktivite alanları yeterince bulunmaktadır.					
Amasya Üniversitesi'nin Amasya halkının bakış açısını değiştirecek etkililiğe sahip olduğunu düşünüyorum.					
Amasya Üniversitesi'nin tüm kadrosu ve öğrencileri ile Amasya için vazgeçilmez bir unsur olduğunu düşünüyorum.					

Katılımlarınız için teşekkür ederim. Öğr. Grv. Berre ÜNAL

EK.3: Amasya Üniversitesi Öğrencilerine Uygulanan Anket Formu Örneği

Değerli öğrenciler;

Bu anket çalışması, Amasya Üniversitesi'nin kentleşme sürecindeki rolünü, üniversite ve kent üzerine düşüncelerinizi elde edebilmek amacıyla sizlere sunulmuştur. Vakit ayırıp anket sorularına verdiğiniz cevaplar için teşekkür ederiz.(NOT: Lütfen isim, adres, telefon numarası YAZMAYINIZ!)

1. Cinsiyetiniz?

Bay Bayan

2. Yaşınız?

18-24 25-30 31-34
 35-40 41-44 45-50
 51-54 55-60
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

3. Hangi Fakülte/Yüksekokul da okuyorsunuz?

Eğitim Fakültesi
 Fen/Edebiyat Fakültesi
 Meslek Yüksekokulu
 Sağlık Meslek Yüksekokulu
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

4. Bölümünüz?

5. Sınıfınız?

6. Amasyalı mısınız?

Evet Hayır

7. Memleketiniz? (Lütfen belirtiniz.)

8. Kaç yıldır Amasya'da yaşıyorsunuz?

1 yıldan az 1-5
 6-10 11-14
 15-20
 20 ve üzeri

9. Hangi mahallede oturuyorsunuz?

10. Niçin bu mahalleyi tercih ettiniz?

Okula yakınlık
 Fiyatlarda uygunluk
 Sosyal ortama yakınlık
 Tavsiye üzerine
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

11. Nerede kalıyorsunuz?

Özel yurt Devlet yurdu Ev
 Pansiyon Apart
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

12. Evde kalıyorsanız sizinle birlikte kaç kişi kalıyor?

13. Kiracı iseniz aylık ne kadar kira ödüyorsunuz?

200-400 TL 401-600 TL
 601 TL'den fazla

14. Aileniz size ayda ne kadar harçlık gönderiyor?

100-300 TL 301-500 TL 501-700 TL
 701-1000TL 1001 ve üzeri

15. Burs alıyor musunuz?

Evet Hayır

16. Evet ise aylık olarak ne kadar?

50'den az 50-100 101-150
 151'den fazla

17. Aylık harcamalarınızda en büyük payı nereye yatırıyorsunuz?(**Öncelik sırasına göre en çok 3 şık işaretleyiniz.**)

Ulaşım Haberleşme Gıda
 Giyim Eğitim Sağlık Eğlence
 Kişisel bakım& güzellik
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

18. Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?(**Öncelik sırasına göre en çok 3 şık işaretleyiniz.**)

- Müzik dinleyerek TV seyrederek
 Kitap/Dergi/Gazete vs. okuyarak
 Sinemaya giderek
 Kafeterya/Kahve vb. mekânlarda oturarak
 Spor yaparak
 Arkadaş/Akraba ziyareti ile
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

19. Yemek için daha çok ne tür yerleri tercih ediyorsunuz?

- Fast-Food
 Lokantalar
 Pide-Kebap-Lahmacun Salonları
 Kahve/Kafeteryalar
 Simit Sarayları
 Evime en yakın olan her yerde
 Fiyatı en ucuz olan her yerde
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

20. Alışveriş yaparken daha çok tercih ettiğiniz alış-veriş merkezi türü hangisidir?

- Semt pazarları
 Mahalle bakkalı/manavı
 Süper/Hiper Marketler
 Evime en yakın olan her türde merkezden
 Kampanyaları olan ve fiyatları ucuz diyebileceğim her türde merkezden
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

21. Amasya'da son beş yılda belirgin bir değişim gözlemlediniz mi?

- Evet Hayır Kısmen
 Fikrim Yok

22. Cevabınız "Evet" ise sizce bu gelişime etki eden en önemli faktör neydi?

- Askeriye Üniversite Turizm
 Sanayi
 Ulaşım İmkânı Diğer (Lütfen belirtiniz.)

23. Üniversitenin şehrin gelişiminde önemli bir etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?

- Evet Hayır Kısmen Fikrim Yok

24. Eğer düşünüyorsanız sizce üniversitenin şehrin gelişimindeki etkisi en çok hangi sektörde gözlemlenmektedir?

- Sanayi Ticaret Ulaşım İnşaat
 Eğitim Sağlık Eğlence Hepsi
 Diğer(Lütfen belirtiniz.)

25. Sizce şehirdeki üniversite en çok hangi iş kollarının gelişiminde etkili olmuştur?(**Öncelik sırasına göre en çok 3 şık işaretleyiniz.**)

- Gıda Giyim Kırtasiye Bilgisayar donanımı İletişim Araçları
 Kahvehaneler/Kafeler Kuaför ve Güzellik Salonları Hepsi Diğer(Lütfen belirtiniz.)

26. Üniversitenin şehrin kültürel gelişimine yeterince katkı sağladığını düşünüyor musunuz?

- Evet Hayır Kısmen Fikrim Yok

27. Eğer cevabınız "Hayır" ise sizce şehrin kültürel gelişimindeki en büyük eksiklik nedir?

- Sinema Tiyatro Konser vb. Festival
 Çeşitli sosyal ve kültürel mekânların azlığı
 Konferans vb. Diğer(Lütfen belirtiniz.)

28. Sizce Amasya halkının üniversite öğrencisine karşı tutumu nasıl?

- Çok olumlu
 Olumlu
 Çok Olumsuz
 Olumsuz
 Kısmen Olumlu

29.Sizce Amasya’da üniversite öğrencilerinin ihtiyaçlarını en iyi karşılayan sektör hangisidir?

- Gıda Giyim
Kitap/Kırtasiye
Yurt Konut Ulaşım
Eğlence Hepsi
Diğer(Lütfen belirtiniz.)

30. Sizce Amasya’da üniversite öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılamada en çok zorlanan sektör hangisidir?

- Gıda Giyim Kitap/Kırtasiye
Yurt Konut Ulaşım
Eğlence Hepsi
Diğer(Lütfen belirtiniz.)

31.Aşağıdaki önermeleri size uygun olarak işaretlersiniz.

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Amasya’da yaşamayı başkalarına öneriyorum.					
Amasya’nın şehir olarak gelişmiş olduğunu düşünüyorum.					
Amasya Üniversitesi’nin varlığının Amasya için çok önemli olduğunu düşünüyorum.					
Amasya halkı Amasya Üniversitesi öğrencilerine karşı ılımlıdır.					
Amasya halkının Amasya Üniversitesi’nin gelişimine katkıları bulunmaktadır.					
Amasya’nın bir üniversite şehri olma yolunda ilerlediğini düşünüyorum.					
Amasya Üniversitesi’nin Amasya ile iletişiminin nitelikli olduğunu düşünüyorum.					
Amasya, Amasya Üniversitesi sayesinde daha iyi tanınmaktadır.					
Amasya Üniversitesi öğrencileri için sosyal aktivite alanları yeterince bulunmaktadır.					
Amasya Üniversitesi’nin Amasya halkının bakış açısını değiştirecek etkililiğe sahip olduğunu düşünüyorum.					

Katılımlarınız için teşekkür ederim. Öğr. Grv. Berre ÜNAL

ÖZGEÇMİŞ

Berre Ünal, 1984 yılında Bursa' da doğdu. İlköğrenimini Ardahan'da, ortaöğrenimini ise İstanbul'da tamamladı. 2002 yılında Zeytinburnu Adile Mermerci Anadolu Lisesi'ni, 2006 yılında İstanbul Üniversite'si Bilgi ve Belge Yönetimi(Lisans) ve Sosyoloji(Yandal) bölümlerini bitirdi. 2009 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyoloji anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Hala Amasya Üniversite'sinde Öğretim Görevlisi olarak görev yapmaktadır.